

Bediüzzaman'ın Dersinde Yetişen
Bir Kahraman:

CEYLAN ÇALIŞKAN

ve Çalışkanlar Hanedanı

İHSAN ATASOY

Ceylan Çalışkan ve Çalışkanlar Hanedanı

Bediüzzaman'ın Dersinde Yetişen Bir Kahraman

İhsan Atasoy

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Ömer Faruk Paksu
İç Tasarım: Said Demirtaş
Kapak Tasarımı: Mesut Sarı
ISBN: 978-975-269-403-3

Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25
Faks: (0212) 551 26 59
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir.
İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Medya Direktörü: Mahmut Güleç
Dijital Edisyon Editörü: Uğur Turan
Dijital Yayın Tarihi: Aralık 2011
Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

İhsan Atasoy

1949 yılında Trabzon/Of'ta doğdu. 1969-1970 döneminde İstanbul İmam Hatip Lisesi'nden, 1973-74 döneminde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu. 1978 yılında gazeteciliğe başladı. Uzun süre köşe yazarlığı yaptı. Yeni Nesil gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğü'nden emekli oldu.

Yazar Gülay Atasoy'la evli olup üç çocuk babasıdır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- Kur'an-ı Kerim Meali (Heyetle)
- Peygamberler Tarihi
- İslam'a Bir Adım Daha
- Doğru İslamiyet
- Resulullah'ın Aile Hayatı
- Gençlik ve Arkadaşlık
- Kızılmeysan'dan Kıbleye
- Kur'an'dan Esintiler
- Allah Resulü ile 24 saat
- Ben Susuyorum Tarih Konuşsun: Bekir Berk
- Hayatını Davasına Adayan Adam: Bekir Berk
- Nur'un Büyük Kumandanı: Zübeyir Gündüzalp
- Kulluğu İçinde Bir Sultan: Tahiri Mutlu
- İhlas ve Sadakat Abidesi: Bayram Yüksel ve Ali Uçar
- Bediüzzaman'ın Dersinde Yetişen Bir Kahraman: Ceylan Çalışkan ve Çalışkanlar Hanedanı
- Üstadın Manevi Evladı, Fena Fi'n-Nur: Mustafa Sungur
- Bediüzzaman'ın Sır Kâtibi: Mehmed Feyzi Efendi
- Nur'un Birinci Talebesi: Hulusi Yahyagil
- Van Hayatının En Yakın Şahidi: Molla Hamid Ekinci
- Risale-i Nur'un Manevî Avukatı: Ahmed Feyzi Kul

Ya Rab! Nur uğruna çekilen çile,
Bize elem değil, belki zevk verir.
Gayeye varmak için yenilen sille,
Bize fütür değil, belki şevk verir.
Ceylan Çalışkan

“Ceylan Çocuk!”

KENDİSİNİ GÖREMEDİM. Ama daha Nur sarayının eşiğinde bir delikanlıyken, 1963’te, Gaziantep’te, onun vefat haberini yaşlı gözlerle anlatan Nazım Gökçek’ten duyduğumdan beri, yüreğimde ona karşı ayrı bir sevgi vardır.

Can Çocuk, Canan Çocuk ve Ceylan Çocuk!

Evet, onun bahsi olunca Bayrak ve Fetih Şairi Arif Nihat Asya’nın “Ceylan Çocuk!” isimli nefis yazısı gelir hatırıma. Ne gariptir ki, onun vefat ettiğinden hemen sonra, Eylül 1963’de, gazetelerde bir haber çıkar.

Haber, Bağdat çöllerinde avcılarının bulduğu bir çocuktur. Ceylanlarla beraber yaşayan bu çocuk, konuşmayı bilmez. Ceylanlarla kala kala bir nevi ceylanlaşır, hareketleri bile ceylancadır. Gözleri bile sürmeli ceylan bakışlıdır. Avcılar onu alır, terbiye edip yeniden insan hayatına kazandırmak isterler.

“Nerdesin Ey Ceylan Çocuk!”

Bu haber üzerine Arif Nihat Asya kaleme sarılır ve “Ceylan Çocuk!” diye duygusal bir yazı kaleme alır. Yazı aynen şöyledir:

“Ey Kerbela çöllerinde ahularla oynaşa oynaşa ahulaşan çocuk!

Benim düşündüğüm, insanla ceylan arası yeni soy, güzel soy, iyi soy sen miydin?

Seni ahu gözlerinden öpmek isterdim.

Nerdesin ey ceylan çocuk?

Bizim sana öğretilecek değerde nemiz var ki, öğretelim?

İnsanca, ahucadan daha güzel mi sanki?

Dön çöllerine ceylan çocuk!

Bu yataklar, bu yorganlar, sana göre değil. Uyan çocuk, uyan çocuk!

Ey ağzı ceylan sütü kokan ceylan çocuk!

Çöl yıldızları ne kadar parlaktı. Kumlar ne kadar sıcaktı.

Kim derdi bir ahu, bir gün tavanlarda çölün yıldızlarını arayacaktı.

Çöllerin, kumların, yıldızların rüyalarda kaldı.

Yum gözlerini ceylan çocuk!”

Evet, bu yazıyı hatırlarım ve bu yazıda Ceylan’ı düşlerim hep. Ceylan da o ahulardan daha berrak, Üstad ikliminde yetişen Ceylan bir çocuktü. Üstad’dan sonra insanlara karışmak istedi. Fakat kader ona “Sen hep Ceylan Çocuk saflığında ol! Karışma bu dünya ehline, çöl saflığıyla kal!” dedi ve gözlerini bu âleme yumdu. Ahu gözlü huriler âlemine göçtü.

Ceylan denince yüreğimde iki Abdurrahman canlanır. Bunlar aynı zamanda Nur Üstad’ın iki ceylanıdır. Deha, zekâ ve Nur dolu ceylanları...

1958 yılı... Nur kahramanlarını Ankara Cezaevi’nde toplarlar. Mahkeme kararında Ceylan’a ait bilgiler şöyledir:

“Emirdağ kazasının İncili Mahallesi’nden olup, Isparta’da Kepeci Mahallesi, Kemeraltı Sokak, No: 6’da oturur. Bekâr, okuryazar, sabıkasız... Mehmet oğlu Ayşe’den doğan, 1930 doğumlu, Kadir Ceylan Çalışkan!”

Ruhun şad olsun Ceylan Çocuk. Üstad’ın yanında bize de şefaet et!

Kadirler, Abdülkadirler, Ceylanlar sadece Bağdat çöllerinde boy atmaz... Erenler, evliyalılar bir mekâna sığmazlar. Bolvadin’de de Abdülkadir Geylani türbesi vardır. Ve işte bu yüzden

Abdülkadirler, Ceylanlar, Kadirler bu bölgede çoklukla bulunurlar.

Üstad Emirdağ'da Ceylan'ını bulur ve bağrına basar. Ceylan, o sultana manevi evlattır artık. Her an hizmetindedir. Giderek kemal bulur.

“Ceylan Benim Vekilimdir”

Üstad'ın vefatından sonra Ceylan Çocuk ahular âleminden dünyaya dönmek ister. İstanbul'da iş kurar, evlenir. Hemen ardından Ceylanlığı bozulmadan, ahularla kazandığı saflığı zedelenmeden öteki âleme gider, şehit olur...

Ona ağlayanlar içinde bana en çok dokunan Bakırköy Hastanesi'nde mübarek naaşını gören Ziya Arun'dur. Mevtasının üzerine kapanarak “Üstad seni dünyaya vermeyeceğim demişti” diyerek hüngür hüngür ağlar.

Ve o güne kadar kimsenin bilmediği, görmediği bir yazı çıkar cebinden:

“Ceylan benim vekilimdir. Nur'a ait işleri benim hesabıma yapar. Said Nursî”

Ne büyük bahtiyarlık!

Nüktedan, hazırcevap, şakacı Ceylan, dünyanın faniliklerine dalmadan Nur Üstad'ın; “Ceylan! Senin hayatın Nurlar'a aittir. Seni dünyaya vermeyeceğim. Eğer sen dünyaya dönersen, senin hayatın pek kısa olacaktır!” sözüne mazhar olur.

Evet, Nur Üstad'ın dediği gibi Ceylan'ın dünyası pek kısa olur ve Nur âlemine saf bir ahu gibi şehit olarak göçer.

Allah, Nur Ceylan'a binler rahmet eylesin.

Nur Üstad ve Nur ağabeylerle ilgili hatıraları yeni bir heyecanla araştırıp kaleme alan İhsan Atasoy kardeşimi tebrik eder, yeni çalışmalarında Cenab-ı Hak'tan muvaffakiyetler dilerim.

Necmeddin ŞAHİNER

Bediüzzaman'ın Zeki Talebesi

HAYATI HEP SÜRGÜN, gözaltı ve hapis üçgeninde geçen “Mazlum Bediüzzaman” birinden kurtulsa, mutlaka diğerine yakalanır. Çünkü o, “felaket ve helaket asrının adamı”dır. Denizli Hapsi’nden çıktıktan sonra, onun için en çetin ve sıkıntılı yıllar başlar:

1944-1950 arası, Emirdağ sürgün yılları...

Hükümet tarafından ikamete mecbur edildiği bu kasabada, hapsi ve kabri aratacak zorluklar bekler kendisini. Fakat her zorlukla beraber bir kolaylık yaratan Allah, Emirdağ’da, kendisine öz evlattan daha sadık bir talebe nasip eder. İşte bu pek zeki, cesur, manevi evlat Ceylan Çalışkan’dır...

Ceylan, Emirdağ’ın “Çalışkanlar” ailesine mensup Mehmet Çalışkan’ın oğludur. İsmi gibi cevval, zeki, hazırcevap, nüktedan ve maharetli bir gençtir. Yaşı henüz on dördtür. Ama adeta “büyümüş de küçülmüş” gibidir. Emirdağ sürgününde Allah, Ceylan’ı, bir ilk mükâfat olarak Nur Adam’ın karşısına çıkarır.

Ceylan küçük yaşta, Bediüzzaman’ın vekili olma şerefine nail olur. Üstad, zaman zaman verdiği mektuplarla onu, kendi adına, devlet yetkilileriyle görüşmeye gönderir.

Ceylan, Nur Adam’la hoca ve talebeden çok, dede-torun ilişkisi içinde bir hayat sürer. Ona kimsenin yapmaya cesaret edemeyeceği latife ve şakaları yapar. Böylece onun sıkıntılarla örülü dünyasını bir nebze de olsa ferahlatır. Ona tebessümler ettirir. Nur Adam, ondan başka kimseye bu izni vermez.

Üstad’ın ifadesiyle Ceylan; yaşı küçük, ama “On kişinin işini yapabilecek bir kabiliyete sahip, hem bir Hüsrev, hem de bir Abdurrahman’dır.” Onu, çok değer verdiği iki talebesinin ismiyle yâd etmesi, kendisine attığı değeri göstermeye yeter. Bir mektubunda, bunu dile getirirken şöyle der:

“Aziz, sıddık kardeşlerim,

Benim Abdurrahman’ım ve küçücük bir Hüsrev namını alan Ceylan, vazifesini iki-üç yerde tam yaptı, geldi. Şimdi daha büyük bir vazife için Ankara’ya, Sungur gibi bir vekilim olarak gönderiyorum!”

Evet... Nur Adam’ın vekili olmak, az bir mazhariyet değildir. Ceylan, güzel ve çabuk yazan kalemiyle küçük bir Hüsrev, cesur ve anlayışlı bir muhatap olmasıyla da tam bir Abdurrahman’dır.

Büyük dava adamları, muhataplarını özellikle zeki ve cesur olanlardan seçerler. Üstad’ın Ceylan’ı seçmesinin başka bir sebebi de yaşının küçük olmasıdır. Zira o günler, inananların sürekli zulüm ve baskı altında olduğu karanlık günlerdir. Böyle nazik bir zamanda, açık vermeyecek, dikkatleri üzerine çekmeyecek, ama büyüklerin işini de yapabilecek küçük yaşta birine ihtiyaç vardır. İşte bu vasıflara sahip, fedai ruhlu, cesur ve aldanmaz Ceylan, tam bu zamanda devreye girer.

Hükümet yetkilileriyle Üstad adına görüşmekten tutun da, mektupları çoğaltıp postalamaya, yazılmış eserlerin dağıtılmasına, gelen misafirlerin karşılanıp Üstad’la görüştürülmesine kadar, hatta günlük ihtiyaçların temininden, kırlarda gezdirilmesine kadar, Ceylan her an Nur Adam’ın emrine hazır “kurmay bir eleman” konumundadır. Küçük yaşta kaderin kendisine yüklediği bu büyük sorumluluğun idraki içinde vazifesini hakkıyla yapar.

Yaratılıştan üstün kabiliyetlerle donatılmış olan Ceylan’ın bir yönü de dünyaya dönüktür. Hatta Üstad kendisi için, “Ceylan hem dünyanın, hem de ahiretin işini yapmakta muvaffak olur” der. Nitekim bir gün yolları Isparta’dan Barla’ya giderken bir şantiyeye uğrar. Ceylan bir ara gözden kaybolur. Hemen greyderlerden birinin üstüne çıkar, sürücüsünü de ikna ederek, koca aracı kullanmaya başlar! Bu manzarayı gören Üstad:

“Fesühbanallah! Ceylan, seni dünyaya vermeyeceğim!” der.

Çalışkanlar’ın bu kabına sığmaz çocuğu, Üstad’ın vefatından sonra himmetini ticarî alana da

kaydırır ve İstanbul'a gelir. Üstad'ın, "Bu zamanda ila-yı kelimetullah maddeten terakkiye mütevakıftır" sözüne uyarak, bol kazanıp, hizmeti ve hizmet ehlini muhtaç durumdan kurtarmak emelindedir. Bu maksatla iş hayatına atılır. Hatta bazı yakınlarını organize edip, imkânlarını seferber eder.

İstanbul'da, minibüsçüleri ilk defa teşkilatlandıran odur. Kısa zamanda büyük gelişme sağlar. Aldığı hatlı bir minibüsün borcunu öderken, ikincisini satın alarak çalıştırmaya başlar. Adeta Ceylan'ın her tuttuğu altın olmakta, işleri hızla ilerlemektedir...

Bu arada evlenir, dünya evine girer. Fakat altı ay gibi kısa bir zaman sonra, doğacak biricik kızını dahi göremeden dünyaya veda eder! Böylece, geleceği hakkında Nur Adam'ın "Ceylan senin hayatın uhrevidir, dünyevi olsa pek kısıdır!" sözünü doğrulamış olur. Dünyanın kendisine gülmeye başladığı bir anda, tam cennet yaşı olan "otuz üç"ünde bu "âlem-i kevn ü fesattan" ayrılır. Kader bu akıbetle sanki ona, "Sen bu dünyalık değilsin!" der gibidir.

Kim bilir, belki hayatta kalsaydı, dünya onu tamamen içine alacak, buna bedel ahireti ağlayacaktı. Ama inanıyoruz ki, şimdi o şehit olarak gittiği ölümsüzlük diyarında, başta Nur Üstad ve dostları ile beraber daimî sürur âleminde, haşır sabahını beklemektedir.

Evet... O, Nur Adam'ın haber verdiği gibi şehit olarak ahirete göçer. Bu ölüm, kendisi hakkında dünya hayatı itibarıyla kötü görülebilir. Ama "Kötü gördüğünüz şeylerde sizin için çok hayırlar vardır. Fakat siz bunu bilemezsiniz" İlahî hükmü burada da kendini gösterir ve geride kalanları teselli etmeye yeter.

Kabir Âlemi

Araştırmalarım sırasında Emirdağ'a gittiğim günlerden birindeydi. Bir sabah namazından sonra, rüyamda bana Emirdağ'ın dışında bir kabir gösterilmişti. Bu, son derece muntazam, beyaz kesme taştan yapılmış, içi boş bir kabirdi. Baş tarafında, yuvarlak bir taş üzerinde büyük harflerle "KABİR ÂLEMİ" yazılıydı. Etrafta tek tük insanlar dolaşmaktaydı. Şahsını görmediğim bir zat bana, "Üstad zaman zaman gelip burada yatar!" diye seslendi. Rüyadan uyandım. "Allah hayretsın!" deyip, o an için rüyayı bir şeye yoramadım.

Emirdağ'da gün boyu süren çalışmalarımızı tamamlandıktan sonra "Bir de Emirdağ Kabristanı'na gidelim" dedik. Niyetimiz, Ceylan Çalışkan'ın kabrini de ziyaret etmektir. Vakit, gün batımına yakındı. Kabristanın dış duvarlarından girip Ceylan'ın yattığı yere vardığımızda, yoğun meşguliyetler sebebiyle unuttuğum rüya birden aklıma geldi. Heyecanlandım! Çünkü rüyada gördüğüm kabir, Ceylan'ın kabrinin ta kendisiydi! Demek Üstad, çok sevdiği manevi evladının ahirete açılan kapısı olan bu yerle yakından alakadardı. Ve hayatta olduğu gibi, vefatından sonra da buraya gelip kendisini ziyaret ediyordu.

Araştırmalarım derinleştikçe, öğrendiğim başka bir gerçek daha oldu. O da, Üstad'ın bu kabristanı çokça ziyaret ettiğiydi. Hatta bir defasında Ceylan'ın annesi ile dedesinin kabirleri arasındaki yeri göstererek, "Burayı kimseye vermeyin, boş bırakın!" demişti. Mehmet Çalışkan, önceleri Üstad'ın, burayı kendisi için ayırdığını düşünmüştü. Hatta bir gün, üç kardeş (Mehmet, Osman ve Hasan Çalışkan) bu yer için "Benimdir, senindir" diye aralarında tartışmışlardı. O sırada Ceylan, dükkânın kapısından içeri girmişti ve bu heyecanlı tartışmayı noktalamıştı:

"Boşuna tartışmayın, orası başkasınındır!"

"Söyleyene değil, söyletene bak!" derler ya... Gerçekten Ceylan, büyüklerinin hepsinden önce vefat edip, burasının kendisine ait olduğunu ispat eder.

Evet, Ceylan, Üstad'ın işaretlediği, annesiyle dedesinin arasındaki bu yere defnedilir. Kâinatta

elbette tesadüfe yer yoktur. Ve gören gözler için şehadet âlemi ile kabir âlemi arasında incecik bir perdeden başka bir şey de yoktur.

Kabirleri başında ruhları için Yasin-i Şerif okuyup, dua ettik.

“Rabbim, bizleri de onların gittikleri nurlu yoldan ayırmasın. Ebedde de bir ve beraber eylesin! Âmin” dedik...

Bir Not

“Nur biyografileri” türündeki çalışmalarımızda okuyucularımızın dikkatini çeken bir nokta, hayat ve hatıralarını ele aldığımız kahramanlarımız yanında, Üstad ve Risale-i Nur’la ilgili yaşanmış pek çok başka hatıra ve olaya da yer vermiş olmamızdır.

Evvela şunu belirtmeliyiz ki; Bediüzzaman Hazretleri’nin yakınında bulunmuş ve Risale-i Nur hizmetinin temelinde rol almış şahsiyetleri, Üstad ve Risale-i Nur’dan ayırmak tabiatıyla mümkün değildir. Onları ele alırken ister istemez Nur hizmetinin o günkü şartlarına ve Üstad’ın onlarla bağlantılı hayat safhalarına ve hatıralarına yer vermek gerekmektedir.

Bu bilgilerin, kahramanlarımızın hayatlarına (doğrudan olmasa da) dolayısıyla katkı sağladığı bir gerçektir. Çünkü şahsın içinde bulunduğu sosyal şartları bilmek, o şahsın hayatını aydınlatmak ve anlamak adına gerekli olduğunda şüphe yoktur.

Bu biyografilerin, yeni bilgi ve belgeler ışığında, Üstad ve Nur hizmetinin tarihini temellendirmede yeni bir katkı sağladığı gözden uzak tutulmamalıdır. Binaenaleyh, çalışmada yer alan bu gibi hatıra ve olaylara sadet harici değil, bu açıdan bakılmasında fayda mülahaza ediyoruz.

Ruhlarına binler rahmet ve mağfiret niyazı ile...

Bu çalışma esnasındaki seyahatlerde bana refakat eden ve Emirdağ ve çevresinde mekân ve şahıs çekimlerinde yardımcı olan Hakan Albayrak kardeşime teşekkür ederim.

İhsan ATASOY

Üsküdar, Kasım 2007

Birinci Bölüm

Üstad'ın Emirdağ^[1] Yılları

CEYLAN ÇALIŞKAN ve Çalışkanlar Hanedanı'nın, Üstad Said Nursî ve Risale-i Nur tarihindeki yerini ve önemini anlayabilmek için, önce hangi şartlarda bu davaya sahip çıktıklarını bilmek gerekir. Bunun için Üstad'ın, Denizli'den Emirdağ'a getirilişine ve orada geçirdiği hayatın şartlarına kısa bir göz atmak gerekir.

Evet, Denizli'den sonra, sürgün için neden “özellikle” Emirdağ'ın seçildiğini, Emirdağ'da hapsi ve kabri aratacak hangi ağır şartların bulunduğunu ve bu olağanüstü baskı ve takiplerin sebep ve sonuçlarını ele alacak, genel bir çerçeve çizecek, daha sonra da Çalışkanlar'ın yaptığı hizmetlerin önemini kavramaya çalışacağız. O büyük mücadelenin kıymeti ancak böyle anlaşılabilir.

“Yüz Senelik Hizmet Yaptınız!”

Bu son Anadolu iman hareketinde ve bu büyük hizmet hamlesinde “Çalışkanlar Hanedanı”nın özel bir yeri vardır. Bunu, Üstad'ın kendilerine muhatap olduğu pek çok yazılı ve sözlü ifadelerinden anlıyoruz. Mehmet Çalışkan'a, “Yüz senelik hizmet yaptınız!” derken, “Çalışkanlar benim akrabamdır. Emirdağ'ı, Nurs karyesi gibi kabul ediyorum” demesi, bu gerçeğe işaret eden cümlelerden sadece ikisini teşkil eder.

O halde şimdi Üstad'ın Denizli'den Emirdağ'a getirilişi ve sonrasında Emirdağ'da geçirdiği o baskı ve çile dolu günlere bir göz atalım.

Denizli Hapsi Sonrası

Nur Adam Bediüzzaman, Denizli Hapsi'nden 16 Haziran 1944'te beraat edip, tahliye edildikten sonra Denizli Şehir Oteli'nde bir buçuk ay kadar misafir edilir. Beraat eden Nur talebeleri bir bir memleketlerine dönerken Üstad, yine yalnız ve kaderin hükmüne boyun eğmiş olarak bekler.

Fakat o sırada Denizli halkının büyük teveccühlerine mazhar olması onun bu yalnızlığını bir nebze giderir. Halk akın akın ziyaretine koşar. Üstad, hapisten henüz çıkmış ve kendisine yapılan haksızlığın resmen tescil edilmiş olması üzerine, âdetine muhalif olarak yanına gelen herkese kapısını açar, ziyaretine gelen kimseyi geri çevirmez.

Tahliyeden sonra birkaç gün Denizli'de kalarak bu manzaraya şahit olan Selahaddin Çelebi, dostlarına yazdığı bir mektupta bu durumu, “Her gün beş yüz kişi Üstad'ın ziyaretine geliyordu” diye ifade eder. Bunlar arasında, pek çok kişiyi Üstad'la tanıştıran, edip, şair ve çok faal bir Nur talebesi olan Hasan Feyzi ayrı bir yere sahiptir.

Emir Gelir

Nihayet Ankara'dan beklenen emir gelir. Bu emir gereği, Bediüzzaman'ın yeni sürgün yeri Afyon'un Emirdağ ilçesidir!

Şairin ifadesiyle adeta, “Akrep'in kısıracında yoğrulmuş” Nur Adam, bir komiser nezaretinde, iki günlük bir seyahatten sonra Afyon'a getirilir. Burada on-on beş gün bir otelde bekletilir. Sonra iki jandarma eşliğinde Emirdağ'a götürülüp teslim edilir.

Emirdağ'a vardıklarında 1944 Ağustos'unun sonlarıdır. Otobüs, tozlu yollardan geçerek hükümet konağının önüne varıp durur. İki jandarma eri arasında, sarığı ve cübbesiyle adeta zamana meydan okuyan, başı dik Nur Adam'ın otobüsten indiği görülür.

Vakit bir ikindi sonrasıdır. Bediüzzaman, hiç beklemez ve aldırmaz. Sürekli yanında taşıdığı seccadesini yere serip “Allahü Ekber” diyerek namaza durur.

O sırada aralarında Emirdağ hükümet doktoru (aynı zamanda iskân memuru) Dr. Tahir Barçın'ın da bulunduğu bir grup memur, bahçede oturmuş çay içmektedirler. Ezanın değiştirilip, namaz kılanların horlandığı bir dönemde, meydanda namaz kılma cesaretini gösteren bu garip kıyafetli Nur Adam'a gözleri dikilir.

“Kimdir, nedir, nereden ve niçin gelmiştir?” soruları zihinleri kurcalar. Jandarmalar, bu büyük âlimin, Said Nursî olduğunu söylerler. “Bediüzzaman Said Nursî” ismi duyulunca zihinlerde şimşekler çakar.

Üstad Bediüzzaman'ın Afyon Hapsi'nde, mahrumiyetler içinde, hasta ve perişan halde çekilmiş resmi

“Şu, kamuoyunu ve hükümeti kendisiyle meşgul eden zat değil mi?” diye şaşkınlık içinde sorar

herkes. Hayretli bakışlar arasında çaylarını da unutup, bir müddet, onun kendisinden geçerek kıldığı namazı seyre dalarlar.

Kader Ciheti

Nur Adam Bediüzzaman'ın, hükümet tarafından neden Emirdağ'a sürgün edildiğini anlamak zor değil. Çünkü dine cephe alan bir yönetim için, böyle bir din âlimini (sadece emniyet bakımından değil, sosyal bakımdan da) gözaltında bulundurmak ve faaliyetlerini sınırlandırmak için, Emirdağ'dan daha elverişli bir yer olamazdı. Nur Adam, ancak böyle bir yerde kolaylıkla kontrol altında tutulabilirdi.

Ama “Beşer zulmeder, kader adalet eder”di.

Nitekim yüksek rakımlı bir Anadolu yaylası konumundaki Emirdağ'da, asılları Musul-Kerkük taraflarından gelme, çok şuurlu, çok dindar, aynı zamanda cesur ve köklü bir aile yaşamaktaydı. Bu aile, “Çalışkanlar Hanedanı” diye bilinen Emirdağ'ın itibarlı, hali vakti yerinde, nüfuzlu ve nüfusu kalabalık bir ailesidir.

Nifakla iş görenlerin niyeti, Nur Adam'ı yabancılar içinde mahsur bırakmak olsa da, Çalışkanlar, çocuğu çocuğu, kadını erkeğiyle ona sahip çıkar, dostluk kucaklarını açarlar. İlk günden itibaren her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için seferber olurlar. Bu konuda adeta birbirleriyle yarışır. Üstelik “Ceylan Çalışkan” gibi bir civanmert evlatlarını onun daimi hizmetine verirler. Böylece beşerin zulmü içinde kaderin adaleti tecelli eder. Onlar Nur Adam'ı kimsesiz, savunmasız bırakmak isterken, kader, akrabadan daha yakın ve daha güçlü bir desteği karşısına çıkarır. Ona yardımcı yapar.

Duygulandığım İki Şey

Her hatırladığımda iki şey beni çok duygulandırır.

Biri, Üstad'ın zulmen sürüklendiği Afyon Hapsi'nde, mahrumiyetler içinde, hasta ve perişan halde çekilmiş meşhur resmidir... Evet, bu resim, bütün İslam âleminin ve mazlumların toplam ıstıraplarını sırtında taşıdığının ve yüreğinde hissettiğinin resmidir. Bu resme baktıkça, Hocaefendi'nin ona, “Asrın Çilekeşi” demekle ne kadar haklı olduğunu düşünürüm.

Sonra “*Rüyada Bir Hitabe*” gelir aklıma...

Bütün asırların mebuslarının hazır bulunduğu o nuranî mecliste, “Ey felaket ve helaket asrının adamı!” diye kendisine hitap edilişi gelir gözlerimin önüne... Adeta “Bu felaket ve helaket asrının üstesinden ancak sen gelebilir, bu ağır yükün altından ancak sen kalkabilirsin” dediklerini duyar gibi olurum. İşte o zaman da gözyaşlarıma hâkim olamam.

Bir de sürgün edildiği Emirdağ'a varır varmaz, maneviyata konulan yasaklara aldırmadan, halkın meraklı ve korkulu bakışları altında, yalnız Allah'a kul olduğunu ilan eden, o dik ve asil duruşunu hatırladıkça duygulanırım... Hele bu tarihî sahneyi bir ressam estetiği ile kaleme alan Hekimoğlu İsmail'in, “Emirdağ'da Sabah” isimli şaheserini okudukça, yine gözlerimin yaşına engel olamam.

O halde gelin, bütün İslam dünyasını temsilen, Emirdağ Meydanı'nda namaza duran Nur Adam'ı canlandıran ve devrin zulmünü usta kalemiyle yargılayan Hekimoğlu'nun bu lirik yazısına kulak verelim. Ve o Büyük Çilekeş'in hüznüne ortak olup, onunla birlikte Emirdağ'a gidelim:

“Emirdağ'da Sabah”

“Güneşin devri dönmüştü. Akşam, adım adım yaklaşıyor, gölgeler uzuyordu. İnsanlar kadar, hatta şeyler kadar gölge vardı. Vatanın yüzü gölgeleniyordu!

Bir zat girdi Emirdağ'ına. Yol kavşağının başında durdu. Hep yol kavşağında değil miyiz zaten?

Kârla zararın, iyi ile kötünün ve doğru ile yanlışın... Fakat o, bildiğiniz yollardan birinin kavşağında durup, kendine benzemeyen birine ezanı sordu.

O, başını salladı, ‘He!’ diye.

Bir kişi ezanı okumuş, binlerce kişi dinlemişti. Ta uzaklardan akis yaptı:

‘Allahu Ekber.’

Herkes didiniyor, çırpınıyor, herkes bir rüya görüyordu. Kâbus mu kâbus!

Sonra da kibleyi sordu. Beriki kolunu uzatarak gösterdi. Şaşkındı, konuşmaya mecali yoktu. Gelen zat, kendine hiç mi hiç benzemiyordu. Ya biz ondan değildik, ya o bizden... Lakin Türkçe konuşuyor ve dedeme benziyordu.

Omuzlarındaki seccadeyi serdi yere. Sermesiyle namaza başlaması bir oldu. Dikildi kaldı yanında iki jandarma neferi... Pürsilah bekliyorlardı. Neyi bekliyorlardı? Sayfa sayfa, cilt cilt tarih olan şu zatı mı? Onu mu bizden, bizi mi ondan koruyorlardı? Yoksa namazı süngülerin arasına mı almışlardı? Yahut o Emirdağ’ı yerle bir mi edecekti? Acaba jandarma neferleri neyi bekliyordu? Bilinmedi gitti bu sır.

Birden bire hayalim Süleymaniye’ye kaydı. Sinan, gökyüzünü ellere yaklaştırmak için kubbe yapmıştı. Bu zat için yeryüzü bir cami ve bu iki jandarma neferi iki mermer sütundu. Gökyüzü süngülerin ucunda duruyordu.

O, Emirdağ’ına gelmişti. Binlerce insan vardı, ama yine de yalnızdı. Garipliğini, namaz kılışında bile okumak mümkündü. Belki aç karnına taş basar gibi, ellerini bağrına bağlamış yahut gömmüş, iki kat idi. Dost bulamayınca Allah’a iltica etmiş, sanki O’na misafir, sanki O’nun evindeydi.

Hürmeti bu derece dıştan okunur, bu derece hali bilinirdi. Öyle rahat namaz kılıyordu ki... Jandarmalardan birinin gölgesi üstüne düşmüştü. Anlaşılan kendini çok emniyette hissediyordu.

Velhasıl her şeyi ile garip bir zattı. Adı da kendi gibiydi. O, sanki bir İbn-i Kemal yahut Zembilli yahut Ebussuud’du.

Bunlara ‘Kimdir?’ deme Allah aşkına! Ne çabuk unuttun? Bunlar senin de, benim de dedemdi.

Evet, evet, diliyle, şekliyle, yazısıyla dedemiz olan bu zat, mezardan kalkmış, şimdi Emirdağ yol kavşağında namaz kılıyordu. Yanında iki jandarma vardı, ama onlar da onun torunuydu. ‘Evladım!’ derdi. ‘Kardeşim!’ derdi. Kendisine kelepçe vuranları bile severdi. İlme ve fenne o derece düşküncü ki, ‘Kelepçede sanat var’ diye onu da beğenirdi. Hele hapishaneler, vatanın bir parçasıydı. Diyar diyar sürgün gezerdi. Vatanını gezdirenlere dua eder, hidayet dilerdi. Kısacası; yazılmayan hayatı, bir eserdi.

Bir Kur’an, bir de Kitab-ı Kâinat’ı okurdu. Başka kitap vermezlerdi. Bunları da elinden alamazlardı.

O gün Emirdağ’da kıyamet kopmuştu. Çünkü akşamüzeri güneş doğmuştu. İki güneşi bir arada gördü Emirdağlılar. Fakat kör olanlar gece nasıl yürürse, gündüz de öyle yürürdü...

Emirdağ’da emir vardı. Güneş balçıkla sıvanacak ve minareye kılıf uydurulacaktı!

Emirdağ’da gönüller aydınlandı. İnsanlar, hatta her şey sıcak sıcak, cana yakın oldu. Her şey erimiş, kardeş kardeş birbirine sarılmıştı.

Emirdağ’a güneş doğmuştu...

Emirdağ’dan yüzlerce kilometre uzaktayım... Fakat bir sıcaklık var içimde. Dün bir Emirdağlı gördüm, yanıyordu. ‘Battı mı,’ dedim, ‘o güneş?’ Kalbini gösterdi. Gözlerim kamaştı, bakamadım. Herkes ayna olmuş, her ayna parçasında bir güneş göründü.

Işığa düşman olan aydınlar, o aynaları kırdılar.

Yine de her bir ayna parçasında bir güneş göründü.”

Yine Bir Otel

İşkân memuru Dr. Tahir Barçın, gelen zatın evraklarını teslim alıp, işlemlerini yaptıktan sonra, kendisini o zaman Emirdağ'da tek otel olan Hasan Gücenmez'in oteline yerleştirir. Zaten o, dünyayı bir han, bir misafirhane olarak kabul etmiştir. Bu yüzden ömrünün çoğu hanlar ve otellerde geçmiştir. En sonunda, dünya misafirhanesine gözlerini yumduğu yer de bir otel odası değil midir?

Nur Adam'ın namı Emirdağ'da kısa zamanda yayılır, dilden dile dolaşır. Hakkında ileri-geri, doğru-yanlış, dost-düşman konuşmaya başlar:

“Meşhur Bediüzzaman Said Nursî buraya sürgün edildi!”

“Boş verin, neme lazım, tehlikeli adam!”

“Onunla görüşenler hapse atılıyormuş!”

“Hasan Gücenmez'in otelinde kalıyor!”

“Kapısında nöbetçi var, yanına kimseyi sokmuyorlar!”

Bu söylentiler, Emirdağ'ın yerlisi olan “Çalışkanlar Hanedanı”nın kulaklarına gider. Kalpleri heyecanla kıpır kıpırdır. Kasabalarına sürgün gelen bir Allah dostunu görüp, ona sahip çıkmak için adeta sabırsızlanırlar.

Önce bu aileden, mert ve cesur biri olan “Hasan” ileri atılır. “Ne demek, kasabamıza bir din âlimi gelecek, ben onunla görüşmeyeceğim! Kimse bana engel olamaz” deyip otelin yolunu tutar. Bekçi mekçi dinlemeden doğru Nur Adam'ın kaldığı odaya yönelir. Kapıyı çalıp içeri girer ve Asrın Çilekeşi'yle göz göze gelir. Selam verir. Hoş beşten sonra, gözlerden kalbe akan manalar, Hasan Çalışkan'ın dilinden sıcak kelimeler halinde dökülür:

“Hocam siz burada misafirsiniz, bir ihtiyacınız olursa biz ‘Çalışkanlar’ olarak emrinize amadeyiz!”

Yalnız başına sürgün edildiği, kimsesiz bırakılmak istenildiği bir yerde bu ilk karşılama, Nur Adam'ı ziyadesiyle memnun eder. Kendisi için, kendi rahatı için değil, sırtında taşıdığı iman davasının geleceği için, bu destekten çok ama çok mutludur. Bu hasbi ve sırf Allah rızası için olan yakınlığa çok müteşekkirdir. Hasan'a, “Allah razı olsun. Emirdağ'da beni ilk ziyaret eden sensin ve burada ilk talebem olma unvanı da sana aittir!” diye iltifat eder.

Evet, Hasan isimli bir zatın otelinde, ilk ziyaret edenin de mert bir Hasan olması, Üstad'ın hayatındaki tevafular zincirinden birini teşkil eder.

Çalışkanlar'dan ikinci olarak Mehmet Çalışkan huzura gelir. O da kardeşi Hasan gibi daha önce Nur Adam Bediüzzaman'ın mücadelesini duymuş, hatta Denizli'de ziyaretine gitmeyi bile düşünmüştür. O gitmeden şimdi ayaklarına kadar gelmiş olan bu zatı nimet bilip, ziyaret için sabırsızlanır. O günün akşamı eve gelir gelmez, Fethiye Hanım'a, “Yiyecek bir şeyler hazırla. Meşhur bir hocaefendi gelmiş buraya. Yarın sabah erkenden onu ziyarete gitmem lazım!” der. Fethiye Hanım çorba pişirip sefer tasına koyar ve Mehmet Çalışkan, aileden ikinci kişi olarak Nur Adam'ın ziyaretine gider. Bu ilk ziyarette Nur Adam, “Kardeşim Mehmet, sen safa geldin. İnşallah sizinle çok görüşeceğiz. Allah razı olsun” der. Ardından peş peşe diğer Çalışkanlar'ın ziyaretleri gelir.

Kalaycı Hasan

Bir müddet sonra Hasan Çalışkan yine Üstad'ın huzuruna varır. Otelin altı kahvehane olduğundan oyun oynayanların ve çalgı seslerinin gürültüleri yukarı kata çıkmakta ve Nur Adam'ı rahatsız etmektedir. Üstad bu durumu Hasan Çalışkan'a açar:

“Kardeşim Hasan, ben burada rahatsızım. Bana kalabileceğim bir müsait kiralık ev lazım” der.

Hasan Çalışkan “Baş üstüne!” deyip Üstad'ın yanından ayrılır. Hemen bir ev arayışına koyulur.

Bir-iki soruşturduktan sonra Trabzonlu Kalaycı Hasan Usta'nın üst katının boş olduğunu öğrenir. Hasan Usta'ya varır, durumu açıklar. Kalaycı Hasan'ın hanımı da memleketindedir, yanında sadece bir oğlu vardır. Fakat Hasan Usta sabah akşam içen biridir.

“Biliyorsun ben sarhoşum. O ise büyük bir hoca. Nasıl olacak bu iş? Kabul ederse benim için bir problem yok” der.

Hasan Çalışkan, durumu Üstad'a anlatır. Üstad, orada kalmayı kabul eder. Ardından tamtakır olan evin içine Çalışkanlar bir karyola, yatak ve şilte koyarlar. Perdeleri takıp kısa zamanda hazır hale getirirler. Sonra Nur Adam'ı otelden alıp bu mütevazı eve yerleştirirler.

Bir müddet sonra Üstad, evinde kaldığı Hasan Usta'yı yanına çağırır, kendisine teşekkür eder. Hasan Usta içki içse de dine ve din adamlarına saygılı biridir. Boynu bükük ve mahcup bir halde Üstad'ın huzuruna varır. Aslında o da kendi halinden memnun değildir. Kurtulmak istemektedir, ama bir türlü o mereti bırakamamaktadır. Üstad ona himmet eder, eliyle sırtını sıvazlar ve “İnşaallah bırakırsın oğul!” der. Gerçekten Hasan Usta bundan sonra sadece içkiyi bırakmakla kalmaz, namaza da başlar. Hatta bazı vakit namazlarını Üstad'ın arkasında kılar.

Ne büyük bahtiyarlık!

Üstad'ın Emirdağ'da uzun yıllar kaldığı ev; yıkılıp yeniden yapılmış haliyle

Dördüncü Hasan

İlk kalınan otel, Hasan Gücenmez oteli. İlk ziyarete gelen, Hasan Çalışkan... Ve evinde kaldığı kişi, Kalaycı Hasan... Bu Hasanlar zincirine dördüncü bir halka daha eklenir. O da Üstad'ın Emirdağ'daki talebelerinden Hamza Emek'in amcası olan “Mübarek Hasan Efendi”dir. Bu Hasan da demircilikle uğraşır. Yıllardır dövdüğü demirlerle beraber nefsi de yumuşamış ve kalp gözü açılmıştır.

Mübarek Hasan, on iki sene önce acayip bir rüya görür. Rüyasında, Hz. Ali (r.a.) kendisine bir sandık verir ve:

“Bu sandıkta Hz. Mehdi vardır ve bu sana emanettir!” der.

Heyecan içinde uyanan Hasan Efendi, bu rüyayı yıllarca büyük bir sır olarak kalbinde saklar. Ta Nur Adam'ın Emirdağ'a geldiğini haber alana kadar... Bu haber kendisine ulaştığında, içinde tarifsiz bir heyecan hisseder. Bu heyecan, adeta bir şeylerin habercisidir. Hasan Efendi, Nur Adam'a doğru yaklaştıkça kalp çarpıntıları artar. Kapıdan içeriye ayağını atar atmaz, Nur Adam'ın şimşek gibi parlayan gözleriyle karşı karşıya gelir. Daha hoş beş etmeden kendisine Nur Adam'ın ilk söylediği sözü şu olur:

“Kardeşim Hasan, sende bir emanet var. Elinde dövdüğün demir gibi bil ki, işte o emanet benim!” der.

Artık Hasan Efendi’de ayakta duracak hal kalmaz, ayaklarının bağı çözülür. Kendinden geçer. Zira yıllar önce gördüğü rüya artık sır olmaktan çıkmış, gerçek olarak karşısında durmaktadır. Mübarek Hasan Efendi’nin kalbi daha fazla dayanamaz, baygın halde oracığa yığılıverir!

Hasan Güzellemesi

Üstad’ın hayatında tevafukların önemi büyüktür. Çünkü tevafuk, hizmetin makbuliyetine bir işaret ve alamettir. Emirdağ gibi zorlu ve sıkıntılı bir yere sürgün edildiğinde peş peşe Hasanlarla karşılaşması pek anlamlıdır. Bilindiği gibi Hasan kelimesi “hüsün”den gelir. Hüsün ise “güzellik” demektir. Yani, zorunlu ve zorlu Emirdağ hayatının görünen çirkin yüzü altında, nice güzellikler saklı olduğuna işarettir. İnşirah Suresi’nde de, “Her zorlukla beraber bir kolaylık vardır” buyrulmuyor mu?

Hasanlar tevafukunda ayrıca önemli bir mana daha var:

Bediüzzaman, Emirdağ’da kendisine yapılan dinsizce zulüm ve baskılara karşı hep müspet hareketle cevap verir. Yani Hz. Hüseyin gibi canfeda bir tavırla değil; Hz. Hasan gibi sulh ve barış yoluyla ayrılmayı tercih eder... Sonunda muvaffak olur ve hasımlarını Hasenî bir yolla mağlup eder. Büyük kumandanlara boyun eğmeyen o izzet sahibi, ne pahasına olursa olsun, bu yeni hayat döneminde müspet hareket tarzından vazgeçmez ve kendisine yapılan zulümlere karşı sabır içinde şükretmeye karar verir. Her türlü tahrike rağmen, bundan asla taviz vermez.

Bu tavır, Hudeybiye Antlaşması’ndaki gibi, zahiren aleyhte gözükse de, kısa zaman sonra lehte, güzel sonuçlar verir.

Hz. Hasan’ın Manevi Evladı

Üstad, *Emirdağ Lahikası*’nda bir talebesinin yazdığı mektupta, ahir zamanda beklenen şahıs olarak kendisini göstermesine karşı, Risale-i Nur’ların Hz. Hasan’ın yarım kalmış hilafetinin bir devamı, bir manevi evladı sayılabileceğini söylemesi de ilginçtir:

“...O mektubun birinci sayfası güzeldir. Ben de iştirak ediyorum. İkinci sayfada birkaç yerde kalem karıştırdım, tadil ettim. Ezcümle; ‘Hz. Hasan’ın (r.a.) altı aylık hilafetiyle beraber, Risale-i Nur’un *Cevşenü’l-Kebir*’den ve *Celcelutiye*’den aldığı bir kuvvet ve feyizle vazife-i hilafetin en ehemmiyetlisi olan neşr-i hakaik-ı imaniye noktasında Hz. Hasan’ın (r.a.) kısacık müddetini uzun bir zamana çevirerek tam beşinci halife nazariyle bakabiliriz. Çünkü adalet-i hakikiye ile bu asırda insanları mesud edebilir bir istidatta bulunan Risale-i Nur’dur ve onun şahs-ı manevisi, Hz. Hasan’ın (r.a.) bir muavini, bir mütemmimi, bir manevi veledi hükmündedir’ diye senin mektubunu tadil ettim.”^[2]

Emirdağ Günleri

Nur Adam Bediüzzaman, Emirdağ’a varıp yerleştikten sonra halktan biri gibi her gün Çarşı Camii’ne gidip namazlarını kılmaya ve zaman zaman Emirdağ’ın dışındaki güzel yerlere gidip gezmeye başlar. Sarığı, cübbesi, elinde şemsiyesi ve termosu ile sokağa çıktığı andan itibaren halk (özellikle çocuklar ve kadınlar) etrafını sarar, kendisinden dua isterler. Emirdağlılar bu manzaraya alışmışlardır. Adeta Bediüzzaman, bu kıyafeti ve gezileriyle Emirdağlıların göz aşinası ve bir simgesi haline gelir. Fakat zamanla “Halkçılar” bundan rahatsızlık duyar, aleyhte konuşmaya, dedikodu yapmaya ve iftiralar atmaya başlarlar.

Nur Adam, ilk zamanlar yaya olarak gittiği gezintilerine daha sonraları Çalışkanlar'ın temin ettiği atla devam eder. Bir süre sonra bir at arabası da temin edilir. Bu seyahatlerinde, gittiği yerde birkaç saat kalır, tefekkür eder, evrad okur. Bazen yanında götürdüğü kitapları tashih eder. Daha sonraları, çevre gezilerine otomobille devam eder. Her defasında talebelerinden bir-ikisi yanında bulunur. Bu arada sivil memurlar ve polisler de gizlice peşine takılırlar.

Ak Kuğu Gibiydi

Araştırmalar için bulunduğum Emirdağ'da sokakta gezerken rastladığım yaşlı bir Emirdağlı'ya Nur Adam'ı sordum. Eskicilik yapan bu yaşlı zat, o saf ve berrak aynasında, bakın Nur Adam'ı nasıl tarif ediyor:

“Selamün aleyküm.”

“Aleyküm selam.”

“Amca sen Üstad'ı gördün mü?”

“Görmez olur muyum?”

“Peki, nasıldı? Bize anlatır mısın?”

“Ben eskiciydim. Adım Ramazan Terzier. Kalabalıktan yanına pek yanaşamazdım. Kendisini kırdı, tepede gördüm. Ak kuğu gibiydi. Saçı ak, elbisesi ak, her yeri aktı. Son gelişinde kapıya çıktı. ‘Bana dua edin!’ dedi. Herkes ağladı. Allah rahmet eylesin.”

Evet, onun, bir eskicinin aynasına yansıyan görüntüsü böyleydi. Çünkü o ak-paktı. Nereye gitse orayı nurlandırmak, karanlıkları aydınlıklara dönüştürmek isterdi. Bütün derdi, tasası o idi. Hapse girmesi de, sürgüne yollanması da, gezmesi de hep onun içindi. Sanırım Emirdağlı bu yaşlı eskici kadar onu güzel tarif eden olamaz. Çünkü bu tarifte zorlama yoktu. İçinden geldiği gibi söylüyor, kendi aynasına yansıyan Nur Adam'ı dile getiriyordu:

“O, Emirdağ tepelerinde bir ak kuğu gibiydi!”

Evet, o Bediüzzaman, Nur Adam'dı. Ama gözleri husuf tutmuş yahut gözüne siyah gözlük takmış, maneviyatta körelmiş olanlar, ne yazık ki, Emirdağ'da ve her yerde akı, kara görüyor; ak adama “kara çalmaya” çalışıyorlardı!

Üstad'ın Emirdağ dışında gezinti yaptığı Keçili kayalıkları

Yüksek ve Ufuklu Yerler

Nur Adam ruhu gibi, Emirdağ'ın civarındaki yüksek ve havadar yerleri seçer; izbe, karanlık ve ufku dar yerlerden hoşlanmazdı. Bu yüzden genelde Keçili Köyü, Keçili Deresi, Helan Köyü tarafı;

Mezarlık, Yorgun Dede türbesi, Adaçalı, Bademlik, Tez Köyü gibi geniş manzaralı yerler onun uğrak yerleriydi. Termosunu sırtına asar, şemsiyesini eline alır ve ak-pak sarık ve cübbesiyle bazen tek başına yollara düşerdi.

Hava çok bozuk ve fırtınalı olmadığı takdirde bu gezilerini yaz-kış sürdürürdü. Emirdağlılar bu görüntüye o kadar alışmışlardı ki, bir müddet Emirdağ'dan başka bir yere gidecek olsa, gözleri onu arardı. Nur Adam'ı kendilerinden bir parça olarak algılamaya başlamışlardı. Çıkmadığı gün, gözleri yollarda kalırdı. Gördüklerinde ise; kadınıyla, çocuğuyla, kızıyla, kızanıyla, esnafıyla, işçisiyle arkasına düşerler ve dua dua yalvarırlardı. Nur Adam, ak elleriyle onları hep selamlar, tebessüm eder ve ak kuğu gibi, içlerinden süzülüp giderdi.

“Bana Dua Edin, Ben Çok Hastayım!”

Çocuk bakışıyla Zeki Çalışkan bizi o günlere şöyle götürüyor:

“Bir gün Helan Köyü yolunda Bağlar mevkiinde bayram ziyaretindeyken baktık, tek gözlü bir atın koşulu olduğu bir faytonla Üstad geliyor. Sürücü ağabey yavaşladı ve biz Üstad'ın elini öperek bayramlaştık. Zaten biz veya herhangi bir çocuk kafilesi önünü kesti mi, onlarla muhakkak görüşür ve ‘Bana dua edin, ben çok hastayım!’ derdi.

Bu arada, araba yürüdü. Aşağıdaki tarladan bir zat koşarak yola çıkmaya çalışıyordu. Hava çok rüzgârlıydı. Rüzgâr adamın meşin şapkasını başından uçurdu. Aksi istikamette sürüklemeye başladı. Adam şapkayı tercih etti ve Üstad'la görüşemedi. Zaten içkici olduğu için eve almıyorlardı. Kazaya gelen taharri memurlarının en iyi dostu bu adamdı. Bir gün fırsatını bulmuş, içeriye girmişti. Babasının milli mücadeledeki kahramanlıklarını anlatıyordu.

Bu ziyaretten sonra adam Üstad'a karşı müspet bir tavır almıştı.

Üstad'ın Tek Gözlü Atı

Üstad'ın zaman zaman bindiği tek gözlü bir atı vardı. Bir gözü kör bu atın boyu, belki iki metreydi. Hâlbuki Beytullah Usta'nın ahırında nadide yarış atları vardı. Ama Üstad, nedense hep o atı tercih ederdi. Nasıl da çıkardı atın üstüne! Bir elinde dizgin ve şemsiye, diğerinde tashihatı yapılacak kitap. O azametli cins at, adeta üstündeki varlığın kıymetini idrak ile sakın sakın giderdi.

Üstad, en çok bahar aylarında, kasabanın yüksek tepesi olan Haremi Tepesi'ne, Keçili Köyü'ne, Helan Köyü yolundaki Bağlar Mevkii'ne gezmeye çıkardı.”

Nur Adam, Emirdağ yıllarında mecliste olan konuşmaları da takip eder, ayrıca gazeteleri aldırıp, işaret ettiği yerleri okuturdu. Böylece o günkü ahvalden haberdar olurdu. Radyosu da başucundan hiç eksik olmazdı.

Dine Baskı Şekilleri

Çalışkanlar Hanedanı'nın ve Ceylan Çalışkan'ın Nur Adam'ın hayatındaki önemini kavrayabilmek için o günkü ağır şartları bilmek gerekir. O yıllar, din ve dindarlara yapılan baskıların tarihte bir benzerine rastlanmadığı yıllardır. Rusya'da her türlü inancı temelinden yıkmaya yönelik Komünizm'in bir benzeri, Türkiye'de laiklik adı altında, hem de Sovyet rejimini aratmayacak bir katılıkta uygulanır.

Kadınların tesettürüne müdahaleden tutun da, Kur'an ve ezan okumanın yasaklanmasına, camilere gidenlerin fişlenmesinden, okullarda çocuklara resmen Allah'ın inkâr ettirilmesine kadar; dinî bir kitap bulundurma ve yaymanın ağır bir suç sayılmasından, dinî şuur aşıl原因an bütün kurumların

kapatılmasına kadar müthiş bir sindirme ve yok etme politikası uygulanır.

Yeni Bir Taktik

Böyle bir dönemde baskı ve korkutma yoluyla herkes susturulur. Bir kişi dışında... Evet, Nur Adam Bediüzzaman, yapılan her türlü tehdit, baskı ve zulme rağmen susmaz ve susturulamaz. Yazdığı Risaleler elden ele, el altından yayılarak milletin imanını kurtarmaya vesile olur. Nur Adam bu uğurda, hapis ve sürgün dâhil, her türlü çileyi göze alır. Hatta hayatını ortadan kaldırmak için çeşitli suikastlar yapılır, defalarca zehirlenir. Fakat “Yuhyi” ve “Yümit” yani “Hayatı Veren” ve “Hayatı Alan” yalnız O’dur!

“Saçlarım adedince başlarım bulunsa, her gün biri kesilse, hizmet-i Kur’aniye’ye feda olan bu başı, zındıkaya eğmem!” der, bu inanç ve kararlılıkla yoluna devam eder. Din ve vicdan hürriyeti hakkını kullanarak insanlara inanç telkin etmekten geri durmaz.

Başvurulan bütün çarelerin sonuçsuz kaldığını ve onu yolundan alıkoyamadığını anlayanlar, bir defa da barış yoluyla yaklaşıp onu etkisiz hale getirmeyi denerler! Bu maksatla Nur Adam Bediüzzaman’a Emirdağ’da dayalı döşeli bir ev inşa ettirmek teklifinde bulunurlar. Hatta Emirdağ’a ikamet kararı aldıktan sonra kendisine 400 lira harcırah tahsis ederler.

Nur Adam, “Şeytanın sağdan yaklaşması” türünden olan bu taktiğe de boyun eğmez. Nitekim daha önce aynı taktiği “İlk Reisicumhur” da uygulamak istemiştir. Bu maksatla bir köşk tahsisi ile “Şark Umumî Vaizliği” yanında, üç yüz altın lira gibi yüksek bir maaş teklif etmiştir.

Fakat Nur Adam, bütün bu teklifleri elinin tersiyle reddederek, sürgünü, hapsi ve gözaltındaki çileli hayatı seçer. Neden? Çünkü verilen üç kuruşun kat kat tavizler şeklinde kendinden geri isteneceğini bilir. Bu yüzden minnet altına girmeme prensibini tavizsiz uygular. Bu prensibini ileri sürerek hükümetin teklifini nazikçe reddeder. Bunun üzerine sadece bir aylık miktar adı altında iki buçuk lira bırakılır. 400 liralık harcırah geri alındığı gibi, yapılan baskı ve zulümler daha da arttırılır.

Baskıya Devam!

Evet, yeni taktiğe boyun eğmeyen Nur Adam, müspet hareket tarzında çileli yoluna, manevi cihadına devam eder. Yazılan eserler çoğaltılarak elden ele, gönülden gönüle ulaştırılır. Risale-i Nur’lar etrafında her geçen gün iman fedailerini halkalanmaya başlar. İslam uğrunda milyonlarca şehit vermiş bir ecdadın torunları, Anadolu yarım adasında ecdatlarından aldıkları irsiyetle Nur Adam’a sahip çıkarlar. Gönüller üzerindeki bu hizmete engel olamayınca ne yapacaklarını şaşırır, çareyi baskıları arttırmakta bulurlar. Zira o günün “Halk Partisi” iktidarı; laikliği, “dini ve dindarı ezme aracı” olarak kullanmaktadır.

Bu yüzden Nur Adam’ın Kur’an’ın imanî hakikatlerini aklî ve mantıkî delillerle ispat etmesi, iman ve İslam’a dair şüpheleri giderip kuvvetli bir iman şuuru aşılması işlerine gelmez. Adliye Bakanı Fuat Sirmen, mecliste yaptığı bir konuşmada, “Yirmi beş senedir Said Nursî’nin faaliyetlerine engel olamadıklarını” itiraf eder. Son çare olarak denedikleri barış yolunun da sonuçsuz kalması, onları çileden çıkarır ve yeniden baskılara başlarlar.

Yeni Kaymakam ve Devam Eden İşkenceler...

Bir ara Nur Adam’ın faaliyetlerine engel olması için Emirdağ’a sol zihniyetli bir kaymakam tayin ederler. Üstad, her gün temiz havaya çıkma âdeti gereği kırlara gider, birkaç saat dolaştıktan sonra evine döner. Genelde ikindi namazından sonra Çarşı Camii’ne gidip, yatsıya kadar kaldıktan sonra

dönmeyi âdet eder.

Yeni kaymakam ilk iş olarak Bediüzzaman'ı camiden ve cemaatten mahrum eder. Kimseyle görüşmediği halde “Camide halkla görüşüyor” bahanesini yayarak camiye gitmesini engeller. Hatta caminin mahfilinde “Kış günlerinde üşümesin” diye talebelerinin, içine mangal koyup çevresini tahtadan çevirdikleri kulübeyi de yıktırır.

Bu olayları duyan diğer illerdeki Nur talebeleri üzüldür, endişe ederler. Nur Adam onların endişelerini gidermek ve teselli etmek için yazdığı bir mektupta şunları söyler:

“Aziz, sıddık kardeşlerim,

Birkaç aydan beri aleyhimde çevrilen desiseleri meydana çıktı. Hıfz-ı İlahî ile o musibet yirmiden bire indi. Hali zamanda camiye gidiyordum. Haberim olmadan talebeler beni üşütmemek için mahfilde bir kulübecik yapmıştılar. Ben de dört-beş gündür kendi kendime karar verdim, ‘Daha gitmeyeceğim!’ O malum zabıt adam vasıta olup o kulübeciği kaldırdılar. Bana da resmen tebliğ ettiler ki, ‘Daha camiye gitmeyeceksin!’ Fakat manasız habbeyi kubbe yapıp bir heyecan verdiler.

Hiç ehemmiyeti yok, hiç de merak etmeyiniz. Tahminimce her tarafta haddimden fazla teveccüh-ü ammeyi kırmak için bana böyle bazı bahanelerle ihanet ediyorlar. Eski zamanımı düşünüp, güya tahammül etmeyeceğim! Hâlbuki Risale-i Nur’un selamet ve intişarına hâlel gelmemek şartıyla, her gün bin ihanet ve tazipler de gelse, Allah’a şükrederim. Ben ehemmiyet vermediğim gibi, buradaki talebeler de hiç sarsılmıyorlar. Çoktan beri beklediğimiz bu hadise de inayet-i İlahiye ile hafif geçti.

Umum kardeşlerime birer birer selam ve dua ediyoruz.

Said Nursî”

Neden Bu Baskıyı Yapıyorlar?

Yapılan baskıların sebeplerini ise başka bir mektupta şöyle açıklar:

“Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bana şimdiki tazyikatın üç sebebi var.

Birincisi: Heyet-i vekilenin kararıyla her günde iki buçuk lira iâşe vesair levazımatım için bir tahsisat ve istediğim tarzda bir hane inşa etmek... Ben bunu reddettim, onlar da kızdılar.

İkincisi: Denizli’de teveccüh-ü ammenin pek ziyade olması ve her tarafta haddimden ziyade hüsn-ü teveccüh gösterilmesidir. Bundan da kuşkulandılar.

Üçüncüsü: Afyon valisinin, malum ölmüşün hesabına bana garazıdır. Ve lehimde olarak Ankara tarafından gelen itaba karşı bir bahane araması yüzünden tarassut etmesidir.

Ben de hiddet ettim, daha kapımı kapadım. Yoksa istersem perdeyi kaldırabilirim!

Said Nursî”[\[3\]](#)

Sıkıntılı Emirdağ Yılları

Bediüzzaman, Emirdağ’da (23 Ocak 1948’e kadar) üç buçuk sene aralıksız kalır. Emirdağ hayatı, kabri ve hapsi aratacak derecede ağır baskılar, takipler, işkence ve zulümlerle geçer. Şapka giymediğinden dolayı defalarca karakola çağrılır. Hatta bir defasında sivil bir yüzbaşı tarafından başındaki sarığına el uzatılır. İki kez yemeğine zehir katılarak hayatına son verilmek istenir.

Emirdağ’da sürekli baskı ve takip altında bulundurulanan Nur Adam’ın işkenceli hayatının Afyon Hapsi’ne kadarki kısmına özetle göz atacak olursak şunları görürüz:

1. Kırlara çıktığı bir zamanda jandarmalar pusuya yatırılır ve arkasından kurşun atılır.
2. İki kez kıyafetine ve başındaki sarığına ilişilir.

3. On iki kez karakol, savcılık ve mahkeme huzuruna çıkartılır.
4. Kapısının önünde daimi bekçi bulundurulur.
5. Kapısı arkasından kilitlenip, anahtar bir müddet karakol komutanının yanında tutulur.
6. Ziyaretçilerle görüşmesine engel olunur ve hatta bir ara camiye gitmesi de yasaklanır.
7. “Siyasi maksat güdüyor” diye, halk kendisinden soğutulmaya çalışılır.
8. Birkaç kez kanunsuz şekilde evine baskın yapıp aramada bulunulur.
9. Bir kere kapısı kırılarak içeri girilir.
10. Hakkında asılsız iftiralar düzenlenir, halkın ona olan alakası kırılmaya çalışılır.
11. Sokağa çıktığı andan itibaren arkasına gizli memurlar takılır, nereye gitse takip edilir.

Uçaklarla Yapılan Taciz

En ilginç olanıysa, kırlara gezmeye çıktığı zaman üzerinden ve alçaktan uçurulan beş uçakla taciz edilmesidir. Bununla ilgili bir mektupta şunları okuyoruz:

“Bu defaki hadisede, bir habbeyi evham yüzünden çok kubbeler yaptıklarını öğrendik. Bir emaresi şudur:

Dâhiliye vekilinin emriyle gece içinde Afyon valisi, emniyet müdürüyle buraya gelip gece menzilimi basmak istemişler. Müdde-i umumi muvafakat etmediğinden sabaha kadar bekleyip, en ziyade aleyhimizde bulunan iki adamı tayin edip, kilidimi kırıp, füc’eten baskın vermeleri; hem aynı gün, faytonla çıktığım vakit (burada emsali vuku bulmayan) beş tayyare pek aşağıdan uçup, benim faytonumu bildikleri için, etrafımda iki defa dönmeleri; ikinci gün başka bir tarafa, çok görünmeyen gizli bir dere tarafına faytonla giderken, aşağıda uçan beş tayyareyi, bir şey arıyor gibi gördük... Anladık ki, bizi arıyorlar. Yine aynen evvelki gün gibi, o beş tayyare etrafımızda ve kasaba üstünde gezip, odamıza girdiğimiz zaman onların da gitmeleri kuvvetli bir emaredir ki, bir habbe yüz kubbe yapılmış.”^[4]

Hizmetler Hatırına Katılan Çile

Bütün bu baskı ve tertipler Ankara’dan gelen talimatlara göre yapılır. Eskiden kumandanlara baş eğmeyen bir izzet sahibi olduğu bilinen Nur Adam’ın, yapılacak hakaret ve baskılara da boyun eğmeyeceği hesap edilerek her türlü tahrikte bulunulur. Fakat onun davası adına, bütün bu oyunlara alet olmamaya ve başına gelen musibetlere sabretmeye karar verdiğinden habersizdirler. O, Emirdağ’daki bu sıkıntılı hayatından bahsederken, meydana gelen güzel hizmetleri düşünerek sabrettiği, hatta şükrettiğini belirtir. Afyon Hapsi’ne kadar uzanan bu çileli hayatına temas ettiği On Beşinci Rica’da şunları söyler:

“Bir zaman Emirdağ’ında ikamete memur ve tek başıma menzile, adeta bir haps-i münferit ve bana çok ağır gelen tarassutlar ve tahakkümlerle bana işkence vermelerinden hayattan usandım. Hapisten çıktığıma teessüf ettim. Ruh u canımla Denizli Hapsi’ni arzuladım. Ve kabre girmeyi istedim. Ve ‘Hapis ve kabir bu tarz-ı hayata müreccahtır’ diye ya hapse veya kabre girmeye karar verirken, inayet-i İlahiye imdada yetişti. Kalemleri teksir makinesi olan Medresetü’z-Zehra şakirtlerinin ellerine, yeni çıkan teksir makinesini verdi. Birden Nur’un kıymettar mecmualarından her tanesi bir kalemle beş yüz nüsha meydana geldi. Fütuhata başlamaları, o sıkıntılı hayatı bana sevdirdi, ‘Hadsiz şükür olsun’ dedirtti.”

Kış Soğukunda Sobasız Geçen İki Gün

Bu bahsin devamında Nur Adam, yapılan zulüm ve işkencelere, ihanet ve iftiralara, yaşlı ve hasta halinde sorgulama sırasında dört saat ayakta bekletilmesine ve ardından dört kere zelzelenin meydana gelişine ve bir sürü garipliklere işaret eder.

Kışın en soğuk gününde tevkif edilip yaşlı halinde, büyük bir koğuştaki sobasız iki gün bekletilip, sıtmaya tutulmasına göz yumulmasını anlatarak, bütün bu zulümlerin nasıl hayra dönüştüğünü dile getirir. Beşerin zulmü içinde kaderin nasıl adalet ettiğini anlatır. İman hizmetinin daha geniş alanlara yayılmasına vesile olmasından söz ederek, bütün olanları hoş karşıladığını, teselli bulup sabır içinde şükrettiğini belirtir.

Hasan Feyzi'nin Mersiyesi

Nur Adam'a ve Nur'lara âşık Denizlili Hasan Feyzi, Denizli'den ayrılması üzerine, “Çekilip nur-u hidayet yine zindan olacak” diye bir şiir yazdığı gibi, Emirdağ'da kendisine yapılan baskıları haber aldıkça adeta kahrolur. Bu defa hissiyatını “Emirdağ'a Mersiye” diye şöyle kaleme alır:

“Ah, o Emirdağ! Biz onun nasıl bir dağ olduğunu hâlâ anlayamadık. Ondaki esrarı hâlâ çözemedik. O dağ, hakikaten Emir Dağı mı, yoksa ‘esir dağı’ mı? O dağ bize bir dağ oldu. O dağın vurduğu dağ, yine bizi dağladı. Onun dağı bizi yaktı kavurdu. O dağ, bizim dağımız üzerine binlerle dağ olup hepimizi dağladı. Hüzün ve elem verdi. Ah, o dağ, yüz binlerle kardeşin yetim kalmasına kastetti. Hepimizi diri diri ateşlere yaktı. Hâsılı o dağ, seni harap, bizi kebab etti.

Üstad'ım! Ona Emir Dağı değil, emer dağı ve ecel dağı demeli. Seni aramızdan alıp kendine ve içine çeken o dağa Emir Dağı değil, emen dağı demeli. Ey, ‘Evemen kane meyten feehyeynahü’ himayesiyle dirilen Üstad'ımız. ‘Said de öldü’ desek inanılır mı? Hem Said ölür mü? Ölen şaki ve hayvan değil midir? Buyurduğun gibi, bu ancak bir yer değiştirme ve muvakkat bir ayrılımdır. Fakat bizim için çok acı, çok...”

İkinci Bölüm

Evlad-ı Resul'den Bir Aile

BAŞTAN BURAYA KADAR anlattığımız ve aslında yüzden birini bile yansıtamadığımız çileli Emirdağ yıllarında Çalışkanlar Hanedanı, Nur Adam Bediüzzaman'a sahip çıkıp, destek olan mübarek, varlıklı ve kalabalık bir ailedir. Bu aile fertleri inançlı, azimli ve "kınayanların kınamasına aldırmayan" Musul-Kerkük asıllı bir Türkmen ailesidir. Oralardan gelip Emirdağ'a yerleşmiş, evlad-ı Resul'den "Hacı Osman" isimli bir zatın torunlarıdır. Nur Adam, bu aile fertlerine "akrabam" der ve "Çalışkanlar Hanedanı" diye hitap eder. Üstad'ın bir garip olarak Emirdağ'a sürgün edilmesi üzerine bu aile ona tıpkı Asr-ı Saadet'teki Mekke'den Medine'ye hicret eden Muhacirler'e bütün varlığıyla sahip çıkan Ensar'ı hatırlatmaktadır.

O karanlık günlerde, Nur Adam'a sahip çıkmak, ateşten gömlek giymek yahut Nemrut ateşine atılmayı göze almak demektir! İşte Çalışkanlar Hanedanı, başta Derviş Ali'nin evlatları Osman, Abdullah, Mehmet ve Hasan Çalışkan; torunları Ceylan, Halil, Zeki, Hüseyin, Kamil, İhsan, Sadık Çalışkan olmak üzere kadın-erkek bütün fertleri, herkesin korkup kaçtığı bir zamanda, bütün varlıklarıyla Nur Adam'ın yanında yer alırlar. Nemrut ateşine atılmayı ve bu ateşten gömleği giymeyi severek kabul ederler. Bu dindar ve fedakâr aile, en değerli evlatlarını onun daimi hizmetine vermekle kalmaz, bu uğurda her türlü baskıyı, hakareti, hapsi ve hatta pek çok ekonomik zararı da göze alırlar.

İşte Çalışkanlar Hanedanı'nın en zeki ve cevval genci olan Ceylan'ın, dedesi Derviş Ali, babası da Mehmet Çalışkan'dır.

Derviş Ali'nin Osman'dan sonra ikinci sıradaki oğlu Abdullah Çalışkan, 1952'de vefat ettiğinden diğer Çalışkanlar kadar ismi bilinmez. Fakat bu çalışmada, hayatını ve Üstad'la olan münasebetlerini gördükçe, onun da en az diğerleri kadar Üstad'a sadık, hizmetine devam etmiş bir kahraman olduğunu fark edeceğiz.

“Bu Gurbette Samimi Akrabalarım”

Nur Adam, bir mektupta Çalışkanlar'a, "Bu gurbette samimi akrabalarım" diye hitap eder. Evet, aslen evlad-ı Resul olan bu aile, içten gelen nesebi bir yakınlıkla Üstad'a sahip çıkar. Üstad, onlara, Nur talebelerini korumalarının vazifeleri olduğunu ve bunun kendileri için bir şeref sayıldığını belirtir. Bir mektupta bu aile fertlerinin düşmanlara karşı çok dikkatli ve ihtiyatlı olmaları gerektiğine işaret ederek şöyle der:

“Aziz, sıddık kardeşlerim ve benim hakkımda bu gurbette samimi akrabalarım; Osman, Mehmet, Hasan Efendiler!

Sizin halisane bana ve Risale-i Nur'a karşı hiç unutulmayacak hizmetlerinize bir mükâfat-ı acile olarak Hasan Feyzi ve sair talebelerin, Çalışkan Hanedanı'na karşı fevkalade teveccühleri ve umum memlekette sizin şerefınızı neşretmeleri ve ehl-i hakikati size dost yapmaları cihetiyle, benden ziyade Risale-i Nur ve şakirtlerini himaye ve muhafaza etmek ve ehl-i siyasetin ve beni zehirleyen düşmanlarımdan desiselerinden kurtarmak için gayet derecede bir ihtiyat, tam bir sadakat ve benim yerimde tam bir dikkatle mükellefsiniz. Yoksa az bir hata, yalnız bana değil, belki binler masum şakirtlere ve şimdi parlayan şerefimize dokunacak. Benim vaziyetim ve verilen sıkıntılar altı vecihle kanunsuz olmasından, ileride mesuliyetten kurtarmak için insafsız ve kanunsuz beni tazip edenler, kendilerine bir bahane, bir vesile arıyorlar. Pek çok dikkatli olmanız lazımdır.”^[5]

Nur Adam'ın, "akrabalarım" dediği bu asil, necip ve bahtiyar Çalışkanlar Hanedanı'nın fertlerini ikinci bölümde tek tek ele alacağız.

Çalışkanlar'ın Geçmişi

Eskişehir'de ziyaret ettiğimiz Abdullah Çalışkan'ın kızı ve İhsan Çalışkan'ın eşi Şükran Hanım, Çalışkanlar Hanedanı ile ilgili bize şu bilgileri vermektedir:

"Eskiler dedeme 'Derviş Ali' derlermiş. Halk arasında 'Şih Ali' olarak da bilinirdi. Aslında biz, önceleri Çalışkanlar değil de 'Şih Aliler' olarak anılırdık. Ailenin aslı Musul'dan gelmedir. Musul'da 'Gayretlioğulları' diye anılırlarmış. Şih Ali, diğer üç kardeşiyle gelip Emirdağ'ın çeşitli mahallelerine yerleşerek Emirdağ halkını oluşturmuşlar. Dört kardeş, Şih Ali, Hacı Çakır Efendi, [\[6\]](#) Kuş Ömer ve Süleyman'dır. Şih Ali'nin babası Hacı Osman, Çalışkanlar Hanedanı'nın dedesi olur.

'Çalışkanlar' soyadını cumhuriyetten sonra almışlar. Asıl Üstad'a hizmet eden Çalışkanlar, Şih Ali ve eşi Senem Hanım'dan dünyaya gelen dört kardeştir: Bunlar sırayla; Osman, Abdullah, Mehmet ve Hasan Çalışkan'dır. En büyükleri kayınpederim Osman Çalışkan'dır. Ondan sonra babam Abdullah gelir. Anneleri öldüğünde Osman Çalışkan on iki yaşındaymış. Diğerlerini varın siz hesap edin!

Derviş Ali'nin Oğulları

Dedem bu çocuklarla on sene bekâr kalmış. Onları yetiştirmek için çok zahmet çekmiş. Osman'ın küçüğü olan Abdullah (babam), içlerinde biraz becerikliymiş. Ev işlerini yaparmış. Neyse... Dedem, on sene sonra Havva Hanım'la evlenmiş. Tabii çocuklar o zamana kadar epey büyümüşler.

Bediüzzaman, Emirdağ'a sürgün edildiği zaman, bütün varlıklarıyla kendisine sahip çıkan Çalışkanlar Hanedanı Hacı Osman'ın torunları ve Derviş Ali'nin oğullarıdır."

Çalışkanlar'ın babası Derviş Ali'nin dillere destan menkıbelerine ikinci bölümde temas edeceğiz. Burada dördüncü kardeşlerinin neden "Kuş Ömer" diye anıldığına dair Şükran Çalışkan'ın hatıralarından ilginç bir kıssayı alıntı yapıyoruz:

Kuş Ömer!

"Kuş Ömer vaktiyle bir adamdan borç para almış, vakti gelince de borcunu ödemiş. Fakat borcunu ödemediğine dair bir belge ve şahidi olmadığından alacaklı kişi 'Ödemedin!' diye tutturmuş. Parayı ikinci kez kendisinden almak istemiş.

Ömer Efendi ne yaptıysa da adamı bir türlü ikna edememiş. Adam, Ömer Efendi'nin savunmasız durumundan istifade ederek kendisini sıkıştırmaya, hatta tehdit etmeye başlamış. Çok zor durumda kalan Ömer Efendi, bu dertten kurtulması için Allah'a yalvarmış. Derken bir gün minareye çıkmış, ayakkabılarını orada bırakıp kayıplara karışmış! Yakınları onu ne kadar aradılarsa da ayakkabılarından başka bir şeyini bulamamışlar.

Aradan kırk gün geçmiş, Ömer Efendi birden çıkagelmiş. Bakmışlar ki, saç ve sakalı uzamış. Yakınları merak ve endişe içinde ne olduğunu, nerelere gittiğini sormuşlar. Ömer Efendi; 'Beni çok sıkıştırmayın, zararlı çıkarsınız!' demiş, başka bir şey de dememiş. Buna rağmen yakınları sorularla Ömer Efendi'yi sıkıştırmaya devam etmişler. Derken Ömer Efendi aniden ruhunu teslim etmiş. İşte bundan sonra halk arasında adı, hep 'Kuş Ömer' olarak anılmış!"

Çalışkanlar'ın diğer fertlerine geçmeden önce, şimdi hepsinin medar-ı iftiharları olan, hizmetleriyle Çalışkanlar Hanedanı'nın yüzünü ak eden biricik evlatları Ceylan Çalışkan'ın hayat ve hatıralarına yer vereceğiz.

Üçüncü Bölüm

Ceylan Çalışkan

ÇALIŞKANLAR'IN ZEKİ, SADIK, cesur, nüktedan çocuğu Ceylan, Mehmet Çalışkan'ın oğludur. Annesi, Mehmet Çalışkan'ın ilk eşi Ayşe Hanım'dır. Ayşe Hanım, Emirdağ'ın Dereköyü'nden, Yörük bir ailenin melek gibi bir kızıdır. İlginç olan; Ayşe Hanım Ceylan'ın dedesi Derviş Ali'nin ikinci eşinin kız kardeşidir.

1930 yılında Emirdağ'da doğan Ceylan, iki yaşına yaklaştığında annesini kaybeder. Ayşe Hanım, ikinci çocuğunu dünyaya getirirken, çocuğuyla birlikte vefat eder. Durumu ağırlaştığında, ailenin büyüğü Hacı Osman yanına gelir. "Beyine haber verelim mi?" diye sorar. Zira o sıralarda Mehmet Çalışkan askerdedir.

Ayşe Hanım, vefat edeceğini anlar. "Hayır, Hacı Ağam. Hiç zahmet etmeyin, ben yolcuyum" diyerek yaşlı gözlerle yavrusu Ceylan'a bakar. "Ceylan'ımı sana emanet ediyorum Hacı Ağam!" diyerek ruhunu teslim eder. Genç kadın, adeta gözleri arkada kalarak bu âleme veda eder. Ayşe Hanım'ı, Emirdağ Mezarlığı'nda Ceylan'ın dedesi Derviş Ali'nin yanına defnederler.

Ceylan, küçük yaşta şehit annenin biricik evladı olarak geride kalır. Bu arada Mehmet Çalışkan askerden gelir. Bir yandan evinin direği eşinin vefat etmesi, öte yandan evladının annesiz kalması karşısında büyük üzüntü duyar. Fakat her şeye rağmen hayat devam etmektedir. Kadere teslim olmaktan başka çare yoktur. Bütün sevgi ve şefkatini yavrusu Ceylan'a yoğunlaştırarak üzüntüsünü hafifletmeye çalışır. Bundan sonra Mehmet Çalışkan, Fatma Hanım'la evlenir. Fakat ne hikmetse, bu evlilik de çok sürmez. Fatma Hanım, bir yıl gibi kısa bir süre sonra vefat eder!

Bundan sonra kader, Mehmet Çalışkan'a Fatma Hanım'ın küçük kardeşini nasip eder. Mehmet Çalışkan için yakınlarının eş aradıklarını haber alan kayınpederi, küçük kızı Fethiye'yi de kendisine vermek istediğini söyler. Bazı yakınları buna itiraz ederlerse de:

"Benim on tane kızım olsa, yine Mehmet'e veririm" diyerek onlara karşı gelir. O sırada genç kızlığa yeni adım atmış olan Fethiye Hanım'ı küçük yaşta Mehmet Çalışkan'la evlendirirler. İşte, Bediüzzaman'ın yemeğini pişirip çamaşırını yıkamak ve hizmetinde bulunup duasını almak bu bahtiyar hanıma nasip olur. Fethiye Hanım, aynı zamanda Ceylan Çalışkan'a öz anne gibi davranır. Onu kendi evlatlarından ayırmaz. Ceylan da küçük yaşta annesini kaybettiğinden Fethiye Hanım'a öz anne gibi bağlanır. Adeta onu öz anne bilir ve öylece sevip sayar.

Mehmet Çalışkan'ın Fethiye Hanım'dan ayrıca dört kızı, bir oğlu dünyaya gelir. Bunlar, Ceylan'ın üvey kardeşleri Sadık, Nuriye, Sevim, Fatma ve Ayşe'dir.

"Ceylan'ımı Bulun!"

Nur Adam Bediüzzaman, Emirdağ'a geldiği günlerde, kaybettiği kıymetli bir şeyini arar gibidir. Bu maksatla yanına gelenlere "Ceylan" isimli bir genci sorar. "Bana Ceylan'ımı bulun!" der. Abdülkadir Geylanî'nin bir makamı da o civarda bulunması sebebiyle Emirdağ ve Bolvadin taraflarında Ceylan ismi yaygındır.

Nur Adam'ı dinleyenler, buldukları Ceylanları huzuruna getirirler. Fakat her defasında o, getirilen gence baktıktan sonra, "Hayır, benim aradığım Ceylan bu değil!" der ve arayışını sürdürür. Belli ki, o, manevi âlemlerde kendisine gösterilen birisini aramaktadır. Ve henüz müşahade âleminde onu görmemiştir. Sonunda asıl adı Abdülkadir olan bir çocuk huzuruna getirilir. Onu görür görmez, "Tamam, benim aradığım Ceylan işte budur!" der ve ondan sonra "Abdülkadir" ismi unutulur. Hep Ceylan olarak anılmaya başlar. Nur Adam, Ceylan'ı manevi evlat edinerek bağrına basar.

Bu olay, bir menkıbe şeklinde Emirdağ'da dillerde dolaşır. Özellikle “Çalışkanlar” arasında söylenir. Hatta Ceylan Çalışkan'ın yakınlarından amcası Mahmut ile kardeşi Sadık (o zaman yaşlarının küçük olması sebebiyle kendileri şahit olamasa da) böyle bir olayın varlığını doğrularlar.

Ceylan Çalışkan'ın gerçekten aranılıp bulunacak kıymette bir değer olduğu şüphesizdir. Deha derecesinde bir zekâyâ sahip, hayatını Üstad uğrunda feda edecek bir fedakârlık ve cesaret timsali, o sıkıntılı ve kederli günlerde Nur Adam'a kimsenin cesaret edemediği latife ve nükteleri yaparak tebessüm ettirecek zeki bir muhatap, kendisine verdiği bir işten dolayı gözünün arkada kalmayacağı maharetli biri... Elbette o günkü şartlarda Nur Adam için, böyle birisi “aranılıp bulunamayacak” bir değerdir.

Evet... Ceylan, özellikle Emirdağ hayatında, Nur Adam'ın inkâr fırtınalarına karşı tesis ettiği Kur'an Seddi Risale-i Nur hizmetinde önemli bir rol üstlenir. Ayrıca, 1950 ile 1960 yılları arasında, Üçüncü Said Dönemi'nde, Nur Adam'ın etrafında teşekkül eden bahtiyarlar halkası arasında yerini alır.

“Ceylan” diye Bir Çocuk!

Çalışkanlar ailesi bütün fertleriyle, Emirdağ'a geldiği ilk günden itibaren Nur Adam'ın hizmetine koşarlar. O, evinden dışarı adım atacak olsa Çalışkanlar'dan biri veya birkaçı yanında hazır olurlar. Diğerleri iş-güç sahibi olduğundan genelde bu vazifeyi Ceylan üstlenir. Bu arada nereye gidip, ne yaptığını tespit etmek üzere sivil polisler de peşine takılırlar.

Ceylan, önceleri çocuk denecek yaşta olduğundan fazla dikkat çekmez. Fakat yaptığı işler ve hizmetler zamanla göze batar. Hatta “Ceylan isimli çocuğa dikkat edilmesi!” gerektiği şeklinde polis kayıtlarına bile geçer.

Dışardan Üstad'ı ziyarete gelenler, önce Çalışkanlar'ın dükkânına uğrarlar. Mehmet Çalışkan, gelenlerin Üstad'la irtibatını sağlayan bir santral görevi yapar. Oradan Üstad'a haber gönderilip, gelenlerin kabul edilip edilmeyecekleri tespit edilir. Ziyarete gidenler genelde Ceylan'ın aracılığıyla Üstad'ın huzuruna varırlar. Ceylan bazen Üstad'ın sesi kısıldığında veya konuşması anlaşılmadığında gelenlere tercümanlık yapar. Onlara Üstad'ın yanında bulunma adabını öğretir. Üstad yüzüne bakılmasından rahatsız olduğundan “dikkatlice bakmamalarını” tembih eder.

“Hocanın Hizmetinde Bulunmayacaksınız!”

Gerek Çalışkanlar ve gerekse ziyarete gelenler, sürekli takip altındadırlar. Bu maksatla Çalışkanlar'ın evi sık sık aranır. Polis ve jandarma, Ceylan'ı sıkıştırır. Zaman zaman “Hoca'nın hizmetinde bulunmayacaksınız!” diye tehditler ederler. Ceylan bunlara hiç aldırmaz. Metanet ve cesaretle hizmetine devam eder.

Ceylan zamanla emniyetin gözüne iyice batmaya başlar. İstihbarat raporlarında ismi hep yukarılara doğru ilerler. Hatta bir ara Afyon valisinin yazılı talimatlarına bile girer. Vali:

“Orada Ceylan isminde bir çocuk varmış. Onu elde edin. Kandırıp kendi tarafınıza çekin, çalıştırın!” der. Bu mektup, Emirdağ'daki jandarma komutanının eline geçer. Saf ve sarhoş biri olan komutan, mektubu gizli tutması gerekirken, Ceylan'ın babası Mehmet Çalışkan'ı haberdar eder.

“Valinin emri var. Hocaefendi'nin yanında Ceylan ne iş yapıyorsa bize haber edilecek, tamam mı?” der. Mehmet Çalışkan hiç bozuntuya vermeden, “Tabii neden olmasın” der. Ceylan'ı çağırır, “Sen Üstad'ın yanında ne iş yapıyorsan, gel komutana anlat!” der. Böylece işin gizliliği kalmaz. Bu durum Nur Adam'a bildirilince, “Ahmaklar!” diyerek tebessüm eder. Altı ay önce verdiği bir dilekçeyi

tekrar Ceylan'a vererek kumandana gönderir, "Git bunu kumandana ver ve 'Said bu dilekçeyi kaymakama vermişti' de!" der. Böylece valinin talimatı, komutanın isteği yerine getirilmiş olur. Bu perde altında hizmet devam eder.

Gençler, Nur Adam'ın Etrafında Toplanıyor

Ceylan, bütün kabiliyet ve gayretiyle hizmete devam ederken, büyük amcasının oğlu Halil, kendisiyle birlikte yanına gidip gelmeye başlar. Bu arada diğer amcaoğulları Kemal, Hüseyin, Zeki ve İhsan Çalışkan da Üstad'la tanışır. Ayrıca Ceylan, bazı terzi çırağı arkadaşlarını da getirip Üstad'la tanıştırır. Dersinden istifade ettirir. Böylece hizmet halkası gün geçtikçe genişler.

Emirdağ'ın önemli simalarından olan, Üstad ve Risale-i Nur'a hizmetleriyle tanınan ve Afyon Hapsi'nde bulunan Mustafa Acet'i de Üstad'a ilk götürüp tanıştıran Ceylan'dır. Mustafa Acet, Ceylan'la (dedeleri kardeş olmak hasebiyle) aynı zamanda akraba olurlar.

Ceylan Çalışkan'ın gayretleriyle Emirdağ'da gençlerden oluşan bir hizmet halkası meydana gelir. Ama önde ve birinci sırada hep Ceylan vardır. Halil, Zeki, Hüseyin, İhsan Çalışkan; Mustafa Acet, Ahmet Urfalı vs... Ceylan, zekâsıyla ve Üstad'a yakınlığı ile bu grubu idare eder.

Nur Adam, teneffüs için kırlara çıktığında ilk zamanlar yanında Ceylan ve arkadaşları da bulunur. Çoğu kez Üstad yalnız gitmeyi, gittiği yerde yalnız kalıp dua etmeyi tercih eder. Bu durumlarda ona refakat edenler biraz uzağında beklerler.

Tahsil Hayatı

Ceylan, Emirdağ'da, ilkokulu pekiyi dereceyle bitirir. Bütün hocaları bu zeki çocuğun mutlaka okumasını isterler. Fakat o gün Emirdağ'da henüz ortaokul yoktur. Ortaokulu Afyon'da yatılı olarak okumak zorundadır. Ceylan, babası tarafından Afyon'a götürülüp ortaokula kaydedilir. Daha sonra Üstad'ın talebeleri arasında yer alacak olan Ali İhsan Tola ile aynı sınıf ve yurdu paylaşırlar.

Ceylan Çalışkan ortaokul talebesiyken

Ceylan, ortaokulda da zekâ ve çalışkanlığı ile dikkatleri üzerine çeker. Girdiği sınavlardan hep

“10” (o zamanların not sisteminde en yüksek not) alır. Kendisine, “Neden derslerden hep 10 alıyorsun?” diye sorduklarında yine keskin zekâsının ürünü bir cevapla karşılık verir:

“Daha yüksek bir not yok da, ondan!”

Ceylan, tatil günleri ve hafta sonları Emirdağ’a gelerek, bir yandan dükkânda babasına yardım ederken, diğer yandan Üstad’ın hizmetine devam eder.

“Ceylan Sizindir”

Yıllar çabuk geçer... Ceylan ortaokul son sınıfa gelince, bir gün Mehmet Çalışkan, Ceylan’ın elinden tutarak Üstad’a götürür. Niyeti Ceylan’ın yüksek tahsili hakkında kendisiyle istişare etmektir.

“Üstad’ım! Biliyorsunuz, Ceylan çok zeki. Niyetimiz ona yüksek tahsil yaptırmaktır. Siz ne buyurursunuz?” der.

Nur Adam, bir süre boşluğa bakar, adeta Ceylan’ın geleceğini okur. Onun dünyevi hayatının kısa olduğunu manen keşfeder:

“Bak kardeşim, benim evladım yok. Bunu bana ver, hem benden iman dersi alsın, hem de hizmet etsin. Daha sonra yüksekokula gider” der.

Mehmet Çalışkan, “Anam, babam sana feda olsun” diyen sahabiler misali, Üstad’dan gelen her isteği “emir” telakki eder. Bu en başarılı ve zeki evladını hiç tereddüt etmeden:

“Peki, Üstad’ım. Ceylan sizindir!” diyerek hizmetine verir.

Ceylan da, Nur Adam’a hizmet etmeye ve ondan iman dersi almaya candan isteklidir. Bu teklifi severek kabul eder.

Ceylan bundan böyle artık Nur Üniversitesi’nin talebesidir. Her gün büyük Üstad’ın rahle-i tedrisinden yeni bir şeyler öğrenerek, manevi zenginliğini arttırmaya çalışır.

Üstad’ın kendisine verdiği ilk ders “doğruluk ve sadakat” dersi olur. Zira iman hizmetinin gizli düşmanlarla engellenmeye çalışıldığı bir ortamda en başta lazım olacak şey, sadakattir. Üstad, kendisine zaman ve zeminin nezaketini anlatarak şöyle der:

“Daima doğru olacaksın! Hiç yalan söylemeyeceksin! Sana bir milyon lira verirler, bana ihanet edebilirsin. Fakat ismin ebediyen kötü olarak anılır!”

Doğru Söylemek!

Ceylan bu dersi aldıktan sonra, iç dünyasında her şeye rağmen doğruluktan ayrılmamaya karar verir. Üstad, bir gün kendisine getirilen kavunun başını keser, kaşığıyla içini oyarak bir kısmını yer. Yedikten sonra geri kalanını Ceylan’a verir. “Bunu eve götür, teberrüken yiyin!” der.

Ceylan kavunu eve götürüp bir rafa koyar. Bir iki gün bekledikten sonra, küçük kardeşi Sadık kavunu raftan alır. Ona bir ip takarak, kova gibi evin üst katından sarkıtır. Onunla oynamaya başlar.

Daha sonra Üstad’ın yanına vardığında, Üstad kendisine:

“Kavunu ne yaptınız?” diye sorar.

Ceylan bir an söyleyip söylememekte tereddüt geçirir. Fakat kendisinden sır saklamanın mümkün olmayacağını düşünür. Aldığı ilk dersi hatırlar ve doğru söylemeye karar verir. Kardeşinin kavunu oyuncak yapıp oynadığını söyler. Bunun üzerine Üstad:

“Doğru söylediğin için, bu sefer seni affettim” der.

Böylece Ceylan, doğru söylemenin ve suçunu itiraf etmenin, affa layık bir fazilet olacağı dersini almış olur.

Nur Talebeleriyle İletişim

Ceylan her geçen gün Üstad'ın nurlu ellerinde imanî ve ahlakî faziletlerle adeta şekillenir, formatlanır. İlk zamanlar, Nur Adam'ın getir-götür işleri yanında yaptığı çok önemli bir hizmet daha vardır: Emirdağ dışındaki şehir ve kasabalarda bulunan Nur talebeleriyle haberleşmeyi sağlamak... O gün mektuplar, Nur talebeleri arasında düşünce ve duygu birliğini sağlamakta ve hizmetteki tarz-ı hareketi belirlemekte önemli bir rol oynamaktadır. Ve irtibatı sağlayan yegâne vasıtalarlardır.

Ceylan, Üstad'ın kendisine söyleyerek yazdırdığı uzun mektupları eve götürüp daktiloya çeker. Sonra gelip tekrar kendisine okur, tashih ettirdikten sonra postaya verir. Bu yol, hem çok zaman almakta, hem de çok meşakkatli olmaktadır. Bir gün Üstad kendisine, “Sana on beş günde Kur'an hattıyla okuyup yazmayı öğreteceğim!” der. Ve derse başlarlar. Gerçekten Ceylan, on beş gün dolmadan Kur'an hattıyla okuyup yazmayı öğrenir.

Böylece Üstad'ın söylediklerini anında kaleme alır ve hemen postaya vermek suretiyle hizmette zaman kaybını önlemiş olur.

Ceylan Çalışkan bir yandan mektupları kaleme alarak, diğer yandan çok hızlı ve güzel hattıyla Risale yazarak hizmete devam eder. Bu yüzden Üstad, kendisine “İkinci bir Hüsrev” unvanını verir.

Yangın!

Bir gece Emirdağ'da yangın çıkar. “Özel İdare Binası” tutuşur. Binalar ahşap olduğundan kısa zamanda yangın yan binalara sıçrayarak büyür. O gün Emirdağ'ın pazarı olduğundan, Mehmet Çalışkan yüklü bir parayı dükkânın çekmecesine kilitlemiştir. Gece yarısı kayınbiraderi kapıyı çalar. Telaşlandırmamak için, “Çarşıda yangın var, haydi bir bakalım” der. Hâlbuki yangın Çalışkanlar'ın dükkânına doğru hızla ilerlemektedir!

Mehmet Çalışkan pencereyi açıp baktığında gökyüzünün alevlerle kaplı olduğunu görür. Hemen çarçabuk giyinir, kendini sokağa atar. Aceleden çekmecenin anahtarını da unutmuştur. Ceylan'ı gönderip anahtarı aldırdıktan sonra, hemen Üstad'a gitmesini ister ve Üstad'ın dua etmesini rica eder. Ceylan nefes nefese Üstad'a gider:

“Üstad'ım yanıyorduz, dua et!” der. Bediüzzaman kalkar, bu yakın talebesinin yalvarması üzerine dua eder.

Yangın çarşıda pek çok dükkânı yakıp kül eder. Çalışkanlar'ın dükkânının bir bölümüne kadar gelir, durur. Sonra bakarlar ki, yangının durduğu yerin arka tarafındaki dolapta Risale-i Nur'lar bulunmaktadır. Evet, “Nar, nuru yakmaz” gerçeği bir kere daha kendini gösterir.

Üstad, yazdığı bir mektupta bu yangından söz ederek şöyle der:

“Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size manidar ve acip ve Risale-i Nur'un talebeleriyle ve Risale-i Nur'la ve *Ayetü'l-Kübra*'nın kerametiyle ve ehl-i dünyanın ilişmek niyetleriyle alakadar, karşımda eskiden belediye bulunan hükümet dairelerinden birisi, hiçbir şey kurtulmayarak, hiç görmediğimiz acip bir parlamakla gecenin en soğuk bir vaktinde, üç saat cehennem gibi yandığı halde, tam bitişiğinde, Risale-i Nur'un Çalışkanlar'ından bir talebesi, yine iki kardeşinin masum Ceylan'ın sermayelerinin kısm-ı azamı bulunan büyük mağazaları, o yangın yeriyle iki küçük dükkân fasıla ile o dehşetli yangın bütün şiddetiyle mağazaya doğru gelirken biçare Ceylan yanıma geldi dedi:

‘Biz yanıyorduz, mahvolduk!’

Ben de iki gün evvel mağazalarında bulunan *Ayetü'l-Kübra*'nın bir kısım matbu nüshalarını yanıma getirtmek için söyledim, fakat getirmedi. Demek o ateşi söndürmek için orada kalmış.

Ben de Risale-i Nur'u ve *Ayetü'l-Kübra*'yı şefaathçi yapıp, ‘Ya Rabbi, kurtar!’ dedim. Üç saat o

dehşetli yangın hücumunda bütün o büyük daireyi mahvetti. Altında ve bitişiğindeki dükkânları yaktı, yıktırdı. Risale-i Nur'un ve *Ayetü'l-Kübra*'nın hıfzında olan mağazaya katiyen ilişmedi. Ve altındaki şakirdin dükkânı da müstesna olarak sağlam kaldı. Yalnız ahali camlarını kırdılar. Eğer ahali ilişmeseydi, eşyalarını almasaydılar, hiçbir zarar olmayacaktı."

"... Bu yangında, Risale-i Nur'un çalışkan talebelerinden ve Çalışkan Hanedanı'ndan üç kardeş olarak dört zatın o dehşetli yangından kurtulması, Risale-i Nur'un ve *Ayetü'l-Kübra*'nın bir kerameti olduğuna hem benim, hem onların, hem sair kardeşlerimizin kati kanaatimiz geldi. Burada eksik olmayan az bir rüzgâr esseydi, o çarşı dükkânlarının ekserisini yandırabilirdi. Hatta *Ayetü'l-Kübra* mağazasından on, on beş dükkân ta uzakta, eşyalarını çıkarıp kaçırdılar."

Bu mektubun altında şu nota rastlarız:

"Yangın hakkında Üstad'ımızın yazdığı hakikate kati kanaatimiz geldi, gözümüzle gördük.

Osman, Mehmet, Hasan, Ceylan ve yardım eden İbrahim."

Üstad, yangını haber verdiği sırada korkulu ve heyecanlı ruh halini ifade ederek, daha sonra Ceylan'a şöyle takılır:

"Ceylan, anladım ki, senin kalbinde hâlâ dünya tamahı var!"

Çek Elini!

Emirdağ hayatının karanlık günlerinden birinde, Üstad her zamanki teneffüs gezilerinden birini yapmaktadır. Bu defa at üzerinde bulunmakta, atın yularından Ceylan çekmektedir. Şehrin içinden geçen dere üzerindeki köprüye vardıklarında, Üstad'ın sarığına bir el uzanır! Bu, Emirdağ'da görevli jandarma yüzbaşısının elidir. Yüzbaşı ani bir hareketle Üstad'ın başından sarığı alıp yere atar! Üstelik kendisi o sırada sivil giyimlidir. Üstad bu küstahça davranışa hiddetle karşılık verir:

"Bu benim şahsî tercihimdir. Şahsî hayatıma karışmaya senin hakkın yoktur!"

O sırada Ceylan elini silahına atar, yüzbaşıya karşılık vermek ister. Üstad'ın hiç istemediği, düşmanlarının ekmeğine yağ sürecektir bir olay patlak vermek üzeredir. Hemen döner, aynı şiddetle Ceylan'a:

"Çek elini!" diye seslenir ve olayın büyümesine meydan vermez.

İkazlar

İçinde bulundukları nazik şartlar sebebiyle, Üstad devamlı olarak Ceylan'a sözlü ve yazılı ikazlarda bulunur. Çünkü Ceylan ne de olsa gençtir ve bir an gençlik hissiyatı galip gelip, tahriklere alet olabilir. Özellikle münafıklar bu gibi tertiplere başvurup, bir olay icat ederek, zulümlerine bahane aramaktadırlar. Hatta dost kılığına giren bazı adamlar, Üstad'ın ifadesiyle "habbeyi kubbe yaparak" gerek halka ve gerekse adlî mercilere yersiz evham ve korku vermektedirler. Bütün bu baskı ve takipler, merkezden gelen emirlere göre yürütülür.

Ceylan bu gibi tertiplere karşı çok uyanıktır. Kolay kolay sır vermez ve oyuna gelmez. Fakat derras zalimlerin sürekli fırsat kolladıkları bir yerde, uzun vadede hiç açık vermemek kolay değildir. Babası ticaret erbabı olduğundan, dost kılığında dükkânına gelip haber almaya çalışan hafiyeler adeta kol gezerler. Bu yüzden Üstad, Ceylan'ı sık sık uyarma ihtiyacını duyar.

1946'nın Eylül başında *Zülfikar* ve *Mucizat*'ın tab'ı sırasında Üstad'ın yazdığı üç maddelik mektup, önemli tavsiyeleri ihtiva eder:

"Ceylan! Zaman naziktir. Nurlar'ın faaliyeti vaktinde çok dikkat lazımdır. Nur'un ve bizim Nurcular'ın selameti ve münafıkların şerrinden kurtulması için sen bu üç maddeyi bil:

Birincisi: İktisada tam riayet etmek lazımdır. Ta validen ve baban sende güvenip hizmet-i Nuriye'ye zarar gelmesin. Dükkâncılık eden, mertlik etmez. On paraya dikkat eder. Mal senin değil. İkrâm etsen, caiz değil.

İkincisi: Şimdilik nazar-ı dikkati kendine celbetme ve gösteriş yapmaya çalışma. Ta senin elindeki Nur emanetlerine zarar gelmesin. Hevesatını, faydasız eğlencelerini bırak. Hizmet-i Nuriye'nin sana verdiği zevkler yeter.

Üçüncüsü: Bize gelmek için buraya gelenlerden herkese açılma. Lüzumsuz onlara esrarımızı bildirme. Çünkü içlerinden ya safdil veya kurnaz veya aptal bulunabilir, ifşa eder. Habbeyi kubbe yapar. Ondan da münafıklar ve casuslar istifade eder. Hususan bu kasabada daha çok dikkat ve ihtiyat lazımdır.”

“Çocukluk Yapma!”

Henüz on altı yaşında olan Ceylan'ın omzuna büyük bir davanın ağır yükü konulmuştur. Emsallerinin mahalle aralarında çelik çomak oynadıkları zamanda böyle bir sorumluluğu yüklenmek kolay değildir. Ceylan, büyük bir zatın huzurunda ve küllî bir davanın hizmetinde olduğunun şuurunda olsa da, yaşı icabı, zaman zaman çocukluk hissiyatının ağır bastığı olur. Hatta bir ara Üstad'ın hizmetinden uzaklaşıp oyuna dalar, birkaç gün hiç haber vermeden ortalarda gözükmeyi. Üstad buna çok üzülür ve kendisini ikaz eder.

Ceylan, Üstad'ın hizmetinden bu uzaklaşmasının değerlendirmesini yaparken, bunun hizmetteki kusurlarından dolayı olduğunu ve başka manevi sebeplerden ileri geldiğini itiraf eder. Bu uzaklaşma sırasında kendisine Üstad'ın şu ikazı gelir:

“Ceylan! Dün posta için sabahtan akşama kadar seni bekledim, görünmedin. Kalben dedim: ‘Eğer Risale-i Nur’un hizmetiyle ve okunmasıyla meşgul olmuş ise affedilir. Yoksa onun hayatı Risale-i Nur’a aittir. Hevesatına sarf etse şiddetli tokat yiyecek!’ Acaba o manasız gezmeyi bu soğukta sen mi yaptın? Yoksa başkası mı hatıra getirdi? Hem yanınızda dahi kim vardı? Risale-i Nur hesabına merak ediyorum. Dikkat et, çocukluk yapma, tokat yiyenler pek çok!”

Üstad, Risale-i Nur hizmetinin kıymet ve ehemmiyetini dile getirerek büyük hizmeti omuzlayan küçük talebesini teşvik eder, dikkat ve ciddiyete davet eder:

“Ceylan sen bahtiyardın ki, bu acip zamanda Risale-i Nur’un ehemmiyetli bir hizmeti ve onun manevi hazinesinin bir anahtarını aldın. Benim de anahtarımı aldın. Ve küçük bir Abdurrahman ve küçücük bir Hüsrev namını aldın. Bu kudsî ve ehemmiyetli vazifeye layık olacağını gayet kuvvetli bir sadakat ve metanet ve ihtiyat ile ispat edersin. Gerçi çocuksun. Fakat sende kuvvetli bir sadakat hissettiğimizden küçülmüş, kuvvetli bir ihtiyar nazariyle bakıyoruz.

Sen de dikkat et! Çocukluk hevesatına aldanma, kapılma! On adamın şimdiki benim hizmetimde vazifeleri, mecburiyetle sana yüklenmiş. Az bir yanlışın büyük bir zarar verir. Bunu katiyen bil ki, senin hizmet ettiğin hakikatın sana vereceği hem dünyada, hem ahirette menfaate mukabil, dünyada hiçbir şey gelemeyiz. Ta ki, bir elmas hazinesini şişe gibi çabucak kırılacak fani dünya lezzetleriyle kaçırmayalım. Çocukluk kulağıyla cin, ins şeytanlarının vesveselerine kapılma!”

Teksir Makinelerinin Gelmesi

Risaleler bir yandan el yazılarıyla çoğaltılırken, diğer yandan artan ihtiyaç sebebiyle matbaalarla teşebbüse geçilir. Fakat yasaklar sebebiyle matbaacılar Risaleler’i basmaya yanaşmazlar. Bunun üzerine Nur talebeleri imkânlarını seferber ederek iki adet teksir makinesi satın alırlar. Böylece

Isparta ve İnebolu olmak üzere iki merkezde çoğaltma faaliyetine başlarlar.

Üstad bu faaliyetlerden çok memnundur. Fakat o gün için Risaleler'in fazla basılmasından ziyade, hatasız ve tashihli basılmasına önem verir. Çoğaltılan eserlerin tashihi için dikkat edilmesi gerektiğini hatırlatır. Hatta Ceylan'a yazdığı bir notta, İnebolu'da Nazif'e bildirilmek üzere şunları yazar:

“Ceylan! Nazif'e yaz ki, bin veya beş yüz nüsha yeter. Fazla olsa, şimdilik münasip değil... Hem Isparta'da aynen beş yüz nüsha makine ile yazmaya başlamışlar. Hem Hüsrev ve Tahiri gibi zatların kuvvetli ve dikkatli kalemleri İnebolu'ya gelemez. Isparta muhitinde Nurlar'ın tashihli nüshaları ve çok dikkatli şakirtleri var. Herhalde meşveretle ve teenni ile hareket etmek ve çoklukla değil, belki sıhhatli ve yanlışsız olmasına ehemmiyet vermek lazımdır.”^[7]

Ceylan Çalışkan'ın Eskişehir'de bastırıldığı Gençlik Rehberi

Çerkezlerin Muzaffer!

Ceylan, bir ara *Gençlik Rehberi*'ni Latin harfleriyle Eskişehir'de matbaada bastırmaya muvaffak olur. Yıl 1947'dir. Basılan bin adet *Gençlik Rehberi*'ni bavullara doldurup otobüse yükler ve Emirdağ'a doğru yola çıkar. Daha önceden tanıdığı Çerkezlerin Muzaffer de arabadadır. Halk Partili bir aileye mensup olan Muzaffer, Ceylan'ı hep bir rakip olarak görür. Ayrıca Emirdağ'da herkesin şerrinden yaka silkelediği biridir.

Yol boyu Ceylan'a sataşır. Ceylan kendisine bulaşmamaya çalışır. Çünkü sırtında yumurta küfesi vardır. Bavullarla Risaleler yanındadır. Onların selameti için susar, sabreder. Fakat Muzaffer, Ceylan'ı tahrike devam eder.

Araba Emirdağ'a vardığında Ceylan kitapları eve bırakmak için acele eder. Muzaffer son olarak Üstad ve Risale-i Nur'lara küfredip sövmekle kalmaz, bir de “Yasak kitap bulunduruyor” diye Ceylan'ı şikâyet edeceğini söyler. Artık bu, bardağı taşıran son damla olur. Ceylan'ın sabrı tükenir.

“Bekle beni!” diyerek bavulları süratle eve götürür, silahı kapıldığı gibi mermileri ağzına sürer, beline takıp dışarı çıkar. Fethiye Hanım; “Ceylan nereye gidiyorsun?” der, ama sesini duyuramadan Ceylan dışarı fırlar. “Gel ulan, seninle hesaplaşalım!” deyip, Muzaffer'i evlerinin arkasındaki parka

davet eder. Muzaffer, Ceylan'a göre çok daha iri yarı ve uzun boyludur. Ceylan'ı bir yumruktaki haklayacağını düşünerek hiç aldırılmaz.

Beklemediği bir anda Ceylan silahını çeker, mermileri Muzaffer'in küfreden ağzına boşaltır. Silah sesini duyan Fethiye Hanım'ın yüreği "cızz" eder. "Eyvah! Ceylan'ın elinden bir kaza çıktı" der. Ceylan hemen eve koşar! Adam öldürdüğünü ve karakola gidip teslim olması gerektiğini söyler. Babası şaşkındır:

"Sen ne diyorsun evladım, neden bahsediyorsun?" der. Ceylan olayı anlatır. Mehmet Çalışkan üzgündür:

"Bu da mı başımıza gelecekti Ya Rabbi?" deyip "La havle" çeker.

Akşam vakti yeni girmiştir...

Çaresiz, baba ve oğul karakolun yolunu tutarlar. O sırada Servet Başçavuş, her zamanki gibi kafayı çekmiştir. Kendilerini dinledikten sonra, sarhoş kafayla:

"Gidin ulan başımdan! Başka işiniz mi yok?" der ve ifadelerini alıp tutuklayacağı yerde onları başından savar. Böylece olayın ilk şoku atlatılmış olur.

Uykusuz ve merakla geçen gecenin ardından olayın Emirdağ'daki yankıları merakla beklenir. Bu maksatla Çalışkanlar'dan bir hanım, mahalle çeşmesinin başına koşar. Çünkü en iyi haber alma yeri orasıdır. Olay, mahalleli kadınların diline çoktan düşmüştür bile:

"Duydun mu kız, Çerkezoğlu'nu vurmuşlar?"

"Ne diyorsun, desene belasını bulmuş!"

"Ölmüş mü bari?"

"Hastaneye kaldırmışlar. Ağzındaki dişleri dağılmış!"

"Kim vurmuş acaba, belli mi?"

"Kız, ne kadar sorsalar kimin vurduğunu söylemiyormuş iyi mi?"

"İyi iyi, desene kim vurduya gitmiş!"

"Ceylan Katil Olmasın" diye

Mehmet Çalışkan sabah erkenden kalkıp, her sıkıntısında olduğu gibi yine Ceylan'la birlikte Üstad'ın yanına koşar, olayı anlatır. Üstad Ceylan'a:

"Ben sana 'Ona sataşma' demedim mi?" der. Ceylan:

"Üstad'ım, şahsıma sövüp hakaret etseydi dayanabilirdim. Ama size ve Risale-i Nur'a sövünce dayanamadım!" der.

Üstad kendilerini dinledikten sonra, parmağını dudağına götürerek sus işareti yapar:

"Kardeşim biz o işi hallettik!" der. Mehmet Çalışkan şaşkındır. "Demek olaydan Üstad'ın da haberi vardır" diye düşünür, rahatlar ve biraz kendine gelir.

Mahmut Çalışkan, daha sonra olayı değerlendirirken Üstad'ın:

"'Ceylan katil olmasın' diye ben, elimi ateş ettiği yere koydum!" dediğini nakleder.

Gariptir, mermiler ağzının bir tarafındaki dişlerini söktüğü halde başka hiçbir zarar vermez.

Çerkezoğlu bir süre sonra iyileşir, hastaneden taburcu olur. Fakat bir türlü kimin yaptığını söylemez. Ya Ceylan'ın vurmasını gururuna yediremez, ya da kendisine unutturulmuştur.

Fakat kendisi söylemese de yakınları olayın failinin Ceylan olduğunu yaymaya ve intikam alacaklarını söylemeye başlarlar. O gece, Eskişehir'den Ceylan'la birlikte geldiklerini ileri sürerek Ceylan'ı suçlarlar. Söylentiler Ceylan üzerinde yoğunlaşınca savcılık amme davası açar. Bu arada hasta da iyileşir. Üstad dava açıldığını hapiste haber alınca endişe edilmemesi gerektiğini, bir şeyin çıkmayacağını ve asıl gizli dinsizleri rahatsız edenin Ceylan'ın yayınladığı *Gençlik Rehberi*'nde yer

alan ve dinsizliğin temel taşlarını parça parça eden “Hüve Nüktesi” olduğunu belirtir. Bu konuda Mehmet Çalışkan’a hapiste yazdığı mektup şöyledir:

“Aziz, sıddık, hakikatli kardeşim,

Evvela, ben bazı emarelerle tahmin ederim ki, neşredilen mecmualarımızdan en ziyade *Rehber*’e ehemmiyet veriyorlar. Hatta iki rehberi birleştirip Ceylan’a vererek davasını kubbe yapıp, o yaralanan adamı bir sene sükûttan sonra o iftiralara sevk ettiler. Ben zannederim ki, ‘Hüve Nüktesi’ gizli zındık düşmanlarımızın bellerini kırmış, onların istinatgâhı olan tabiat tağutunu dağıtmış. Kesif toprakta Hüve bir derece saklanabilirdi ki, şeffaf havada ‘Hüve Nüktesi’nden sonra hiçbir cihetle o tağutu saklamak imkânı kalmamış ki, küfr-ü inadî ve temerrüd-ü irtidadî sebebiyle adliyeyi aldatıp, aleyhimize sevk ediyorlar. İnşallah Nurlar adliyeleri lehine çevirip, onların bu hücumunu dahi akim bırakacaklar.”

Bu hadisenin sebep ve sonuçlarını tahlil ettiği, Lahikalar’da yer almayan bir başka mektupta Üstad şunları söyler:

“Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvela, leyalı-i aşerenizi tebrik ile beraber size Nur’un iki kerametini beyan ediyoruz. Şöyle ki:

Bu sıralarda çok cihetlerde, hususan makine ile Nurlar’ın inkişafatı, gizli düşman zındıkları şaşırttı. Cüzi, fakat elim bir tarzda bir plan ile çok evhama ve iftiralara medar olabilir bir hadiseyi; biçare, muhakemesiz adamın vasıtasıyla yaptırıldılar ki, burada Nur’un en mühim vazifesini yapan, en ehemmiyetli bir şakirdinin tam hanesinin yanında, dört gülle ile o biçare adam yaralanıyor. Doktor; ‘Yüzde yüz ölecektir’ diyor. O mecruhun tarafında dava edecek resmi, gayr-i resmi çok adamlar varken ve yüzde doksan o ehemmiyetli şakirde isnat etmek ve o vesileyle hanesindeki bütün Nur Risaleleri’ni ve mektuplarını taharri bahanesiyle elde etmek, yüzde doksan ihtimal varken ve o vasıta ile beni ve Nurcular’ı alakadar etmek ve o masum şakirdi de acip iftiralarla lekedar etmek esbaplar hazır olduğu halde, ‘Fe inneke mahrusun biayni’l-inayeti’ sırrıyla inayet-i İlahiye imdada yetişti.

O adam, tam yüzünden dört gülle ile yakından vurulduğu halde, ölmedi. Ve harika bir surette hiçbir şahit bulunmadı. Hiçbir emare de bulunmadı. Vurulan adam, ne mahkemeye, ne babasına, ne kardeşlerine kimin vurduğunu (ısrar ettikleri halde) söylemedi, yani söylettilmedi. Eğer söylese idi, habbeyi kubbe yapan münafıklar, acip iftira edeceklerdi. Cenab-ı Hak, ihsan ve keremiyle Nurlar’ı ve Nurcular’ı himaye edip, o hadise ve o bombanın patlaması bize zarar vermedi.

Kati kanaatimiz gelmiş ki, bu bir keramet-i Nuriye’dir. Hem o adam, Nurlar’ın bir parçasını okuduğu cihetle, onun kerametiyle hayatını kurtardığı gibi, ondan aldığı cüzi bir ders-i hakikat hissiyle o elim vaziyetinde ve inatçı tabiatında, yine Nurlar’a zarar gelmemek için susturuldu. Ne mahkemeye, ne akrabasına söylettilmedi. Fakat benim yanıma bir defa geldiği ve istikamete söz verdiği halde, yanlış hareket ettiği için tokat yedi. Hatta ittihama maruz olabilir şakirdin de, kemal-i sadakat ve ihlas içinde bazı lakaytlıkları yüzünden bir şefkat tokadını yediğini anladım...”

Üstad’ın Ceylan Üzerindeki Himmeti

Bu davadan Ceylan bir yıl gibi küçük bir ceza giyer. Bu ceza Afyon Hapsi sırasında olduğundan iki ceza birleştirilir. Afyon’da herkes tahliye olduktan sonra Ceylan ilave cezasını çekmek üzere Üstad’la birlikte hapiste kalmaya devam eder. Tahliyeden sonra geri kalan cezasını Emirdağ Hapishanesi’nde tamamlar.

Ceylan deha derecesinde bir zekâyâ sahip olsa da sonunda hissiyatı galeyanda olan bir gençtir. Çevreden gelen yoğun baskılar ve tahriklere uzun süre dirense de bir an boş bulunup hissiyatına kapılabilir. Hele öküz altında buzağı arayanlar, habbeyi kubbe yapan fırsatçıların cirit attığı bir

ortamda açık vermemek kolay değildir. Üstad'ın himmetiyle bu gibi olaylar büyümeden yatıştırılır.

Afyon Mahkemesi kararının temyizden bozulması üzerine yapılan ikinci duruşmada yazılı olarak takdim ettiği müdafaanın bir yerinde, Üstad, “emniyeti bozma” suçlamasına karşı bu olaya temas ederek şöyle der:

“...Ve altı vilayet zabıtasınca ve hükümetçe asayişin ihlaline dair bir tek maddesi kaydedilmeyen ve yüz binlerle Nur şakirtlerinin hiçbir vukuatı görülmeyen (yalnız bir küçük talebenin, haklı bir müdafaada küçük bir vukuatından başka) hiçbir şakirdinden bir cinayet işitilmeyen ve hangi hapse girmiş ise o mahpusları ıslah eden...”

“Bizim Yazılacak Bir Şeyimiz Yok!”

Ceylan Çalışkan'ın, Bediüzzaman ve Nur hizmetindeki öneminin farkına varan muhalif çevreler, tehdit ve korkutmayla onu hizmetten vazgeçiremeyeceklerini anlayınca, karalama yolunu seçerler. Bu maksatla Emirdağ'ın mahalli gazetelerinde aleyhte yazılar yayınlatılır. “Said Nursî'nin çanak yalayıcısı, bulaşıkçısı, soytarı Ceylan!” gibi hakaret dolu ifadelerle kamuoyunda onu küçük düşürmeye çalışırlar.

Ceylan'ın amcaoğlu İhsan, bir gün çarşıda bu yazıları yazan muhabire rastlar. Yakasından tutup çekerek, “Sen yazacaksan, kendi yakınlarını yaz! Bizim yazılacak bir şeyimiz yok!” diye muhabiri tartaklar. Korkuya kapılan muhabir; “Ağabey ne yapayım? Ben emir kuluyum, ekmek parası!” diye özür beyan edip, bu işte kullanıldığını itiraf eder.

Bediüzzaman'ın zeki, nüktedan ve fedakâr talebesi Ceylan Çalışkan

Katıl Bize

Ceylan, Üstad ve Risale-i Nur hizmetinde bulunduğu müddetçe polis ve savcılardan bir türlü yakasını kurtaramaz. Bediüzzaman'ın yanında olmak, zaten sık sık ifadeye çağırılmaya yeterli sebeptir. Bir gün savcı ifadesini alırken alaylı bir ifade ile kendisine:

“Ohooo! Said Nursî'nin yanına getirilen yiyeceklerle keyif yapıyorsunuz!” der.

Ceylan, böyle durumlarda sözünü hiç esirgemez, zekâ ve hazırcevaplılığını konuşturur:

“Savcı bey!” der, “O halde ne diye devlet kapısında sürünüyor, devletin angaryasını çekiyorsunuz?

Katılın bize, siz de hayatınızı yaşayın!”

Savcı beklemediği cevap karşısında ne diyeceğini şaşırır. Kendisini toparlayana kadar Ceylan’ın ikinci hamlesi gelir:

“Yalnız dikkat edin savcı bey! Bize katılmaya karar vererseniz, yolumuzun savcılar, hâkimler, karakollar ve hapislerden geçtiğini unutmayın!”

Savcı bu cevaplar karşısında bir şey söyleyemez, susmayı tercih eder.

Afyon Hapsi

BÜTÜN YOLLARI DENEYEREK Bediüzzaman'ın iman hizmetine engel olamayan o günkü idare, onu yakın talebeleriyle birlikte Eskişehir ve Denizli'den sonra üçüncü bir hapse koymaya karar verir.

1947 yılının sonuna doğru Afyon'u ziyaret eden İsmet İnönü, yaptığı bir konuşmada gizli niyetlerini açığa vurur ve der ki: "Bu vilayette din cihetinde bir karışıklık çıkacağını zannederdik!"

Bunun üzerine baskılar, aramalar arttırılır. Bediüzzaman, tahriklere kapılmadan, yapılan ihanet ve baskılara olağanüstü bir sabırla karşılık verir. Beklentilerini boşa çıkarır. Bu yoldan netice alamayınca hapisten başka çare bulamazlar.

Üstad'ın Kerameti

Üstad, hasımlarının niyet ve kasıtlarını iyi bildiğinden, zaten böyle bir sonucu beklemektedir. Hapisten önce, bir konuşma sırasında, yeni bir hapsin yaklaştığını ifade eder. İhsan Çalışkan'ın hatıralarından öğreniyoruz:

"Afyon Hapsi'ne girmeden biraz önceydi. Bir gün Ceylan Ağabey, Mustafa Acet Ağabey ve Halil Ağabey Üstad'ımızın huzurunda bulunuyordu. Üstad'ımız latife ederek konuşuyordu. Bir ara üçüne de dönerek; 'Biz gittiğimizde İhsan kardeş her hafta gelir, bizim ihtiyacımızı temin eder. Değil mi, kardeşim İhsan?' dedi. Ben de neden bahsedildiğini anlayamamıştım. Hiç düşünmeden, 'Evet Üstad'ım' dedim. Nereye gidecekleri hususunda bir bilgim yoktu. On Sekiz gün sonra Üstad'ı ve Nur talebelerini toplayarak Afyon Hapsi'ne sevk ettikleri zaman meseleyi anladım. Hakikaten Emirdağ'da sadece ben kalmıştım. Hapishanede bulundukları müddetçe de ihtiyaçlarını temin ettim."

Neticede; Isparta, Kastamonu, Denizli, Konya ve Emirdağ gibi yerlerden, başta Üstad olmak üzere 54 talebesi tutuklanarak, Ocak 1948'de Afyon Hapsi'ne konulur. Tutuklananların başında, ilk günden beri Emirdağ'da bütün varlıklarıyla hizmet eden, destek olan "Çalışkanlar Hanedanı" da vardır. Bu arada Üstad'ın manevi evladı ve mühim hizmetkârı Ceylan, 18 yaşında bir delikanlı olarak, Afyon Hapsi'nin soğuk duvarları arasında yerini alır.

Afyon Hapishanesi'nde Nur talebelerinden bir grup: Soldan sağa (ayaktakiler) Metin Halıcı, Halil Çalışkan, Mustafa Acet; sol altta Ceylan Çalışkan

Selam Vermek Dahi Yasak

Ceylan'dan yedi yaş küçük olan amcası Mahmut Çalışkan, o günleri şöyle anlatır:

"1948 senesinde Üstad'ı ve ona hizmet eden Osman, Mehmet, Hasan, Ceylan, Halil Çalışkan,

Mustafa Acet ve diğer Nur talebelerini Afyon Hapishanesi'ne götürmüşlerdi. Bir seneye yakın hapiste kaldılar. Ağır cezadaki mahkeme günlerinde biz de gider gelirdik. Afyon Mahkemesi'nden sonra Üstad, tekrar Emirdağ'a dönmüşlerdi.”

Yaşı küçük olması nedeniyle Afyon Hapsi dışında kalan Zeki Çalışkan ise şunları söyler:

“Yedi veya sekiz yaşlarındaydım. Akraba-i taallukattan yaşı tutanların hepsini Afyon Hapishanesi'nin kalın parmaklıkları içine hapsedmişlerdi. Sarı, zalim bir gardiyan vardı. Bizi ne kadar azarlar ve korkuturdu. Uzaktan, pencereden Üstad'a bakıp selam vermeyi bile yasaklamışlardı!”

Afyon Hapsi, altı koğuştan ibarettir. Üstad üst katta yetmiş kişilik koğuşta tek başına bırakılır. Mevsim kış ve soğuk, sıfırın altında 15-20 derecedir. Sular ve camlar buz tutmuştur. Buna rağmen Üstad'ın koğuşunun çoğu camları kırıktır. Kendisiyle talebelerinin ve başkaların görüşmesi de yasaktır! Dayak ve falakayı göze alan talebeler Üstad'la görüşmenin yollarını bulurlar.

Ceylan, 6. koğuşta kalır. Bu koğuşta ayrıca Mehmet Feyzi, Hüsrev Altınbaşak, Halil Çalışkan gibi isimler vardır. Ceylan, hapiste de hizmet ve faaliyetleriyle ön plandadır. Güzel yazıları ile Risale çoğaltma ve çoğaltılanları gizlilik içinde dışarı çıkarmakta büyük hizmetler görür. Üstad, kendisine pencereden yazıp attığı pusulalarla hizmeti yönlendirir.

Ceylan, başka bir sebepten 16 yaşında hapse giren Bayram Yüksel'le de yakından ilgilenir. Onun Kur'an hattını öğrenip, Risaleler'i çoğaltmasına ve hizmette gelişmesine yardımcı olur.

“İnönü'ye Sert Bir Telgraf Çek!”

Ceylan, pratik zekâsıyla olaylara anında çözüm bulur. Nur Adam Bediüzzaman'ın yakın talebeleri Afyon Hapsi'ne konulduğu halde nedense, Zübeyir Gündüzalp dışarıda kalır. Bu durumdan üzüntü duyan Zübeyir, bir ziyaret sırasında düşüncesini Ceylan'a açar. “Doğrusu hepiniz Üstad'la beraber olduğunuz halde dışarıda kalmayı kendime yediremiyorum. İçeri girmek için ne yapmalıyım?” der. Zeki Ceylan hiç düşünmeden, “Ondan kolay ne var. İnönü'ye sert bir telgraf çek. Ertesi gün bak, nasıl aramızdasın!” der.

Zübeyir Gündüzalp, Ceylan'ın tavsiyesine uyar ve İnönü'ye çektiği telgrafın ardından tutuklanarak Afyon Hapsi'ne konulur.

“Aklını Karıştırma!”

Zübeyir Gündüzalp memuriyeti bırakıp Üstad'ın yanında kalmak üzere Emirdağ'a geldiğinde de Ceylan'ın kendisine yine buna benzer pratik bir tavsiyesi vardır. Üstad, kendisini denemek için üst üste birkaç işi birden verir, hemen ardından da ne yaptığını sorar. Eli ayağına dolaşan Zübeyir, “Bu kadar kısa zamanda bu işler nasıl yapılır?” diye sıkılır ve Üstad'ın hizmetinde tecrübesi olan Ceylan'a koşar:

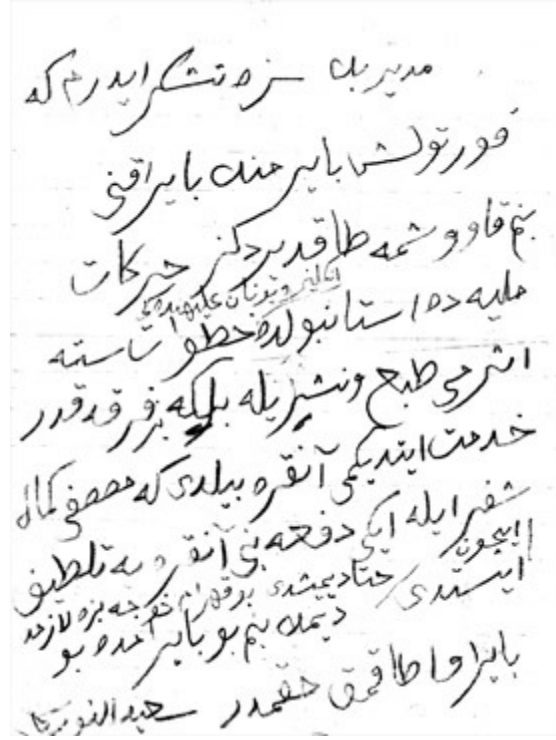
“Kardeşim galiba ben bu işi yapamayacağım. Sen Üstad'ın yanında eskisin, bana bir tavsiyede bulun!” der. Ceylan kendisine hayatı boyu unutamayacağı şu küçük, ama anlamlı tavsiyede bulunur:

“Üstad'ın hizmetine aklını karıştırma, yeter. Mesela gece yarısı mektup vermek üzere seni savcıya gönderirse, sakın ‘Sabah olsun da, öyle gideyim’ deme. Yorum yapma, emri uygula, hepsi bu kadar!” der.

Zübeyir Gündüzalp bundan sonra bu basit, ama çok önemli tavsiyeyi kendisine rehber eder ve bu sayede Üstad'ın hizmetinde muvaffak olur.

Bayrak Hadisesi!

Afyon Hapsi sırasında bir Cumhuriyet Bayramı günü gelir. “Deli Müdür” lakaplı hapishane müdürü, Üstad’ın koğuşundaki penceresine bir Türk bayrağı astırır. Maksat, kanunlar yoluyla mahkûm edemedikleri Bediüzzaman’ı tahrik edip, bayrağı indirmesini sağlamaktır. Bu sayede kendisine zorla bir suç işlettirebilmektir!

Afyon Hapsi'nde penceresine Cumhuriyet bayramında asılan bayrak sebebiyle Üstad'ın hapishane müdürüne yazdığı teşekkür mektubunun aslı

Güya sıkıcı hapishane hayatının sınırları tahrip eden etkisiyle Bediüzzaman, penceresine asılan ve ışığına engel olan bayrağı indirecek; bu durumda devlete ve cumhuriyete karşı ağır bir suç(!) işlemiş olacak; dolayısıyla kolayca suçlanıp ceza verilecektir!

Hayatı bu gibi tertip ve oyunlarla geçmiş Bediüzzaman, “Hasmın sitemini anlamamak, hasma sitemdir” kabilinden yazdığı kısa notta, bayrağı yerinden indirmek şöyle dursun, bundan dolayı müdür beye teşekkür eder:

“Müdür Bey!

Size teşekkür ederim ki, Kurtuluş Bayramı’nın bayrağını koğuşuma taktırdınız. Harekât-ı Milliye’de İstanbul’da, İngiliz ve Yunan aleyhindeki *Hutuvat-ı Sitte* eserimi tab ve neşirle, belki bir fırka asker kadar hizmet ettiğimi Ankara bildi ki, Mustafa Kemal şifreyle iki defa beni Ankara’ya davet için istedi. Hatta demişti: ‘Bu kahraman hoca bize lazımdır!’ Demek benim bu bayramda bu bayrağı takmak hakkımdır.

Said Nursî”^[8]

Üstad, böylece hasımlarının eline yeni bir fırsat vermediği gibi, kendi oyunları ile bir kere daha onları mağlup eder.

“İhtiyat Lazım!”

Bir gün hapishanenin bahçesinde Ceylan, babası Mehmet Çalışkan, Mustafa Acet ve İbrahim Fakazlı hararetli bir sohbe dalarlar. Üstad, bunları koğuşunun penceresinden seyrederek. Ancak etraflarında bazı şüpheli kişilerin kendilerini dinlediklerinden endişe ederek onlara şu pusulayı atar:

“Aziz, sıddık kardeşlerim; Mehmet, Mustafa, İbrahim, Ceylan!

Evvela: Dün dördünüzün hararetli sohbetini gördüm, çok sevindim, memnun oldum. Ben de yanınızda bulunuyorum gibi ferahla dinledim. Birden baktım ki; iki tarafınızda sizi dinleyenler var. Yarım saat devam etti. Merak ettim. Kalben dedim: ‘Habbeyi kubbe yapan ve yanlışı mana veren bir casus, dinleyenler içinde bulunmak ihtimali var ki, dikkatle kulak veriyor. Ve konuşan kardeşler ihtiyatsızlıklarından ve sohbetin keyfinden hiç onlara bakmıyorlar, dikkat etmiyorlar’ diye size cevap gönderdim. Elhamdülillah bir zararlı konuşma olmadığını bildim. Bu nazik sırada ihtiyat lazımdır.”

Hapishanede özellikle Zübeyir ve Ceylan feraset, dikkat ve temkinleriyle, açık vermeden hizmetleri büyük bir maharetle yürütürler. Bazı fevrî ve hissî tavır ve sözlerden, habbeyi kubbe yapan beyanlardan sakınmayı tavsiye eden Üstad, “İhtiyat ve temkin ve meşveret etmek lazımdır” der. Sonra da, “Zübeyir, bana merhum biraderzadem Abdurrahman yerine ve Ceylan merhum biraderzadem Fuad bedeline verilmiş diye manevi ihtar aldım. Ben de burada işimi onlara bıraktım!” diyerek nazik meselelerin tedbirinde bu iki talebesini zeki ve cesur yeğenleri olarak kabul ettiğini belirtir.

Sırlı Pusulalar

Üstad’ın Ceylan’a hitaben yazıp koğuşun penceresinden attığı pusulalar, hapiste hizmetin sevki ve idaresi için çok önemli bir vazife görür. Bugün bu pusulalar, bizi hayalen yıllar öncesine, Afyon Hapishanesi’nin kalın duvarları arasına götürür. İçinde bulundukları ağır şartlara rağmen fütur vermeden hizmete nasıl devam ettiklerini hatırlatır.

Bu pusulalar, çoğu sigara ve kese kâğıtlarına yazılıp atılan küçük notlardan ibarettir. Bunlar, hizmetle ilgili tavsiye, tedbir ve bazı ihtiyaçların karşılanmasına dairdir. Bu yazılar, hapishane şartları hakkında bize bazı ipuçları vermekle kalmaz, aynı zamanda Üstad’ın o zor şartlar altında bile hizmeti nasıl maharetle yönettiğini gösterir.

Üstad’ın Haberlerle Alakadar Oluşu

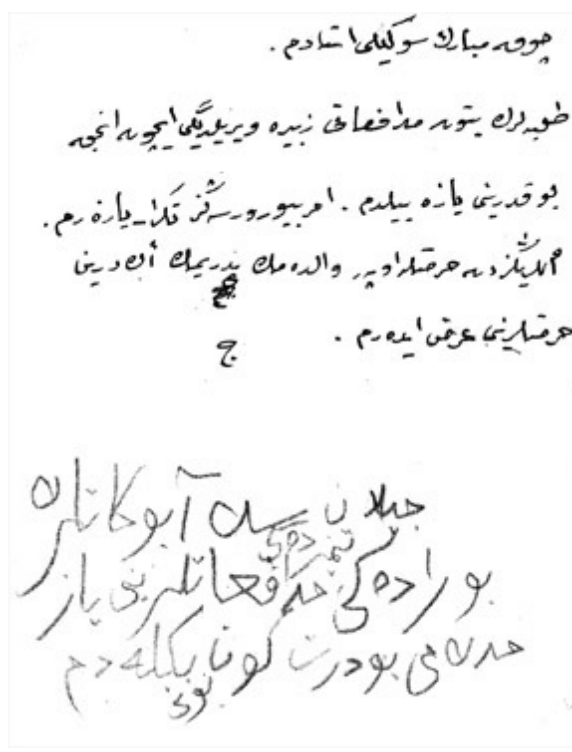
Üstad, her zaman basında yer alan Risale-i Nur lehindeki yayınlarla yakından alakadar olur. Bunu yazdığı mektubun bir bölümünden anlıyoruz:

“Saniyen: Bu sıra hem *Sünnet* gazetesinin Nurlarla iştigalleri güzel sanat hükmüne geçtiler. Benim bedelime, benim hoşuma giden, bize dair bahislerine bakınız, bana bildiriniz.”

Bunun üzerine Ceylan, Üstad’a şu notu yazar:

”Mübarek Üstad’ım!

İstemiş olduğunuz parçaları gönderiyorum. Yalnız yeni olarak *Sebilürreşad* ve *Sünnet* gazeteleri gelmemişler. Geldiğinde güzel parçalarını yazıp, sevgili Üstad’ımıza takdim edeceğimizi, ellerinden öperek arz ediyoruz.”

Ceylan Çalışkan'ın yazısı ve altına Üstad'ın düştüğü not

Üstad, Ceylan'ın bu notunun arkasına şunu yazar:

“Yeni Posta gazetesine cevap yazdığım parça bende yok.”

Bir notta Ceylan mahkeme müdafaalarıyla ilgili olarak Üstad'a şunları ifade eder:

“Talebelerin bütün müdafaatı Zübeyir'e verildiği için ancak bu kadarını yazabildim. Emir buyurursanız tekrar yazarım. Ellerinizden hürmetle öper; validemin, pederimin en derin hürmetlerini arz ederim. Ceylan.”

Üstad bunun kenarına da şu notu düşer:

“Ceylan!

Sen avukatlara buradaki temyiz müdafaatlarını yazdın mı? Bu dört gün bunu bekledim.”

Üstad, Ceylan'a yazdığı aşağıdaki notta çok dikkatli olmalarını ve siyaset manasını ifade eden tavır ve sözlerden kaçınılmalarını tavsiye eder:

“Ceylan!

Evvela: Size yazdığım ihtarı teyit eden bir haberi aldım ki, demişler: Hani ya Said diyor; Risale-i Nur'un siyasetle hiç alakası yok, siyasete alet olmaz. Hâlbuki onun hizmetçisi aynen *Sebilürreşad* gazetesi gibi siyaset-i diniye ile lüzumsuz itiraznamesinde hükümetin icraatını tenkit etti. Ve bir şakirdi dahi mealen ‘Allah’ın indirdiği ile hükmetmeyenler, işte onlar kâfirlerdir’ ayetini mahkemeye karşı sarf etti. Şimdi gayet ihtiyat ve dikkat ve teyakkuz ve temkin ve sükûnet elzemdir. Ve gösteriş ve hodfuruşluk ve benim müdafaanamemdeki davalarımı tekzip etmemek lazımdır.

Saniyen: Yollar ve posta ücreti ne kadar olsa, sen kesenden verme! Ben vermeye mecburum.

Salisen: Bana yazdığın cüz’i ve adi işlere dair mektupları yakmaya mecbur olduğumdan başlarında esma (Allah’ın isimleri) bulunmasın. Yalnız ‘Üstad’ım’ de ve ahirinde ‘C’ yaz!

Rabian: Ben her birinizden o derece ziyade zahmet, sıkıntı, soğuk muamele çektiğim halde, sizlerin kemal-i sadakatlerinizi ve mahviyetkârane ihlâsınızı düşündükçe bin samimi şükür ve inşirah hissedip, o zahmetler hiçe iner.

Hamisen: Karşımızda bir-iki mason var. Onlar haklı müdafaatınızı aksü’l-amel yapıp aleyhimize çevirerek mahkemeyi aldatırlar. Bunun için bunlara karşı çok konuşmak zararlıdır. Siz de gördünüz. Ne kadar yanlış manalar verip aleyhimize çevirdiler. Benim müdafaatımı okumaya meydan

vermediler ki, foyaları ve desiseleri meydana çıkmasın. Ta efkâr-ı ammeyi ve mahkemeyi aldatabilsinler.”

Ceylan muhatap alınarak yazılan pusulalar, bazen küçük bir ihtiyacı, bazen de Risale-i Nur hizmetiyle ilgili mühim tedbirleri hatırlatarak, hapishanede de olsa hayatın devam ettiğini ifade eder:

“Ceylan!

Bir sene çamaşırlarımı yıkayan Rabia, bana bir gömlek, bir parça kömür göndermiş. Ben bir senede ona çok minnettar olduğumdan onun hediyesini geri çevirmem. Fakat kaidem bozulmamak için bana Mekke’den gelen zemzemi ve hurmaları ona mukabil, çok selamla beraber gönderiniz.”

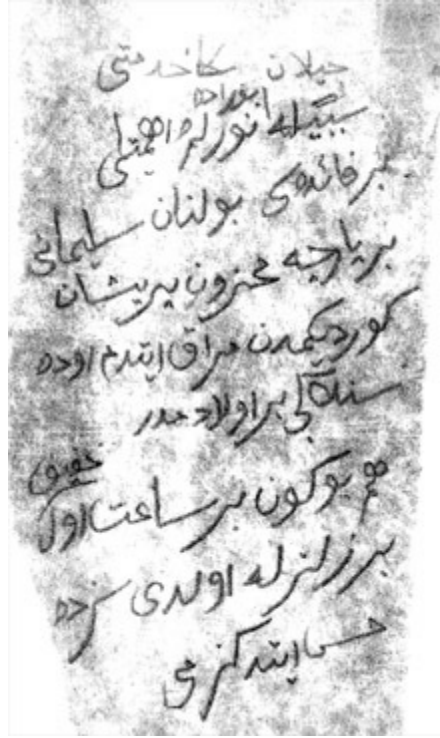
“Ceylan!

Bana ve Nurlar’a ait kırk küsur sahife kararnameden benim için yazılan ve tashih ettiğim iki parça zayi olmasın. Ve size lüzumu kalmadığı vakit bana gönderiniz. Hem son yazdığım pusulayı benim defterime göre küçük yapraklarda yazınız. Belki bana lazım olur. Bana gönderiniz.

Mehmet Ali, dilimi anlamıyor. Ben demiştim ki: ‘Zübeyir ile Sungur, Nur’un kahramanlarıdır, her biri yirmi-otuz yeni talebelerden ziyade ehemmiyetleri vardır.’ Ben bir sebepten telaş ettim. Acaba hiç sarsılmayan bu iki Abdurrahmanlarım aldanabilir mi? Tam Ceylan gibi çalışmalılar.”

“Ceylan!

Son yazdığım ve bu dehşetli zehirli hastalık tekmiline mani olmuş parçayı Hüsrev’e gönder. O benim bedelime, Hülasetü’l-Hülasa’daki ilim, irade ve kudret kısmının bir nevi tercümesini yazsın. Eğer isterse, yazdığını bana tashih için göndersin. Hem bana çok dua etsinler.”

“Ceylan!

Bu gönderdiğin temyiz layihasını Emirdağ’da baban ve amcaların yazdıysa, elbette onlardan birisi Ankara’ya gidecek ve orada dostların tensibiyle mahkemeye verebilirler. Fakat bize karşı muameleleri ne kanunidir, ne de hakikattir. Onun için bizim kanuni ve hakikatli müdafaalarımızı nazara almıyorlar. Bir kısmını aksü’l-amel ile aleyhimize çeviriyorlar. Şimdi merak ettim. Acaba bizim bütün evrak ve müdafaalarımızı mahkeme-i temyize göndermişler mi?”

“Ceylan!

Sana hizmeti sebebiyle burada Nurlar’ın ehemmiyetli bir faidesi bulunan Süleyman’ı bir parça

mahzun, perişan gördüğümde merak ettim. O da senin gibi bir evladımdır. Hem bugün bir saat evvel hafif bir zelzele oldu. Siz de hissettiniz mi?”

“Ceylan!

Hakikaten Nur kahramanı çok güzel yazmış. Hem o tarz lazımdı. Ben çok sevindim. Kararnameye mukabil büyük müdafaatım meydana çıkması gerektir. Ve Hücet’teki Meyve gibi resmi bir ilmî müdafa olur. Nurlar’ın teksirine bir numune ve vesiledir.”

“Ceylan!

Senin yazı faaliyetinde bir noksan, bir tevakkuf hissediyorum. Senin gibilerin az bir sarsıntıları şimdilik beni meraklandırıyor. Sakın, sakın, yoksa bir kederin mi var? (4 Haziran, 1949, Cumartesi)”

“Ceylan!

Sen, hem Hüsrev, hem bir Abdurrahman, hem de Fuad’sın. Ve vazifeni tam yapmışsın. Ve manen daima yanımdasın. Her nereye gitsen benim ve Nur’un hizmetindesin. Yanımda aynen Hüsrev gibi hazırsın, müfarakat yok. Hemen müracaatla o dördüncü medreseye gitmeye çalış!”

“Ceylan!

Isparta’dan Diyanet Riyaseti’ne verilmek üzere bana gönderilen ve tevkifimizden sonra Emirdağ’a gelen kitaplardan Darü’l-Fünun parasına mukabil Ziya’ya verilsin. Hem Hacı Nazif’in ve Atıf’ın hediyeleri Zübeyir ve Ziya ve Ceylan ve hissesine mukabil bir nevi fiyat verecek Said ortasında taksim edeceksiniz. Emirdağ’daki Hatice, çoktan beridir Sultan, Fethiye ve Şadiye vesair hemşirelerimin isimlerini beraber söylerken bu Hatice daima beraberdir.”

“Ceylan!

Ben onu unutmuştum. Emirdağ’daki Isparta’dan gelen kitaplar benim tashihimden geçmemişler. Tahliyemden sonra veya ona bir çare bulunsa tashih edilecek, inşaallah!”

Nurun Mesleği: Mübareze Etmemek

“Ceylan!

Şiddetli bir ihtar ile bildim ki, Sen ve Ahmet Feyzi, Nur’un mesleği olan mübareze etmemek ve ehl-i dünya ile uğraşmamak ve siyasete ve yalnız lüzum-u kat’i olduğu zaman kısaca müdafa etmek haricinde pek ziyade zararlı, mübarezekârane ve siyasetvarî mahkemedeki okuduğunuz parçalar, Nurlar’a çok zarar vermiş. Ben, senden ve Ahmet Feyzi’den gücenmem. Fakat bana evvelce göstermek lazımdır. Feyzi dahi bütün kuvvetiyle siyasi müdafaatı bırakıp Nurlarla ve Tahiri gibi yeni talebelerle meşgul olmak elzemdir.”

“Ceylan!

Bir işaret gördüm, telaş ettim. Altıncı’daki kardeşlerimizin tam muhabbet ve tesanütleri devam eder mi? Ve başka kardeşlerimizin hapislerinde soğukluk var mı, yok mu? Merak ediyorum. Çünkü hariçten bir parmak aleyhimizde hapse sokulmuş. Usanç ve sıkıntıdan sarsıntı vermek ister.

Saniyen: Matara kırıldı. Onun misli Emirdağ’daki menzirimde vardı. Yaz, onu bize göndersinler!

Kardeşlerim, masumların gelecek mahkememizdeki vaziyete göre iki eski avukatımızın meşveretiyle bir karar vereceğiz. Şimdiden mahremce müdafaatımızı tam tetkik etsin. Benim bazı meselelerde tevilli ve kapalı söylediğimin sebebi; siyasete girmemek, hem masum arkadaşlarımı çabuk kurtarmak için. Yoksa ben çok şiddetli konuşacaktım.”

Üstad, Afyon Mahkemesi’nin kararnamesiyle ilgili mahkeme heyetine ulaştırmak üzere Ceylan’la yazıştığı bir notunda şunları söyler:

“Ağır Ceza Mahkemesi, Afyon, Yüksek Katına,

Elli bir sahife kararnamenin bana ve Nurlar’a ait kırk küsur sayfasını gayet ehemmiyetli bir

mübarek eser olarak gördüm. Ve heyet-i hâkimenin kıymet-i âliyelerini ve adaletlerini ve geniş tahkikatlarını gayet parlak gösterdiğinden, benim aleyhimde de olsa ruhu canımla o kıymetli eserin neşrine taraftarım. Ve size minnettarım. Çok rica ederim ki, o eserin teksiri için bize izin veriniz.

Cezaevinde mevkuf

Said Nursî”

Ceylan’ın cevabî notu şöyledir:

“Mübarek Üstad’ım Efendim,

Bizler ellerinizden öperek sıhhat ve afiyetinize dualar ediyoruz. Kararname hakkındaki istidanızı münasip gördük. Yukarıdaki tarzımızı siz de münasip görürseniz aynen yarın vereceğiz. Ve kararnameyi de yazmaya başlıyoruz.

C.”

Üstad’ın notu:

“Güzel, münasiptir. Münasip görmediğiniz sahife ve satırları kaldırırınız. Münasip bulduğunuz kısmı, bana ve Nurlar’a ait makbulüm. Kırk küsur diğer sahife ilave edip teksirine avukatlarla beraber çalışmak lazımdır. Bu çok büyük ve çok ehemmiyetli meselenin hakikati anlaşılın.

Said Nursî”

Şahsî İhtiyaçlar

Üstad’ın yazdığı pusulalar sırf bunlardan ibaret değildir. Hayat devam etmektedir ve günlük şahsî ihtiyaçları için de Ceylan’a pusulalar yazmaktadır. Aşağıdaki notlarda bu gibi şahsî istek ve ihtiyaçlarını görüyoruz.

“Ceylan!

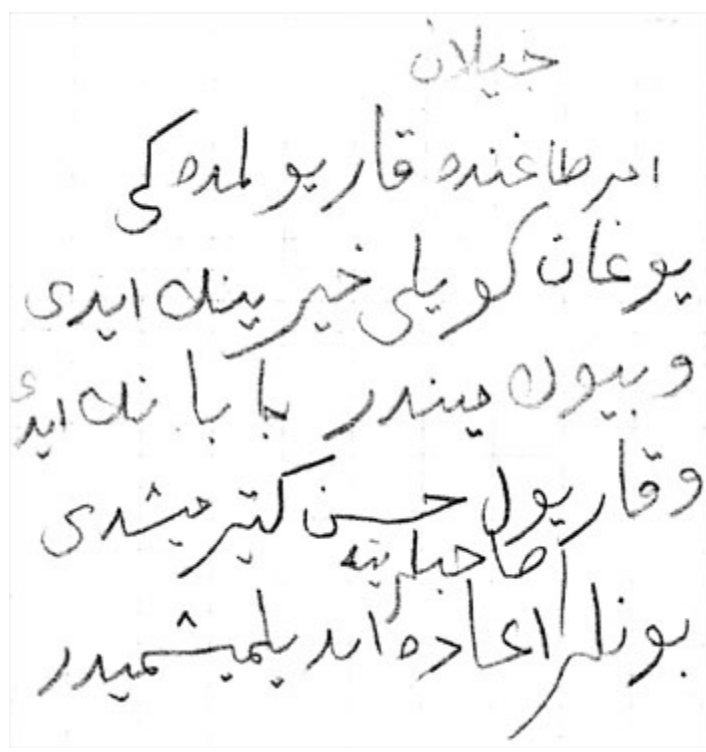
Eğer münasip ise Asiye ve Rabia peynirimi salamura yapsınlar. Ta yumuşak kalsın. Hem bu tuzsuz parçayı, bu şekerle beraber Asiye’ye ver. Ta tatlı yapsınlar.

Yanımda Hüsrev’in hattıyla bir Meyve var idi. Çabuk suretini almak için Ahmet Feyzi’ye gönderdim. O koğuştaki güzel yazılar var. Nöbetle yazsınlar. Ormancı güzel yazısıyla yardım etsin. Her biri, bir kısmını yazsın!”

“Ceylan!

Yağımı gönderdim. Ta tuzlansın, bozulmasın. Bir kısmı tenekeye konulsun. Ve bana mahsus üç kitabı gönderdim. Okusunlar, muattal kalmasın. Bir *Ayetü’l-Kübra*’yı ben okuyorum. Sonra onu da sana göndereceğim. Benim testilerimi su doldurmaya geldiği vakit dikkat ediniz. Hem kaplarım, hem yemeğe ait şeylerime dikkat! Bana suikast ihtimali kavidir. Düşmanlar parmaklarını buraya sokmuşlar.

Abdülkadir merak etmesin. Mahkemeye vermesini işittim. Şahitsiz, emaresiz, davasız, mütecaviz adamın cüzi yaralanmasından size iftira edilmesinin ehemmiyeti yok. Eğer faraza bütün bütün haksız bir surette zulmen bir senelik ceza verilse dahi zararı yok. Başka hapse nakille Nurlar’a hizmet edebilirsin.”

“Ceylan!

Emirdağ’da karyolamdaki yorgan, Köylü Hayrı’nın idi. Ve büyük minder babanın idi. Ve karyolayı Hasan getirmişti. Bunlar sahiplerine iade edilmiş midir?”

Hapisteki Durumlar

Bayram Yüksel, Ceylan için şu tespitlerde bulunur:

“Hapishanede idareciler bize eziyet ettikleri zaman, Üstad’ımız çok üzülürdü. Ceylan Ağabey çok şefkatli, çok cesur, çok tedbirli idi. Bizleri şevklendirir, daima hizmete teşvik ederdi... Hapishanede Kur’an yazısı yazmayı Ceylan Çalışkan Ağabey bana öğretiyordu. Gardiyanlar bizi yazarken gördükleri zaman korkutmak isterler, tehdit ederler, bize hakaret ederlerdi.”

İnebolulu İbrahim Fakazlı, Afyon Hapsi’ne sonradan girenlerdendir. Hapse getirildiğini haber alan Ceylan, teneffüse çıktıkları sırada, bahçe kapısının zincirli aralığına sırtını dayar, gardiyanlara çaktırmadan kendisiyle konuşur. “Merhaba kardeşim. Hoş geldin, nasılsın?” diyerek hal hatır sorduktan sonra Üstad’a getirdiği emanetleri kapı aralığından fark ettirmeden alır. Yüzünü dönmeden Fakazlı’nın söylediklerini işitip Üstad’a ulaştırır.

Üstad, kendi el yazısı ile yazdığı *El-Hüccetü’z-Zehra*’daki Fatıha’nın tefsir kısmını Ceylan’a hediye eder. Ceylan, bu kıymetli hatırayı hapse yeni giren İbrahim Fakazlı’ya teşvik ve teselli olsun diye “Teberrüken sana getirdim” deyip verir. Dünyalar kadar sevinen Fakazlı’nın hapisten çıktıktan sonra ilk işi, İstanbul’a gidip bunu ciltletmek olur.

“Kardeşlerim, Gezin, Dolaşın, Neşeli Olun!”

Bir teneffüs sırasında Ceylan, Halil Çalışkan ve İbrahim Fakazlı hapishane bahçesinde volta atmaktadırlar. Üstad pencereden görüp kendilerine bir pusula yazıp atar. Bu küçük pusulada sadece şu ifadeye yer verir:

Afyon Mahkemesi yolunda; Üstad'ın solunda Mehmet Çalışkan ve Süleyman Rüştü Çakın, sağında Osman Çalışkan

“Kardeşlerim, gezin, dolaşın, neşeli olun!”

Bunu okuyunca adeta ayakları yerden kesilir, neşeden uçacak hale gelirler.

Üstad'ı Zehirlerler

Bir ara Üstad hapiste zehirlenir. Soğuk sıfırın altında 15 derece olduğu halde zehrin tesiriyle ateşten adeta kıvrılır. Bu acıklı sahneyi Fakazlı'nın hatıralarından okuyoruz:

“Kışın çok soğuk gününde gizlice Üstad'ın yanına çıkmıştım. Hz. Üstad çok hasta idi. Bana elini uzattı. ‘Tut!’ dedi. Ben de tuttum ve öptüm. Ateşler içindeydi. Elim, sıcağına tahammül edemiyordu. ‘İbrahim, çok hastayım. Artık öleceğim. Siz varsınız, diye teselli buluyorum!’ dedi.

Derken Ceylan geldi. Aynı şeyleri ona da tekrarladı. Biz şaşkın halde ağlıyorduk. Üstad Hazretleri de ağlıyordu. ‘Ne yapalım?’ diye çaresizlik içinde Ceylan’la birbirimize sarıldık, ağlaştık, helalleştik. Üstad bize çok dua etti ve sonra bizi gönderdi. Dönüşte kardeşlere durumu anlattık. Çok dualar ettik. Cevşenler okuduk. Sonradan anladık ki Üstad'ı zehirlemişler.

Kış mevsimi, her taraf donmuş. Afyon’un çevreyle irtibatı kesilmiş, demiryolu kapanmıştı. 15-20 gündür şehre yiyecek ve yakacak gelmemiş, sular akılmıyordu. Hz. Üstad'ın pencereleri kırık dökük, döşeme tahtaları aralıklı, ısınmak mümkün değil. O gün Hz. Üstad'ı önünde bir gaz tenekesi, içinde bir miktar mangal kömürü, bir çaydanlık, çift battaniye altında iki kat olmuş halde gördüm...”

Gel de bu hazin hale karşı ağlama!

“Büyük Bir Diplomat ve Entrikacı Bir Adam”

Afyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde savcı, Ceylan'ı “Büyük bir diplomat ve entrikacı adam” gibi suçlar. Aslında bu, onun hizmette ne kadar mühim bir rol oynadığını gösterir. Mahkemeye sunduğu aşığıdaki savunmasında Ceylan, cesaret, kararlılık ve inanç sembolü bir tavır sergiler:

“Makam-ı iddianın habbeyi kubbe yaparak, iftiharla kabul ettiğim Üstad'ıma ve Risale-i Nur'a hizmetimle beni büyük bir diplomat ve entrikacı bir adam tarzında gösterip, Nurlar'a gelen mevhum suçta bana büyük bir hisse vermesine mukabil derim ki:

Dinî ve imanî ve ahlakî eserlerini okumakla, o uğurda hayatımı tereddütsüz feda eder derecesinde istifade ettiğim Üstad'ım Bediüzzaman'la yakından alakadarım. Fakat bu alaka makam-ı iddianın dediği gibi vatana ve millete mazarratlı ve halkı devlet aleyhine teşvik etmek değil. Belki hiçbir

beşerin kendisini kurtaramayacağı kabrin idam-ı ebedisinden kendimi ve benim gibi bu tehlikeli zamanda imanını kurtarmaya, ahlakını düzeltmeye ve vatana ve millete birer uzv-u nafi olmaya muhtaç olan din kardeşlerimin imanlarını kurtarmak yolundaki kopmaz ve kopmayacak bir alakadır.

Kendisinin yakınlarındanım. Dört sene kadar ara sıra hizmetini müftehirane yapmışım. Bu müddet zarfında kendisinin serapa faziletinden başka hiçbir şeyine şahit değilim. Onun ağzından bir defa olsun, mehdiliğine ve mücedditliğine dair bir kelime duymadım. Tevazuun kemalinde olduğuna yüz binleri aşan Nur nüshaları ve onları okumakla imanlarını kurtaran halis Nur şakirtleri şahittir.

O mübarek Üstad'ım kendisini bizim gibi Nur talebesi olarak görür. Ve öyle iddia eder. Bunu elimizde bulunan birçok mektuplarında, hususan *Asa-yı Musa* mecmuasının içindeki 'İhlas Risalesi'nde kolaylıkla görmek mümkündür. Kendisi, 'Baki, güneş gibi, elmas misilli hakikatler fani şahıslar üzerine bina edilmez. Ve fani şahıslar o kıymetli hakikatlere sahip çıkamazlar' diye Risale ve mektuplarında tekrarlar zikrettiği halde, o zatın tefahürüne hükmetmek ve mehdilik ve mücedditlik dava ettiğini iddia etmek hiçbir akl-ı selimin kârı değildir. Zira bütün Risale ve mektupları insaf ve dikkatle okursanız, bu muhterem allame-i zamanın asırlardan beri emsaline tesadüf edilmez bir din âlimi ve benzerine rastlanmayacak bir iman kurtarıcısı, Bolşevizm'in kızıl kıvılcımlarının saçaklarımızı sarmak istediği bir zamanda vatana ve millete bir ordudan daha çok menfaat ve bereketi bulunan bir vatanperver olduğuna siz de kanaat-ı katiye peyda edersiniz...

İşte böyle bir esere ve o eseri telif eden muhterem Üstad'a daha evvelden şakirt olmadığımı müteessirim.

Muhterem Heyet-i Hâkime!

İşte hadsiz menfaatlerini kendimde tecrübe ettiğim Risale-i Nur'dan benim gibi vatan evlatlarının istifadeleri için resmi bir izinle, Eskişehir'de '*Gençlik Rehberi*'ni kudsi bir hizmet-i milliye fikriyle tab ettirdim. Benim gibi bir biçarenin Kur'an'ın hakiki ve cerhedilmez bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla imana hizmeti, tebrik ve takdir ile mukabele görmesi lazım ve teşvike pek muhtaçken, böyle ağır muamele görmekliğimiz, hakikat-ı adalet ne kadar muhaliftir? Sizlerden soruyoruz...

Ve mahkeme-i adilenizden ruhumuzun gıdası ve sebeb-i necatımız ve ebedî saadetimizin anahtarı olan Nur Risaleleri'nin serbestiyetine karar vermenizi talep eder, eğer yukarıda bir kısmını zikir ve tadat ettiğim vaziyetler nazarınızda bir cürüm teşkil ediyorsa vereceğiniz en ağır cezanızı kemal-i rıza-yı kalple kabul edeceğimi arz ederim.

Afyon Cezaevi'nde mevkuf Emirdağlı

Ceylan Çalışkan"

Kader Adalet Eder

Ceylan'ın Çerkezoğlu Muzaffer davasından hüküm giymesi, "Beşer zulmeder, kader adalet eder" noktasından bakıldığında hayra dönüşür. Zira altı ve dokuzar ay yattıktan sonra bütün Nur talebeleri tahliye olunca Üstad hapiste yalnız kalır. Ceylan'ın bu mahkûmiyeti, cezası üzerine ilave olduğundan tahliye edilmez, bu sayede Üstad da hapiste yalnız kalmaktan kurtulur.

Üstad'ın tahliyesinden sonra kalan cezasını çekmek üzere Emirdağ Açık Cezaevi'ne naklini ister. Geri kalan ceza süresini orada tamamlar. Üstad, bu arada tekrar Emirdağ'daki evine yerleşir. Ceylan'ın mevkufiyeti Emirdağ Açık Cezaevi'nde devam ederken Üstad'ın hizmetine Zübeyir Gündüzalp devam eder.

"Ellerinden Öperim"

Ceylan, Emirdağ'daki mahpusluk süresince boş durmaz. Mahpuslar arasında Kur'an, Risale okuyarak, namaz kıldırarak hizmete devam eder. Hatta bir Ramazan günü dışarıdan getirttiği hafızla mahkûmlara Kur'an ve Mevlid programı düzenler. Ceylan'a, Zübeyir'in yazıp hapse gönderdiği bir notta "Ellerinden öperim" demesi, Nur talebeleri arasındaki hürmeti göstermesi bakımından manidardır:

"Aziz, kahraman Ceylan!

Bugün ne halde olduğunuzu bilemiyoruz. Yalnız hadsiz şükür diyebiliyoruz. Hazret-i Üstad'ımız eve yerleşti. Size ve umuma selam getirmek için gönderdi. Sizde Meyve varmış, onu verin, göndereceğim. Binler selam, ellerinizden öperim. Bütün ruhumuzla beraber sizinle beraberiz.

Zübeyir"

Afyon Hapsi'nden tahliyeden sonra Üstad, Ceylan'ı tekrar Urfa'ya gönderir. Altı ay Urfa'da kalarak Risale-i Nur hizmetinin orada kökleşip gelişmesine yardım eder.

Urfa'dan döndükten sonra, bu defa Üstad, kendisini Ankara'ya gönderir. O yıl Ankara'da Mustafa Sungur ile birlikte Risale-i Nur adına yapılması gereken bazı hizmetleri takip edip tekrar Emirdağ'a döner.

Askerlik

1951’DE CEYLAN’LA Bayram Yüksel’in askerliği gelir. O sırada Eskişehir’de pek yoğun teksir işleri yapmaktadırlar. Bu hizmetin ortada bırakılmasına Üstad’ın gönlü razı değildir. Askere biraz geç gitmelerini arzular.

Bunun üzerine doktora gidip rapor almayı denerler. Fakat muayene olurken Ceylan’ın muzipliği tutar, doktor neresine dokunsa “ah, of” demeye başlar.

Doktor, şüphelenir ve yüzüne dikkatle bakınca, Ceylan kendini gülmekten alamaz ve rol yaptığı anlaşılır. Doktor, “Hadi oradan! Senin hiçbir şeyin yok!” deyip rapor vermekten vazgeçer.

Askerliği erteleme girişimi sonuçsuz kalınca, Ceylan’la Bayram ellerindeki işleri gece gündüz bitirmeye çalışırlar.

Ceylan’ın askerliği Siirt’e çıkar ve istihkâm askeri olarak göreve başlar. Elini öpüp ayrılmak üzere Üstad’ın yanına gittiğinde kendisine şu kısa, ama özlü nasihatte bulunur:

“Ceylan! Sen Risale-i Nur’un esaslarını daima hareketlerinle yaşa!”

Bayram ise önce İskenderun, oradan da Kore’ye gider. Bu iki dava arkadaşı aynı anda askere gider ve askerden birbirleriyle mektuplaşırlar.

Bayram, Ceylan’a yazdığı mektupta, İskenderun’da kışlaya varır varmaz, yaptığı hizmetleri anlatır. Ceylan ona mukabil şu mektubu kaleme alır:

Bayram’a Mektup

“Çok sevgili mübarek kardeşim,
Senin güzel mektubunu aldım. Fakat ancak izinli günlerde mektup yazabildiğimiz için cevabı geç kaldı. Kardeşim, kusura bakma. Hem senin ihlaslı faaliyetini tebrik ediyorum. Esaslı askerlik odur. Ve Nurcular’ın yaptığı askerlik de öyle olmalıdır. Maalesef biz, hiç de öyle bir faaliyet gösteremedik. İhlasımız kırık olduğu için, o cihetten zayıfız.

Aziz Bayram, bizim yüzümüzü güldüren ve sürur veren senin gibi safi ve ihlaslı kimselerdir. Ve bizde aranan birinci vasıf ihlas, sadakat ve safiyet-i kalbiyedir. Bu da sizde hakkıyla mevcuttur.

Aziz kardeşim, biz sizinle iftihar ediyoruz. Bunları sizin şükür etmeniz için tahdis-i nimet olur diye söylüyorum. Yoksa sizin bu hükümlerden gurura kapılmanıza imkân yoktur. Haza min fadli Rabbi.

Ben ilk geldiğim vakit on beş gün 3. Tabur’un 10. Bölüğünde kaldım. Sonra da alay karargâh bölümünün istihkâm taburuna geçtik. Yani istihkâm askeriyiz.

Buralarda pahalılık, susuzluk ve soğuk var. Fakat sizde yoktur. Portakal boldur. Mahsulden başka her şey oradan daha önce yetişir. Arapça da konuşurlar, siz de öğrenirsiniz. Beraber Bağdat’a, Şam’a gideriz. İnşallah Isparta’dan lahika geliyor. Siz de isteyiniz, gelsin. Mektubuma son verir, gözlerinden öper, ihlaslı, makbul dualarınızı beklerim, aziz kıymetli kardeşim.

El-Baki, Huve’l-Baki

Kardeşiniz Ceylan”

Bir askerlik hatırası

Üstad, askere giderken Ceylan’a yazılı bir not verir. Bunda, “Benim Şark’taki dostlarıma ve talebelerime selam olsun!” diye yazılıdır. Ceylan, notu alıp cebine koyar.

İzin sebebiyle Urfa’ya gittiğinde bu notu orada bulunan mühim bir Nakşî şeyhine gösterir. Şeyh bunu görür görmez hemen Ceylan’ın elinden kapar, “Üstad bunu benim için yazmıştır!” diyerek hürmetle alır, cebine koyar.

“Bedücü Ceylan!”

Ahmet Gümüş anlatıyor:

Ceylan Ağabey’le askerlik yapmış ve Risaleler’i ondan tanımış bir kardeş, askerlik hatırasını şöyle anlatmıştı:

“Çavuşlarımız namaza müsaade etmezlerdi. Halk da onların şerrinden Allah’a sığınırdı. Bir gün baktım, çavuşumuz Ceylan Ağabey şadırvanda abdest alıyor! Şaşırdım. Çorabını çıkardı, altında mest vardı. Tekrar çorabını mestin üzerine giydi, sonra da botu giydi. Bu durum benim hayli dikkatimi çekti. Kendisine yaklaştım. Bana, ‘Askerlik kurallarını aşkla, seikle yap. Müsait olduğun yerde, zamanında namazını kıl. Kimse mani olamaz’ dedi. Ben de ondan cesaret alarak Ceylan Ağabey gibi namaz kılmaya başladım.

Ceylan Ağabey bize cep defterlerinde yazılı olan Risaleler’den okurdu, biz de dinlerdik.

O zaman Nurculuk diye bir şey duymamıştık. Bir gün komutanımız yüzbaşı, kendisine:

‘Bedücü Ceylan!’ diye bağırdı. O da:

‘Emret komutanım!’ dedi. Komutan:

‘Başım çok ağrıyor. Bir nefes et de şu başımın ağrısı geçsin!’ dedi. Komutan okuma ve nefes etmeyle alay ediyordu. Ceylan Ağabey:

‘Komutanım, emir erinize beş kuruş verin. Kantinden Aspirin aldırın, ağrınız geçer!’ dedi ve alay etmesine fırsat vermedi.

Birliğimizin yanında cami vardı. Caminin imamı çok güzel sesli ve takva sahibi bir zattı. Tatil vakitlerinde camiye namaza giderdik. Bir gün namazdan çıkınca o subayla karşılaştık:

‘Neden dışarı çıkıp camiye gidiyorsunuz?’ diye bizi azarladı. Ceylan Ağabey subaya şu cevabı verdi:

‘Siz eşinizle beraber bir yatakta yatıyor, gazinoda dans ediyorsunuz, diye size bir şey diyor muyuz? O halde lütfen siz de bizim şahsî hayatımıza karışmayın!’ dedi. Subay, bu cevap karşısında susmak zorunda kaldı, bir şey diyemedi.”

Ceylan’ın Manevi Donanımı

Ceylan, Siirt’te askerliğini yaparken amcası Abdullah’ın vefat haberini alır. Abdullah Çalışkan’ın çocukları, daha önce anneleri vefat ettiğinden hem annesiz, hem de babasız kalırlar. Onların bakımları da Fethiye Hanım’ın üzerinde kalır. Bunun üzerine Ceylan, Fethiye Hanım’a “yetimler annesi” diye hitap ederek uzun bir mektup yazar. Bu mektupta annesini teşvik eden ifadeler kullanır.

Mektup, derinden derine Ceylan’ın yetimlik duygularını ele verirken, aynı zamanda oldukça hassas bir kalbe sahip olduğunu gösterir. Henüz 21 yaşında bir gencin Risale-i Nur hakikatlerini bu derece hazmedip, onunla nasıl şuurlandığını göstermesi bakımından mektup ayrıca ilginçtir. Söz konusu mektup, Ceylan’ın, üvey annesini “öz anne” gibi sevip saydığını gösterir. Üvey çocuklara bakan annelerin, Allah katındaki mertebesini ifade etmesi ve onları teselli etmesi bakımından da manidardır.

Bu mektupta Ceylan Çalışkan’ın seviye-i irfanı, rütbe-i aklı, kalp rikkati yanında, tefekkür boyutu da görülmektedir. Bu aynada farklı bir Ceylan bulacağımıza inanarak mektubu aynen sunuyorum:

“Ey Müşfik Anneciğim!”

“Çok sevgili, çok müşfik valideciğim,
Senin ellerinden, hem mübarek ayaklarından hürmetle, iştihakla öperim. Hem son musibetimizden başımız sağ olsun.

Sevgili valideciğim,

Dünyadaki her şey ve her ölüm bize diyor ki: ‘Siz de fanisiniz, siz de öleceksiniz.’ Cenab-ı Hakk’ın bahtiyar kulları bütün bu hadiselerden hisselerine düşen dersi alırlar. Yani kendi nefislerine derler ki:

‘Ey nefis! Sen lâyemut değilsin, fanisin. İbret al, sırat-ı müstakimden ayrılma. Ve her işinde Âlemlerin Rabbi ve Halıkı olan Kadir-i Zülcelal-i ve’l-İkram’ın rızasını esas maksat yap!’ der. Bunu böyle söyleyen ve böyle yapan bir abd, biiznillahi teala, saadet-i ebediyeye vasıl olur.

Ey müşfik anneciğim!

Cenab-ı Hak sana musibet perdeleri arkasından öyle nimetler ihsan etmiş ve öyle lütuflar vermiş ki, eğer şükür ile mukabele etsen, pek cüzi olan amelin seni her iki cihanda mesut etmeye kâfi ve vafidir.

Birincisi: Bu zamanda en büyük hizmet-i imaniyenin kahramanı ve sertacı olan Üstad’ımızın şahsî hizmetinde, az da olsa, sadakatle istihdam edilişin ve o kudsi rehberin yemeğini pişirmen, bazı çamaşırlarını yıkamak suretiyle onun o kudsi hizmetine iştirak edip dualarına pek yakınları arasında dâhil olman, acaba kaç kadına nasip oldu ki?

Bu doğrudan doğruya alaka ve hizmetinizi bir taraf etsek de, bilvasıta olan hizmetinize dahi nazar etsek göreceğiz ki; yine en bahtiyar sensin. Sen, Risale-i Nur’a hizmet edenlere hizmet etmek şerefine nail oldun. Bu mazhariyete, eğer kadınlar taifesinin aklı başına gelse ve kalp gözleri açılrsa idi, canlarını feda edecekler ve seninle adeta yarışa gireceklerdi. Hem sana bütün hayatları boyunca gıpta edeceklerdi. Cenab-ı Hak ve Teala Hazretleri seni ağuş-u rahmetine almış olacak ki, bütün bu

Merhum ve mağfur Abdullah Amca'mdan kalan üç yetime Cenab-ı Hakk'ın masum emanetleri ve vediaları olarak bakmanız ve onları kendi öz evlatlarınızdan ayırt etmeyerek şefkatinizle onlarla alakadarlığınız, hem maddi hayatımıza, hem manevi hayatımıza öyle bir nur serper ki, rıza-yı İlahi için olmak şartıyla, o nur, bütün hayatımızı saadete ve nura kalbedip aydınlatabilir ve saadet çiçekleri açarlar...

Ceylan Çalışkan'ın askerden annesine yazdığı mektup

Sen bu hizmetlerinde benim bu biçare nazarımda öyle ulvileşiyorsun ki, adeta Peygamberimiz'in 'Cennet annelerin ayağı altındadır', Cenab-ı Hakk'ın, 'Onlara üf bile demek caiz değil!' mealindeki kudsi emirlerine masadak olmaya ehil olacak bir vaziyet kesp ediyorsun.

Sen aynı zamanda yetimler annesisin. Birinci yetim benim. Fakat ben nankör çıktım. Belki herkes benim kadar nankör olmaz. Kadir, kıymet bilirler. Velew ki, benim gibi bilmeseler dahi, mademki her şeye nazır, her yerde hazır, bir zerre kadar bir şeyi zayi etmez bir Allah var. Bütün hayır ve şer O'nun elindedir. Bütün ücretleri O verecektir ve O'ndan beklemelisin.

Şu kararsız fani dünyada sen, bizzat yetimlerle ve kendi masumların meşguliyeti yüzünden belki ehl-i dünya, zevkperest kadınlar gibi boş vakit bulup, dünyevi işlerde lüzumsuz şeylerle meşgul olamazsın. Ve belki ehl-i dünya kadınlar tarafından, ‘Dünyanın en hayırsever kadını sen misin? Kendi

çocukların varken başkaları ile uğraşmak neden?’ denilebilir. Ve belki bizzat kendilerine iyilik ve şefkat edip baktığın ki, yedirip, kuşatıp, terbiye ettiğin çocuklar, akılları ermeye başlayınca küfran-ı nimet ederek senin kıymetini bilmemezlik bedbahtlığına (şimdi senden af isteyen biçare Ceylan gibi) düşeceklerdir.

Ve bizzat senin nefsin; kalbinin, ruhunun rağmına olarak bu kudsi sevapları; Allah’ın, Peygamber’in, Üstad’ımızın ve bütün ehl-i hakkın razı olup istedikleri hizmeti arzulamayacaklardır. Fakat düşün ki, Cenab-ı Hak’ın rızası için yapılan en küçük amel dahi, en büyüktür. Cenab-ı Hak kabul etse, bütün halk reddetse, kıymeti yok. Cenab-ı Hak razı olsa, bütün dünya küsse tesiri yok.

Eğer o razı olsa, kabul ederse ve hikmeti iktiza ederse, halklara da kabul ettirir, onları da razı eder. Hatta bir darb-ı mesel var: ‘İyilik et, denize at, balık bilmezse de Halık bilir.’ Varsın bütün bu hizmetlerinin kıymetini elinde duadan başka hiçbir şey bulunmayan biçare insanlar bilmesin. Her şeyin anahtarı O’nun elinde olan Halık-ı Zülcelal’in bilmesi, senin ve bütün beşeriyet için kâfi ve vafidir.

Anneciğim!

Senin dünyevi ve uhrevî saadetin için her zaman dua etmekteyim. Senden de dua beklemekteyim. Bilhassa masum yavrulardan... Onların cümlesinin gözlerinden hasretle öperim. Bütün akraba-ı taallukata, ninelerime, yengelerime, dayılarıma selam eder, ellerinden öperim. Dualarına el açarım.

El-Baki, Hüve’l-Baki

Biçare, duanıza muhtaç evladınız Ceylan”

Mükâfat İzni

Ceylan her yerde olduğu gibi askerde de zekâ ve başarısıyla öne geçer. Bu yüzden, izin sırası gelince, normalde bir ay süren iznine bir ay da “mükâfat izni” eklenir ve iki ay izne ayrılır. Ceylan bu durumu bir mektupla babasına bildirip “Ne yapayım?” diye sorar. Mehmet Çalışkan da gidip Üstad’a danışır. Oğlunun gelip hasret gidereceğini beklerken, Üstad, Ceylan’ı manevi askerlik için iki aylığına Urfa’ya tayin eder:

“Tam, tam kardeşim. Ceylan, Urfa’ya gidip hizmet etsin!”

Bir an insanlık icabı kalbi hüzünlense de Mehmet Çalışkan bunu belli etmez ve:

“Emredersiniz Üstad’ım!” der, huzurdan ayrılır. Sonra, “Zaten ben oğlumu Üstad’a vermedim mi? O halde onun üzerinde ne hakkım var?” diyerek kendini teselli eder.

Ceylan, Üstad’ın talimatı üzerine Urfa’ya gider. Orada gece gündüz dersler yaparak hizmete devam eder. Hatta bir ara emniyetin dikkatini çeker, polisler ifadesini alırlar. Fakat bir şey çıkaramazlar.

Ceylan’ın Urfa’ya ilk gelişi değildir bu. Daha önce de Üstad tarafından defalarca Urfa’ya gönderilmiştir. Bir defasında Salih Özcan’ların evinde misafir kalır. Salih Özcan’ın dedesi çok mübarek bir zattır.

Ceylan Çalışkan (sağda) bir asker arkadaşıyla

Salih'e "İşte sana en güzel bir arkadaş!" diyerek Ceylan'ın gelişinden duyduğu memnuniyeti dile getirir. Ceylan'ın Urfa'ya ilk gelişini ise Vahdettin Gayberi şöyle tasvir eder:

"Bir gün çok genç ve nuranî yüzlü, hayatta hiç görmediğim ve hemen içimden büyük bir yakınlık ve aşinalık duyduğum birisi, dükkânın tezgâhını eliyle açarak içeri girdi. Emirdağ'dan, Üstad'ın yanından geldiğini bildirince, heyecan ve iştiyakımız daha da arttı. 'Ben Ceylan Çalışkan' diye kendini tanıttı. Kendisiyle sohbetlerimiz devam etti. Sık sık ders yapmaya başladık."

Askerden Sonra

Ceylan askerliğini bitirdikten sonra Emirdağ'a döner. Tıpkı Bayram Yüksel gibi, evinde sadece bir gece kalır, hemen Üstad'ın emri altında manevi askerliğine başlar. Askerden sonra da Üstad'ın Ceylan'ı babasından tekrar istemesi manidardır.

Mehmet Çalışkan:

"Üstad'ım, biz zaten Ceylan'ı daha evvel size vermiştik!" der.

Bundan sonra Ceylan, yatağını yorganını toplayıp Üstad'ın yanına gider. Zübeyir ve Bayram'la birlikte devamlı kalmaya başlarlar.

Artık çocukluk ve askerlik dönemi geride kalmış, Ceylan, hizmette büyük tecrübe ve olgunluk elde etmiştir. Ceylan, diğer iki dava arkadaşı Zübeyir ve Bayram Ağabey'le cihanşümül davanın ileri karakolunda yerlerini alırlar.

Üstad, Ceylan'ın sadık, zeki, çalışkan bir muhatap olarak yanında bulunmasından çok memnundur. Zaman zaman yaptığı espri ve şakalarıyla kendini tebessüm ettirmesinden de hoşnuttur. Üstad, Ceylan'ın şaka ve esprilerinden gücenmediği gibi daima memnun ve mesrur olur. Üstad, müteaddit defalar onun "ahirete ait işlerde olduğu gibi dünyaya ait işlerde de kabiliyetli olduğunu" söyler:

"Ceylan, kabiliyetli bir genç... Dünya işini de yapar, ahiret işini de. Fakat onu dünyaya vermeyeceğim!"

Bazen de, "Ceylan senin hayatın uhrevidir. Dünyevi olsa pek azdır!" dediği olur. Bir gün babası Mehmet Çalışkan'a:

"Bu oğlunun iyiliği, babanın sana ettiği dualarının neticesidir" der. Bu ifade, evlat için baba duasının ne kadar makbul olduğunu ifade eder.

Üstad'ın Emirdağ'da son dönemde bir ay kaldığı ev (üst kat)

Üçüncü Said Döneminde

1953'TEN SONRA BEDİÜZZAMAN, aralıklarla Emirdağ'a gidip gelse de artık devamlı kaldığı yer Isparta'dır. Ceylan Çalışkan, Tahiri Mutlu, Zübeyir Gündüzalp, Bayram Yüksel ve Mustafa Sungur da beraberindedir.

Bu dönemde bir yandan Risaleler'i eskimez yazı ile yazmaya ve teksir etmeye devam ederken, diğer yandan Latin harfleriyle matbaalarda basım işine başlanır. Bu dönemin önemli bir özelliği de Risaleler'den düzenli derslerin yapılmaya başlanmış olmasıdır. Özellikle Üstad, sabah ve ikindi namazlarından sonraki derslere çok önem verir.

Yine bu dönemde yeni dershanelerin açılması da teşvik edilir. Açılan yeni dershanelerin anahtarları getirilip Üstad'a teslim edilir ve Üstad bu dershaneleri ziyarete davet edilir. O da fırsat buldukça ve sıhhati elverdikçe dershaneleri ziyaret edeceğine söz verir. Böylece hizmetin vatan sathında yayılıp gelişmesi sağlanmaya çalışılır.

Ceylan'ın Üstad'la beraberliği Emirdağ'da çok önceden başladığından, bu dönemde hizmetinde bulunanların kıdemlisi sayılır. Bu yüzden Üstad'ın meşrep ve mesleğine en vakıf olanlardandır. Küçük yaştan itibaren yanında olması sebebiyle, Üstad'ın tarz-ı hizmetine ve mizacına vakıftır. Üstad'ın bakış ve duruşundan ne demek istediğini hemen anlar. Üstad'ın, yapılan hatalar sebebiyle zaman zaman yanındaki talebelerine şiddetli dersler verdiği ve “Ben yalnız kalacağım” diyerek hepsini kovduğu anlar olur. Bu durumlarda herkes büyük bir üzüntü içinde bir kenara çekilip ağlarken, Ceylan güler ve buna “resm-i geçit dersi” der.

“Ziyaretçi Âşığı Değiliz!”

Üstad'ın hizmetinde çok uyanık ve dikkatli olan Ceylan, gelenlere sadece bir kere bakmakla niyet ve gayelerini yüzlerinden okur, ona göre davranır. Bu konuda Ahmet Gümüş'ün hatırası ilginçtir:

“Konya'dan Isparta'ya trenle gidiyordum. Trende bazı şahıslarla tanıştım. Ben onlara Üstad'dan bahsedince, ‘Üstad’ı biz de görelim’ dediler. Trenden indik, Üstad'ın evinin zilini çaldım. Karşıma Ceylan Ağabey çıktı. Keskin nazarıyla bizlere şöyle bir baktı. ‘Üstad’ımız ziyaretçi kabul etmiyor!’ diye hepimizi geri çevirdi. Biraz sonra tekrar beni çağırdı.

‘Ahmak, sen Üstad'ımın âdetlerini bilmez misin?’ dedi ve ilave etti:

‘Üstad’ımız, dilencileri, çerçileri, Hürriyet ve Millet partilileri, şirketçileri, emlakçileri kabul etmez’ dedi ve şöyle devam etti:

‘İki şizofren hastası bir araya geliyor. Bizim hiç haberimiz yokken ve fikrimizi sormadan bir parti kuruyor, ondan sonra Nur talebelerinin ensesine at sineği gibi yapışıp kendi boş hayallerini gerçek gibi anlatıyorlar. Mesleğimizin kabul etmediği siyasete bizi çekmeye çalışıyorlar. Ve bazı hoş olmayan itişme ve tartışmalar oluyor! Bazı Nur talebelerinin hanımlarının altınına, memurların maaşına, tüccarların parasına göz dikeyorlar. Onlar da para ve altınlarını bunlara kaptırıyorlar. Sonra ne ihlas, ne uhuvvet kalıyor. Müslüman bu mu, diyerek dedikoduya da sebep oluyorlar. O da Nur hizmetine zarar veriyor. Biz ziyaretçi âşığı değiliz. Hizmet âşığıyız!’

Üstad'ımızın kapısının önünde bana böylece uzun bir ders verdi.”

Yazısı Güzeldi

Ceylan'ın eskimez yazısı çok güzeldir ve çok seri yazar. Isparta'da *Mesnevî-i Nuriye*'yi Arapça aslından baştan sona kaleme alır. Daha sonra bu eser Mustafa Sungur Ağabey tarafından orijinal

haliyle bastırılır. Sungur Ağabey, *Mesnevî-i Arabî*'nin Ceylan'ın hattıyla basımına çok önem verir.

Arapça *İşaratü'l-İ'caz*'ın ilk altmış sayfasını Isparta'da yine Ceylan yazar. Geri kalan altmış sayfasını ise Mustafa Sungur tamamlar. Kenarlarında tevafuk işaretleri olan bu orijinal nüsha Sungur Ağabey'in yanında bulunmaktadır. Üstad, gerek *Arapça Mesnevî* ve gerekse *İşaratü'l-İcaz*'ı ders verdiği sırada, Ceylan harika zekâsıyla başka bir derse ihtiyaç duymadan Arapça'yı fevkalade anlamaya başlar. Diğer talebeler de bir ara Arapça öğrenmeye özenseler de Üstad onlara müsaade etmez.

1954'te Isparta'da Üstad'ın kaldığı evin sahibesi Fitnat Hanım'ın sorunlu oğlu askerden gelir. Polisleri yanına alarak Nur talebelerini evden çıkarmak ister. Üstad, o sırada Zübeyir Ağabey'le birlikte Emirdağ'da bulunmaktadır. Kendisine bu durum haber verilir. Üstad, ortalık yatışınca kadar, "Sungur askere gitsin. Ceylan'la Bayram, Barla'ya gitsin!" diye emir verir.

Bunun üzerine Ceylan'la Bayram, Barla'ya gider ve orada iki ay kalırlar. Barla'da Üstad'ın ilk talebeleri Sıddık Süleyman, Şamlı Hafız Tevfik, Abdullah Çavuş ve Hacı Bahri'lerle görüşürler. Her gün öğleden sonra biriyle bir araya gelerek Üstad'ın Barla hayatıyla ilgili Nurlu hatıraları yerinde ve ilk ağızdan dinlerler. Barla'daki Karadut, Karakavak, Büyükoluk, Küçükoluk gibi menzillere giderek Risale-i Nur'un telif zamanındaki hatıralarını dinleyip, büyük feyiz alırlar.

“Müşfik Pederim!”

O günkü ulaşım şartları güçtür. Bu yüzden Ceylan, Isparta'dan Emirdağ'a sık sık gidip gelemeyiz, mektuplar yazarak sıla-i rahim yapar. Mektuplar, yazıldığı zaman ve mekân hakkında ipuçları veren en sadık ve doğru belgelerdir. Ceylan'ın Isparta'da, Üstad'ın yanında bulunduğu sırada anne babasına yazdığı mektuplar, bize o günkü şartlar hakkında ipuçları vermektedir.

1954'te yazılan aşağıdaki mektup, hizmetle ilgili bazı müjdeli gelişmelerle başlayıp, ailevî meselelere ve bazı ihtiyaçların alınıp verilmesine kadar detay konulara temas etmektedir. Özellikle bu mektup, şakacı ve nüktedan Ceylan'ın, manevî meselelere duyarlılığını ve takva konusundaki hassasiyetini göstermesi bakımından da oldukça dikkat çekicidir:

“Çok kıymettar ve müşfik pederim,

Evvelen: Senin kahraman kardeşimiz Halil ile gönderdiğin hem uzun ve sevinçli mektubu, hem mürekkepleri, hem fanila ve paraları aldım. Cenab-ı Hak ebeden razı olsun. O güne kadar, evvel istemiş olduğunuz evrakları yazıp göndermiştim. Size ehemmiyetli bir müjde arz edeyim ki, kitaplarımızın iadesine dair olan büyük müjdedir. Birkaç gün evvel Nur'un çok değerli bir kahramanı olan Sungur kardeşimiz tahliye edilerek Samsun'dan ayrılmış. Herhalde o aziz ve mübarek kahraman, bugünlerde muhabbetiyle yanıp tutuştuğu sevgili Üstad'ımıza gelecek ümidindeyim.

Saniyen: Hem evimizin küçük bir dersane-i Nuriye şeklinde çalışmasını, hem bir vasıta-i seyyiat olan radyonun satılmasını ruh u canımla tebrik ediyorum. Terbiyesi sizlere verilen çocuklara ehl-i sefahetin ağızları meyhane kokan levhiyatlarını değil de Nur-u mübarekiyenin tecellisine vesile olan kelim-i ilahî okutmanız ve dinlemeniz bütün ehl-i imanı ruhen memnun eden bir halettir. Ne kadar sevinsek azdır.

Salisen: Buradaki kardeşlerimiz, hususan Hüsrev ve Tahiri Ağabey'lerimiz, Zübeyir, Muhsin, Bayram ve diğer kardeşler sizlere pek çok selam ve dua ediyorlar.

Rabian: *Zülfikar* bir giden olursa gönderilecek.

Hamisen: Kore kahramanı Bayram kardeşimizin yirmi beş lirasını, mektubunuzu alır almaz vermiştim. O zaman yazamadığımdan affınızı dilerim. Umum hısımlar, akraba ve komşulara, hususan Terzi Mustafa'ya, Camcı Mehmet Amca'lara pek çok selam ve hürmetler, dualar ederim.

Amcalarıma, hususan Osman, Hasan, Ahmet, Mahmut amcalarıma pek çok selam ve hürmetler eder, ellerinden öperek dualarını beklerim. Dayılarımın da keza... Köyden Suna ninem geliyor mu? Bir gelen olursa ellerinden öptüğümü yazarsınız. Ahmet amcam bu işi görse daha iyi olur. Umuma, ev halkına selam; yaş sırasına göre gözlerinden öperim. Dualarını beklerim. Hususan mübarek Sevim'in gözlerinden öperim, duasını beklerim. Rüyası inşaallah mübarektir.

Sadisen: Mübarek Mustafa kardeşimizin istediği *Mektubat*'tan herhalde bir cildi fazla olarak gitti. Şayet öyle ise siz bir takımını alıp, hediyesi olan beş lirayı gönderirsiniz.

Sabian: Valideme yazdığım biraz hissi ve fakat gayet samimi ve hakiki arizayı okursunuz, inşaallah okursunuz. İnşaallah duasına ve dualarınıza ve hayırla yâd etmenize bir vesiledir.

El-Baki, Hüve'l-Baki

Evladınız Ceylan"

Size Yardım Etmem Gerekir

Ceylan, anne ve babasına yazdığı beş maddelik bir mektupta, maddi bakımdan onlara yük olmasından dolayı duyduğu ezikliği dile getirerek aslında kendisinin onlara yardım etmesi gerektiğini dile getirir:

“Çok kıymettar müşfik peder ve valideciğim!

Evvelen: İstifsar-ı hatırla mübarek ellerinizden öper, hem dualar eder, hem de makbul ve müstecap dualarınızı beklerim. Cenab-ı Hak, ‘Kul ma ya’beu biküm rabbi levla duauküm’ diye ferman-ı zışanında buyurmuş. Hazret-i Üstad'ımız Yirmi Üçüncü Söz'de bu ayet-i kerimenin kısaca mealinde, ‘Duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var’ diye manalandırıyor. İnşaallah, hep dualarınız Cenab-ı Hakk'ın rızası yolunda ve dâhilindedir. Sizin şefkatinize ancak dualarla ve iki cihanda saadetiniz için Hakk'a yalvarmakla mukabele edebiliyoruz. Sizler de bizi dualarınızda unutmayın.

Saniyen: Sizlere geçen hafta uzun bir mektup yazmıştım. Hem içerisinde Zübeyir kardeşimizin itimatname istidası vardı. Rüştü'ye gönderdiğiniz posta *Hizbu'n-Nuriye*'yi Sevgili Üstad'ımıza verdik. ‘Barekallah, maşaallah’ buyurdu. ‘Mektup yok mu?’ dedi. (Yani Mustafa'dan) Biz de ‘Haberin yok mu efendim?’ dedik. Kıymettar, mübarek kardeşimizin yazdığı çok gizli mektubunu, şahıslarımıza hitap ettiği için Üstad'ımıza vermemiştik. Selamlarınızı söyledik.

Salisen: Geçen mektubumda zikrini unuttuğum, istemiş olduğunuz evratlarla birlikte gönderiyorum. Hatt-ı Arabi'de en çok şakirdi olabileceğimiz kahraman ve faal Mustafa kardeşimizin orada bulunduğu halde bu vazifenin bizlere verilmesini, hem o kardeşimizin masumlara Kur'an dersi vermek gibi ulvi meşgalesinin çokluğuna, hem de sizin şefkatinizin muktezası olduğuna kanaat getirdik.

Rabian: Bu evratları kimin okuyacağını bilemediğimiz için Üstad'ımıza dua yazdırmadık.

Hamisen: İktisadî vaziyetinizi sarsmamak için bir ay kadar daha iktisatla, inşaallah, şimdilik idare edebileceğim. Benim için fazla sıkılmayın. Hakikatte sizlerin bana değil, benim sizlere her türlü maddi ve manevi yardım yapmağım iktiza ederken, bu asırda zuhur eden şiddetli imanî ihtiyaçlarımızdan, sizlerin namınıza ve bedelinize olarak, Cenab-ı Hak kabul etsin. Bugünde en muazzam hakikate hizmete çalışıyoruz. Umum maddi ve manevi kardeşlerimize hususan Osman, Hasan, Ahmet, Mahmut amcalarıma, Urfalı Ahmet, Mustafa, Halil, İhsan kardeşlerimize, yengelerime, ninelerime, dayılarıma pek çok selam ve hürmetler ediyor, dualarını bekliyoruz. Kemal, Şükran, Sadık, Gönül, Sevim, Nuriye, Ayşe, Fatma'nın gözlerinden öperiz.

Burada bulunan kardeşlerimiz sizlere pek çok selam ve dualar ediyorlar.

El-Baki, Hüve'l-Baki

Duanıza muhtaç evladınız Ceylan"

“Bediüzzaman Gibi Bir Zata Hizmetkâr Olmak...”

Yine Ceylan, babasına hitaben yazdığı uzun bir mektupta, “Bir kere elini öpsem, sonra ölsem” diyenlerin olduğu Bediüzzaman gibi bir zata hizmetkâr olmanın ne büyük bir lütf-u İlahî olduğunu belirterek, davasının ne derece şuurunda olduğunu gösterir. Ayrıca Çalışkanlar’ın davaya yüz senelik hizmet ettiğini belirterek, en mühim hisseyi babasının aldığını, kendisini tebrikle ifade eder:

”Ey ruhumdan çok sevdiğim ve beni ruhumdan fazla seven babacığım!

Size şu, mübarek aklı sönmemiş ve kalbi ölmemiş her insanın etrafına bakıp gıpta ile müşahade ettiği Medrese-i Nuriye’deki, nefsimin layıkıyla idrak edemediği ve fakat siz aziz pederimin manevi bir hasretle beklediği ve fitratında mücmelen münderiç olan ve belki nereden geldiğini bilemediği ulvi hasletlerin hakikatlerine dair olan intibalarımı yazmayı çoktan beri düşünüyordum ve kalben istiyordum ki, güya ben şu mübarek dershanede benden her cihetle yüksek kardeşler içine nefsim hesabına değil, adeta pederimin gönderdiği canlı bir diktafon makinesi gibi, buradaki halatı mümkün olduğu kadar pederime arz edeceğim ve mübarek pederim, o arz ettiğim ve kendimin idrakinden aciz olduğu birçok hakaik-i Kur’aniye’den, hem kendisi, hem Cenab-ı Hakk’ın yed-i emanetine tevdi ettiği masum kardeşlerim istifade ettirsin diye aciz, şu günlerde mecburiyetle derd-i maişetle iştigalinizi ve zahiren bir parça yorulmanızı ve sıkılmanızı düşündüm.

Bu zahirî ve dünyevi üzüntünüze ve sıkıntıınıza iştirakle beraber zail oldu. Cenab-ı Hakk’ın üzerimize maddi, hususan manevi nimetleri pek ziyadedir. Bugün ‘Âlem-i İslam’da halaskârımız’ diye baktıkları en meşhur insan ve en mütekâmil zata, yani iktidaya seza olan Bediüzzaman Hazretleri’ne sekiz sene gibi bir zaman –ki ‘Bir defa elini öpsem sonra ölsem’ diyenler pek çok– bedeniyle, kalbiyle, ruhuyla, malıyla hizmet etmek, Cenab-ı Hak sana nasip etmiş. Bunda bizim hissemiz yalnız şükürdür. Hatta bu kadarla da kalmayıp, Cenab-ı Hakk’ın in’amını tezyid ederek bu manevi hazineye daimi bekçi ve o sefineye daimi bir hadim olarak, senin ihlasının bir kerameti olarak aciz evladını Risale-i Nur’a vermiş.

Bütün bu hasra gelmez nimetler, ülfet ve alışkanlık perdesiyle muvakkaten görünmüyor. Güneş gibi bir nimet-i uzmaya –bizi ısıtan, aydınlatan, nimetlerin neşv ü nemasına yarayan ve daha birçok hasseleri bulunan güneş– gafil beşer, her gün muayyen vakitte doğduğu ve gözler alıştığı için ülfet perdesiyle şükür etmediği gibi, bizler de içinde bulunduğumuz bu nimet-i uzmaya, bize saadet-i ebediyeyi netice veren bu tarik-i müstakime şükürde kusur ederek göremiyoruz.

*‘O nuru gönder İlahi, asırlar oldu yeter,
Bunaldı milletin afakı bir sabah ister.’*

diyen Hak şairlerinin acı feryatlarına Risale-i Nur’la cevap verilmiş. İşte böyle bir nura, ‘Rabbü’s-Semavatı ve’l-Arz’ın rızası yolunda sekiz sene her şeyiyle, fakat ind-i İlahide ihbarat-ı sadıka ile inşaallah yüz senelik hizmet gören Çalışkan Hanedanı’nın en nasiplisi sen olman itibariyle seni bir Nur talebesi olarak bütün ruh-u canımla tebrik edip alkışlıyorum. Evladın olarak da kemal-i hürmet ve muhabbetle el ve ayaklarından öpüyorum. Senin emsaline koskoca Nur dairesinde pek az, belki bir-iki tane ancak tesadüf ediliyor. Bu kanaat, sırf benim kanaatim değil, Nur’a ömrünü vakfeden fedakârlar hep böyle söylüyorlar ve bana, ‘Böyle bir pederin olduğuna daima iftihar etsen hakkındır’ diyorlar.

İşte böyle bir pedere manevi hazineler kazandıran Nurlar’dan, her mektupta birer parça yazmak arzu ediyorum. Hem istiyordum ki, kalp ve ruhumun bütün hayatıyla müştak olduğu bu hakikatlere lisanım ve aklım da ihtiyacını hissetsin. Sonra bende yalnız bir nakliyecî ve aksettiren bir ayna ki, o elmas hakikatleri yalnız nakledeyim. Benim hissem; zarf ve kâğıdın, mektubun manasındaki hissesi ne kadar cüzi ise, ondan daha az olsun. Yani şuursuz elektrik ve telefon telinin elektriği ve sesleri

nakletmesi gibi...

İşte bu neviden olarak size kısaca arz ediyorum ki:

Üstad'ımız Hazretleri'nin kırk sene evvel yazdığı bir risalede bu mealde ezcümle:

‘Kırk senelik ömrüm ve otuz senelik ilim seyrinde dört kelime ve dört cümle tahsil ettim. Bu dört kelimenin birincisi niyettir. Evet, muhakkak niyet, âdetleri ve kum gibi hareketleri ibadet cevherine kalbeden acip bir iksirdir. Ve keza niyet, seyyiatı hasenata kalbeden bir hassaya maliktir. Niyet bir ruhtur. Onun ruhu da ihlastır. İhlas olmayınca halas mümkün değildir.’

Üstad'ımızın, işte cevher-misal bu sözlerini en küçük hareketlerimizde tatbik edersek o adi hareketlerimiz büyük ibadetler hükmüne geçer.

Şimdi bir sebebe binaen kısa oldu. Cümlenizin, başta sevgili müşfik validem olarak, ellerinizden öperim.

Hususan validemin hatırlarını sual ederim. Bütün akrabalara selam ve hürmetler ediyorum. Küçük kardeşlerime binler selam, gözlerinden öperim. Üstad'ımız sizlere, yani hem validem hem size, her zaman dua ediyor. Ve her buraya gelenle selam gönderiyor. Üstad'ımıza şayet bir şey yazacak olursanız, ayrı bir pusulada olursa daha münasiptir. Çünkü diğer umur-u adiyeye Üstad'ımızın nazarlarını çekmek münasip değil.

Eskişehir tarikiyle on adet *Cevşen* ve bir gömlek göndermiştim. Emirdağ'ın buraya olan Risale hesabı 66,50 kuruştur.

Buradaki kardeşlerimiz, hususan Zübeyir, Bayram selam ediyorlar. Geçenlerde Konyalı Sabri Bey gelmişti. Ömer için gönderdiğiniz taziye aldığını ve size çok selamı olduğunu söyledi.

El-Baki, Hüve'l-Baki

Dualarınıza muhtaç evladınız Ceylan”

Amcalarına Duyduğu Hürmet

Ceylan; Ahmet ve Mahmut isimli amcalarından yaşlı olmasına rağmen, onlara karşı daima hürmetkâr davranır. Amcaları da onun hizmetteki bu kıdem ve önemini takdir ettiklerinden kendisine hep “Ceylan Ağabey!” diye hitap ederler. Amcalarına hitaben yazdığı şu mektup da ilginçtir:

“Mübarek amcalarım, Ahmet ve Mahmut,

Pek çok selam ve dualar ederek, ellerinizden öperim. Hususan nineme selam eder, ellerinden öperim. Hem iman ve Kur'an hizmet ve muhabbetinde muvaffakiyetler dilerim. Size fazlaca yazacak bir şey yok. Fakat kalpler dolusu selam, sevgi, muhabbet ve hasret her an...

Size Niyazi-i Mısırî Hazretleri'nin Risale-i Nur'a geçmiş iki beytini yazayım. Manasını anlamaya çalışınız:

*Günde bir taş bina-yı ömrümün düştü yere,
Can yatar gafıl, binası oldu viran bihaber,
Dil bekası, Hak fenası istedi mülk-ü tenim,
Bir devasız derde düştüm, ah ki Lokman bihaber.*

El-Baki, Hüve'l-Baki

Duanıza muhtaç yeğeniniz Ceylan”

Hız Tartışması

Ceylan'la Zübeyir Ağabey arasında Üstad'ın hizmetinde zaman zaman mizaç farklılıklarından kaynaklanan tartışmalar olur. Bu konuda Zekeriya Kitapçı'nın şahit olduğu bir hatıra şöyledir:

“Bir gün Barla’da, Üstad yukarıdaki evdeyken aşağıda Zübeyir Ağabey’le Ceylan Ağabey tartışıyorlardı. Ben de tartışmalarına şahit oluyordum. Üstad beni kendi yanına çağırdı. Fakat bana hiçbir şey söylemedi. Sadece tebessümle yüzüme baktı. Ben de tebessüm ederek karşılık verdim. Anladığım kadarıyla, ‘Sen onlara karışma ve aralarına girme’ demek istiyordu.

Tartışma konusu, arabayı kullanırken yapılacak hız miktarı idi. Zübeyir Ağabey, Ceylan Ağabey’e Üstad’ı sarsmamak için arabayı 30 km’den fazla sürmemesini ısrar ediyordu. Ceylan Ağabey de buna itiraz ediyor, arabanın nerede, ne kadar hızla gideceğini kendisinin tayin edeceğini, devamlı 30 km hızla gidildiği takdirde motorun bundan zarar göreceğini anlatıyordu.

Üstad bu gibi tartışmalara asla müdahale etmezdi. Çünkü her ikisinin de haklı olduğu taraflar vardı. Birinden yana bir tavır alacak olsa, diğerinin kalbi kırılabilirdi. Bunun için bu gibi olaylara kendi müdahale etmediği gibi, benim de müdahil olmamı istememiş, beni yanına çağırmıştı.”

Şoförlüğe İzin Yok!

Mahmut Çalışkan askere gidince şoförlükten boş kalan yeri Hüsnü Bayram doldurur. Ceylan ve Bayram şoförlüğü bilseler de Üstad onlara pek izin vermez. Özellikle Ceylan’ın şoförlüğüne müsaade etmediği gibi, kabiliyetlerini iman hizmetinde kullanmasını ister. Fakat Ceylan dünyevi şeylere meraklıdır. Bunun için Üstad her defasında kendisine:

“Keçeli, seni dünyaya vermeyeceğim!” diye ihtarda bulunur...

Nurcu Marşı

Ceylan, gerek güzel yazısı, gerek etkili anlatımıyla hizmete büyük güç verir. Zekâ ve kabiliyeti, eline aldığı her işi çabuk ve başarılı bir şekilde sonuçlandırmasına sebep olur. Ceylan’ın hicve kabiliyeti olduğu ve bazı hicivler yazdığı gibi, Nur talebelerinin hizmet seyahatleri sırasında okumaları için yazdığı bir şiiri de vardır.

Adına “Nurcular’ın Kasidesi” denilen bu şiiri, askerlerin Eskişehir Marşı’ndan adapte eder. Bu marş, “Annem beni yetiştirdi, bu vatana yolladı” şeklinde okunduğu gibi, “Ey Risalet tahtının hurşid-i mah-ı enveri” isimli eserin bestesi tarzında da okunur.

Bu şiir, *Hanımlar Rehberi*’nin sonunda yer alır. Ceylan, Üstad’ın arabasına bindirdiği çocuklara bu marşı okutarak gezdirir. Birlikte kırlara çıktıkları zaman bu marşı Üstad’a dinletir. Marşın manası manevi cihat mesleği olan Risale-i Nur’a uygun düşmektedir. Bunu, Üstad’ın hem meşru musikiye bir ruhsatı, hem de tarihî bir belge olması bakımından buraya alıyoruz:

Nurcular’ın Kasidesi

Annem beni yetiştirdi, bu hizmete yolladı.

Teslim etti Risaleyi, Allah’a ısmarladı.

*“Boş oturma, çalış” dedi, “hizmet eyle imana,
Sütüm sana helal etmem, çalışmazsan Kur’an’a.”*

Yazdığımız Risale’dir, okuyoruz Kur’an’ı,

Biz Nurlar’ın yardımıyla hıfzederiz imanı,

Medrese-i Nuriye’dir Sav ve Barla, Eflâni,

Şakirtlere müzahirdir Abdülkadir Geylani.

Mübarekler heyetiyle Nur ve Gül fabrikası,

*Kalemleri kılıç gibi, zamanın harikası,
Hapishane dedikleri oldu birer medrese,
Genç, ihtiyar, kadın, erkek koşuyorlar bu derse.
Tamam, otuz beş senedir küfürle etti cihat,
Tarih-i İslam'da pek ender görünür bu sebat
Ey Nurcular! Ey Nurcular! Ey mübarek kardeşler,
Her an sizden razı olsun Allah ile Peygamber.*

Üstad'a Latifeler Yapar

Ceylan; fitraten şakacı, latifeci ve hazırcevap bir mizaca sahiptir. Herkese keskin zekâsıyla şaka ve espriler yaptığı gibi, Üstad'a da kimsenin yapmaya cesaret edemeyeceği latifeler ve şakalar yapar. Üstad'ın yanında, başkalarında olmayan bir serazat tavrı vardır. Üstad kimseye müsaade etmediği halde, Ceylan'ın bu tavrından rahatsızlık duymaz, hatta hoşnut olur.

Aslında Ceylan'ın sıradan konuşmaları da esprilidir ve bir zekâ ürünüdür. Normal konuşmalarında bile nükte yönü ağır basar. Üstad'ın huzurunda herkes ciddiye, şaka yapmayı kimse aklından bile geçirmezken, o her vesileyle Üstad'a şaka yapar.

Üstad'la arasındaki ilişki, hoca ve talebeden çok, dede-torun ilişkisi şeklindedir. Dede, nasıl torununun yaptığı şeyleri hoş görür, memnun olursa, Üstad da onu hep hoş görür, kızdıracak işlerine bile kızmazdı. Diğer talebeleri, (mesela Bayram, Zübeyir, Sungur ve Tahiri) çok ciddidirler. Hatta Tahiri Ağabey'in yaşı Üstad'a yakın olmasına rağmen, huzurunda hep ciddidir. Üstad'ın sözlerine, sadece “Evet, hayır Üstad'ım!” diye karşılık verir. Asla kendinden bir ilavede bulunmaz.

Ceylan'sa tam tersine, ilave de eder, cevap da verir. Uzatır da, kısaltır da... Fakat bütün bunlar Üstad'a ağır gelmez. Bazen konuşmaya başlayınca, Üstad, Ceylan'ın şaka yapacağını anlar. Hatta ondan böyle bir beklenti içinde olur, “Bak, yine bir şeyler yapacak!” der. Bu haliyle Ceylan, padişahların nedimlerini andırır.

Bu bölümde Üstad'la olan şaka ve latifelerinden tespit edebildiklerimize yer vereceğiz.

Dişimin Kovuğu

Ceylan bir gün üzüm, armut ve elmadan karışık hoşaf yapar. Üstad yanına varıp hoşafı görünce, aralarında şu konuşma geçer.

Üstad:

“Bu kazan kimin?”

“Üstad'ım benim.”

“Bu kazandaki yemeğin hepsini sen mi yiyeceksin?”

“Ben yiyeceğim Üstad'ım.”

“Bu sana çok, git yarısını çarşıda sat!”

“Üstad'ım, bu tencere ne ki? Ben bunun yanında bir-iki tencere yemek yerim. Bunu da üstüne içerim!”

“Fesühhanallah! Senin midenin şerrinden Allah'a sığınırım!”

“Üstad'ım talebe hocasına yalan söylemez. Sizin yediğinizle, Zübeyir Ağabey'in yediği, benim dişimin kovuğuna gitmez.”

Üstad, Ceylan'ın bu cevabına tebessüm eder.

“Kazan Değil Üstad’ım!”

Mahmut Çalışkan’ın anlattığına göre; bir gün Ceylan, Isparta’da, arka odadaki gaz ocağı üzerinde yemek pişirmektedir. Üstad, odasından çıkıp Ceylan’ın yanına gelir. Ona takılmak istediği her halinden bellidir. Aralarında şu konuşma geçer:

“Ceylan! Bu koca kazanda ne pişiriyorsun böyle?”

“Üstad’ım, gördüğün gibi bu bir kere koca kazan falan değil, küçük bir tencere!”

“Ceylan bu yemek çok, sen bunun yarısını çarşıya götür, sat!”

“Üstad’ım, zaten Zübeyir’le senin yediğin, benim dişimin kovuğuna gitmez!”

Üstad, yine Ceylan’dan beklediği cevabı almıştır, tebessüm eder.

Üzümler!

Yine Mahmut Çalışkan anlatıyor:

“Bir gün Isparta’dan bir ağabey bağından bir sepet üzüm getirmişti. ‘Bu benim bahçemden Üstad’ım’ diye vermişti. Üstad’ımız hediye kabul etmediğinden, gücenmesin diye ücretini verip aldı. Odasında, karyolanın karşısında, kapı ile pencere arasına gerili bir ip vardı. Üstad’ımız oraya bazen havlusunu falan asardı. Zübeyir Ağabey’e, o ipe üzüm salkımlarını dizmesini söyledi. Karyolasında otururken o üzümlere bakıp bakıp tefekkür ediyordu. Onları asalı epey zaman olmuştu.

Bir gün, sabah dersini yapmıştık. Tam dışarı çıkacağız, kapıya yaklaştık. Ceylan Ağabey durdu, birden geri döndü. ‘Üstad’ım bu üzümler böyle, burada durup durup ne olacak?’ dedi. ‘Bekleteceğine versen de, yesek’ demek istiyordu. Üstad’ımız:

‘Keçeli!’ dedi, ‘O üzümler orada öylece duracak, onlardan almak yasak. Siz ancak yere düşenlerden alabilirsiniz!’

Ceylan Ağabey gitti, ipi tutup salladı. Üzümler patır patır yere düşmeye başladılar. Hemen eğilip yerden toplamaya koyuldu. Üstad’ımız hiddetle:

‘Keçeli sen ne yapıyorsun?’ dedi. Ceylan Ağabey sakın bir şekilde yerden doğruldu.

‘Üstad’ım, siz yere düşenleri alacaksınız demediniz mi? Ben de öyle yapıyorum!’ dedi.

Bu cevap, Üstad’ımızın o kadar hoşuna gitti ki, birden hiddeti gitti, tebessüm etmeye başladı. O kadar ki, gülme sesi işitiliyordu.”

“Görüyorsun ki, Yediğimiz Bir Su!”

Bir defasında Barla’da Üstad’ın kaldığı misafirhanenin mutfak kısmında Zübeyir, Bayram ve Ceylan her zamanki gibi yıldız şehriyeden yaptıkları çorbayı içiyorlardı. Çorbada o kadar az şehriye vardır ki, “Kimin kaşığına şehriye tanesi gelecek” diye aralarında şakalaşıyorlardı. Zübeyir Ağabey’in kaşığına bir tane şehriye takılınca, “Ooo! Sen şanslısın!” diye gülüşmeye başlamışlar. Üstad gülme seslerini duyunca yanlarına gelmiş:

“Oooho, ne bu? Siz obur olmuşsunuz, koca bir tencereyi yiyorsunuz. Böyle giderse ben size bakamayacağım” diye onlara takılmış. Ceylan boş durur mu, hemen kaşığını çorbaya daldırıp havaya kaldırmış, yukarıdan aşağıya, tencerenin içine doğru boşaltmış:

“Bak Üstad’ım, bak,” demiş. “Görüyorsun ki, yediğimiz bir su!”

Üstad’ı yine tebessüm ettirmiş...

Kura Atma Meselesi

Yine Mahmut Çalışkan anlatıyor:

“Bazen gelen şeyler olurdu. Üstad’ımız onları sabah dersinden sonra kaç kişiye müsavî olarak aramızda bölüştürürdü. İçimizden iki kişiye numara söylettirerek kura çektirirdi. O numara sonunda sayı kime isabet ederse, o en baştan istediğini alırdı. Sonra sıradakiler almaya devam ederdi. Normal baktığınızda ‘Bu bozulmuş, bunun neyine Üstad kura çektiriyor?’ derdik. Ama Üstad’ımızın her yaptığında bir hikmet vardı. O kura işini yapmayıp da ilkin, ‘Ceylan sen al!’ veya ‘Zübeyir sen al!’ dese, şeytan, ‘Bak onu, bana tercih etti, Üstad onu seviyor, beni sevmiyor!’ dedirtebilirdi. Üstad, bu gibi duyguların kalbe gelmesine meydan vermiyordu, kökünü baştan kesiyordu.

Fakat bu kuralar çekilirken Ceylan Ağabey nasıl ediyorsa, hesap kitap ediyor, kuraları kendine düşürüyordu. İlkin hep o alıyordu. Allah ona öyle bir zekâ vermişti ki, saniyede hesap ediyor ve her defasında sayıyı kendisine düşecek şekilde başlatıyordu. Bir gün nasıl olduysa hesabı denk getirememiş. Sayma işlemi başlayınca yerinden kalktı, benim yanıma oturdu. Üstad’ımız baktı:

‘Ne oldu Ceylan, sen niye oraya gittin?’ dedi.

‘Üstad’ım orada rahat edemedim!’ dedi. Hâlbuki numarayı denk getirememişti. Sayı sayıldı. Döndü dolaştı, yine sayı ona denk düşünce, neden yerini terk ettiği anlaşıldı. Üstad, ‘Keçeli, sen yine hile yaptın, çabuk yerine geç!’ dedi, hepimiz gülüştük.”

Ders Baklavası Taksimi

Kura ile ilgili Ahmet Gümüş’ün hatırası da şöyledir:

“İsparta’da Üstad’ım, beni derse kabul etti. Derste Yirminci Söz’den parçalar okumuştuk. Dersin sonunda, ders baklavası taksimi kura ile yapıldı. Kuraya Üstad’ımız da dâhil oldu. Çünkü Üstad’ımız Nur talebeliğini her şeyin üstünde tutuyordu. ‘Ben de Risale-i Nur’un bir talebesiyim’ diyordu. Kurada Üstad’ımız birisine ‘Sen bir rakam söyle!’ derdi. Diğer bir kardeşe ‘Sen de söyle!’ derdi. İlk söyleyenden başlanır, söylenen sayıların toplamının bittiği kişi kurada birinci olurdu.

Karşımdaki ağabey sekiz demişti. Ceylan Ağabey kulağıma eğilip bana ‘Yedi rakamını söyle!’ dedi. Tabii kura sayısı başlayınca biz cıvıl cıvıl heyecanlanıyorduk. Üstad’ımız başını çevirdi. Bizlere baktı. Tekrar başını çevirdi. Kura Üstad’ımıza düştü. Ceylan Ağabey, her kura çekilişinde hesap eder, kurayı istediğine düşürürdü. Çoğu kez Üstad’a düşürürdü, önce Üstad’ımız alırdı. Üstad’ımızın kendisinin de içinde bulunduğu halde kura çekirmesi ‘Risale-i Nur’un bir talebesiyim’ demesinin fiili ispatı oluyordu.

Genç Olmalı!

Bir gün arabayla Isparta’dan geliyoruz. Zübeyir ve Ceylan Ağabey de arabada var. Bir uçurumun kenarından geçiyorduk. Kuşbakışı bakıyorsun, aşağıda koyun sürüsü var. Üstad’ımız sağ tarafta oturuyordu. Sürüyü görünce Üstad, önde oturan Ceylan Ağabey’e takıldı:

‘Ceylan bak, bu koyun sürüsünden sana bir koyun alalım. Sütünü sağıp içersin’ dedi. Ceylan:

‘Üstad’ım, ona sütünü sağılacak bir de hanım lazım!’ dedi. Üstad:

‘Yanına yaşlı bir nine alırız’ deyince:

‘Üstad’ım, yaşlı nine o işi göremez, genç olmalı, genç!’ diye cevap verdi. Bunun üzerine gülümseyen Üstad, çok defa dediği gibi yine:

‘Keçeli, seni dünyaya vermeyeceğim’ dedi.

Bir Tane Yeter!

Yine Üstad bir gün fedakârlık dersi veriyordu. ‘Yüz tane huriden hanımınız olsa ve onlardan yüz tane de çocuğunuz olsa, bu kudsi hizmet uğrunda hepsini feda etmelisiniz!’ demişti. Ceylan parmağıyla bir işareti yaparak:

‘Üstad’ım doksan dokuzu öteki tarafa kalsın, bir tane yeter!’ demişti.

Bir Yenge Olsaydı...

Bir keresinde de Üstad Hazretleri, Ceylan’dan çay yapmasını istemişti. Çayın yapılması gecikince Ceylan’a seslenerek, ‘Keçeli, neden bu kadar geç kaldın?’ diye sormuştu.

Ceylan’ınsa hazırcevaplılığı üstündeydi. Neşeli bir ses tonuyla Üstad’a bir latife yaptı:

‘Üstad’ım, bir yenge olsaydı, çay da gecikmezdi.’”

Aramızda Yabancı Yok!

Bir gün diğer talebelerin de bulunduğu bir sırada Üstad, Ceylan’a bir şeyden dolayı kızar ve dövmek ister:

“Ceylan, çabuk yanıma gel! Sana bir şey diyeceğim!” der. Ceylan, dayak yiyeceğini anlamıştır:

“Üstad’ım ne diyeceksen oradan söyle!” diye cevap verir.

Üstad, “Yanıma gel. Hususidir, kulağına söyleyeceğim” deyince Ceylan, “Üstad’ım, aramızda yabancı yok, oradan söyle!” der. Üstad’ın kızgınlığı gider, yine tebessüm eder.

Kısas!

Çam Dağı’nda büyük sivrisinekler olur. Sineklerden birisini, Ceylan bir vuruşta öldürür. Öldürdüğü sivrisineği toprağa gömer. Başına da iki ağaç çöpünden iki mezar taşı diker. Üstad, Ceylan’ı yanına çağırır. Sineklerin beyi Üstad’a:

“Senin taleben bir neferimi öldürdü. Şimdi sinekler, ‘Bir neferimiz gitti’ diye üzülmüyorlar” diye şikâyet etmiştir. Üstad, Ceylan’a, “Neden sineği öldürdün?” diye hesap sorunca, “Üstad’ım! Sizi değil, bizi rahatsız ediyorlar. Kanımızı emiyorlar, ben de kısas yaptım!” der.

Üstad, Ceylan Ağabey’e değnek vurarak, “Ben de sana sinek taifesi adına kısas yapıyorum” der.

Yine bir gün Ceylan, Çam Dağı’nda bir ağacın dibinde otururken kendisini ısırarak sineği kanadından yakalayıp makasla hortumunu kesmeye çalışır. Üstad, “Ne yapıyorsun Ceylan?” dediğinde, “Üstad’ım, kısas yapıyorum, kısas!” diye cevap verir.

Abdest Suyu

Ceylan, çoğu kez ibrikle leğen eşliğinde Üstad'ın abdest suyunu döker. Üstad, abdestin sonunda avucunda kalan ıslaklığı latife olsun diye Ceylan'ın yüzüne serper.

Bir gün yine Ceylan, Üstad'ın abdest suyunu dökmektedir. Üstad sol ayağını da yıkamış, abdest bitmiştir. Fakat Üstad avucunu açar, yine dökmesini işaret eder. Ceylan yine yüzüne su serpileceğini anlayıp:

“Üstad'ım abdest tamam” der. Üstad:

“Kardeşim noksan kaldı, dök” deyince, Ceylan ibrikle leğeni kaplığı:

“Abdest bitmiştir Üstad'ım” diyerek kaçır. Üstad da ardından tebessümle bakar.

Emir Gelir!

Bir gün Üstad at üzerinde, atın ipi de Ceylan'ın elinde olduğu halde dik bir tepeye doğru tırmanır. Fakat tepe çok sarp bir yokuştur. Ceylan oflaya puflaya, bin bir zahmetle çıkmaktadır.

Tam tepeye yaklaştıklarında Üstad, “Emir geldi, dön kardeşim!” deyince yorgunluktan nefes nefese olan Ceylan, “Üstad'ım bu emir daha önce gelseydi, olmaz mıydı?” der.

Hiciv

Ceylan sadece sözlü şakalar yapmaz, bazen kalemle de hicivler yazar. Her birisi zekâ ürünü olan bu türdeki hicivlerinden biri Emirdağ Nur talebeleri için yazdığı bir hicivdir. Överken yerme üslubunda kaleme aldığı bu hicvin başına, “Emirdağ Nurcular'ını Methiye ve Matiyedir” diye yazar.

Methiye ve Matiyeye

*Kış gelince hepsi sözü verdiler,
Yaz gelince çabuk geri döndüler,
Parlayan bir mum gibi söndüler,
Ne kahramandır bu Emirdağlılar.*

*Risale-i Nur içinde adları çıktı,
Talebelik yapa yapa canları çıktı,
İçlerinde zaten hiç aslan yoktu,
Ne kahramandır bu Emirdağlılar.*

*Bir vak'a olunca hepsi kaçarlar,
Mübarek gecelerde hepsi uçarlar,
Talebelik köprüsünde öne geçerler,
Ne ileri yönlüdür bu Emirdağlılar.*

*Miraç gecesinde kırklar toplandı,
Karnı aç olanlar manen yoklandı,
Maşaallah gündüz gibi günahları paklandı,
Ne günahsızdır bu Emirdağlılar.*

Yazı yazmak bizde birinci gaye,

*Yapamıyoruz, ama ne çare,
Nefsimize veriyoruz büyük bir paye,
Ne mütevazıdır bu Emirdağlılar.*

*Önümüzdeki gece Leyle-i Berat,
Çok çalışalım, ele geçmez bu fırsat,
Şimdi gelse de sarsmaz bu memat,
Rabıta-i mevtlidir bu Emirdağlılar.*

*Kimi Üstad'ın hep halini sorar,
Kimi ziyaret eder, Üstad'ı yorar,
Kimi gece gündüz üç köşe arar,
Ne lopçudur bu Emirdağlılar.*

*Vakta ki, kalem yazdı, olduk biz de talebe,
Zındıkaya, küfre karşı çaldık galebe,
Zülfikar gitti Mısır'a, Şam'a, Halep'e,
Ne fütuhatçıdır bu Emirdağlılar.*

*İhlaslıdır, birbirine küserler,
Bid'aları, riyaları köklerinden keserler,
Âlem-i ervahta rüzgâr gibi uçarlar,
Ne maneviyatçıdır bu Emirdağlılar.*

*Menfaati hiç alet etmeyen,
Rızadan başka gaye gütmeyen,
İhlas hilafına yola gitmeyen,
Ne ihlaslıdır bu Emirdağlılar.*

*Nur uğruna kesseler bizim kelleyi,
Elimizde tutarız ateş gülleyi,
Korkarız karanlıkta görsek gölgeyi,
Ne metanetlidir bu Emirdağlılar.*

*Söyle söyle, sende mi ulvi himmet?
Esrar-ı atom, irşad-ı devlet,
Sen de mi hep umumi gayret?
Ne keşfiyatçıdır bu Emirdağlılar!"*

Ankara Cezaevi'nde

1958'de gazeteler aleyhte bir kampanya başlatırlar. "Nazilli'de Nur ayini yaparken Nurcular yakalandı!" diye ortalığı velveleye verirler. Bu vesileyle öteden beri yapı geldikleri her türlü iftira ve isnatlarını sıralarlar.

Bunun üzerine Üstad'ın bilgisi tahtında "Gazetelere Cevap" başlığı altında bir yazı kaleme alınır. Bu yazıyı Üstad, Mustafa Sungur ile Ankara'ya gönderir.

Ankara'da o zaman baskı işleriyle uğraşan Mustafa Türkmenoğlu ile Mehmet Emin Birinci bunu beş bin adet bastırarak basına ve bütün yetkili makamlara gönderirler.

1958 Ankara Davası hatırası: Soldan sağa (üsttekiler) Mustafa Sungur, Cemaleddin Günel, Ahmet Kalgay Ural, Bayram Yüksel, Zübeyir Gündüzalp; (ortadakiler) Tahiri Mutlu, Av. Mustafa Armağan, Av. Bekir Berk, ..., Süleyman Rüştü Çakın; (alttakiler) Mustafa Türkmenoğlu, Ceylan Çalışkan, Mehmet Emin Birinci

Yazının altında yer alan isimler; Tahiri, Zübeyir, Ceylan, Bayram, Sungur'dur. Rüştü Çakın'ın ismi Mustafa Türkmenoğlu tarafından sonradan ilave edilir.

Yazı emniyetin eline geçer ve takibat başlatılır. Altında yer alan isimler yakalanıp tevkif edilir. Ceylan, o sırada Emirdağ'da babasının yanında bulunmaktadır. O da elleri kelepçelenerek Ankara'ya sevk edilir. Ayrıca yazıyı bastırıp dağıtanlar da tevkif edilip Ankara Cezaevi'ne konulur.

Hapishanede Ceylan Çalışkan her zamanki gibi yine şen ve şakraktır. Nüktedanlığı ile herkesi kırıp geçirir. Herkesin konumuna göre hicivler yazar, hapishanenin sıkıcı havasını dağıtır. Mustafa Sungur Ağabey için yazdığı tek beyitlik hicivde şöyle der:

*“Bardak bardak çay içersin, şekerin çok mu?
Hiç durmadan gülüyorsun, kederin yok mu?”*

Bir gün hapishane bahçesinde volta attıkları sırada kendilerini, “deniz görmemiş çoban çocuğunun” haline benzetir ve bir dörtlükle şöyle tarif eder:

*“Hürriyet başımızdan yıldızlar kadar uzak,
Başımızda bir takke, sırtımızda bir kazak...
Dolaştırıp dururuz aynı avlu sılayı,
Her adım uyandırır yeni bir hatırayı...”*

Menderes'i Karşılama

1959'da Adnan Menderes, İngiltere'ye gitmeye karar verir. Üstad, İngiltere'ye gitmemesi için Menderes'e, Tahsin Tola ile haber gönderir. Fakat haber Menderes'e bir türlü ulaştırılamaz ve Menderes, İngiltere'ye gider. Bindiği uçağa suikast yapılır ve uçak 17 Şubat 1959'da Londra'da düşer. Uçakta bulunan 16 kişi hayatını kaybederken 10 kişi kurtulur. İlahi bir inayet eseri olarak Menderes bu kazadan yara bile almadan kurtulur. Üstad'ın gitmemesi için ısrarla ona haber göndermesinin hikmeti anlaşılır.

Menderes yurda döndüğünde Eskişehir yoluyla Ankara'ya gideceği haber alınır. Büyük karşılama törenleri düzenlenir. O sırada Üstad, Eskişehir'de bulunmakta, geceyi talebesi Şükrü Yürüten'in evinde geçirmektedir. Ertesi gün Ömer Biçer, Atıf, Şuayp ve Mehmet Çalışkan; Üstad'dan habersiz Menderes'i karşılamaya giderler. Bakarlar ki, Üstad'ın arabasıyla Ceylan Çalışkan ve Abdülvahit Tabakçı da oradadır. Üstad, Ceylan'ı, kendisini temsilen Menderes'i karşılamaya gönderir.

“Gidin onu karşılayın, benden de selam söyleyin” der.

O sırada emniyet mensupları Menderes'in istirahat etmekte olduğunu ve görüşemeyeceğini söylerler. Onlar da Üstad'ın ve Nur talebelerinin selam ve geçmiş olsun dileklerini, dualarını bildiren bir mektup yazıp bırakır, ayrılırlar.

Son Dönemde

Son yıllarda Ceylan, Üstad'ın yanından biraz uzaklaşır. O sırada babası bir kamyon almıştır. Kamyonu çalıştırmak için bir şoför tutulur. Kardeşi Sadık'ın yaşı küçük olduğundan şoföre nezaret edemez. Şoför, kontrolden uzak bir şekilde istediği gibi çalışır ve verimsiz olur. Babası Mehmet Çalışkan bu durumdan rahatsızdır. Bu sebeple Ceylan'ı, Üstad'dan bir müddet izinli olarak ister. Ceylan, Emirdağ'a gelerek kamyonu çalıştırmaya başlar. Fakat izin sürelerini geçirince Üstad, bundan rahatsız olur.

Bu dönem, dünyaya meyilli yönünün açığa çıkmaya başladığı dönemdir. Bu yüzden Ceylan, Üstad'ın Ankara ve İstanbul seyahatlerinde yanında bulunamadığı gibi, son Urfa yolculuğunda da bulunamaz. Üstad'ın vefat haberi Emirdağ'a ulaştığında, büyük bir teessürle, "Üstad'a bu kadar hizmet ettiğim halde son anında yanında bulunamadım!" diyerek hüngür hüngür ağlar.

Kitaplar

Bir defasında Üstad, Ceylan'a haber gönderip, Isparta'da bulunan Risaleler'i kamyonu yükleyip hemen yola çıkmasını ister. Bunun üzerine Ceylan, kamyonla Isparta'ya gidip koliler dolusu kitapları kamyonu yükleyip, hiç beklemeden gece vakti yola çıkar. Sabaha karşı Emirdağ'a vardığında Üstad'ın kendisini ayakta beklediğini görür. Üstad, bizzat kolilerden tutarak Risaleler'in boşaltılmasına yardım eder. Isparta'dan ayrıldıktan hemen sonra baskın olur. Tabii bir şey bulamazlar. Üstad'ın himmeti, Ceylan'ın gayretiyle kitaplar kurtarılmış olur.

Not Defterinden Dersler

Risale-i Nur'ları çok iyi hazmeden Ceylan Çalışkan, onlardan zekice dersler çıkarır. Zaman zaman not defterine kaydettiği bu ilginç dersleri yeri geldikçe insanlara okur. Hizmet ehlinin mutlaka bilmesi gereken bu hayati dersler, Ceylan Çalışkan'ın mütefekkir yönüne de ışık tutar. Şimdi not defterinde yer alan bu anlamlı derslerinden bazı tespitlerini buraya alıyoruz:

- Bir Nur Talebesini makam-ı sıddıkiyete götüren iki yol vardır: Sadakat ve fedakârlık
- İhlas, kelimelerin ruh-u manevîsidir. İhlas olmadığı zaman kelimeler, eğitim mermisi gibi, hedefi bulsa da tesir etmez. Onun için attığın fikir mermileri hedefini bulamıyor, tesirsiz kalıyor.
- Risale-i Nur'un yolu sırr-ı ihlastır, kulluktur. Bu hakikatleri başta iç dünyamızı mamur etmek için kullanacağız. İçimizdeki putları kırmak için kullanacağız.
- Bütün peygamberlerin, evliyaların ve kutupların yolu, ihlas yoludur.
- İhlasa mani olan önemli bir şey yok! İhlasa mani olan, önemsiz şeylerdir. Lüzumsuz, kederli, hodefuruşane, sakil, riyakârane bazı hissiyat-ı süfliyedir.

Hizmette Başarı İçin

Anlatılan hakikatin muhatabın kalbine yerleşmesinin iki sebebi var. Biri sebab-i zahirî, diğeri sebab-i manevî.

Sebeb-i zahirinin bazı şartları şunlardır:

1. Fiziki yapı, endam, sima güzelliği ve bakımı,
2. Libas, giyiniş. Her insan bir muhitte giyinişi ile karşılaşılır, fikirleri ile ağırlanır.
3. Yaş,
4. Şahsiyet,

5. Lisan hâkimiyeti. Yani, müdellel konuşması, terkip kabiliyeti, cümle kurması, mantıki konuşması, belîğ ve fasih konuşması için ilim şarttır.

Sebeb-i manevinin (hakiki sebep) sebepleri şöyledir:

1. İhlas: İvazsız, sırf rıza-yı İlâhi için konuşmak,

2. Fena; hakikatte fani olmak. Nefsini ıslah edemeyen, başkasını ıslah edemez. Önce nefsinin tezkiye et ki, tezkiyeye vesile olasın. Anlattın anlattın, tesir etmedi. Diyeceksin ki, “İhlâssız anlatmışım, manen kirliyim!”

3. Salahat: Takva sahibi oldukça sözün müessiriyeti artar. Fakat takva azaldıkça lâfızlar kalpten çıkmaz. Islatsa ıslatsa dili ıslatır, kalpten gelmez. Onun için manevî hayatın temiz ve tahir olması şarttır.

4. Az olduğumuza üzülmeyeceğiz! Çünkü keyfiyeten az değiliz. Kâinat kuruldu kurulalı bu böyledir. Cemadat fazla, nebatat az. Nebatat fazla, hayvanat az. Hayvanat fazla, insanlar az. Kâfirler fazla, Müslümanlar az. Amiler fazla, veliler az. Veliler fazla, asfiyalar az. Asfiyalar fazla, enbiyalar az.

Sıddıkiyet Makamı

• Risale-i Nur’a makamsız hizmet eden, manevi makamın müntehası olan sıddıkiyete vasıl olur. Bu ise tam mahviyetle olur.

• Sıddıkiyet makamı, niyet ve nazarla olur.

• Mesele, yalnız Risale-i Nur’daki hakikatleri ezberlemek, malumat sahibi olmak değil, mesele o hakikatleri yaşayabilmektir.

• Kardeşin seni tahkir ettiği halde sen ona muhabbet gösterebiliyorsan, işte o zaman sırr-ı uhuvvet tezahür eder.

• Anlamak iki çeşittir:

1. İbareyi anlamak,

2. Hakikatini anlamak. *Uhuvvet Risalesi*’ni okuduğu halde kardeşiyle dövüşen adam, ibareyi anlamış, hakikatini anlamamıştır. Çünkü hakikatini anlayan insan, kardeşiyle dövüşmez.

• Bir Nur talebesinin manevi dengesi, onun samimi ve halis hizmetidir. Ne nispette hizmet ederse, o nispette dengede demektir.

Risale-i Nur’da Merhaleler

• Risale-i Nur’da merhaleler vardır:

1. Şevk devresi; ruhun hakikatleri kapmasıyla olur.

2. Muhabbet devresi; Risale-i Nur, kalpte mekân tutar. Bu devrede tehlike yoktur. Evinde tavuk pişer, fakat o medresede çorbaya koşar. Evinde kuş tüyü yatak vardır, o dershanenin kırpıntı yatağına gelir.

3. Sebat devresi; tehlikeli olan devredir. Ülfetle kırılarak zuhur eder. Enaniyet ve süflî arzular çok olur. Bu devre, sebat etmekle geçirilmelidir. Gaye, en az zayıatla bu dönemi atlatmaktır. Çünkü irtibatı azalır, içtimaî meseleler aklını kurcalar. Sebat, ancak günahlardan çekilmekle ve Risale-i Nur’un kudsiyetine inançla, Nur’larla meşguliyetle, derslere devamla olur.

4. Sadakat devri, en son merhaledir. Arabistan'dan kutb-u azam da davet etse, hürmet eder, fakat yine Risale-i Nur'a koşar.

Her Nur talebesine manevi müzaheret vardır. İlk intikal devresinde manen hep müzaheret var. Tutuşma devresinden sonra şevk devresine giriyor. Otuz yaşına doğru o müzaheret kesiliyor. Artık kendi cehd ü gayreti ile ilerliyor. Müzaheret devam ederken kendimizi iyi yetiştirmemiz elzemdir.

Bir âlimin sohbeti, yaralı kalpleri tedavi eder. Fakat bir arifin sohbeti, ölmüş kalpleri diriltir. Risale-i Nur'un sohbeti, sohbet-i arifindir.

- Hastanın başında, yaygaracı kadınlar gibi, ağlamak hüner değildir. Sessizce gidip doktor çağırmak hünerdir. İlaç yetiştirmek hünerdir. Muazzez Üstad'ımız, cemiyetteki hastalıkların temelinde iman zafiyeti olduğu teşhisini koymuş. Biz de, Kur'an eczanesinden Risale-i Nur ilaçlarını muhtaç gönüllere ve hasta insanlara taşıyoruz.

- Diş merhemi göze sürülmez. Bir söz dermandır, ama kimisine iyi gelir, kimisine kötü gelir. Hakikatleri yerli yerinde kullanmalıyız. Bunun için faydalı olmalıyız. Faydalı olamıyorsak, zararlı olmamalıyız.

İhtilaflar

Bizim hizmetimizde ihtilafların çok önemli sebeplerinden birisi de denkliktir. Aynı seviyedeki kardeşler arasında ihtilaflar olabilir. Bu durumda ikisinden birinin fedakârlık yapıp, diğerine inkıyat etmesi lazımdır. Böyle yapan bir Nur talebesini melekler bile alkışlar.

Avam-ı nasın imanını kurtarma vazifesini şefkatle yükleneceğiz. Risale-i Nur'la ilgili her şeye sahip çıkacağız. Bu dava benim. *Sözler*'i ben yazdım anlayışına sahip olacağız.

Risale-i Nur, “Vazife-i fitratım, gaye-i hilkatım, sebep-i saadetim” deyip, hizmet-i Nuriyeyi hayatımızın birinci vazifesi bileceğiz.

Fedainin feda edemeyeceği hiçbir şeyi yoktur. Üstad, “Biz muhabbet fedaileriyiz!” diyor. Öyle ise muhabbet için feda edemeyeceğimiz hiçbir şeyimiz olmamalı. Hissiyatımız, haysiyetimiz, enaniyetimiz, hatta şerefimiz.

Nur talebeleri herkesin dostudur. Çünkü Risale-i Nur dersleriyle Allah'ı öğrenmeye ve öğretmeye çalışıyorlar. Allah da onları seviyor. O muhabbet sayesinde dünya ayakta. Çünkü muhabbet kâinatın sebep-i vücudu, rabıtası, nuru ve hayatıdır. Allah'ın, dünyada sevdikleri kaldığı müddetçe kıyamet kopmayacak.

Nur talebeleri istikbalde ihsan-ı İlahi ile, kemal-i şaşaa ile tezahür edecek olan İslamiyet sefinesinin omurgası ve hizmetkarı olmak emelindedir. Bu asrın fırtınası, manen Nuh'un (a.s.) zamanındaki fırtınadan daha tehlikelidir.

Üstad, Lahikalar'ın satırları ile sadık Nur talebelerinin vasıflarını ve modelini çiziyor. İşte o modele kavuşup, o vasıflara benzemeliyiz.

Kardeşlerimizin hatalarını, bir doktorun hastasını tedavi ettiği gibi tedaviye çalışacağız. İtina ile, kavl-ı leyyin ile, ikaz edeceğiz. Bazen lisan-ı hal, lisan-ı kalden üstündür ve tesirlidir.

Bir tezgâhtar dükkâna gelen müşteriye iltifat ediyor. Gururu, enaniyeti terk ediyor. Dünyevi işlerde bu gerekiyorsa, uhrevi hizmetlerde çok daha fazlası lazımdır.

Nefs-i emmare yavaş yavaş, aldata aldata kendine uyduruyor. Elli sene evvelki dede kabirden çıkıp şimdikileri görse, “kâfir” der, “Bu insanlar bu fena hale nasıl geldi?” Yavaş, yavaş...

Bu kudsi hizmette durmak, yani fitri vazifesi olan ibadeti ve dersleri terk etmek, düşmek demektir. Durmadan, yılmadan hizmet, daima hizmet...

Lillah için muhabbette nefse menfaat beklemekte hiçbir fayda yoktur. Çünkü karşılık beklenmez.

Üstad'dan Sonra

İş Hayatına Atılır

CEYLAN, ÜSTAD'IN VEFAT HABERİNİ Emirdağ'da, Zübeyir Ağabey'in Urfa'dan çektiği telgrafla alır. Emirdağlı Nur talebeleri ile birlikte tuttıkları otobüsle Urfa'ya doğru hareket ederler. “İzdihama sebep olur” endişesiyle cenaze namazı valilik tarafından bir gün önceye alınınca, namaza son anda, güçlkle yetişebilirler.

Defin işlemi bittikten sonra Ceylan; Zübeyir ve Bayram Ağabey'lerle birlikte Üstad'ın arabasına binerek Isparta'ya gelir. Fakat Üstad'sız Isparta “Havuz tehi bülbül hamuş” misali, çok hüznülüdür. Üstelik çok da gergindir. Zira vali onlara derhal Isparta'yı terk etmelerini emreder. Kısa bir durum değerlendirmesi yaptıktan sonra Zübeyir ve Bayram Ağabey'ler ayrı ayrı yerlere giderken, Ceylan, tekrar baba ocağı Emirdağ'a döner. Emirdağ onun için sadece bir baba ocağı değil, o büyük Üstad'la geçen nurlu hizmet yıllarının acı-tatlı hatıralarını sinesinde saklayan kutlu bir mekândır.

Ceylan, Üstad'ın ardından bir müddet dünyaya küsse de zaman geçtikçe tekrar dünyaya dönük yönü ağır basar. Zaten tüccar bir aileden geldiğinden kafasının bir köşesinde hep ticarete ve kazanmaya ait bir meyil vardır. Elbette hayatını Nur davasına vermiş bir insanın dünyaya meyli, sırf nefis hesabına olmayacaktır. O, Üstad'ın, “İslam'ın tealisi maddeten terakkiye mütevakkıftır” teşhisini kendine bir gaye edinir. Maddeten kazanıp, büyük hizmetler yapmak emelindedir. Bu sebeple büyük düşünür ve ufkunu geniş tutarak İstanbul'a gelir.

Aldığı bir minibüsle hemen taşımacılık işine koyulur. Beyazıt-Zeytinburnu arasında çalışan 11 numaralı, hatlı minibüslerden birisi kendisine aittir. Onun borcunu öderken ikinci birisini daha devreye sokar. Bazı akraba ve dostlarının himmetlerini de harekete geçirir. Yakınlarına taşımacılık işine destek olacak yan kuruluşlar kurmayı tasarlar. Böylece onlarla birlikte kalkınmayı hedefler.

O sırada kardeşi Sadık, İstanbul'a gelir. Sadık'ın fikri Eskişehir'de bir iş tutmaktır. Ceylan yukarıdaki planı gereği, ona Laleli'de bir araba parçası dükkânı açmayı teklif eder. Böylece hem ona iş bulmuş, hem de şirketine destekçi bir kuruluş elde etmiş olacağını tasarlar. Tabir-i caizse, “bir taşla iki kuş vurmuş” olur. Fakat Sadık, Eskişehir'e dönme fikrini tekrarlayınca:

“Kardeşim, kafanı çalıştır. İstanbul'dan Eskişehir'e gidilmez. İstanbul'dan ancak Amerika'ya gidilir!” der ve hayata ne kadar geniş ufuklarla baktığını ve büyük düşündüğünü gösterir.

Kayınbiraderi Haydar Morgül, o sırada Kâğıthane'de gemi tamir atölyesinde çalışmaktadır. Ceylan onun yanına gidip geldikçe, perişan halini görür. Ona acır. “Seni bu işten kurtaracağım. Sana oturduğun yerden para kazandıracağım!” der. Bu maksatla Haydar'ı, Eskişehir'de bir araba lastikçisinin yanına göndererek kurs aldırır. Ona da yan bir kuruluş olarak araba lastik mağazası açmak emelindedir. Kafasında bir yandan işini geliştirmek, bir yandan da yakınlarına kurduracağı iş yerleriyle topyekûn kalkınmak vardır. Bu planlar son derece akıllıcadır ve kısa zamanda güzel sonuçlar verir.

Dayısının sermayesi yanında, Haydar Morgül, Hakkı Bozkurt, hatta bir ara Mehmet Fırıncı'yı da teşebbüslerine ortak eder.

Üstad'ın dediği yine doğru çıkar. İman hizmetinde olduğu gibi, dünyaya ait işlerde de muvaffak olur. Şakacılığı ile çevresindekiler tarafından sevilir, sayılır. İlk zamanlar bizzat minibüsün şoförlüğünü kendisi yapar. Minibüsçüler, adam almak için her yerde durup bağırırken, o tersine “Nereye gidiyorsun?” diyen müşterisine, “Yetişebilirsen Zeytinburnu” diye cevap verir. İşinde her geçen gün büyük mesafe kat eder.

Ceylan, bu dünyevi meşguliyetler içinde de hizmetten geri kalmaz. Gerek el yazısı ile gerek teksir

ve matbaa faaliyetleriyle ve gerekse derslere gidip gelerek münasebetini sürdürür. Haftanın cuma gününü boş bırakır, işe gitmez. O gün minibüsüyle hanımları alıp derslere götürür, ders bitince de evlerine dağıtır.

Ali Demirel'in ifadesine göre yeni aldığı minibüsle hanımları derslere götürdüğü gibi, mahallenin çocuklarını toplar, onlara İstanbul'da tur attırır, sevindirir. Gönüllerini kazanmaya ve İslam'a ısındırmaya çalışır.

Bulunduğu konumda zekâsıyla daima öne geçen Ceylan, İstanbul'da minibüsçüleri organize ederek dernek haline getirir. Minibüsçüler kendisini derneklerinin kurucusu olarak daima hürmet ve rahmetle yad ederler.

Durallm mı?

27 Mayıs İhtilali sonrasında İstanbul'a sık sık gidip geldiği günlerde Mehmet Fırıncı ve Birinci Ağabey'ler Risaleler'i basmakla meşguldürler. Fakat her defasında polis baskınlarıyla yakalanıp içeri atılmaktadırlar. Ve kitaplara da el konulmaktadır. Adeta polislerle köşe kapmaca oynarlar. Bazı ağabey ve kardeşler; "Bu devir geçene kadar neşriyata ara verme" düşüncesindedir. Mehmet Fırıncı, o sırada İstanbul'a gelen Ceylan Ağabey'e bu konuyu sorar. Ne de olsa Üstad'ın yanında uzun süre kalmış, onun tarzını iyi bilmektedir:

"Ne dersiniz, neşriyata biraz ara versek mi?"

Ceylan Ağabey, hiç tereddüt etmeden şu cevabı verir:

"Kardeşim, durursak, ne zaman başlayacağımızı bilemeyiz!"

Ceylan, Emirdağ'da bir ara 1960'tan sonra da hapse girer. Hapiste zaman geçirmek için mahpuslar, bir gazetenin bulmacasını çözmeye uğraşır, fakat bir türlü çözemezler. Ceylan bulmacayı eline alır, şöyle bir göz atar. Bir dakikada hepsini doldurup önlerine koyar. Gözleri fal taşı gibi açılan mahpuslar, "Vay be, sen neymişsin be ağabey!" diyerek kendisine hürmet etmeye başlarlar.

Said ve Çantası!

1961 seçimlerinden 2,5 ay önce İstanbul'da bir tutuklama olur. Tutuklamaya Said Özdemir'in çantası sebep olur. Tutuklananlar arasında Ceylan Çalışkan'la birlikte, Bayram Yüksel, Mehmet Fırıncı, Mustafa Sungur, Ahmet Aytimur, Mehmet Emin Birinci, Çorumlu Sadık Baba da vardır. Ceylan, hapse girmelerine sebep olan Said Özdemir ve çantasına bir hiciv yazar. Bu hicve gelmeden önce bu tutuklamanın hikâyesini Said Özdemir'den dinleyelim:

"O günler zaten sürekli takip altındaydık. Ben o sırada Eskişehir'den İstanbul'a gelmişim. Kirazlımescit'e doğru giderken polisler beni takip ettiler. Eskişehir Yeşilnur Matbaası'nda Risaleler'i basıyordum. Çantamda baskı klişeleri, kitap formları ve adresler vardı. Kirazlımescit'e varır varmaz, polisler damladılar. Bizi alıp Birinci Şube'ye götürdüler.

Sorgulama sırasında ben çantayı arkamda saklamaya çalıştım. Bunu fark eden polisler, 'Ne var o çantada? Ne saklıyorsun, ver bakalım' dediler. Ben de, (bildiğimden değil, ama o anda dilimden döküldü) şunları söyledim:

'Kaldığımız yeri arama izniniz vardı, ama çantamı arama izniniz yok. Arayamazsınız!'

Polisler çantanın arama izni olup olmaması konusunda şüpheye düştüler. Hemen çantayı arama izni çıkarmak için dışarı çıktılar. Aradan epey zaman geçmesine rağmen bir türlü gelmediler. O sırada zihnimden çantayı kaçırma planı yapıyordum. Çünkü içindeki evraklar ele geçerse, hizmete büyük zarar olacaktı. Ayete'l-Kürsî'yi okuyup orada bulunan polisin yüzüne üfledim ve kapıdan sessizce

çıkıp gittim. Polis, ‘Nereye gidiyorsun, kimsin?’ diye bile sormadı. Hemen yakındaki Hocapaşa Camii’ne vardım, çantanın içindekileri boşaltıp halının altına sakladım. Sonra da bir dostumda misafir kalmak üzere oradan ayrıldım.

Birkaç gün sonra Ankara’ya dönmek için otobüse bindim. Meğer o sırada meşhur gangster ‘Necdet Elmas’ da banka soygunundan aranıyormuş. İkimizin ismi polis kayıtlarına verilmiş!

İstanbul’un çıkışlarında tek tek kimlik kontrolü yapılıyordu. Bindiğim otobüs uzun bir kuyruğa girdi. Şoför, ‘Bu kuyruk sabaha kadar bitmez’ diyerek başka bir taraftan Ankara yoluna çıkmak üzere oradan ayrıldı. Böylece yakalanmaktan kurtulup Ankara’ya vardım.

Benden sonra işi daha da sıklaştırmışlar. Daha başka Nur talebelerini de yakalayıp hücreye kapatmışlar. Benim çanta ile kaçmamı bir türlü hazmedememişler. Üstelik âmirlerinden bir sürü fırça yemişler. Çantada çok önemli belgelerin kaçırıldığını sanmışlar.

‘Güneşin Oğlu’ diye anılan bir sivil polis şefi küplere binmiş. ‘Ben onu yakalatıp, buraya getirip, dayaktan öldürmezsem namerdim!’ diye yemin etmiş. Polisler çantada nelerin bulunabileceği hakkında tahmin yürütmüşler. Hatta birisi, ‘İçinde Türkiye’nin ele geçirilme planları ve haritaları vardı!’ demiş.

Bir müddet sonra beni Ankara’da yakalayıp İstanbul’a gönderdiler. Başıma gelecekleri bildiğimden Birinci Şube’den içeri girmeden önce Ayete’l-Kürsî’yi yetmiş defa okudum. Kapıdan girince, ‘Güneş’in Oğlu!’ lakaplı zalim polis, ‘Gel bakalım sen!’ diye yerinden kalktı. Yanındakiler de beni dövmek için ayağa kalktılar. Bu arada başımda bir yumruk patladı. ‘Nerde çanta, nerde haritalar?’ diye sıkıştırmaya başladılar. Tam o sırada kapı açıldı ve ‘Birinci Şube Müdürü’ gözüktü.

‘Ona dokunmayın, sadece ifadesini alın!’ diye emir verdi. Bu emir üzerine hevesleri kursaklarında kaldı, sadece ifademi aldılar. ‘Çantada ne vardı, söyle bakalım? İhtilal planlarınız nelerdi?’ diye sorular sordular.

Ben de, bu soruları gülerek karşıladım. ‘Ne ihtilalinden söz ediyorsunuz Allah aşkına? Bizim ihtilalle, siyasetle bir işimiz yok. Üstad’ımız siyasetten ve şeytandan Allah’a sığınır’ deyip çantada olan evrakları anlattım. İfademi tamamlandıktan sonra beni de hücreye koydular. Daha sonra Sultanahmet Cezaevi’ne naklettiler.”

Bu arada diğer Nur talebeleri 15 gün Sirkeci’de hücrelerde bekletildikten sonra Harbiye’de on gün daha sorguya çekilirler. Said Özdemir’in ele geçirilmesi üzerine 25 günlük çetin bir sorgulama ve sıkıntılı bir hücre hayatından sonra serbest bırakılırlar.

Bir Rüya

Aradan kırk beş gün geçer. Said Özdemir hapistede bir rüya görür. Üstad beyaz bir at üzerinde gelip kendisine elini uzatır ve tuttuğu gibi terkisine alarak oradan uzaklaştırır. Uyandığında bunun Üstad’dan gelen bir müjde olduğunu ve kurtulacağını anlar.

Ertesi gün mübaşir:

“Said Özdemir, seni hâkim çağırıyor!” diye bağırır.

Gider bakar ki; dosyası hâkimin önündedir. Dosyada herhangi bir suç yoktur. Hâkim, vaktiyle Emirdağ’da görev yapmış, Üstad’ı bilen biridir:

“Ben sizi biliyorum. Bu zat çok mübarek bir zattır ve bu kitaplarda bir suç yoktur!” deyip takipsizlik kararı verir. “Hadi git, sen serbestsin!” der.

Böylece “Said ve çantası davası” sona ermiş olur.

Olaya Said Özdemir’in çantası sebep olduğundan Ceylan, ona takılmadan edemez:

Ağustos’un dördüncü haftası,

*Said ve çantası,
Birinci Şube'den bırakıp kaçtı,
Başımıza sevaplı belalar açtı.*

“Eskilere Rağbet Olsa...”

Bir gün Birinci Şube Müdürü Muzaffer Yılmaz:

“İçinizden en eski kim ise, onunla konuşalım” deyince Ceylan:

“Eskilere rağbet olsaydı, bitpazarına nur yağardı” diye karşılık verir. Bu cevap müdürün hoşuna gider ve kendisine, “Gel öyleyse seninle konuşalım” der.

“Hacet Kalmadı!”

Harbiye'deki tutukevinde sabahleyin kapılar geç açıldığından mahkûmlar ihtiyaçlarını gidermekte sıkıntı çekerler. O sırada Demokrat Parti mensupları da Yassıada'da yargılanmaktadırlar. Ceylan, içinde bulundukları durumu hicvederek şöyle kaleme alır:

*Saat on bire geldi,
Yemeğe hacet kalmadı.
Hâlimizi demeye hacet kalmadı.
Herkes hacetini içerde görür,
“Hacetim var!” demeye hacet kalmadı.
Burası bir sivri adadır,
Yassıada'ya gitmeye hacet kalmadı!*

“Merak Etme!”

Bir gün Kirazlımescit'te, Mustafa Osman'ın da bulunduğu bir sohbetle hizmetin geleceği, meslek ve meşrep konuları konuşulur.

Mustafa Osman, meslek ve meşrepte ilerde meydana gelebilecek sapmalardan söz ederek, endişesini dile getirir. Hatta şöyle der:

“Ceylan, bana geliyor ki, zamanla bu hizmet çeşitli ağabeylerin riyasetinde tarikatlar şekline girer!” deyince, orada bulunan ikinci kuşak talebeleri gösteren Ceylan:

“Merak etme, böyle bir şey olmaz. Şayet olacak olsa, bunlar gelir, o tekkeleri başlarına yıkarlar!” der.

Seven Kişi

Halil Yürür bir gün, bir iş için, askıda duran Ceylan'ın ceketini aceleyle giyip Kirazlımescit'ten dışarı çıkar.

Bir süre sonra ceketini yerinde göremeyen Ceylan, “Nerde benim ceketim?” der.

Halil'in giyip çıktığını söylerler.

Ceylan, izinsiz yapılan bu davranışın uygun olmadığını ve bunu tasvip etmediğini söyler. Halil Yürür dönüp geldiğinde:

“Neden bana sormadan ceketimi giydin?” diye Halil'i hesaba çeker. Halil:

“Ağabey, acele işim vardı!” diyecek olur. Ceylan:

“Kardeşim! Müslümanlıkta mülkiyet hakkı esastır. Müslüman'ın malı ortak değil.

Bu yaptığın Komünistlikte geçerlidir. Bir daha yapma!” der.

Halil Yürür, bu ağır tenkide çok kırılır, küser ve kendisiyle bir hafta konuşmaz. Yanından hep yüzü asık olarak geçtiği bir sırada Ceylan, Halil’i yakasından tutar:

“Kardeşim, niye benimle konuşmuyorsun?” dedikten sonra herkesin kulağında küpe olacak sevgiyle ilgili çok anlamlı bir söz sarf eder:

Halil Yürür

“Kardeşim! Seven kişi, sevdiğinin mihnetine katlandığı ölçüde sevgisinde sadık olduğunu ispat eder!”

Bu söz üzerine Halil’in kırılganlığı gider, muhabbetle kucaklaşıp barışırlar.

İlzam!

Ahmet Şahin anlatıyor:

“Çok zeki olan Ceylan’ın ikna ve ilzam kabiliyeti yüksekti. Kim olursa olsun, hangi ilim dalında ihtisas sahibi olursa olsun, ikna etmeyeceği kimse yoktu.

Bir gün Mısır’dan Ezher’de okumuş biri gelmişti. Kirazlımescit’te, ‘Risale-i Nur’da fıkıh yoktur’ diye tutturmuştu. Biz ne kadar anlatsak da adam bir türlü ikna olmuyordu. O sırada Ceylan Ağabey içeri girdi. Durumu kendisine anlattık. Hemen şu karşılığı verdi:

‘Evvela: Risale-i Nur bir fıkıh kitabı değildir. Farz edelim ki, Risale-i Nur’da fıkıh yok. Bu, Risale-i Nur’u lüzumsuz kılmaz. Bu, fıkıhtan bahsetmeyen bütün İslamî kitapları lüzumsuz addetmek anlamına gelir! Böyle bir şey olmaz.

İkincisi: Diyelim ki, kardeşimizin iddiasına göre fıkıhsız kitap, meyvesiz ağaç olsun! O zaman kâinattaki bütün meyvesiz ağaçları lüzumsuz mu sayacağız? Böyle olunca kâinatın ekolojik dengesi bozulur, oksijensiz kalan canlılar, hayatlarını sürdüremez hale gelir. Çünkü canlıların hayat maddesi olan oksijeni üreten ağaçlardır’ dedi.

Adam bu makul ve mantıklı açıklamadan sonra daha bir şey diyemedi. Susmak zorunda kaldı.”

Mehmet Kayalar^[9] Hadisesi!

1960 İhtilali'nden sonra Demokrat'larla birlikte Nur talebelerinin çoğu tutuklanıp hapse konur. Bunlar arasında Diyarbakır'da büyük ve kalabalık dersleriyle dikkatleri üzerine çeken emekli Yüzbaşı Mehmet Kayalar da vardır. Kayalar, bir müddet elli beş ağanın tutuklandığı Sivas kampına tutulur. Daha sonra 1961 başında gözetim altında olmak üzere Çanakkale'ye sevk edilir.

Fıtraten cesur ve hatip bir kişi olan Kayalar, 1959'da "Nur'dan Kıvılcımlar" isimli manzum bir eser yayınlar. Bu eserde kendisine göre Risale-i Nur'dan aldığı ilhamla rejimi yerden yere vuran ifadeler kullanır. Risale-i Nur'un müspet hizmet tarzına aykırı eser, Üstad ve Nur talebeleri tarafından tasvip görmez. Hatta Avukat Bekir Berk, bir hukukçu gözüyle eseri inceledikten sonra, "Bu, baştan sona bir suç belgesidir!" der.

Mehmet Kayalar'ın asker kişiliği, fitri cesaretiyle de birleşince hep menfi harekete meyilli ve zulmedenlerden intikam almak emelinde olur. Oysa Risale-i Nur'un mesleği, müspet hareketi telkin eder, menfi hareketlere izin vermez. Özellikle Üstad'ın Ankara ve İstanbul'daki son dersleri, adeta kendinden sonra olacakları görmüşçesine hep müspet hareketi tavsiye ve menfi hareketi yasaklamak üzerinde yoğunlaşır.

Mehmet Kayalar Çanakkale sürgünü sırasında bir ara izin alıp 1961 başlarında Ankara'ya gelir. Said Özdemir'in evinde misafir kalır. Aynı zamanda çok iyi bir hatip olan Kayalar, çevresindekileri etkisi altına alır. O sırada Mustafa Sungur ve Tahsin Tola da oradadır. Kendisine Üstad'ın tarzının böyle olmadığını anlatsalar da Sivas kampında ağalarla anlaştığını belirterek bir türlü ikna olmaz.

Bu durumu haber alan Ceylan Çalışkan, yeni aldığı arabasıyla Mehmet Fırıncı'yı da yanına alarak İstanbul'dan Ankara'ya gelir. Maksat, Mehmet Kayalar'ın Risale-i Nur hizmeti adına olabilecek zararlı bir hareketini önlemektir. Said Özdemir'in evinde Mustafa Sungur, Tahsin Tola, Mehmet Fırıncı ve Ceylan Çalışkan, Kayalar'la bir araya gelirler. Mustafa Sungur, bir ara Mehmet Fırıncı'ya "Ne iyi ettiniz de geldiniz" diye memnuniyetini belirtir.

Mehmet Kayalar iki saat boyunca hiç susmadan maksadını anlatır. Tahsin Tola, Mustafa Sungur ve Mehmet Fırıncı kendisine cevap vermeye çalışsalar da ikna edemezler. Bu arada küçük yaştan beri Üstad'ın yanında ve hizmetinde bulunan Ceylan konuşmaz. Tarz-ı hizmetini iyi bilen ve onu susturacak cevaplar verebilecek olan Ceylan'ın neden sustuğu anlaşılamaz. Mehmet Fırıncı kendisine sebebini sorduğunda, Ceylan'ın cevabı ilginç olur:

"Kardeşim, böylelerine konuşma para etmez. Adamcağız takıntı içinde... Kesin tavır koyup, hemen kendisini Çanakkale'ye götürmekten başka çare yok!" der.

Araba Hazır

Ceylan uygulayacağı stratejiyi tespit etmiş ve ona odaklanmıştı, her fırsatta:

"Ağabey araba hazır, buyurun gidelim!" der.

Uzun münakaşalardan sonra nihayet Kayalar, "Bütün mesuliyet size ait!" deyip arabaya binmeye razı olur. Balıkesir üzerinden Çanakkale'ye doğru yola çıkarlar. Yol boyunca arabada bulunan Mustafa Sungur, Mehmet Fırıncı ve Ceylan Çalışkan'a hitaben o yine hep konuşur, haklı olduğunu ispat etmeye çalışır. Mustafa Sungur ve Mehmet Fırıncı bazı cevaplar verseler de Ceylan arabayı kullanır ve hedefine kilitlenmiş olarak hiç konuşmaz.

Nihayet Çanakkale'de kaldığı terzi dükkânının üst katındaki menziline Kayalar'ı teslim edip dönerler. Daha sonra temyizde olan mahkemesi kesinleşerek bu defa da Çanakkale Hapsi'ne konulur. Böylece Risale-i Nur tarihinde büyük zararlara sebep olacak çok ciddi menfi bir hareketin önü

alınmış olur.

Evlenir

Ceylan iş hayatında yoğun çalışırken artık içtimai hayata iyice girer. Bu arada dünya evine girmeye de karar verir ve bu düşüncesini dava arkadaşları Mehmet Fırıncı ve Mehmet Emin Birinci'ye de açar. Aslında onlar evlenmesine karşıdırlar. Üstad'ın kendisi hakkında söylediklerini bildiklerinden bu isteğine ilgisiz kalırlar. Oralı olmak istemezler.

Fakat Ceylan bu düşüncesinde ne kadar kararlı olduğunu ifade etmek için bir gün Mehmet Emin Birinci'ye, “Sen beni doğru dürüst biriyle evlendirmezsen, Sulukule'den birini alırım, ona göre!” der. Bunun üzerine Mehmet Emin Birinci, istemeye istemeye teşebbüse geçer, kendi yakını olan Rizeli Nur talebesi Haydar Morgül'ün kız kardeşi Talia Hanım'la kendisini nişanlamak zorunda kalır.

Hemen düğün hazırlıklarına başlanır. Fatih, Çarşamba'da bir ev kiralanır. Babası ile amcası Osman Çalışkan bu maksatla Emirdağ'dan kalkıp İstanbul'a gelirler. Tutulan evi dayayıp döşemeye, boya badana işlerini yapmaya çalışırlar.

Nihayet düğün günü gelir. Mevrit merasimi düzenlenir. Düğün mevlidine, Meşhur Hafız Sami Efendi davet edilir. İnsan ilişkilerinde çok iyi olan Ceylan, daha önce bir vesileyle Hafız Sami Efendi ile tanışmıştır. Hatta samimi dost olmuştur.

Birinci Ağabey'in Sırrı

Dr. Mücahit Çeleğen, Mehmet Emin Birinci'yi düğününe davet ettiği zaman, ilk defa ona açıkladığı bir sırdan söz eder. Buna göre, Ceylan Ağabey'i evlendirmeye aracı olduğundan dolayı Zübeyir Ağabey, kendisini çok şiddetli bir şekilde ikaz eder. Bu konuşmada Zübeyir Ağabey'in neler söylediğini açıklamayan Mehmet Emin Birinci, bundan sonra bir daha kimsenin evliliğine karışmadığı gibi, evlenenlerin düğünlerine de katılmadığını söyler.

Evliliğine karşı olmasına rağmen, mesele bu noktaya geldikten sonra Zübeyir Ağabey, Ceylan'ın düğününe katılır. Hatta hediyesini alarak gider ve düğünde yaptığı kısa bir konuşmada Ceylan'ın hizmetlerini takdir ederek şöyle der:

“Ceylan kardeşimiz bekârken büyük hizmetler yaptığı gibi, inşaallah evliyken de büyük hizmetler yapacaktır. Buna inanıyorum!” diyerek onu hizmete teşvik eder.

Böylece büyük dava adamı olduğunu bir kere daha göstermiş olur.

Ceylan'ın evliliği yoğun iş hayatının temposu içinde geçer. Hanımı Talia, geç vakte kadar kendisini beklediğini söyler. Çoğu kez “Yalnız kalmasın” diye kendisini sabahtan Ali Demirel'lerin evine bırakıp, gece iş dönüşü aldığını ifade eder.

Eşi Talia Hanım ve kızı Nuran

Talia Hanım evliliklerini ve Ceylan'ın nasıl bir aile reisi olduğunu anlatırken şöyle der:

“22 Nisan 1962’de evlendik. 22 Ağustos 1963’te de vefat etti. Yani ancak bir buçuk yıl kadar evli kalabildik. Merhum, çok gayretli bir insandı. Bana evin dış işlerini yaptırmazdı. Evin bütün alışverişlerini o yapardı. Hatta biraz da kıskançtı...

Bir gün eve misafir gelmişti. Yemeği yaptım, sofrayı kurduk, evde ekmek olmadığından kendisini beklemeye koyulduk. Hayli zaman bekledik, ama gelmedi.

Gecikince, ben ilk defa cesaretimi toplayıp ondan izinsiz (yanıma *Cevşen*’i alıp) bakkala çıktığımı hatırlıyorum.

Döndüğünde durumu kendisine anlattık. Çok üzüldü. Bizi beklettiğinden dolayı özür diledi ve beni de bu kadar sıkı tutmaması gerektiğini söyledi.

Kızım Nuran, onun vefatından altı buçuk ay sonra dünyaya geldi.”

Vefat Eder

Ceylan Çalışkan, 22 Ağustos 1963 Perşembe günü, bir müşterisinden aldığı senetlerin tahsilâtı için Küçükçekmece taraflarına giderken, yolda bindiği minibüsün başka bir araçla çarpışması sonucunda başından ağır bir darbe alır. Hemen yakınında bulunan Bakırköy Hastanesi’ne kaldırılır ve orada (çok geçmeden) beyin kanamasından vefat eder.

Eşi Talia Hanım anlatıyor:

“O gün sabah yatağından, sıçrayarak korku içinde uyanmıştı. ‘Ne oldu, ne gördün?’ dedim. ‘Bir şey yok!’ dedi. Ne kadar ısrar ettiysem rüyasını anlatmak istemedi. Meğer rüyasında öleceğini görmüş. Evden ayrılırken her zamanki gibi, ‘Hakkını helal et!’ dedi ve çıktı gitti. Gidiş o gidiş... Öğle olmadan da ölüm haberi geldi!”

Yakın dostu ve arkadaşı Hakkı Bozkurt, bir tevafuk eseri olarak vefatından haberdar olduğunu anlatır:

“O gün Zeytinburnu’na gidiyordum. Yolda el kaldıran iki hanım ‘Bakırköy’e gidiyor musun?’ dediler. Bakırköy’e gitme niyetim olmadığı halde gayr-i ihtiyari ‘Gidiyorum’ kelimesi ağzımdan çıktı. Bindiler. Hayatta hiç tesadüf yok. Bakırköy’e geldiğimde hastanenin önünde bir kalabalık gördüm. ‘Kimdir, nedir’ derken bir trafik kazası olduğunu söylediler.

Bir de kazada hayatını kaybedenin bizim Ceylan olduğunu öğrenmeyeyim mi? İlk ben öğrendim ve

şok oldum. Çünkü iki gün önce piknikte beraberdik. ‘Kalabalık oluyor’ diye hanımlarla birlikte hafta içi Kumburgaz taraflarına gitmiştik. Çok iyi hatırlıyorum. 1963’ün Ağustos ayında, bir Perşembe günüydü. Dünya başıma yıkıldı. O acı anı hiç unutamam!”

“Üstad’ımızın Haber Verdiği İki Şeyden Birisi”

Ceylan vefat ettiği sırada Sungur Ağabey, Van taraflarında bir hizmet seyahatindedir. Telefonla Zübeyir Ağabey’i arayarak başsağlığı diledikten sonra:

“Üstad’ımızın haber verdiği iki şeyden birisi çıktı!” der. Zübeyir Ağabey önce bunu anlayamaz. Sungur Ağabey İstanbul’a döndükten sonra gerisini Zübeyir Ağabey’e şöyle anlatır:

“Bir gün Barla’da arabayla gezerken Ceylan’la ikiniz arabanın önündeydiniz. Ben arkada Üstad’la beraberdim. Üstad arkadan ikinizi göstererek, ‘Bu ikisi şehittir’ demişti. Ben de:

‘Üstad’ım ya ben?’ demiştim.

‘Nur talebeleri talebe-i ulum sınıfına dâhildir. Talebe-i ulum ise şehit hükmündedir!’ buyurmuştu.”

Ceylan Çalışkan’ın kabri başında...

Dede ve Torun Yan Yana

Mahmut Çalışkan anlatıyor:

“Ceylan Ağabey’in vefatında Emirdağ’da idim. Duyunca hemen İstanbul’a gittik. Zaten biz İstanbul’da minibüsçülükte beraberdik. Ben de orada kalıyordum. Fırıncı’lar vs. de vardı. Ben de araba kullanıyordum. Ceylan Ağabey dayısı ile ortak araba almıştı.

Kaza, Küçükçekmece tarafında olmuş. Başka birinin arabasıyla tahsilât için gidiyormuş. O zaman Hasan Ağabey’im de Emirdağ’da idi. Mehmet Ağabey’imle hep beraber İstanbul’a gittik. Cenazesini alıp Emirdağ’a getirdik. Şimdi dede ve torun yan yana yatıyorlar.”

Ceylan, Emirdağ mezarlığında dedesiyle annesinin yattığı yerin arasındaki boş yere defnedilir. Üstad’ın “Burayı boş bırakın, kimseye vermeyin!” dediği yerde yatar. Bu yer için aralarında tartışan Çalışkan kardeşler, hepsinden önce vefat etmesiyle bu yerin Ceylan’a ait olduğunu kabul ederler. Vaktiyle Ceylan’ın “Boşuna tartışmayın, oranın sahibi var!” demesini hatırlayarak, bunu ona Allah’ın söylediğini fark ederler.

Şehit Oğlu Şehit

Ceylan, bir “şehit oğlu şehit”tir. Daha önce de geçtiği gibi annesi Ayşe Hanım, ikinci çocuğunu dünyaya getirirken vefat eder.

Doğumda hayatını kaybeden annelerin şehit olduğuna dair rivayetler vardır. Fakat Ayşe Hanım’ın gözü arkada, biricik yavrusu Ceylan’da kalır. Öleceğini anlar ve ailenin büyüğü Osman Çalışkan’a gözyaşları içinde:

“Hacı Ağam, Ceylan’ımı sana emanet ediyorum!” der.

Osman Çalışkan, otuz sene sonra, Ceylan’ı elleriyle kabre indirirken Ayşe Hanım’ın bu sözünü hatırlar. Hemen yanı başında yatmakta olan Ayşe Hanım’a seslenerek, “Ayşe! Al, emanetini getirdim! Sana teslim ediyorum!” diyerek, hem kendisi ağlar, hem de oradakileri ağlatır.

Ruhuna İthaf!

Ceylan’ın vefatını haber alan Emirdağlı arkadaşı Osman Aydın^[10] “Şehit Kardeşimiz Ceylan Çalışkan’ın Ruhuna İthaf” diye bir şiir yazar:

*Acı haberlerin kalbimi yaktı,
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Nurcular’a derin acı bıraktı,
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Yüreğim yanıyor, gözlerimde yaş,
Nur’un hizmetinde her zaman bir baş,
Kederli günlerde vefalı kardaş,
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Üstad daim sana şefkatle baktı,
Firakın kalbimi nasıl da yaktı,
‘Büyük Ceylan’ diye ismini taktı,
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Yürür Nur kervanı her an ileri,
Hizmet-i Kur’an’da kalır mı geri,
Bir gül bahçesi mi yattığın yeri,
Orada Üstad’a çok selam söyle.
Nur akıtan kalemin yıllarca yazdı,
Davete gittiğin sıcak bir yazdı,
Levh-i kalem sana şehitlik yazdı,
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Çalışkan’a baktım, gül benzi solmuş.
Yüreği yaralı, gözleri dolmuş.
Dostlarım ah! Aman Ceylan n’olmuş?
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Vefalı Hakkı Bey, ah çekip ağlar,
Acı haberlerin kalbimi dağlar,
Doktorlar sızlayan yarayı bağlar,
Kardeşim, Üstad’a çok selam söyle.
Müminlere dünya sanki yel demiş,*

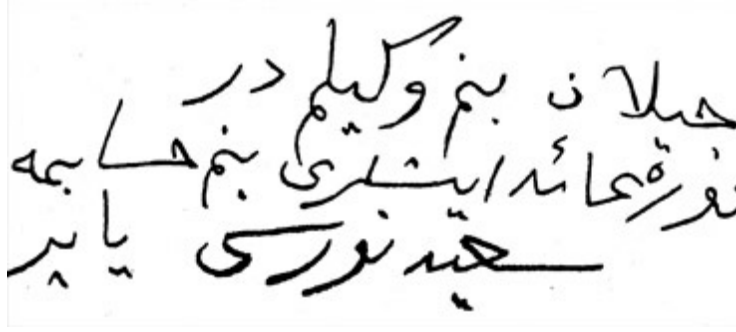
Ölümün önünde akan sel demiş,
Üstad'ım manen de sana 'Gel' demiş,
Oraya varınca çok selam söyle.
Saadet yurdunun yolcusu aktı,
Aydın'ı firakın yaktı da yaktı,
Yaşlı gözler ile arkadan baktı,
Kardeşim, Üstad'a çok selam söyle.

Ceylan Vekilimdir

Vefatından sonra Ceylan Çalışkan'ın cüzdanından, o güne kadar kimseye göstermediği bir not çıkar. Küçük kâğıtta yazılı bu notta Üstad'ın el yazısıyla şu ifadeye rastlanır:

“Ceylan benim vekilimdir. Nur'a ait işleri benim hesabıma yapar. Said Nursî.”

O güne kadar nefesine bir pay çıkarmamak için bunu kimseye göstermeyen Ceylan, nasıl bir ihlas kahramanı olduğunu gösterir.

Handwritten note in Turkish script, likely the one mentioned in the text. The text is written in a cursive style and reads: "Ceylan benim vekilimdir. Nur'a ait işleri benim hesabıma yapar. Said Nursî."

Dördüncü Bölüm

Çalışkanlar Hanedanı

BU BÖLÜMDE Çalışkanlar Hanedanı'nın, Risale-i Nur ve Üstad Bediüzzaman'ın hizmetinde emekleri geçen mensuplarına yer vermeye çalışacağız. Bu geniş ailenin önce atalarını, sonra Çalışkanlar Hanedanı'nın dört rüknünü ve bu rükünlerin evlatlarından hizmette adı geçenleri ele alacağız.

Çalışkanlar'ın Ash

Çalışkanlar'ın aslı, iki yüz sene önce Kerkük-Musul taraflarından gelip Emirdağ'a yerleşen bir göçmen aileye dayanır. Bu Türkmen ailenin ataları, "Gayretli Mustafa" diye anılır. Bu yüzden kendilerine önceleri Gayretlioğulları veya Gayretliler denilir. Gayretli Mustafa'nın oğlu Süleyman Ali ve onun oğlu da Hacı Osman'dır.

İşte Çalışkanlar Hanedanı'nın büyük dedesi bu Hacı Osman'dır. Hacı Osman, çok mübarek ve faziletli bir zattır. Yemen'de askerlik yapmıştır. Kendisi gibi mübarek, takva sahibi dört oğlundan biri olan Derviş Ali, Ceylan Çalışkan'ın dedesidir. Hacı Osman'ın diğer oğulları Hacı Çakır Efendi, Kuş Ömer ve halk arasında kısaca Sürek diye anılan Süleyman'dır.

Hacı Çakır Efendi, aynı zamanda Emirdağ'ın fedakâr Nur talebelerinden olan Mustafa Acet'in de dedesidir. Dolayısıyla Ceylan, Mustafa Acet'le, dedelerinin kardeş olması cihetinden akraba olurlar.

Derviş Ali

ÇALIŞKANLAR'IN BABASI Derviş Ali hakkında Eskişehir’de görüştüğümüz kızı Fatma Hanım, babasının harika hallerinden bahsederek bize şunları anlattı:

“Babam Derviş Ali’ye halk ‘Şih Ali’ derdi. Kendileri dört kardeştiler. Askerden gelince rençperlik yapıyorlarmış. Bir gün Derviş Ali ile kardeşi Sürek arasında babaları huzurunda tartışma çıkmış. Bu tartışma sonunda Derviş Ali, kendisine haksızlık yapıldığını ileri sürerek küsmüş. Erken yaşta evi terk edip gitmiş. Bir daha da geri dönmemiş. Kendi başına evlenmiş, kendi başına iş kurmuş. Tabii bu yüzden hayatta çok meşakkat çekmiş.

Babam, ilk hanımı Senem vefat ettikten sonra, on sene hiç evlenmemiş. Üstad’a hizmet eden asıl Çalışkanlar’ı teşkil edenler işte bu Senem Hanım’dan dünyaya gelen dört kardeşdir. İsimleri sırasıyla Osman, Abdullah, Mehmet ve Hasan Çalışkan’dır. Babam, annesiz kalan bu çocuklara bir anneden daha fazla terbiye vermiş. Kimine çamaşır yıkatmış, kimine hamur yoğurtmuş. Hepsini İslamiyet üzerine yetiştirmiş. Ama rahmetli babam, on sene sonra ikinci hanımı anamı (Havva’yı) rüyasında görmüş.

İkinci Eşi Havva Hanım

Rahmetli Havva anam da çok talihsizmiş. 14 yaşındayken halasının oğluna vermişler. O askere gitmiş, bir daha geri dönmemiş. Sonra kendisini başka biriyle evlendirmişler. O da askere gitmiş, o da şehit olmuş, dönmemiş! Annem

18 yaşında yine dul kalmış. Bundan sonra bir daha evlenmemeye karar vermiş.

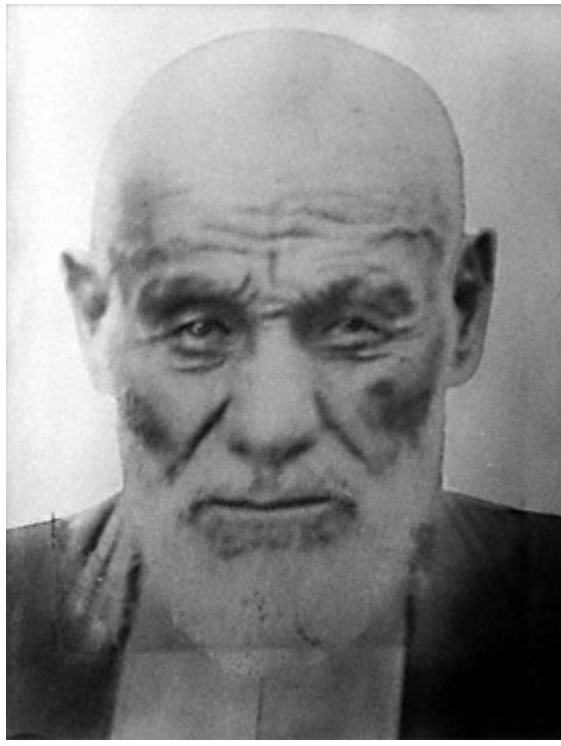
Sonra babam ‘Şih Ali’ kendisini rüyasında görmüş. Derken kader yazmış, insanlar da vesile olmuşlar, babamla evlenmiş.

Şih Ali’ye varmış ki, bir de ne görsün! Evin içinde dört tane erkek delikanlı! Önce gözü korkmuş. Fakat sonradan bakmış ki, hepsi de çamaşırlarını ayrı ayrı yıkamış koymuşlar, ekmeklerini kurutmuş, küflenmesin diye torbalara yerleştirmişler. Yani herkes kendi işini görüyormuş. O zaman malum yoksulluk yılları...

Annem o mahrumiyet yıllarında bir defasında karpuzun kabuklarını kurutmuş, yemek yapıp onlara yedirmiş. ‘Ne idi yediğiniz?’ diye sorduğunda, ‘Fasulye!’ demişler. ‘Hayır, o karpuz kabuğunun kurusuydu!’ demiş. Çocukları öyle büyütmüş. Hasan Ağabey’im küçükleriydi, içlerinde o biraz daha nazlı idi. Bir gün babam ona potin almış. O da buz üzerinde kaymış. Babam, ‘Bir daha kayarsan, seni eve almam!’ demiş.

Kendini Allah yoluna vermiş

Babam Derviş Ali, küçükten beri kendini Allah yoluna vermiş. Nakşibendî tarikatına girmiş. Şeyhi, Seydişehir’deymiş. Devamlı oraya gidip gelirmiş. Eskişehir Muttalip’te Hacı Sadık Efendi de onun şeyhi idi. Babam o zamanlar, Emirdağ’dan Seydişehir’e yaya olarak gider gelirmiş.

Ceylan Çalışkan'ın dedesi Derviş (Şîh) Ali

Bir defasında kış mevsimiymiş, giderken yolunu şaşırmış, bir ormana dalmış. Geceye kalmış... Ağaçların dibinde ışıkların parladığını göre göre gitmiş. Yolu bir tepeye varmış, orayı aşınca bir köye inmiş. Bir evin kapısını çalmış:

‘Selamün aleyküm.’

‘Aleyküm selam.’

‘Dede, sen bu vakitte nerden geldin?’

‘Dağdan geldim.’

‘Dağdan nasıl gelirsin? Oraya hiç insan girmez. Vahşi hayvanlar var!’

‘Ben bir şeye rastlamadım’ demiş. ‘Yalnız ağaçların dibinde ışıklar parlıyordu, onlara baka baka geldim.’

Meğer ağaçların dibindeki ışıklar; kurtların, vahşi hayvanların gözlerinin parıltısıymış! Geceleyin hayvanların gözleri öyle parlarmış!”

“Hastayı Bırakıp Niye Geldin?”

Bir gün hanımı doğum arifesindeyken yine Seydişehir’e gitmiş. Şeyhi:

“Derviş Ali, sen hastayı bırakıp niye geldin?” demiş.

“Derse geldim efendim” demiş.

“İnşaallah, Allah yardım eder” demiş.

Sonra Tez Köyü’nde Şeyh Yusuf Dede’nin hanımı ona ebe olmuş, kolaylıkla doğumunu sağlamış.

Hıdırellez

Sadık Çalışkan anlatıyor:

“Babam Mehmet Çalışkan anlatmıştı:

6 Mayıs (Hıdırellez) günü dedem, ‘Hızır’ı göreceğim’ diye, gece yarısı çıkmış, dağlarda dolaşmış. Bir türlü göremeyince yorgun argın sabah eve gelmiş, oturmuş. Ve karşısında birden Hz. Hızır’ı (a.s.) bulmuş. Konuşmuşlar... Fakat onunla ne konuştuğunu hiç kimseye söylememiş.

Korkma Kızım!

Abdullah Çalışkan'ın kızı Şükran Çalışkan ise Çalışkan kardeşlerin anneleri Senem Hanım hakkında şunları söyler:

“Babaannem Senem Hanım, Emirdağ'ın yakınındaki Suvermez köyündenmiş. ‘Bilal’ diye mübarek bir zatın kızı olarak anılmış. ‘Bilal Kızı’ denirmiş. Köyün yarısı onlara aitmiş.

Dedem derviş olduğundan sık sık uzaklara gidermiş. Bir defa gittiğinde Senem Hanım evde çocuklarla yalnız kalmış. Gece evin önünden sesler duymaya başlamış. Korkmuş, kalkmış... Çocukları önüne alarak kapıyı açmış. Bakmış, kapıda uzun boylu bir zat! ‘Korkma kızım! Ben Yorgun Dede’yim. Seni beklemeye geldik!’ demiş. Diğerlerine dönüp, ‘Sesinizi yükseltmeyin, bizim Senem korkmuş!’ demiş.

Yeşil Giysili Hizmetkârlar...

Babaannem Senem'in vefatı 1911 yılındadır.

Çok mübarek bir kadınmış. Yıkanacağı zaman, son kez görsünler diye çocuklarını yanına çağırılmışlar. Osman Amcam bir müddet öyle dalmış, baka kalmış. Yıkayacak olan, ‘Yeter baktığın evladım. Haydi, git de yıkayalım anneni’ demiş. Bunun üzerine Osman Amcam kendine gelmiş:

‘Ben anneme bakmıyorum ki!’ demiş.

‘Ya kime bakıyorsun?’ demişler.

‘Etrafında anneme hizmet eden o yeşil donlulara bakıyorum!’ demiş. Meğer melekler, babaannemi yıkamaya gelmişler.

O öyle bir kadınmış...

Kıpırdayan Cenaze

Daha ilginç olanıysa şu:

Hasan Amcam o sırada iki yaşında, henüz meme emen bir çocukmuş. Sokakta bir müddet oynadıktan sonra içeri girmiş. Doğruca ölü halde yatan annesinin yatağına varmış. Üzerindeki çarşafi açıp memesinden emmeye başlamış! Yanındakiler engel olmak istemişler. Hoca, ‘Bırakın emsin, o onun nasibi!’ demiş. Çocuk bir tarafı emdikten sonra diğer tarafa geçmiş, oradan da emmiş. Sonra çarşafi üzerine örtmüş gitmiş. O sırada babaannemin elleriyle oğlunu kucaklar gibi bir hareket ettiğini görmüşler!”

Üstad Geldiğinde

Fatma Hanım babasıyla ilgili hatıralarına devamla şöyle der:

“Üstad, Emirdağ'a geldiğinde babam ağır hastaydı. Üstad'ı Hasan Gücenmez'in oteline yerleştirmişlerdi. İlkın Hasan Ağabey'im ziyaretine gitmiş. Daha önceden zaten ‘Bediüzzaman’ diye duymuşlar. Döndüğünde Mehmet Ağabey'ime söylemiş. Ben çocuktum. Akşam Mehmet Ağabey'im eve geldi heyecanla, ‘Bir hoca gelmiş. Ne varsa çabuk bir sefer tasına koyun, götüreyim’ demiş. O da gitmiş görüşmüş. Üçüncü kez Osman Çalışkan, derken hepsi peş peşe gitmişler.

Bir gün babam hasta yatağındayken, Mehmet Ağabey'im:

‘Baba, Bediüzzaman buraya geldi, duydun mu?’ demiş.

‘Duydum evladım, duydum. Ah evladım! O, Allahü a'lem, Mehdidir! Ne olur, beni onunla görüştür!’ demiş. Mehmet Ağabey'im de:

‘İnşaallah, biraz daha iyileş de öyle’ demiş.

Fatma Hanım

Mehmet Ağabey’im babamın durumunu Üstad’a bildirmiş. Üstad da babamla görüşmek arzusundaymış. Fakat babamın ömrü az kalmıştı, görüşmeden vefat etti.

Babamın vefatını Üstad’a söylemişler. Üstad, ağabeylerime ‘Allahu a’lem, babanız yedilerdendi! Kimse onu bilememiş. O da kendisini bilmemiş’ demiş.

Annemle babam, geceleri herkes uyuyunca kalkar, ibadet ederlerdi. Zaten babam, Berat gecesinde namaz kılarken ruhunu teslim etti.”

Babamın Kerametleri

Fatma Hanım, babasının olağanüstü hallerinden bahsederek şöyle der:

“Biz ‘Bostanbaşı’ deriz, kır bir yer vardır. Çocuklar bir yaz günü orada yatıyorlarmış. Babam camiye gitmiş, gelince yataklarının üstünde tekerlek gibi çöreklenmiş kocaman bir yılan görmüş! Babam, yılanla hiç ilişmemiş. Sadece, ‘Mübarek, çocuklar uyanırlar da korkarlar, rahatsız olurlar!’ demiş. Yılan laftan anlayan adam gibi kalkmış, kıvrılıp gitmiş. Babamın bir özelliği de yılan sokanı efsunlamasıydı.

Sonra yine başka bir zaman çardakta otururken yukarıdan bir yılan inmiş ve testinin içine girmiş. Testiden su içmiş ve çıkıp gitmiş. Sonra babam, hanımına ılık bir süt getirip o testinin yanına koymasını söylemiş. Biraz sonra yılan tekrar gelip sütü de içmiş. Ancak bu sefer garip bir şey daha olmuş. Yılan sütü içtikten sonra hemen gitmemiş. Az evvel su içtiği testiye sarılıp onu sıkmış. Sık sık testi kırılmış ve içindeki su dökülmüş. Anlamışlar ki, o su zehirli... Onlar içerler de zehirlenirler diye böyle yapmış yılan... Bunlar hep Allah’ın hikmetleri...”

Dilleri Tutulmuş!

Şükran Çalışkan Hanım’ın dedesi Derviş Ali ile ilgili anlattığı başka bir kıssa da şöyle:

“O zaman dedem, Emirdağ’dan Muttalip’e, Seydişehir’e yayan gider gelirmiş. Ayaklarına

çarıklarını geçirip, esasını eline alır, yola çıkarmış. Bir gün, bir grup derviş, at arabasına binmiş, Muttalip’e gidiyorlarmış. Arabada yer olduğu halde Derviş Ali’ye ‘Haydi gidelim!’ dememişler. O da sadece ‘Selam götürün!’ demiş. Eve gelince almadıklarına iççerlemiş. Hemen almış esasını eline, giymiş çarıklarını, düşmüş yola... Muttalip’e onlardan önce varmış, namaz kılmış. Bir şeyler yedikten sonra istirahatata çekilmiş. Neden sonra onlar gelmişler...

‘Şıh Ali’nin selamı var!’ demişler.

Bunun üzerine Şeyh Efendi:

‘Haa Şıh Ali’yi kaldırın artık. Çok oldu yattığı... Hem yemek yapın, misafirlerle o da yesin!’ demiş.

Bunu duyan dervişlerin dilleri tutulmuş.

Dedem öyle mübarek bir zattı.”

Derviş Ali’nin ikinci eşi Havva Hanım’dan dünyaya gelen evlatları yani diğer Çalışkanlar’ın üvey kardeşleri; Ahmet, Emine, Fatma ve Mahmut Çalışkan’dır. Böylece Çalışkanlar, dört Senem’den, dört tane de Havva Hanım’dan olmak üzere toplam sekiz kardeşirler.

Osman Çalışkan

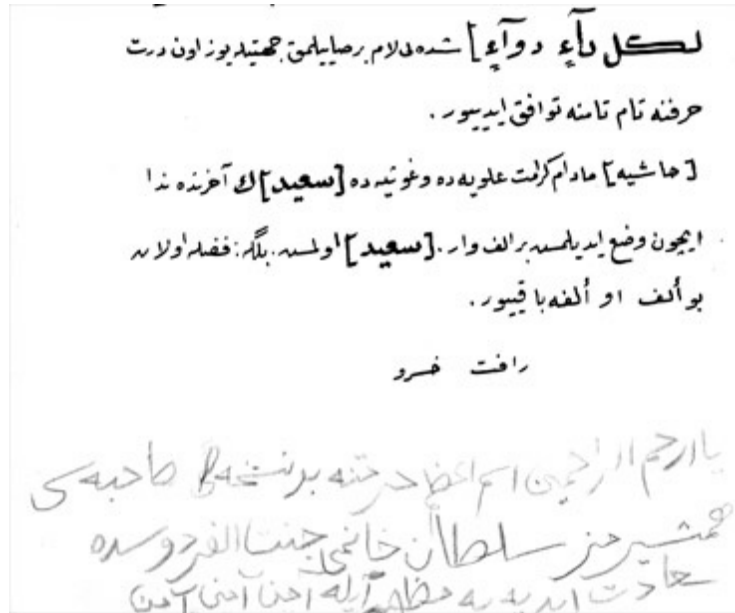
DERVİŞ ALİ’NİN Senem Hanım’dan dünyaya gelen en büyük oğlu Osman Çalışkan’dır. Osman, Ceylan’ın büyük amcasıdır. Tok sözlü, hakperest ve babacan biri olan Osman Çalışkan, Emirdağ’ın eşraf ve ileri gelenlerindendir. 1899’da, Emirdağ’da dünyaya gelir. 1965’te, Eskişehir’de vefat eder.

Babası kendisine, Yemen kahramanlarından mübarek bir zat olan dedesi “Hacı Osman Efendi”nin ismine izafeten “Osman” adını koyar.

Osman Çalışkan küçükken, babasının nezaretinde önce Emirdağ’da hafızlığa başlar. Daha sonra Şuhut’a giderek orada hıfzını tamamlar. Dönünce Emirdağ’ın bazı köylerinde bir müddet imamlık yapar.

Sultan Hanım

Şih Ali, oğlu Osman’ı, temiz bir aile kızı olan ve Üstad’a ileride çok hizmet eden Sultan Hanım’la evlendirir. Sultan Hanım’ın babası, Afyon’dan Emirdağ’a gelip yerleşen “Helvacı Halil” diye anılan bir zattır. Sultan Hanım’ın annesi Hanife Hanım, memur olan kardeşinin ismi ise Abdurrahman’dır. Emirdağ’a göçtüklerinde, ilk olarak, Üstad’ın kalacağı evde kiracı kalırlar. Sultan Hanım, Osman Çalışkan’la evlenmek üzere bu evden gelin çıkar. Daha sonra Üstad’ın yemek ve çamaşır gibi hizmetlerinde bulunma şerefi, Sultan Hanım’a nasip olur. Hatta Sultan Hanım, bir ara Risale de yazar. Yazıp ciltlettiği Yirmi Beşinci Lem’a *Hastalar Risalesi*’ni Üstad’a gönderir ve duasını alır:

Sultan Çalışkan’ın yazdığı Hastalar Risalesi’nin sonuna Üstad’ın yazdığı dua

“Ya Erhamerrahimin! İsm-i Âzam hürmetine bu nüshanın sahibesi, hemşiremiz Sultan Hanım’ı Cennetü’l-Firdevs’te saadet-i ebediyeye mazhar eyle... Âmin, âmin, âmin...”

Üstad, aralıklarla Isparta veya başka bir yere gittiğinde Sultan Hanım, hemen gelinlerini alıp Üstad’ın evini, yatak yorganlarını yıkayıp temizler, badana ve boya gibi işlerini yaparak hazırlar. Üstad dönüp geldiğinde, evde yapılan bu gibi hizmetleri görür ve çok memnun olur. Kendisine dua eder.

Sultan Hanım’ın Osman Çalışkan’dan Halil ve İhsan Çalışkan adında iki oğlu dünyaya gelir. Osman Çalışkan, oğlu İhsan’ı dükkânda kendisine yardımcı bırakarak Halil’i, Ceylan gibi Üstad’ın hizmetine verir.

Sultan Hanım 1976'da vefat eder. Mezarı Eskişehir Odunpazarı Mezarlığı'nda, beyinin yanı başındadır.

Sultan Çalışkan'ın kabri

Emirdağ'da İlk Durak

Emirdağ'da, bir ara kardeşi Mehmet Çalışkan'la bakkal dükkânı açan Osman Çalışkan, daha sonra kendi başına çalışmaya başlar. Dükkânı, Mehmet Çalışkan'ın arka sokağındadır. Üstad'ı ziyarete gelenler, bu iki dükkândan birine uğrar. Önce buralardan Üstad'la irtibat kurulur, sonra ziyarete gidilir.

Osman Çalışkan'ın, Üstad yanında “aile büyüğü” olarak ayrı bir yeri vardır. Üstad'a çok hürmet ve yakınlık gösterir ve devamlı ziyaretine gider. Hatta ilk zamanlar Üstad'ın yiyeceği yemekleri gelip hanımlara tarif eder, piştikten sonra da alıp kendisi götürür.

Üstad, bir gün kendisine, “Kardeşim Osman! Siz de dört kardeşsiniz, ben de dört kardeşim. Çalışkanlar Hanedanı benim akrabamdır” diye iltifatta bulunur.

“Kerametın Peşinde Değiliz”

Osman Çalışkan, Risaleler'i elde ettikçe okumaya devam eder. Bir ara komşusu Hacı Ali Kılıçalp'ın babası Şükrü Efendi, aklına Üstad'ın şahsiyeti ile ilgili bazı şüpheler atar:

“Siz bu zatın peşinden gidiyor, onu methediyorsunuz, ama hiçbir kerametini gördünüz mü?” der.

Osman Çalışkan bu söz üzerine düşünceye dalar, o sırada Zübeyir Gündüzalp çıkagelir:

“Osman Amca! Sizi Üstad çağırıyor!” der.

Osman Çalışkan heyecan içinde Üstad'ın huzuruna varır. Üstad, “Kardeşim Osman! Biri gelse, kapı açıkken bacadan girse, ben onu kovarım. Biz keşfin, kerametın, makamatin peşinde değiliz” der.

Osman Çalışkan neye uğradığını şaşırır. Bu keramet karşısında adeta kendinden geçer. “Meğer kerametın en alası Üstad'da varmış. Fakat o, keşfe keramete değer vermiyormuş” der. Ve bundan sonra Üstad'ın manevi makamıyla ilgili kalbinde en küçük bir şüphe kalmaz.

“Kardeşim Osman!”

Üstad, herkesin rahatsız etmemesi için bayramlarda kapısına şu mealde bir yazı astırır:

“Rahatsızım, kabul edemiyorum. Ben sizlere dua ediyorum. Siz de bana dua edin. Bayramınızı tebrik ederim.”

Osman Çalışkan, hem bu yazıyı düşünür, hem de “Bayramın birinci günü çok kalabalık olur, dikkat çekmesin” diyerek ziyaretini ikinci güne bırakır. Gittiğinde Üstad:

“Kardeşim Osman! Ziyaretime neden dün gelmedin?” diye sorar. O da:

Ceylan'ın büyük amcası Osman Çalışkan (ayakta) Ceylan (solda), İhsan (ortada) Halil (sağda)

“Efendim, birinci gün çok kalabalık olur, dikkat çeker, diye gelmedim” deyince:

“Sen beni her zaman ziyaret etmek mecburiyetindesin. Seni hanenin büyüğü olarak kabul ediyorum. Kapımın önüne bir tabur asker de koysalar; istediğimi, istediğim an içeri alır, istediğim an çıkarırım. Hiç kimse hissetmez!” der.

Osman Çalışkan, kış günleri her sabah mangalı yaktırır. Ateş yoksa fırından alır, Üstad’a götürür. Çoğu zaman Üstad’ın bu gibi hizmetlerini oğlu İhsan’a gördürür.

Ahırzaman Müceddidi

Osman Çalışkan bir gece evinde Risaleler’i çoğaltmakla meşgulken aklına bir soru takılır:

“Ahırzaman müceddidi olarak Üstad’ımın Ehl-i Beyt’ten olması lazım. Hâlbuki o Şark’tan geldi. Bu nasıl olacak?”

Sabahleyin dükkâna giderken Üstad’ın kapısında üç-beş kişi görür. “Gidip onlarla ilgileneyim” derken Üstad kendisini çağırır. Her zaman olduğu gibi eline mangalı verip, karşı fırından ateş getirmesini söyler. Osman Çalışkan ateşi alıp gelince, Üstad kendisine hitaben:

“Kardeşim Osman! Ben de seni çağırtacaktım. Çünkü ben aslen Arap’ım ve Hz. Hasan’ın (r.a.) neslinden geliyorum!” der. Böylece Üstad, aklındaki bu soruyu da cevaplamış olur.

Yine bir gece Risale okurken, “Üstad’a emr-i Hak vaki olursa, ne yaparız?” diye düşünür.

Birkaç gün sonra Üstad’ı ziyarete gittiğinde kendisi bir şey demeden Üstad:

“Kardeşim Osman! Emr-i Hak vaki olduğunda beni Karacalar veya Tez Köyü’ne defnedersiniz. Fakat Barla ve Isparta’yı da çok severim. Barla ve Isparta’dan gelen olursa, hiç itirazsız cenazemi

teslim edersiniz!” diyerek yine bu muhterem talebesinin kalbindeki soruyu cevaplandırır.

Duasını Alır

O günkü şartlarda Risale-i Nur’ların elle yazılıp çoğaltılması büyük bir önem arz eder. Çünkü Risaleler’in her türlü basım ve dağıtım yasaktır. Risale yazma işi evlerde, bodrumlarda büyük bir gizlilik içinde yapılır. Anadolu insanının gayretleri tekniğe meydan okur. Risaleler, bu yolla yüz binlerce nüsha çoğaltılarak muhtaç gönüllere ulaştırılır. Çalışkanlar Hanedanı bütün aile efradıyla bu hizmette ön safta yer alır. Osman Çalışkan kendi eliyle yazdığı *Cevşen*’i tashih ettirmek için Üstad’a verir. Üstad, kendisi için sonuna şu duayı yazar:

Osman Çalışkan’ın yazdığı *Cevşen*’in sonuna Üstad’ın yazdığı dua

“Ya Erhamerrahimin! *Cevşen*’deki isimlerin hürmetine bu nüshayı yazan ve okuyan Osman’ı Cennetü’l-Firdevs’te ebedî mesut eyle. Ve hizmet-i imaniye ve Kur’aniye’de daima muvaffak eyle. Âmin, âmin, âmin!”

Üstad’ın duasına mazhar olan bu bahtiyar aile fertleri, yılmadan ve usanmadan hizmete devam ederler.

Üstad’ın Zehirlenmesi

Üstad, 1945 yılında Emirdağ'da zehirlenir. Bir bekçi, merdiven dayayarak gizlice Üstad'ın penceresine tırmanıp, yemeğine zehir koyar. Üstad yemeği yedikten sonra büyük rahatsızlıklar çeker. Beş-altı gün baygın bir şekilde yatar. Çalışkanlar başucunda adeta ölümünü beklerler. Fakat bu arada Hasan Feyzi'nin Denizli'de, Üstad bedeline şehit olduğu haberi gelir. Üstad ise bu hastalıktan da Allah'ın lütfuyla kurtulur, iyileşir.

Osman Çalışkan yine Üstad'ın ziyaretine gider. Aile büyüğü olduğundan aklına geleni Üstad'a sormadan edemez:

“Üstad'ım, her şeyi biliyorsun da, bu zehiri niye yedin?” der.

Üstad şu karşılığı verir:

“Kardeşim Osman, alaküllihal ben bu zehiri yemeliydim. Çünkü ben onu burada yediğim zaman, onlar orada bir kere daha ölüyorlar!”

Aynı olay için başka bir zaman da:

“Bir zarar geleceğini hissettim, ama bu bir kader-i İlahidir” diye cevap verir.

Aleyhte Propagandalar

Bu arada gizli zındıklar ve münafıklar boş durmaz. İnsanlar arasında aleyhte propaganda yaparak bozgunculuk çıkarmaya çalışırlar. Böyle nifakla iş görenlerin olduğu bir zeminde hizmet edenlerin çok dikkatli olması gerekir. Özellikle ticaret erbabı olduğundan herkesle görüşen Osman Çalışkan'ın konumu, daha da önem arz etmektedir. Çünkü müşteri kılığında herkes rahatlıkla dükkâna girip çıkabilmektedir.

Kendisi o zaman henüz hacca gitmediği halde, Üstad, dedesi Hacı Osman'a izafeten kendisine hep Hacı Osman diye hitap eder. Bu münasebetle yazdığı bir mektubunda kendisine şu mühim ikaz ve tavsiyelerde bulunur:

باسمه سبحانه
 عزيز صديق قارداش عثمان معنوي بر اخطاريله
 دوبرا دهكي قارداش
 سزا بر حقيقي بيان ائمه لازم گلدی او حقيقت شود بر رساله النور
 خدمت تمام وقت و اخلاص بر اسالی شرط اول و دینگی کی بلکه خدیله
 د هزار یاده الزم این اسالی شرط تمام احتیاط و منافقان دوستانه
 حلوللرینه میدان و بیرجه مد و نام وقت انکدر
 اولدیجی کی یکا قریب اولان جالشقان خانه ائنه ائینلی بر گری
 حقیقی قارداش حکمده س...
 هر که دوستانه معامله اید اید بکندن نورلر علیهنده کی برقم
 به نظر سنده قرد لکندن و طوغیر یلکندن و غیر قلندن و صفوتندن
 استفاده اید و با نورلر انشماره ضرر ویدیکلری هم مادی هم معنوی
 خبر ایدم شخصه کنی صفتیه و اهمیت ویریم بیک ضرریم اوله
 نور انشماره طوق منزه بشی یار قیمتی یوق... فقط دستان
 دذنیق بر فرمده ظاهری نیم شخصه بر بهانه ایله صفتی ویر
 نا نورلر بیرده چکلسون شاکر درن شوقی قیر یلسون

Üstad'ın Osman Çalışkan'a kendi el yazısıyla yazdığı mektup

“Aziz, sıddık kardeşim Hacı Osman,

Manevi bir ihtar ile size, buradaki kardeşlerime bir hakikati beyan etmek lazım geldi. O hakikat şudur: Risale-i Nur'un hizmetinde ve şakirtlerinin selametinde tam sadakat ve ihlas bir esaslı şart olduğu gibi, belki şimdilik daha ziyade elzem ve hem ikinci esaslı şart, tam ihtiyat etmek ve münafıkların zahirce dostane hulullerine meydan vermemek ve tam dikkat etmektir.

En evvel sana söylüyorum. Sen sadakatinde haslardan olduğun gibi bana akraba olan Çalışkan Hanedanı'nın ehemmiyetli bir rüknüsün. Benim hakiki bir kardeşim hükmündesin. Sen ticaret mesleği itibariyle herkese dostane muamele ettiğinden, Nurlar aleyhindeki bir kısım bedbahtlar senin mertliğinden ve doğruluğundan ve temiz kalpliliğinden ve saffetinden istifade edip, Nurlar'ın intişarına zarar verdiklerini hem maddi, hem manevi haber aldım. Şahsıma gelen sıkıntıya hiç ehemmiyet vermem. Şahsî bin zararım olsa, Nur'un intişarlarına dokunmazsa, beş para kıymeti yok. Fakat desso ve zındık bir komite, zahiri benim şahsıma bir bahane ile sıkıntı verir. Ta Nurlar'a perde çekilsin. Şakirtlerin şevki kırılsın.

Bir haşiyecik: Buraya Eşref gelmiş ve kitaplar Konya'ya gönderilmiş. O münafıklar hissetmişler. Gerçi kanun hiçbir cihetle bize ilişmez. Fakat münafıklar bahane arıyorlar.”

Afyon Hapsi

Osman Çalışkan, Risale-i Nur'a olan bu hizmetlerinin neticesi olarak 1948'de Üstad'la beraber

Afyon Hapishanesi'ne girer. Aileden sadece oğlu İhsan Çalışkan dışarıda kalır ve kendilerine hizmet eder, ihtiyaçlarını karşılar.

Annesi Senem Hanım'ın vefatı sırasında on üç yaşlarında bir delikanlı olan Osman, rivayete göre o sırada ezan okumaktadır. Fakat ezan okurken bir şeylerin boğazında düğümlendiğini hisseder, içinden ağlamak gelir. Sebebini bilemez. Daha sonra öğrenir ki, tam o sırada annesi son nefesini vermektedir. Hemen annesinin yanına koşup nur yüzünü seyre dalar. Bir müddet öylece kendinden geçer. Neden sonra yanı başındakiler "Haydi artık, anneni yıkayacağız, dışarı çıkıver!" dediklerinde, manevi âlemde, yeşil donlu meleklerin annesini yıkamak üzere geldiklerini müşahede ettiğini söyler.

Osman Çalışkan, 1965'te Eskişehir'de vefat eder. Üstad'a ve Risale-i Nur'lara büyük hizmeti olan bu mert insanın, gerçekten ölüp ölmediği bile polis tarafından araştırma konusu olur. Bu maksatla mezarlıkta bir tahkikat bile yaptırılır.

Osman Çalışkan'ın kabri

Abdullah Çalışkan

ABDULLAH ÇALIŞKAN, Çalışkanlar Hanedanı'ndan Derviş (Şih) Ali'nin ikinci oğludur. 1902'de dünyaya gelen Abdullah Çalışkan, 1952'de vefat eder. Erken vefat ettiği için fazla tanınmayan Abdullah, aslında Çalışkanlar Hanedanı'nın gizli kahramanlarından.

Eşraftan bir zattır. Emirdağ'da dava vekilliği ve mahalle muhtarlığı yapmıştır. Konumu sayesinde hükümet tarafındaki muhtemel gelişmelerden Üstad'ı haberdar eder. Hatta önceden bazı tedbirlerin alınmasına bile sağlar. Bu yüzden "Dikkat çekmesin" diye sık sık Üstad'ı ziyaret etmez.

İmamlıktan Dava Vekilliğine

Abdullah da küçükken ağabeyi Osman'la birlikte bir müddet Şuhut'ta Kur'an Kursu'nda okur. Daha sonra bazı köylerde o da geçici olarak hocalık yapar. Abdullah, ağabeyi Osman Çalışkan'dan iki-üç yaş küçüktür. O da Emirdağ'da önceleri bakkallıkla uğraşır. Askere gidince komutanların yanında daktilo yazmasını öğrenir. Askerliğini İzmir'de yapıp döndükten sonra, Emirdağ'da yaşlı bir-iki avukatın yanında çalışır. Zamanla dava vekili olur. O gün avukatlık yerine geçen dava vekilliği oldukça itibarlı bir görevdir. Bir türlü ısınmadığı ticaretten vazgeçip devamlı dava vekilliğine başlar.

Abdullah da, diğer Çalışkanlar gibi Üstad'a son derece bağlı, hatta hayran biridir. Ancak memur olması sebebiyle Üstad'la olan münasebetlerinde mesafeli davranır.

Eşi Ayşe Hanım

Abdullah Çalışkan, ilk olarak Ayşe Hanım'la evlenir. Ayşe Hanım, aslen Karaman doğumludur. Ayşe Hanım'ın dedeleri Horasan'dan Bağdat'a, oradan da Konya'ya gelip yerleşmişlerdir. 3-4 yaşlarındayken Karaman'da komutan olan Binbaşı Bekir Sıtkı Bey, çocuğu olmadığından Ayşe'yi evlat edinir. Çeşitli yerleri dolaştıktan sonra tayinleri Emirdağ'a çıkar.

Ayşe artık genç kız olmuştur. Abdullah Çalışkan kendisini görerek ona talip olur. Zaten Derviş Ali ile arası çok iyi olan Binbaşı Bekir Sıtkı Bey, Ayşe Hanım'ı Abdullah'la evlendirir. Abdullah Çalışkan'ın, Ayşe Hanım'dan Güngör, Şükran, Kemal (Üstad "Kamil" der) ve Gönül isimli çocukları dünyaya gelir.

Ayşe Hanım, 1945'de ikiz erkek çocuğu dünyaya getirdikten sonra ikizlerle birlikte vefat eder. Çocukların bakımı büyük kız Güngör'ün üzerinde kalır. Güngör bundan dolayı annesine "Neden bırakıp gitti?" diye kızar ve küser. Gariptir ki, o da iki yıl sonra henüz 14 yaşındayken vefat eder.

Baba, Üstad'a Gidelim!

Küçük kızı Şükran'ın ısrarlarıyla pek çok defa Üstad'ın ziyaretine gider. Üstad'ı babasıyla birlikte defalarca ziyaret eden Şükran Hanım, bize o günlerle ilgili hatıralarını anlatırken çok duygulanmıştı. Anılarını bir ressam hassasiyetiyle gözler önüne serdiği bu sözlerle kulak verelim şimdi:

"Üstad, Emirdağ'a geldiğinde ben henüz altı yaşındaydım. İçimde Üstad'a karşı büyük bir sevgi vardı. Bilmiyordum neden? Ama çok seviyordum. İçimden öyle geliyordu. O çocuk hâlimde, 'Baba gidelim Üstad'a!' derdim. O da, daha ziyade 'Ceylan'la gidersin' derdi.

Babamla beraber gider, içeriye girerdik. 'Bunu getirdim, durduramadım efendim' derdi. Üstad: 'Maşaallah, barekallah' diyerek tebessüm eder, başımı sıvazlar ve beni severdi. Ben de Üstad'ın elini öperdim.

Haber Aldığı Şeyleri Üstad'a Anlatırdı

Babam bildiklerini, duyduklarını kendisine haber verir, aralarında konuşurlardı... Babam bazı olayları meydana gelmeden önce haber alırdı. Çünkü o zaman babam mahallenin muhtarıydı. Aramalarda önceden ona haber verirlerdi. Ama bazen, babama söylemeden de baskın yaptıkları olurdu. Akşam ezanında veya gece... Zaten evimizle hükümet binası yakındı, hemen geliverirlerdi.

Hatta hiç unutmam, bir gramofonumuz vardı. Hep kurulu vaziyette açık dururdu. Onu gördüklerinde 'Ha, bunu biliyoruz, bu sosyete adam' derlerdi, ama yine de ararlardı.

Üstad'a Kavun Götürmüştüm

Bir gün babam kavun, karpuz almıştı. Arabayla eve getirdik. Taşırken içlerinden güzel bir kavunu aldım oturdum. 'Şükran, ne yapacaksın onu? Keselim mi?' dedi. 'Hayır, baba! Bunu Hocaefendi'ye götüreceğim' dedim. O zaman 'Karacalar Kavunu' derlerdi. Dışı alaca olurdu, ama içi çok tatlı olurdu. 'Onu kesmeyelim' diye bir yere sakladım.

Ertesi gün, 'Haydi, al onu. İyice yıka ve sil. Başını da bağla, gidelim' dedi. O zaman ben sekiz veya dokuz yaşlarındaydım. Ama kavun büyük, taşıyamıyorum. Sivil polisler de karşımızda bekliyorlardı. Bizi çevirmediler. Girdik içeriye. Babam:

'Efendim, bunu Şükran size getirdi' dedi.

'Maşallah, barekallah!' dedi. Aldı, masanın üstüne koydu.

'Sizi çok seviyor Efendim' dedi. Üstad o zaman bir şeyler söyledi, güldü... Bana şeker ve kurabiye verdi. Sırlı bir küp içerisinde bal vardı, ağzı bağlıydı. Onu babama verdi.

'Götür de çocuklar yesin!' dedi. Getirdik eve boşalttık. Rahmetli babam eliyle onu yıkadı, tekrar götürdü.

Birinde de yine teneke kutu içerisinde beyaz kaymak gibi bal vardı. Onu verdi. 'Yesinler!' dedi. Karşılığında hiç boş bırakmazdı. Hem herkesten almaz, hem de karşılıksız almazdı.

Ablam Öldüğünde!

Annemden iki yıl sonra da ablam öldü. Ben bunalıma girdim ve içime kapandım. Devamlı ağlıyordum. Babam ağıtımı dindiremiyordu. Bir gün:

'Yemek yapsak Üstad'a götürür müsün?' dedi.

'Götürürüm' dedim. Babam yeni hanımına yemek yapmasını söyledi. (O da Üstad'a çok yemek yapmıştır.) Köfte, pilav, yoğurt, bir de baklavanın yumuşak tarafından kalaylı tabaklara koydu, tepsiye dizdi. Üzerlerine de beyaz bez serdi, bana verdi.

Gittim, baktım kapı kapalı. Döndüm geldim.

Babam, 'Mezarlığa gitmiştir, şimdi gelir. Tekrar git!' dedi. Tekrar gittim, baktım kilit yine kapının üzerinde... Döndüm. Yiyecekleri 'Soğumasın' diye mangalın üzerine koydular. Biraz daha bekledikten sonra babam, 'Tekrar git!' dedi. Gittim. Yine kapı kapalı, üzerinde kilit asılıydı. Fakat tam geri dönecektim ki, kapı içeriden aralandı. Zincir arasından Üstad bana 'Gel!' işareti yaptı. Gittim. 'Yandan anahtarı al, kapıyı açsınlar' dedi.

'Üstad kapıyı açsınlar diyor' dedim. 'Üstad yok ki...' dediler. 'Gelmiş içerde' dedim. 'Gelse, araba kapıda olur. Bu nasıl iş?' dediler. Geldiler ki, hakikaten Üstad gelmiş. Şok oldular! Kapıyı açtılar, içeri girdim. Babamın talimatı üzere girdiğim andan itibaren her şeye dikkat ediyordum. Önce el ve ayaklarının sıvalı oluşu dikkatimi çekti. Abdest hazırlığı içindeymiş meğer. Ayaklarına baktım,

takunyalar vardı. Parmaklarının bitişik oluşu gözüme ilişti.

‘Gel’ dedi, ‘peşimden...’

Bahçeyi geçip merdivene vardık. Yukarı çıktı, ben de ardından çıktım. Pabuçlarını giydi, ben de ayakkabılarımı çıkardım. O sırada kocaman kediler vardı içeride, dört beş tane... ‘Miyav’ diye bana hücum ettiler. Korktum! Onlara eliyle işaret ederek, ‘Sizi doyurdum, çekilin kenara bakayım!’ dedi. Kediler odanın kenarında sıra sıra dizildiler. Mübarekler sanki fotoğraf çektireceklerdi. Mutfığa geçtik, ‘Tepsiyi masaya koy!’ dedi. Sonra odasına geçerken bana ‘Gel!’ dedi.

Ablan Annesiyle Dargındı

‘Babanın ismi ne?’

‘Abdullah Çalışkan...’

‘Annenin ismi?’

‘Ayşe, efendim.’

‘Kaç kardeşsiniz?’

‘Ablam vefat etti, dört diyorum, üç diyemiyorum.’

‘Ablanın adı neydi?’

‘Güngör, Sıdika Güngör.’

‘Kardeşinin?’

‘Kemal...’

‘Gel’ dedi. ‘Ablan annesiyle dargındı!’

Öyle deyince ben hayalen gerilere gittim. Annemin vefatından sonra, ablamla babamın yaptığı bir konuşmayı hatırladım. Ben de yorganın altından onları dinliyordum. Ablam, babama diyordu ki:

‘Baba, ben anneme çok darıldım, küstüm!’

Babam da onu teskin etmeye, teselli etmeye çalışıyordu.

‘Kızım, annen ne yapabilirdi ki?’

‘Madem bizi seviyordu, direnseydi ya... Ölmeseydi?’

‘Ölmemek elinde değil kızım. Allah, herkese bir ecel tayin etmiştir. Vakti gelen ölür’ diyordu babam.

Bu konuşmaları hatırladım. Üstad:

‘Merak mı ettin, dedi. Sen bizi neden bırakıp geldin, diye kabrinde naz ediyor. Annesiyle konuşmuyor. Ben annesinin elini öptürdüm, barıştırdım onları... Şimdi onlar orada bayram ediyorlar!’ dedi. ‘Onlar şimdi anneleriyle üç kardeş bir aradalar, siz de üç kardeş buradasınız. Çok mu üzülüyorsunuz?’ diye sordu.

Bunun üzerine tekrar ağlamaya başladım. Bir eliyle başımı tutuyor, bir eliyle de gözümün yaşını siliyordu.

‘Ağlama, onlar orada akrabalarla beraberler, rahatlar’ dedi.

Ağlamak Yok!

Sonra bir badem ezmesi verdi. ‘Ye bunu, iyi olur’ dedi. Isırdım bir parçasını. Bekledi öyle elinde, bana bakıyor.

‘Ağlamak yok!’ dedi. Onu da verdi ağzıma... Badem ezmelerini yiyince içimdeki bütün üzüntü bir anda gitti. Sanki birden her şey değişti.

‘Gel!’ dedi. Mutfığa gittik. Giderken kedilere baktım. Yine aynı yerde, öyle bıraktığımız gibi sıra

sıra duruyordu. Hiç de kıpırdamıyorlardı.

Sonra kapaklı bir tabak aldı, açtı ağzını, ‘Bak’ dedi ‘Burada köfte varmış.’ Ondan da aldı bir tane verdi. ‘Ye bunu’ dedi, ‘iyi olur.’ Köfteleri koydu.

Yoğurdu boşaltacaktı. Baktı bir tabak, onda da yoğurt var. Onu da, ona boşalttı. Kaşıkla yoğurt aldı, ağzına verdi. Tekrar bir kaşık daha verdi. ‘Temizdir, ye’ dedi. Baktı, tatlıyı boşaltacak kap yok. ‘Bundan yokmuş burada!’ dedi. Ben de güldüm, o da güldü. Tabakları verdi. ‘Haydi, gidelim’ dedi. Tekrar aradan geçtik. Kediler aynı yerde duruyorlardı. Yine aynı odaya gittik:

‘Ağlamak, üzölmek yok’ dedi. Tekrar annemin babamın adını sordu.

‘Ablanın adı neydi?’ dedi.

‘Güngör’ dedim,

‘Günger’ dedi.

‘Senin adın ne?’ dedi.

‘Şükran’ dedim

‘Sen Şükriye’sin’ dedi, parmağıyla işaret ederek.

‘Kardeşinin adı ne?’ dedi.

‘Kemal’ dedim

‘Kamil’ dedi üstüne basa basa. ‘Kamil...’

‘Öbür kardeşin?’

‘Gönöl’ dedim.

Ona ses çıkarmadı.

‘Ağlamayacaksın!’ dedi. Eline bir kâğıt aldı. O badem ezmelerinden kâğıda koydu.

Annesi İki Yiyecek

‘Bu da senin ayak kiran... Bu da evdeki hakkın’ dedi.

‘Ama ben yedim’ diye cevap verdim.

‘Bu da evdeki hakkın... Bu babanın, bu da annenin... Bu Kamil’in, bu da öteki kardeşinin...’ Oldu altı tane. Bir tanesi de elinde düşünöyor, alıyor, koyuyor. Nureddin Ağabey vardı, ara sıra faytonu kullanırdı. O sırada o da içeriye geldi. Nasıl kıpkırmızı olmuş, ben neden ordayım, diye. Kısık sesle:

‘Kız sen nasıl buraya girebildin? Nasıl girdin sen buraya?’ diye sordu.

‘Hocaefendi aldı’ dedim.

‘Kim açtı kapıyı sana?’ diye sordu bu sefer.

‘İsmail açtı.’

Bunun üzerine şöyle döndü mübarek:

‘Sıkıştırma çocuğı, ben aldım içeriye!’ dedi.

Nureddin de lokumların sayısına karışarak:

‘Efendim bir tane fazladan’ dedi.

‘Şimdiki annesi yiyecek!’

‘Tamam, biri fazla!’ dedi.

‘Hayır, bunu da şimdiki annesi yiyecek, o da iki yiyecek. Selam söyle!’ dedi.

‘Peki, efendim’ dedim.

‘Çocuğı geçir’ dedi Nureddin’e. Bana da:

‘Çok selam söyle, ağlamak yok!’ dedi.

‘Tamam’ dedim. Merdivenlerden inerken kedilere baktım, aynen bıraktığımız gibi orada sıra halinde duruyorlardı. Nureddin çıkarken gene beni sıkıştırdı.

‘Nasıl girdin, niçin girdin?’ dedi. Ben de:

‘Üstad açtı, ben de girdim’ dedim.

Babamın Merakı...

Üstad gelenleri yanında çok tutmaz, birkaç kelime konuştu mu ‘Sen sefa geldin’ der, gönderirdi. Aradan epey zaman geçtiği için babam merak etmiş. Köşeye çıkmış beni bekliyordu.

‘Nerede kaldın, ne oldu? Yakaladılar mı, sorguya mı çektiler?’

‘İşim bitmedi...’

‘Ne işin olacak senin orada kızım?’

‘Ben bir şey yapmadım ki... Konuşmamız ancak bitti.’

‘Ne konuştunuz, anlat bakalım!’

‘Şeker getirdim.’

‘Bırak şekeri de, anlat!’

‘Bunlar benim, bunlar annemin’ dedim. Bunun üzerine babam hayretle bağırmaya başladı. ‘Kurban olayım Üstad’ım. Her şeyi görür, bilirsin’ dedi. Meğer annem hamileymiş. Onun için ona iki tane göndermiş.

‘Ne gördün, ne yaptın, anlat bakalım!’

‘Namaza hazırlanıyordu. Ayaklarına baktım. İki parmağının bitişik olduğunu gördüm.’

‘Aferin kızım sana!’

Babam, sabah akşam durmadan (vefatına kadar) bunu bana anlattırırdı. Bir de ‘Sakın bunu kimseye söyleme!’ diye tembih ederdi. Ben de kimseye söylemezdim. Hasta olduktan sonra bile tekrar tekrar; ‘Şükran anlat bakalım Üstad’ı ziyaretini!’ der, bana hep anlattırırdı. Sonra beni keyif içinde dinlerdi.

Babamın Vefatı

Babam hastalandığında:

‘Ey koca Üstad’ım, Ceylan’a sahip çıktığın gibi benim çocuklarıma da sahip çıkacak mısın?’ der dururdu. Ben de:

‘Baba niye öyle diyorsun? Ölecek misin?’ derdim.

Bir Kurban Bayram’ı arifesiydi. Karşı komşuların getirdiği etten güveç yapmamı istedi. Bana tarif etti, yaptım. Akşamüzeri yedik. Akşam ve yatsı namazlarına camiye gitti, geldi. Gelirken bayramlık şekerlerden almış, onları açtı. ‘Bak, hep senin sevdiklerinden aldım’ dedi.

Neyse... Vakit geç oldu, yattık. Gece bir hırıltı... Baktım babam. Seslendim, ses yok. Komşuları çağırdım. Geldiler, baktılar... Fakat bir türlü ayılmıyordu. Hiç kendisinde değildi. Su döküyorlardı yüzüne, başka şeyler de yapıyorlardı. Fakat ne yapıyorlarsa da, bir türlü kendisine gelemiyordu.

Kayınpeder buz gibi testilerini başından aşağıya devirdi. Doğrultmasıyla istifra etti, üstünü başını değiştirdiler. Hiç kendinden haberi yoktu, öylece yatıyordu.

Meğer Üstad Zehirlenmiş!

Ertesi gün oldu, kardeşleri bir türlü gelmediler.

‘Komşular geliyor da, bunlar niye gelmiyor?’ diyorum. O sırada Zeki geldi. ‘Hocaefendi rahatsız, onun başındalar!’ dedi.

Olayın üzerinden üç gün geçmesine rağmen tam bir düzelme olmadı. Arada sırada hâlâ istifra ediyordu. Üçüncü gün kalkmış oturmuştu, ancak hiçbir şeyi hatırlamıyordu.

Kardeşim doktor getirdi. Geldiler, baktılar... Sonra kendi aralarında konuştular. Yediğini, içtiğini sordular. Zehirlenmeden şüpheleniyorlardı. Hâlbuki onun yediği aynı yemekten biz de yemiştik.

Bundan sonra babam çalışmaya ara verdi. Devamlı namaz kılıyor, Kur'an okuyordu. Bazen de dükkânın bitişindeki kahvehanede oturuyordu. Biraz şuur kaybına uğramıştı. Hiç yemek yemiyordu. 'Kızım, canım istemiyor. Ben tokum' diyordu.

Aradan elli gün geçti, aynı şekilde yine hastalandı.

Üstad'ı Ziyaret

O ara, kayınvalidemin kızı vardı, o geldi koşarak:

'Ebe!' dedi, 'Hocaefendi Keçili'ye gitmiş. Gitmek istersen sen de gel!'

Ben de gitmek istedim.

Onlar kalabalık geldiler. Amca hanımları, Mustafa Ağabey'in hanımı, amcaların hanımı, kayınvalidem, Sultan yengem, hepsi geldiler. 'Ben de gideyim, epeydir görmüyorum' dedim. 'Hem de söyleyeyim; babama dua etsin.' O sırada Hamide:

'Aaaa! Çocuk mu avutacağız orada? Senin ne işin var? Fatma sen gel, gidelim' dedi. Ben de yığıldım kaldım orada... Zaten içim coşuyordu, sıkıntılıydım.

O ara yengelerim geldi, 'Haydi!' dediler. Onları dinlemedim. Hamide'nin lafına gücenmiştim. Bir zamanlar ben, onu Hocaefendi'ye sokaklarda koşturarak götürüyordum. 'şimdi o gidiyor, ben kalıyorum' diye beni bir ağlama tuttu. Kendimi bir türlü engelleyemiyordum. Sürekli ağlıyordum.

Onlar gittiler, geldiler.

Güzel güzel de anlatıyorlar... Ama benim hiç kulağıma girmiyordu anlattıkları. Kavun, karpuz yerken kayınvalidem:

'Hamide, seni niye kabul etmedi hocaefendi?' dedi.

'Ben de hep ona içerliyorum ya.'

Yüzüme baktı, kızardı, bozardı.

'Hah!' dedi kayınvalidem. 'Yine ne hainlikler düşündün de, seni kabul etmedi. Herkesi çağırdı, kabul etti yanına da, 'O kırmızı örtülü kalsın, gelmesin' dedi. (Birkaç kişi çıkıyorlarmış sırayla.) Çok sinirliydi.'

'Ben de safım. Hamide'nin beni götürmediğinde bir hak varmış... Ben, herhalde Hamide'ye haksız yere kızdım. Onu kabul etmedi, beni de belki kabul etmezdi. Demek ki, Hamide haklıymış. Ben Hamide'ye çok kızdım. Artık kızmayayım' diye düşündüm. Çünkü Üstad, beni de kabul etmeseydi, yerin dibine geçerdim. Çok utanırdım. 'Affettim Hamide'yi' dedim içimden. O da benim yüzüme bakıyor, kızarıyor, bozarıyor.

Onlar gittiler, babam eve geldi.

'Siz ne yaptınız?' dedi.

'Böyle böyle oldu baba' dedim

'Sen niye gitmedin? Hazır kıra gitmişlerdi' dedi.

Keçili'deki tepede bir ağaç vardı, aşağsında dere olan bir ağaç... Orada, ağacın altında, gelenleri birer-ikişer kabul ediyormuş Üstad.

Keçili mevkiinde Üstad'ın altında oturup ibadet ve tefekkür ettiği ağaç

Onun Lafına Baktın, Fırsatı Kaçırdın

Ondan sonra ben Üstad'la hiç görüşmedim. Hep karşıdan, uzaktan baktım ona. Babam:

‘Hamide’nin lafıyla mı gitmedin? Onun lafına baktın, fırsatı kaçırdın!’ dedi.

‘Ama Hamide haklıydı. Onu kabul etmedi. Beni de kabul etmeseydi, bir daha onların yüzüne bakamazdım. Ben Hamide’ye çok kızmıştım, ama affettim’ dedim.

‘Aynası onun cebinde kızım!’ dedi. ‘Onlar aynayı çevirdiler mi, her yeri görür, herkesin kalbini okurlar. Peki, gitsen ne diyecektin?’

‘‘Babama dua et, iyi olsun, bizim başımızda kalsın’ diyecektim.’

‘Kızım, buradan da duyar o!’ dedi. Sonra da:

‘Hep böyle tertemiz ol, kimse için art niyetli olma!’ diye ekledi.

Bir süre sonra babam vefat etti. Ben kendimi kaybetmişim. Cenaze arabası gelince bayılmışım. ‘Giderken cenazeye bak’ dediler, bakamadım. Her yer hınca hınç insan dolmuştu.

Babamın vefatından sonra hem annesiz, hem babasız kaldık. Mehmet Amcam bizi evine aldı. En münasip onun eviydi. Hasan kiradaydı, onun başı kalabalıktı. Onlar da kabul ettiler. Babamın vefatından sonra biz oraya yerleştik. Beraber yiyip içtik.

Babanız Sizi Bana Emanet Etti

Geceleri üç kardeş odamıza çekilip yatıyorduk. Ben hep oturup ağlıyordum. Kardeşim, ‘Abla hiç uyumuyorsun, birazcık yat, dinlen’ diyordu.

Sonra bir gün sabah Zübeyir Ağabey bizim yanımıza gelmişti. Üstad, kardeşim Kamil’i çağırmış. Kamil, hemen Üstad’ın yanına gitti.

‘Ablan çok ağlıyor. Niye ağlıyor? Babanız sizi bana emanet etti. Eğer o gece babanız vefat etmeseydi, onun yerine ben vefat edecektim. O benim yerime gitti. O sizi bana emanet etti. Bundan sonra ben size bakacağım’ demiş. Ekmeğin arasına peynir, zeytin koymuş göndermişti. ‘Babanın yeri rahat, hiç üzülmesin’ demiş Kamil’e. Fethiye Yenge’m ve kardeşim geldi, ‘Abla müjde, müjde!’ dediler. ‘Bak abla’ dedi Kamil. ‘Zübeyir Ağabey geldi, Üstad’ım beni çağırtmış.’ (Fethiye Yenge’m de dinliyor.) ‘‘Babanız sizi bana emanet etti’ dedi. ‘Benim yerime babanız kurban gitti!’ dedi. ‘Bak’ dedi, ‘Şimdiden sonra sizin tayınız bana ait. Bak ekmek gönderdi bize...’ Açtım baktık. Yengem de indi geldi:

‘Biraz da bizim çocuklara verin!’ dedi. ‘Ne mutlu size! Üstad gibi bir sahibiniz var.’

Her gün mutlaka bir Şey gönderiyordu. Zübeyir AĞabey, Mustafa AĞabey veya Mehmet Amca'm getiriyordu. Mustafa AĞabey (nur içinde yatsın) 'Bugünlük tayınınız bu kadar' diyordu. Bir lokma kuru ekmek de olsa bana yetiyordu. Bazen  yle oluyordu ki,  ıldırasım geliyordu. Gelenden bir lokma yedim mi, rahatlıyordum. Ta ki evlenene kadar tayinat devam etti."

Hasan Çalışkan

HASAN ÇALIŞKAN, Derviş Ali'nin en küçük oğludur. 1908'de doğup, 1978'de İstanbul'da vefat eder. Kabri Edirnekapı'dadır.

Hasan Çalışkan'ın ilk eşi Ayşe Hanım'dır. Ayşe Hanım erken vefat eder. Hüseyin ve Zeki ondan dünyaya gelirler. Onlar da babaları gibi Üstad'a ve Risale-i Nur'a talebe olur, Emirdağ'ın gayretli gençleri arasında yer alırlar. Fakat ikisi de erken yaşta vefat eder.

Hasan Çalışkan, ondan sonra Belkıs Hanım'la evlenir. Ondan da üç kız, bir erkek çocuğu dünyaya gelir. Selma, Zeliha, Süheyla, Mustafa.

Zeliha ile Mustafa, Eskişehir'de; diğerleri İstanbul'dadır.

Hasan Çalışkan, önceleri Emirdağ'da ağabeyi Mehmet Çalışkan'la ortak bakkal dükkânı işletir. Daha sonra kendi açtığı dükkânı çocukları Hüseyin ve Zeki ile işletmeye başlar. 1950'li yıllarda ise Eskişehir'e yerleşir. Burada da sermaye ortaklığı ile iş hayatına devam eder.

Daha sonra Zeki ile Hüseyin kardeşler İstanbul'a gidip toptan kâğıt ticaretine başlarlar. Arkalarından babaları da İstanbul'a gidip yerleşir. Vefat esnasında Fındıkzade'de oturmaktaydılar.

Kardeşlerin En Küçüğü, En Cesaretlisi...

Hasan Çalışkan, kardeşlerin en küçüğü, fakat en cesur ve mert olanıdır.

Emirdağ'a geldiğinde Üstad'ı ilk ziyaret eden odur. Üstad, Emirdağ Meydanı'na vardığında, otobüsten inip herkesin gözü önünde namaza durunca, adeta Hasan'ı can evinden vurur. "Mutlaka bu zatla görüşmeliyim" der. İçinden bir ses sanki Hasan'ı, ona doğru sevk eder. Üstad'ın o pervasız duruşu Hasan'ı mest etmiştir. Bu garip zata yaklaşıp yardım etmek ister.

Hasan Çalışkan

Hasan Çalışkan'ın cesareti buradan da anlaşılır. Çünkü dinî yasakların ve baskıların had safhada olduğu o devirde buna kolay kolay kimse cesaret edemez. Bediüzzaman'ın "Yanına gidenler tespit ediliyor, hapsediliyordu" ve "Yaklaşmayın!" diye propagandalar yapılır.

Derviş Ali'nin küçük oğlu Hasan'sa, bu tehlikelere aldırmadan hemen bu mübarek zatın kaldığı otele gider:

"Efendim hoş geldiniz. Siz burada misafirsiniz. Bir ihtiyacınız, bir emriniz olursa hiç çekinmeyin, söyleyin. Emrinize hazırız" der.

Üstad, bu ziyaretten çok memnun olur ve "Emirdağ'da beni ilk ziyaret eden sensin ve buradan ilk talebem de sensin!" diye kendisine iltifat eder.

Çalışkanlar Hanedanı Bediüzzaman’a Koşuyor

Hasan’ın ardından diğer kardeşler de Üstad’ı ziyaret eder, hürmet ve bağlılıklarını dile getirirler. Üstad bir müddet sonra, kaldığı yerde rahatsız olduğunu Hasan’a söyler. Hasan hemen Üstad’ın kalabileceği bir yeri bulmak için harekete geçer. Trabzonlu Kalaycı Hasan’ın evini bulup Üstad’ı oraya yerleştirirler.

Zaten ağır hasta olan babası Şih Ali o sırada vefat eder. Bunun üzerine Üstad, Hasan’ı çağırır ve şöyle der:

“Pederiniz çok büyük bir zatmış. Ne kendisini bilmiş, ne de halk onu bilmiş. Pederinizi âlem-i berzahta Hafız Ali’ye arkadaş yaptım” der.

Mehmet Çalışkan

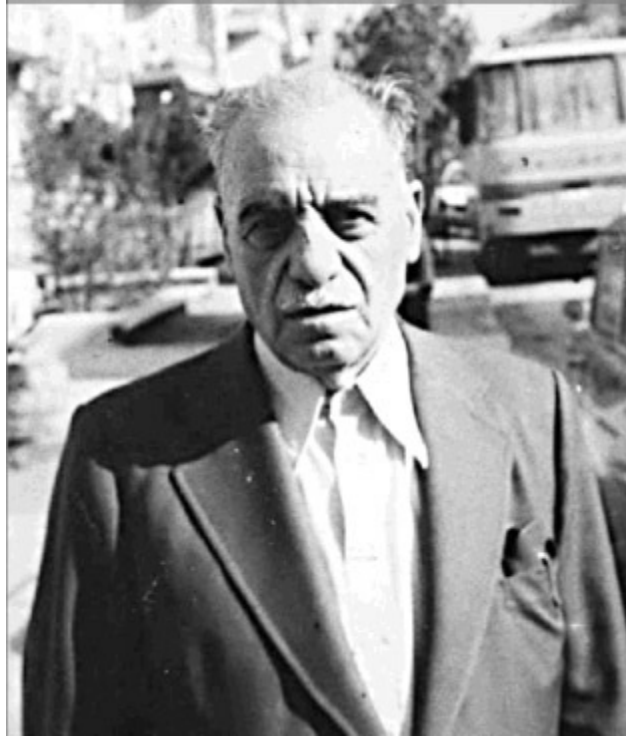
DERVİŞ ALİ ve Senem Hanım'ın üçüncü oğlu Mehmet Çalışkan, 1905 yılında Emirdağ'da dünyaya gelir. 1984'te Eskişehir'de vefat eder. Mehmet Çalışkan, Çalışkanlar Hanedanı'nın hizmetleriyle en öne geçeni, belki de en çok hizmet edenidir. Oğlu Ceylan'ı Üstad'ın hizmetine vakfettiği gibi, Üstad'ın günlük ihtiyaçlarını karşılamak hususunda da en önde vazife alır.

Dükkânı, Üstad'ı ziyarete gelenler için bir santral vazifesi görür. Rüştü Çakın'ın Isparta'daki boyacı dükkânı ne ise, Emirdağ'da Mehmet Çalışkan'ın dükkânı da odur. Bunun içindir ki, Üstad kendisine, "Emirdağ'ın Rüştü Çakın'ı" diye hitap eder. Ayrıca kendisi için "Büyük Ceylan" unvanını da kullanır.

Üstad'ın Yanında Apayrı Bir Yeri Vardır

On kişinin vazifesini yapan bir evladı hizmete vakfetmekle, şüphesiz fedakârlığın en büyüğünü yapmış olur. Bu yüzden Üstad'ın yanında apayrı bir yeri vardır. Herkes kolay kolay Üstad'ın huzuruna girip çıkamazken, o serbesttir. Üstad ona:

"Kardeşim sen serbestsin. Ceylan'ı bana vermekle büyük hizmet ettin. Onun yapmış olduğu hizmet, senin hasenat defterine geçer. Gerçi senin şahsının hizmetine ihtiyaç yok! Ama sen Üstad'ını görmek istediğin her zaman gelebilirsin" demekle ayrı bir yer verir.

Ceylan Çalışkan'ın babası Mehmet Çalışkan

Mehmet Çalışkan'ın Ailesi

Mehmet Çalışkan, ilk olarak Ayşe Hanım'la evlenir. Biricik oğlu ve Üstad'ın en yakın talebesi Ceylan Çalışkan, işte bu ilk hanımından dünyaya gelir. Fakat Ayşe Hanım, iki sene gibi kısa bir süre sonra ikinci çocuğunu dünyaya getirirken şehit olur, vefat eder. Ceylan bu nedenle yetim büyür. Mehmet Çalışkan, o sırada askerdir. Askerden döndükten sonra küçük yaşta annesiz kalan Ceylan'a özel ilgi gösterir. Annesizliğin acısını ona hissettirmemeye çalışır.

Mehmet Çalışkan çok geçmeden, babası Tatar asıllı Hacı Cafer Efendi ile muhacir bir annenin kızı Fatma Hanım'la evlenir. Bu aile çok saygın ve temiz ahlaklı bir aile olarak meşhurdur. Fakat onunla da ancak bir yıl evli kalır. (Acı verici bir tevafuk: Bir yıl sonra Fatma Hanım da vefat ettiğinde dokuz günlük lohusadır.)

Büyükleri Mehmet Çalışkan'a kız aramaya koyulurlar. O sırada bunu haber alan Cafer Efendi, "Hiç aramasınlar. Ben ona ikinci kızımı vereceğim. Mehmet'ten daha iyi damat mı bulacağım?" diyerek kızı Fethiye Hanım'ı da Mehmet Çalışkan'a verir. Mehmet Çalışkan'ın Fethiye Hanım'dan Sadık, Nuriye, Sevim, Fatma ve Ayşe adında beş çocuğu dünyaya gelir. Ceylan bunların ağabeyi ve aynı zamanda üvey kardeşleridir.

Ahir Zamanda Gelecek Zat!

Mehmet Çalışkan'ın Fethiye Hanım'dan olan oğlu Sadık'ın ifadesine göre, babası daha önceden Üstad'ın büyük bir zat olduğunu duymuştur. Zira dedesi Derviş Ali'nin dostu olan Şeyh Yusuf Efendi, zaman zaman Mehmet Çalışkan'ın dükkânına gelir, Derviş Ali ile dinî konularda sohbet ederler.

Yine bir gün sohbet sırasında, Denizli'de talebeleriyle birlikte hapiste olan Üstad Bediüzzaman'ı konuşurlar. Sohbetin bir yerinde, "Herhalde ahir zamanda gelecek zat bu olsa gerektir!" derler. Mehmet Çalışkan bunu duyunca heyecanlanır ve içinden, "Öyleyse ben, Denizli'ye onu ziyarete gider, elini öperim" der.

Hatta o yılın Eylül ayında gitmeyi bile tasarlar. Fakat o gitmeden, Üstad'ın Emirdağ'a geldiği duyulur. Bu haberi alınca sevincinden uçacak gibi olur. Hemen geldiği günün sabahı, hanımına yaptırdığı çorbayı sefer tasına koyarak ziyaretine gider.

Mehmet Çalışkan otele gittiğinde Üstad'ın odasında yalnız olduğunu ve ezberinden *Cevşen* okuduğunu görür. Sesini çıkarmaz, ta ki Bediüzzaman başını kaldırıp kendisine baktığında:

Mehmet Çalışkan'ın eşi Fethiye Hanım'ın kabri

"Efendim hoş geldiniz" der.

"Hoş bulduk" diyen Üstad, "Sizin isminiz nedir?" diye sorunca:

“Benim ismim Mehmet’tir. Akşam sizi ziyarete gelen Hasan’ın ağabeyiyim. Derviş Ali’nin oğluyum” diye kendisini tanıtır. Üstad:

“Kardeşim Muhammed, inşaallah sizinle çok görüşeceğiz” der.

Ve birlikte sabah namazına giderler.

“Babanız Sağ Olsaydı”

Mehmet Çalışkan, başlarda Üstad’ın değerini anlayamadıklarını, zaman geçtikçe daha iyi takdir ettiklerini ifade eder. Hatta bir gün Üstad, “Babanız sağ olsaydı, bana asıl hizmeti o ederdi” diyerek, kendisini onun anlayıp takdir edeceğine işaret etmiştir.

İlk zamanlar Üstad’ın yemeğini Fethiye Hanım pişirir ve çamaşırlarını da yine o yıkar.

Kısa bir süre sonra Ramazan ayı girer. Üstad, teravihleri Çarşı Camii’nde kılmaya başlar. Fakat daha sonra “Fatiha’yı yetiştiremiyorum. İmamlar çok hızlı okuyorlar. Ben Şafii’yim, okumam lazım” diyerek camiye devam edemez. Çalışkanlar, bazen onun evinde ve onun arkasında cemaat olur, birlikte kırlarlar. Mehmet Çalışkan, Necmeddin Şahiner’e anlattığı hatıralarında şunları söyler:

Mehmet Çalışkan’ın Nurlu Hatıraları

“Bir gün, akşamdan sonra biraderim Hasan:

‘Haydi, gidelim, Hocaefendiyi bir ziyaret edelim’ dedi. Dışarısı karanlıktı. Üstad’ın lambası yanmıyordu. Fakat içeriden sesi geliyordu. Galiba dua okuyordu. Ezkarını bitirdikten sonra girmeyi düşünüyorduk. Fakat o sırada kendisi dışarı çıkarak:

‘Hayrola! Bu vakitte niye geldiniz?’ dedi. Biz de cevaben:

‘Ziyaretinize geldik efendim’ dedik.

‘Peki, öyleyse... Haydi, teravihe gidelim’ dedi.

Aşağıya indi, beraber camiye doğru giderken bana:

‘Bu biraderin akşamla yatsı arasında konuşmanın yasak olduğunu bilmemiş de seni getirmiş’ dedi.

Cami yakındı. Üstad hızlı yürüyordu. Kırlarda daha da hızlı yürürdü. Dağlara, tepelere çok hızlı tırmanırdı. Bir gün kırdan kendisini takip ediyorduk, ama yetişemiyorduk. Geri döndü:

‘Niye gelmiyorsun?’ dedi.

‘Üstad’ım size yetişemiyoruz ki...’ dedik.

“İstediğin Zaman Girip Çıkabilirsin”

Biz, Üstad’ın yanına rahatlıkla girip çıkardık. Ceylan’ı kendisine verdiğim için bana:

‘Kardeşim, sen serbestsin. İstediğin zaman girip çıkabilirsin’ demişti.

Ben daha çok dışa bakan hizmetleri görürdüm. Mebuslara, bakanlara mektup götürürdüm. Bazen bana bazı eşyalarını da sattırırdı. Çok eşyasını sattım. Hep de Nur talebelerine satardım. Parasını kendisine verdiğim zaman sekizde bir kâr payı verirdi. Bu parayla kendisine pirinç, bulgur gibi yiyecekler alırdık.

Zamanla hizmetler çok büyüdü.

Üstad’ın At Arabası

Üstad’ın kırlara yaya çıkmasına üzülüyor ve ne yapacağımızı düşünüyorduk. Nihayet bir at arabası temin ettik. Üzerine minder yerleştirip düzelttik. Üstad onunla birkaç gün gezmişti. Sonra ‘Çok ses

‘çıkarıyor’ diye onu beğenmedik. Bu, 1945-1946 yıllarında idi. Daha sonra başka bir at bulduk. Bir müddet de onunla gidip geldi.

Ata binip, kırlara çıkacağı zaman etrafta bir nümayiş olurdu. Hatta idareciler, ‘Bediüzzaman at ile ayaklanmaya hazırlanıyor!’ gibi asılsız evhamlarla hükümeti evhamlandırıyorlardı. Biz, ‘Belki at ürküp Üstad’ı düşürür’ düşüncesiyle tekrar araba aldık. Bu işler hep teenni ile oluyordu. Önceleri tek atlı basit bir araba, sonra derken fayton olmuştu.

Bu faytonun hikâyesi de şöyle:

Eskişehir’de Mehmet Mercioğlu vardı. O fayton için hususi ölçüler verip Romanya’dan kendisi için getirtmişti. Biz istediğimizde önce vermek istemedi. ‘Siz de gidip sipariş yapın!’ dedi.

Sonra durumu Üstad’a söyledik. Üstad dua ettikten sonra, ‘Ertesi gün gidip bir daha isteyin’ demiş. Arabayı almaya gittiklerinde bu sefer adam yumuşamıştı. ‘İşte araba, alın götürün!’ demişti. Önceleri çok sıkı olan adamın eli, sonradan açılmıştı.

“Fayton Geliyor!”

Emirdağ’da o zaman Üstad’ın faytonundan başka bir fayton yoktu. ‘Fayton geliyor!’ dendi mi çocuklar yollara düşerdi. Üstad’ın arkasından koşarlar, karşılarlardı. ‘Hoca Dede, Hoca Dede!’ deyip Üstad’ın ellerini öperlerdi. Üstad, çocukları görünce arabayı durdurur, ‘Çocuklar, bana dua edin’ diyerek onları sever, başlarını okşardı.

1946 Senesiydi. Bir Gün Kırlarda Gezerken Üstad, Ceylan’a:

‘Param olsa, küçük bir taksi alır, medreseleri gezerim’ demişti. Ceylan, Üstad’ın bu sözünü Hüsrev Ağabey’e söylemişti. O da, ‘Bu bir emirdir, derhal taksi alınsın!’ diye tavsiyede bulunmuştu. Hemen para topladık. Emirdağ, Konya, İnebolu gibi yerlerden alınan biner liradan toplam altı bin lira olmuştu.

Tahiri Mutlu Ağabey’in de içinde olduğu bir heyetle İstanbul’a gittik. Taksim’den Austin tipi siyah bir taksiyi 6800 liraya aldık. Acenteye parayı yatırdık. Araba orada olmadığı için Bursa acentesinden alacaktık. Emirdağlı Terzi Mustafa, Tahiri Mutlu Ağabey, Ahmet isminde bir de şoför bularak, dört kişi taksiyle Eskişehir’e geldik. Bende büyük bir endişe başlamıştı:

‘Acaba münafıklar taksiyi görünce neler diyecekler?’ Ben faturayı kendi üzerime yaptırmıştım. ‘Ticaret için aldım’ diyecektim.

“Bu Araba Derhal Geldiği Yere Gitmeli!”

Bütün bu olanlardan Üstad’a en ufak bir haber vermemiştik. Kendisi de bir şey dememişti. Arabayı gece bahçeye çektik. Tahiri Mutlu Ağabey’in, ‘Kardeşim, artık Üstad’ın haberi olması lazım!’ demesi üzerine kendisini Üstad’a gönderdik. Üstad pek güler yüzle karşılamamıştı. ‘Kısmetse!’ diye cevap vermişti.

Sabah erkenden, ‘Ceylan’ı bana çağırın!’ diye haber göndermişti. İki satır da yazı yazdırmıştı:

‘Bu araba derhal geldiği yere gitmeli! Aksi takdirde hem benim, hem de sizin tokat yeme ihtimaliniz var!’

Ceylan bu haberi getirince korktuk. Tahiri Ağabey’e ‘Sen bilirsin’ dedik. Arabayı Konya’ya, Halıcı Sabri’ye gönderdik. Onlar da az bir farkla başkasına satmışlar. ‘Araba meselesi böylece kapandı’ zannediyorduk. Ama fitneciler arabayı görmedikleri halde yine de ortalığı karıştırmışlardı.

Hatta sorgu hâkimi bana:

‘Araba gelmiş Hocaefendi’ye. Hangi devletten ve daha neler geldi? Söyle bakalım?’ demişti.

Ne kadar anlattıysak nafile... Tabii ki tahkikatın neticesi boş çıktı. Sonuçta beraat ettik. Meğer Üstad o gece manevi ihtar almıştı. Hatta bunu bizzat kendisi Ceylan’a söylemişti. Manevi bir canipten Hz. Ali Efendimiz ile Abdülkadir-i Geylani Hazretleri gelip, ‘Şimdi bu arabaya binmenin zamanı değil!’ demişler.

Zalim Kaymakam

Kaymakam Üstad’a çok eziyet ederdi. Dr. Tahir Barçın’ınsa kaymakamla araları iyiydi. Ondan bilgi koparıp, bizlere anlatırdı. Bir keresinde kaymakam Üstad için ‘Elimizde imha planı var!’ demiş.

Camiye, ‘Üstad üşümesin’ diye mangal koyardık. Kaymakam ‘Yangın çıkar’ diye mangalı koydurtmadı. Mangalı götürmekten de men ederdi. Maksat, halkla görüşmesin. Yoksa mangal bahaneydi. Bizler devamlı tarassut altındaydık. Sık sık zabıta gelir, ifadelerimizi alırdı. 1965’te Eskişehir’e yerleşmiştik. Son senelerimizde bile takipten kurtulamadık.

Bitmeyen Tarassut

Bir gün iki sivil polis, Abdülvahit Tabakçı’nın oteline gelip sormuşlar:

‘Bu Mehmet Çalışkan, Eskişehir’e niçin geldi?’

O da şöyle cevap vermiş:

‘Ne bileyim niçin geldi? Bakın, iyi bilin. İkimiz de, elimiz boş olsa ve paramız da olsa, Risale-i Nur’ları bastırıp, dünyaya dağıtırız. Adamcağız Eskişehir’de oturmaya, geçimi sağlamaya gelmiştir. Niye gelecek?’

Benim dosyama ‘Muannit Nurcu!’ diye yazmışlardı. Yakın zamana kadar da dükkânı takip etmeye devam ediyorlardı.

Üstad’ın Hayatından Bazı Kesitler

Üstad’ın küçük bir sobası vardı. Bir gün baktım, soba gürül gürül yanıyor! Ancak ‘Hava gelsin’ diye de pencereleri açmış. Böyle çok yapardı.

Üstad’ın yemeklerini çoğunlukla bizim hanım yapardı. Afyon Hapsi’ne kadar dört sene bizim evden gitti yemekleri. Hapisten sonra talebeleri yapmaya başladılar. Üstad umumiyetle mevsim yiyeceklerini tercih ederdi. Bazı mevsimler patlıcan, karnıyarık, dolma, bamya, tatlı gibi bizim evde pişen normal yemekleri yerdı. Bana, ‘Hemşirem yemek yaparken, yanında bulun. Dükkâna getir, dükkândan aldırırım’ diye tembih ederdi.

Ben de yapılan yemeği bir sepete koyar getirirdim. ‘Zehirlenme olmasın’ diye yemeğin bizim evde yapıldığını bildirmemeye çalışır ve titizlik gösterirdik. Kendisi kızartma yemezdi. Hem zaten az yemek yerdı. Çorba gibi, diş gerektirmeyecek yemekleri tercih ederdi. Yemek tabağı dükkâna geldiği zaman içinden bir yirmi beş kuruş çıkardı. Önceleri verdiği paraları biriktirirdim. Sonraları talebeler istediler. Vere vere dağıldı, gitti. Günde bir defa yemek götürürdük. Genelde Ceylan veya Zübeyir gelir, dükkândan alıp götürürdü.

Üstad’a başkaları yemek götürdüklerinde kabul etmezdi. ‘Kusura bakmayın. Ceylan’ın validesinin yemeği, bana, benim validemin yemeği gibi geliyor. Başkalarını yiyemiyorum’ derdi. Her yemeğin karşılığında mutlaka para verirdi.

Temizlikte Çok Hassastı

Hanım, yemek yaparken çok kolaylık bulurdu. Biz de kendi geçimimizde bir bereket bulurduk. Hanım, Üstad'ın hizmetinde çok bulunmuştu. Çamaşırlarını da o yıkardı. Sonraları talebeler yıkamaya başladı.

Temizliğe çok dikkat ederdi. Yıkamak için gelen çamaşırların kirli mi, temiz mi olduğu belli olmazdı. Mis gibi kokarlardı. Çamaşırlarını yıkarken dikkat etmemiz gereken şeyleri şöyle anlatırdı:

‘Yıkama işi bittikten sonra su döksünler. Su döküldükten sonra ellerini değdirmesinler!’

Onunla Uğraşan Belaya Uğrardı

O zamanlar Emirdağ'da ‘Öldümoğlu’ lakaplı sarhoş bir adam vardı. Bir memur kâğıda, ‘Said’in talebesi buradan Said’e rakı aldı!’ diye yazmış. Sonra da Öldümoğlu'na imzalatmak istemiş. Öldümoğlu; ‘Ben bu yalana imza atamam, tövbeler olsun!’ diye reddetmiş. Bunu tanzim eden memur, o gece arkadaşlarıyla gezerken aralarında kavga çıkmış. Kendisine iyi bir dayak atıp, tabancasını da elinden almışlar.

Ali Ekber Şah'ın Ziyareti

1950'de Pakistan'dan gelen Maarif Nazır Vekili Ali Ekber Şah, Emirdağ'a Üstad'ı ziyarete gelmişti. Beraberinde tercüman olarak da Salih Özcan bulunuyordu. Ziyaret sırasında Üstad; ‘Ben çoktan beri Arapça konuşmadım, siz tercüme edin!’ diyerek Salih Özcan'ın tercüme etmesini istemişti. Salih Özcan, bir müddet tercüme etti. Sohbetler derinleşince işin içinden çıkamaz oldu. Hemen Arapça olarak konuşmaya başlayan Üstad, bir saat kadar Ali Ekber Şah'a ders verdi.

Ali Ekber Şah'ı yolcu edince Zübeyir geldi. O zamanlar İslahiye'ye tayini çıkmıştı. Üstad'ı son bir defa daha görmeye geliyordu. Üstad, Zübeyir'e ‘Bazen lisan-ı halle de hizmet yaparsın. Sen de hareket ve halinle hizmet yap. Hem gittiğin yerde azami dikkat, azami ihlas, azami sebat, azami tesanüt ile hizmet edersin’ demişti.

Emirdağ Yılları ve Gazeteler

Emirdağ hayatında Üstad, siyasi, içtimai mektuplar ve düsturlar yazmıştı. Dört siyasi partiyi tahlil eden mektubu Emirdağ'dayken yazmıştı.

Üstad, Afyon Hapsi'nden (bilhassa 1950'den) sonra bize gazete aldırır, okuttururdu. Önceleri siyasi, içtimai bir konuşmasını duymamıştık. Daha sonraları siyasi mektuplar yazmıştı. Bayiden iki-üç tane gazete alırdık. İç cebimize koyup Üstad'a götürür, okurduk. Sonra da bayiye getirirdik.

Gelen gazetelerde okuyacağımız yerleri gösterir, oraları okuttururdu. Hatta bir defasında evlenmek isteyen birisinin haberi çıkmıştı. Bunu duyan Üstad; ‘Yazacak başka bir şey bulamadılar mı?’ diye kızmıştı.

Üstad'ın Zehirlenmesi

Bir gün bizim biraderin merdivenini alan bir bekçi, Üstad'ın penceresine dayayarak, sürahisinin içine zehir atıp suikasta teşebbüs etmişti. Bu hadise Pakistan'ın kurtuluş gününe tevafuk etmişti. Üstad o gece çok ateşlendi. Hararetle beraber ishali de vardı. Sabaha kadar çok ıstırap çekti. Bizler çok korkmuştuk.

Zübeyir'in Mektubu ve Demokrat Parti

Ehl-i iman Emirdağ'da Üstad'ı çok severdi. Halk Partililer sevmezdi. O zaman Emirdağ Demokrat Parti teşkilatı sevilen ve takdir edilen kişiler tarafından idare edilmiyordu. Merkezden teşkilata, 'Dindar, sevilen kimseleri idareye getirin!' diye emir gelmişti. Hamza Emek'le beni de tavsiye etmişlerdi. Biz de Üstad'a söyledik. Üstad kabul etti. Böylece Emirdağ Teşkilatı'nı kurduk.

O günlerde Zübeyir Gündüzalp parti kanalıyla Adnan Menderes'e bir mektup hazırlamıştı. 'Burada bulunan, bilumum haklardan ve şahsi mesken hakkından mahrum yaşlı bir İslam âlimi olan Bediüzzaman Said Nursî'nin hayatının, eserlerinin ve faaliyetlerinin serbest bırakılması...' diye devam edip giden uzun bir mektuptu.

Ben de mührü bastım. Bunu mahrem tutuyorduk. Said Özdemir, mektubu teksir ederek bütün partiye tamim etti. Halk Partililer boş durmadı. Aleyhte propaganda yapan *Akis* dergisi sahibi Metin Toker bu mektubu vesile edip mecmuasında aleyhte yazılar neşretti. Sinirlenen Menderes, Emirdağ Demokrat Parti Teşkilatı'nı feshetti. Bu yeni durumu Üstad'a söyledik. 'Ben de onu azlediyorum o zaman. Ancak biraz daha kalması lazım... Ortalık çok karışık' demişti.

Üstad bir defasında Demokrat Parti hakkında şunları buyurmuştu:

'Kardeşim, biz bu Demokratlar'ı küfre karşı muhafaza ediyoruz. Eğer biz tutmayıp çekilsek, onlar yıkılırlar. Küfür ortaya çıkar.'

Bir defasında Emirdağ futbol maçı sebebiyle büyük bir kavga çıktı. Üstad'ın emri üzerine araya girdik ve iki tarafın arasını bulduk.

Menderes, Emirdağ'a geldiği zaman üstü açık arabayla Üstad'ın evinin önünden geçti, uzaktan selamlaştılar.

Garip Tevafuk

Zübeyirler Adalet Bakanlığı'na gönderilmek üzere bir mektup hazırlamışlardı. Mektubu alıp Ankara'ya gittim. Erzurum mebusuna bu mektubu verdim. Daha bakanın yanına varmadan mektubu vermiştim. 'Bu mektup, hele şu haşiyeye, onlara çok ağır gelir. Burayı keselim' dedi. Orayı keserek mektubu verdik. Üstad da Emirdağ'dan 'O haşiyeyi kesin' diye haber göndermişti. Astsubay bir arkadaş heyecanla gelip, bu haberi verdi. Ben de haşiyeyi çıkardığımızı söyledim. Allah'ın işine bakınız ki, Üstad'ın o arzusu bu şekilde yerine getirilmiş oldu.

Biz hapishaneye girdiğimizde Afyon Mahkemesi başkâtibi olan Necati Müftüoğlu, 'Sizinle İsmet İnönü uğraşıyor. Hepsini yakınlarıyla beraber içeri atın, diye bildiriyor' demişti.

Üstad'ın Hal Diliyle Cevabı

Bir keresinde Emirdağ'da, iki hoca birbiriyle tartışmışlardı. Birisi kesilen tırnağın gömülmesi, diğeri de yakılması gerektiğini savunuyorlardı. Aralarında anlaşamayınca, gelip durumu Üstad'a sormaya karar vermişler. Onlar geldiklerinde Üstad da tırnaklarını kesiyordu. Onlara cevap olsun diye, kestiği tırnağın bir kısmını gömmüş, bir kısmını da sobanın içine atmıştı. Böylece tartışmalarına fiilen cevap vermişti.

Üstad'ımız kendi telifi olan On Beşinci Mektup'u ezberlemek istediğini Zübeyir'e söylemişti. Ve 'Sen kaç defa okudun?' demişti. Zübeyir de 'İki-üç defa' diye cevap vermişti.

O günlerde Üstad'ın yanına en çok gelip gidenler ve hizmet edenler; Nalbant Ahmet Urfalı, Sıhhiyeci Hayri, Mustafa Acet, Berber Mustafa Çakın gibi zatlardı.

“Şapka Giymiyor Diye Dua Ediyorum”

Tek parti iktidarı zamanında şapka giymek bir nevi mecburiyetti. Ben de giyerdim. Bir gün kırdı Üstad'ın hizmetindeyken fôtrümü taşlar arasında gizlemiş, takkemi giymiştim. Üstad'la sohbet ediyorduk. O sırada posta dağıtıcısı Ahmet Efendi oradan geçti. Bu zat şapka giymezdi. Üstad onu gösterdi ve şöyle buyurdu:

‘Bu zat şapka giymediği için ona dua ediyorum.’ Ben de bu dersi Ahmet Efendi’ye değil, Mehmet Efendi’ye diye aldım. Başımдан şapkayı çıkarıp taşlar arasına fırlatıp attım. Ondan sonra da bir daha giymedim.

Üstad, neşredilen *Tarihçe-i Hayat*’tan sonra ‘İnşallah yakında büyük *Tarihçe-i Hayat* yazılacak’ demişti.

Yine bir defasında, ‘Siz kimin talebesi olduğunuzu, kime hizmet ettiğinizi, nasıl bir şahısla konuştuğunuzu bilmiyorsunuz. Ayrıca bu Risale-i Nur’lar mekteplerde bile okunacak’ cümlesini tekrar tekrar söylemişti.

“Ne Konuştuysan Ben Aynen Kabul Ediyorum”

Bir gün Ahmet Feyzi Kul ziyarete gelmişti. Ziyaretten sonra Üstad kendisine ‘Çabuk bir vasıta bul, git’ demişti. Akşamleyin sohbet yapmak için bırakmadım. O gece münevver bir cemaatle güzel bir sohbet oldu. Geç saatlere kadar devam ettik.

Sabahleyin Üstad, Ahmet Feyzi’yi çağırttı. Hâlbuki Üstad’ın onun kaldığından haberi yoktu. Ahmet Feyzi çok korktu. Beraberce Üstad’ın yanına gittik. Üstad:

‘Sen akşam ne konuştuysan ben aynen kabul ediyorum’ diyerek kendisine iltifat etti.

“Hepsini Terk Ederim!”

Afyon Hapishanesi’nde bayramdan sonra bizlere üzücü haberler gelmişti. Hanım, küçük kızla ziyaretime gelince acıklı manzaralar yaşanmıştı. O gün Üstad, ‘On tane huriden karım olsa, yüz tane de çocuk olsa, hizmet-i imaniyeye zarar gelmemek için hepsini terk ederim!’ demişti.

Bir Ulu Sultan Uçtu!

Üstad’ın Emirdağ’da geçirdiği son günlerdi. Isparta’ya doğru yola çıkmak için hazırlık içindeydiler. ‘Benim gidişimi hiç merak etmeyin!’ deyince bende müthiş bir hüznü başlamıştı. Meğer bu ayrılık son ayrılmış! İçim hüznüldü, gözlerim nemlendi. Ayrılırken hiç ‘Merak etmeyin!’ demezdi. Sanki bir daha dönmeyecekmiş gibi bir hali vardı. Ayrıldıktan sonra arkadaşlarıma sıkıntımı açtım.

Birkaç gün sonra Zübeyir’den bir telgraf geldi. Telgraf Urfa’dan çekilmişti. Daha da şaşıtm. Zübeyir şunu yazmıştı:

‘Salimen Urfa’ya vardık. Binler selam.’

‘Üstad iyileşmiş, Urfa’ya gezmeye gitmiş’ diye sevindik. Ertesi gün bir tel daha almıştık. ‘Urfa valisi bizi burada durdurmuyor. Acele başbakana müracaat edin. Burada kalmamız için emir versin.’

Bunun üzerine hemen sağa sola telefon ettik. Arkasından bir üçüncü telgraf daha gelmişti. Bu telgraf, en sonuncusuydu ve en acı haberi bildiren telgraftı. Kara telgraf, dünyayı, gökleri simsiyah etmişti. Günlerce Türkiye’ye gökten çamur yağmıştı. ‘Üstad vefat etti, namazı cemaatle kılınacaktır!’

Gözler ağladı. Gönüller ağladı. Ulu Sultan uçmuştu.”

Mehmet Çalışkan’ın Kızları

Mehmet Çalışkan'ın kızlarından Sevim Hanım, Haydar Morgul'ün eşidir ve İstanbul'dadır. Merhum Bayram Yüksel Ağabey'in eşi olan Nuriye Hanım ise Isparta'dadır. Fatma Hanım Ankara'da oturmaktadır. Ayşe Hanım, Ömer Rıza Akgün'ün eşidir ve o da Isparta'da bulunmaktadır.

Mehmet Çalışkan'ın kıymetini anlatan bir güzel hatıra da Sungur Ağabey'den:

“Üstad bir gün Mehmet Çalışkan'a, ‘Kardeşim Mehmet, siz yüz sene hizmet ettiniz’ demişti.”

Mehmet Çalışkan'ın kabri

Ahmet Çalışkan

AHMET ÇALIŞKAN, Şıh Ali'nin ikinci eşi Fatma'dan dünyaya gelen dört kardeşten birisidir. Ahmet Çalışkan, hizmette diğerleri kadar önde olmadığından hatırasını kaydedemedik. Zaten uzun yıllar yurt dışında bulunmuştur. Diğer kardeşleri Emine, Fatma ve Mahmut Çalışkan'dır.

Ahmet Çalışkan'ın Pembe Hanım'dan olma Havva, Sevinç, Nuriye, Ali Said, Mehmet, İlhan olmak üzere altı çocuğu vardır. Bunlar Belçika'dadırlar.

Ahmet Çalışkan da 1994 Mayıs'ında vefat eder.

Mahmut Çalışkan

ŞİH ALİ’NİN ikinci eşi Havva Hanım’dan dünyaya gelen Mahmut Çalışkan, 1942 doğumludur. 1936 doğumlu Ceylan Çalışkan’dan altı yaş küçük amcasıdır. Mahmut Çalışkan’ın dört çocuğu vardır. Bunlar; Necdet, Mehmet, Uğur ve Nuran’dır.

Mahmut Çalışkan, Üstad’ın uzun zaman şoförlüğünü yapar. Kendisini Emirdağ’da, 26 Mayıs 2007’de ziyaret ettiğimizde bize anlattığı hatıraları şöyledir:

Mahmut Çalışkan’ın Dilinden Nurlu Hatıralar

“Üstad, Denizli Hapsi’nden sonra Emirdağ’da ikamete mecbur edildi. 1944 senesinin Ağustos ayıydı. O devir (1940 ile 1950 arası) öyle dehşetli bir zamandı ki, insanları İslam’dan, Kur’an’dan soğutuyorlardı. Dinden tecritlerin yaşandığı, en şiddetli uygulamaların olduğu bir zamandı. Ezanı Türkçeleştir mişlerdi, Kur’an kurslarını kapatmışlardı, camilerin çoğuna zincir vurmuşlardı. Hatta camiye gidenleri bile bir suçlu gibi kaydediyorlardı.

Yedi yaşındaydım. Ben de büyük çocuklarla beraber mahallenin hocasına gidiyordum. Bir gün hoca, ‘Jandarmalar basacak, şu arka örenden kaçın!’ dedi. Bunları biz yaşadık. Böyle bir ortamda Üstad’ımız Emirdağ’a geldi. İnsanlar camiye gitmeye, namaz kılmaya korkuyorlardı.

Üstad’ın Meydanda Kıldığı Namaz

Fakat Üstad’ımız, bir ikindiden sonra gelmiş. Karakola teslim olacağı yerde, meydana seccadeyi sermiş, namazını haşmetle ve huşu içinde kılmış. Namazı eda ettikten sonra da gitmiş, karakola teslim olmuş.

Burası küçük yer olduğundan yaşanan bu olay herkesin dikkatini çekiyor.

Bir de öyle bir kıyafeti vardı ki Üstad’ımızın, mutlaka dikkatleri çekerdi. Hiçbir hocada olmayan bir kıyafet... Çehresi, hiçbir insanda olmayan bir çehre... Nasıl tarif edeyim? Baktığınız zaman saatlerce gözünüzü ayırmak istemiyorsunuz. Nasıl mıknaatı demiri çeker, insanları adeta öyle cezbediyordu yüzü. Öyle bir nurluydu ki hali, kıyafeti... Sanki hiç bu dünyanın insanı değil.

Bu nedenle (küçük olsun, büyük olsun) herkesin ilgisini çekiyor Emirdağ’da Üstad. Onu görenler hemen elini öpmek için koşuşturmaya başlıyorlar.

Geldiği gece bir otele yerleştiriliyor. Ağabeyim geldiğini görmüyor, ama duyuyor. Çok etkileniyor anlatılanlardan. İlk defa Hasan Ağabey’im ziyaretine gidiyor Üstad’ın. Hiç çekinmiyor. Biraz sert mizaçlıydı zaten... Korkmak, çekinmek bilmezdi. Cesaretliydi. Gidiyor, elini öpüyor. ‘Hoş geldiniz’ diyor. ‘Bir ihtiyacınız varsa, temin edelim. Siz misafirimizsiniz, size yardımcı olalım. Bu bizim vazifemizdir.’

Tabii Üstad’ımız bundan çok memnun oluyor. Ona iltifat ediyor.

Ertesi gün Mehmet Çalışkan Ağabey’im gidiyor.

Ertesi gün Osman Çalışkan...

Birer gün arayla hepsi gidip tanışıyorlar. Tabii Üstad’ımız yabancı bir yerde, gurbette... Yaşlı ve hasta... Böyle gelip peş peşe ‘İhtiyacınız var mı?’ diye soranları gördükçe memnun oluyor, mutlu oluyor.

Üstad’ın Otelden Eve Taşınması ve Kır Gezileri

Otelin altında bir kahve vardı o zamanlar. Kahve ile otel beraber olduğundan çalgı sesleri eksik

olmazdı. Bu ses, yukarı odalara da gittiği için Üstad rahatsız olurmuş. Sonra bir gün Hasan Ağabey’ime bu niyetini açmış ve yakındaki bir eve taşınmak istemiş. Ağabeylerim hemen yardımcı olmuşlar ve Üstad’a bir ev ayarlanmış. Taşınması sağlanmış.

Üstad’ımız her gün mutad bir şekilde kırlara çıkardı. Genelde sabah saat 9-10 gibi şemsiyesini eline alır, su termosunu boynuna asar evden ayrılırdı. Yürüyerek, (bazen tek başına, bazen yanında birileri olduğu halde) kırlara doğru, şehrin dışına doğru giderdi.

Tabii o sokağa çıkar çıkmaz, daha çocuk olan bizler ona doğru koşuşurduk. Büyükler de bazen dükkânlarını bırakıp elini öpmek için yanına koşuyorlardı. Hâlbuki başka yaşlı, sakallı hocalar da vardı Emirdağ’da... Ancak Üstad’dan başka hiç kimseye dönüp bakmazdı ahali...

Şehrin dışında bir ağaç vardı, onun yanına gelince dururdu. Öğle namazına kadar orada kalırdı. Namazı orada kılar ve geri dönerdi.

Daha sonralarıysa atla gidip gelmeye başlamıştı. Ağabeylerim at temin ediyorlardı Üstad’ımıza. Ata binip inmesi zor olunca, yaralanmasından korkup, fayton temin ettiler. Tek atlı bir fayton getirdiler. Onu, ağabeyim Eskişehir’den almıştı. Onunla rahat etti. Basamakları alçak olduğu için binmesi de, inmesi de kolay oluyordu.

Fayton Sorgusu...

Nalbant Ahmet Söker diye birisi vardı. Onun bir atı vardı. Üstad onun atını tercih ederdi. Faytonu da Mehmet Ağabey’im getirtmişti. Onu gezdirdikten sonra Ahmet Söker, atı kendi yerine bağlıyordu. Afyon Mahkemesi’nde onu da içeriye almışlardı.

‘Niye atını verdin?’ diye sorguya çekmişler. ‘Efendim, hoca rahatsız. Onun için verdim’ demiş. Sonra dönmüşler Mehmet Çalışkan Ağabey’ime... ‘Sen niye faytonu aldın?’ diye sormuşlar. O da, ‘Üstad’ımız rahatsız olmasın, yorulmasın diye aldım’ demiş. ‘Niye aldın, niye verdin?’ diye mahkemede saatlerce hesap sorup durmuşlar.

Tabii hükümet, sivil memurlar vasıtasıyla kendisini hep takip ettirirdi. Bu takipten hiçbir zaman kurtulamadı. Bu arada Risale-i Nur hizmeti de durmuyordu. Yazılıyor, çoğaltılıyorlardı. Bir taraftan da eski yazıyı bilenler çoğalıyordu. Emniyetse gizli gizli bu durumu takip ediyordu. Hatta öyle ki, ‘Kim gelmiş, kiminle görüşmüş, kimler getirip götürüyor, kimler yazıyor, kimler okuyor’ hepsini not etmişlerdi. 3,5 sene sonra Afyon Mahkemesi’nde hepsi ortaya çıktı.

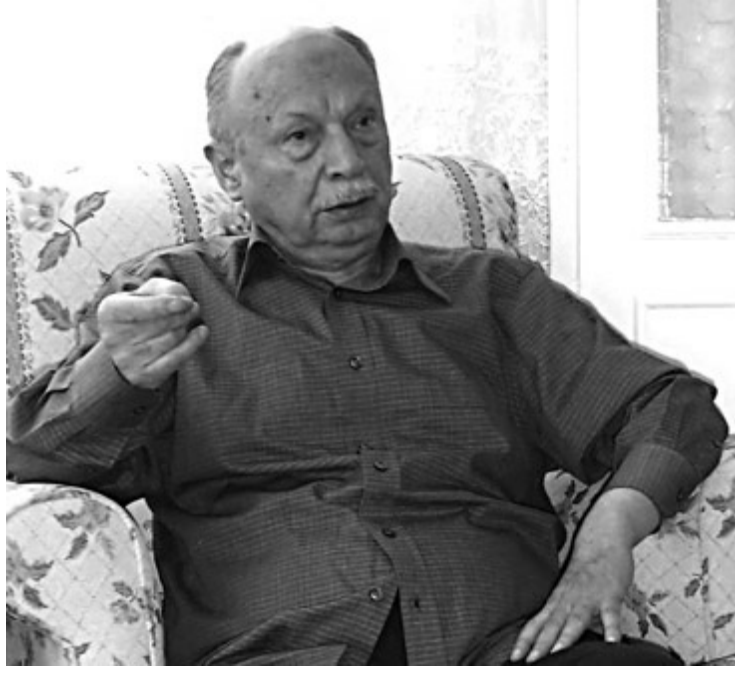
Emirdağ’da Ağır Ceza Mahkemesi olmadığı için (suçları çok ağır ya!) Afyon Ağır Ceza Mahkemesi’ne ve Afyon Hapsi’ne sevk edildiler.

Ceylan Ağabey’im, benden büyüktü. Emirdağ’da ortaokul olmadığı için Afyon’da yatılı okuyordu. Hafta sonları gelip gidiyordu memlekete. O da önceleri tatil günlerinde Üstad’ın yanına gidip gelmeye başlamıştı. Birtakım hizmetlerini o görüyordu. Sadece o değil, civardaki bazı terzi çırakları da Üstad’ın hizmetine koşarlardı. Onlar da Üstad’ın bazı hizmetlerini görüyorlardı. O zamanlar Üstad yalnız kalıyordu. Anahtarla kapısı dışarıdan kilitleniyordu, sonra tekrar anahtar Üstad’a veriliyordu.

Ceylan Ağabey’in Hadisesi

Tabii bu arada Ceylan, Risale-i Nur’la ilgili bütün hizmetlere koşturuyordu. Eskişehir’de *Gençlik Rehberi* taksir edilmişti. Yeni yazıdan iki bavul alıp gelirken Halk Partili biri (kendi emsallerinden) onu görünce ‘Seni ihbar edeceğim, şöyle yapacağım böyle yapacağım’ diye tehditler savurmuş. Ceylan Ağabey’im dayanamamış, bavulları bıraktıktan sonra (evlerinin arkasına park vardı) ‘Gel seninle hesaplaşalım’ demiş. Cesareti varsa, o parka gelmesini söylemiş. Sonra evden aldığı silahla

ağına iki el ateş etmiş. Kurşunlar hasmının ağızından girmiş, dilini ve dişlerini parçalamış. Ama nasıl olmuşsa adam ölmemiş.

Mahmut Çalışkan

Daha sonra Üstad'ımız:

‘Ceylan katil olmasın diye ben ateş ettiği yere elimi koydum’ demiş. Adam, bu hadiseden sonra (her nedense) konuşamamış. İyileşince bile Ceylan Ağabey’in ismini bir türlü söyleyememişti.

Sonra (kimse şikâyetçi olmamasına rağmen) Ceylan Ağabey’in vurduğu ortaya çıkmış bir şekilde... Amme davası açılmış hakkında. Az bir şey (bir yıl kadar) hüküm giymişti. Bir kısmını Afyon’daki hapishanede yattıktan sonra geri kalan kısmını da Emirdağ’da yatarak bitirmişti.

“Çek Elini!”

Buranın bir jandarma komutanı vardı. Biraz da ondan bahsetmek istiyorum size. Bir yüzbaşıydı. O yüzbaşı, Üstad’ın sarığına ilişmişti bir keresinde. Üstad, ‘Emirdağ’da duracak halim kalmadı. Ya hapsi, ya kabri arzuladım’ diyor ya bir eserinde... İşte, o dediği olay budur.

Afyon Hapsi’nden hemen önce olmuştu bu olay. O zamanlar İnönü’nün ‘Emirdağ’da Şeyh Said İsyanı gibi bir olay tertip edilsin’ dediği zamanlar. Üstad’ın başından sarığını alıp yere çarpıyor o yüzbaşı bir keresinde... Ve ‘Geri dön’ diyor Üstad’a.

Üstad o sırada gezmeye çıkmış, yanında da Ceylan Ağabey’im var. İşte o anda Ceylan Ağabey’im elini tabancasına atıyor. Üstad ‘Çek elini!’ deyip müsaade etmiyor. Çünkü onların da istediği şey zaten bu...

Mehmet Ağabey’in Fedakârlığı

O sırada Afyon Hapsi de vuku bulmuştu. Afyon Hapsi’nden sonra Mehmet Ağabey’im, Ceylan Ağabey’in elinden tutup Üstad’a götürmüş. ‘Üniversitede okuması için gidip kendisinden izin alayım’ diye ziyaretine gitmiş.

‘Müsaade ederseniz, Ceylan’ı yüksek okullara göndermek istiyorum’ demiş. Üstad:

‘Muhammed kardaşım! Sen Ceylan’ı bize ver. Önce Risale-i Nur mektebinde okusun’ diye

tavsiyede bulunmuş. Mehmet Ağabey'im hiç düşünmeden:

‘Peki, Üstad'ım!’ demiş.

Düşünebiliyor musunuz?

Afyon Hapsi'nden yeni gelmişti o zamanlar Mehmet Ağabey'im. Dükkânları iki sene kapalı kalmıştı. Dükkânlara bakan da olmamıştı, başkalarının elinde sahipsiz bırakılmıştı. Büyük ekonomik sıkıntı içinde yaşıyorlardı... O sıkıntıyı dükkânın mülkiyetini satarak karşılamıştı Mehmet Ağabey'im. Böyle bir ortamda bile ‘Üstad'ım, eğer isterseniz, diğer evladımı da size vereyim’ diyor, fedakârlığın yüksek bir mertebesinde olduğunu gösteriyordu.

Gördüğüm Esrarengiz Rüya...

1953'te, 15 yaşındayken bir rüya görmüştüm. Üstad'ın Isparta'ya gitmesinden önceydi. Rüyamda Stalin geliyordu. Tabii ben Stalin'i tanımıyorum. Hiç resmini görmemiştim. O zamana kadar ne ismini duymuştum, ne de okumuştum. Dediler:

‘Stalin gelmiş, Üstad'ımızı öldürecekmiş!’

Biz üçümüz (Ceylan Ağabey, Zübeyir Ağabey ve ben) bir olduk. Üstad'ımızın kapısında Stalin'i içeriye sokmamak için bekliyoruz. Stalin, hükümet binasının önünden hücum edip Üstad'ımızın evine doğru gelmeye başladı. Gür bıyıklı, askeri üniformalı birisiydi. Omzunda da beline kadar uzanan bir kayış kemer vardı. Görkemli bir şekilde geldi. Tam Üstad'ımızın evinin önüne gelince, aniden içeri girmek istedi. Biz üçümüz kollarımızla iterek savuşturduk, birkaç adım geri gitti. Biraz daha durdu, tekrar girmek istedi.

Bu defa öyle hızlı geldi ki, o bizi savuşturdu. Biz kenara savrulduk... O da boşta kalan kapıdan içeriye girdi. Kapıdan girince on metre kadar bir boşluk vardı Üstad'ın evinde. Bahçe gibiydi... Orası geçildikten sonra ancak merdivenle Üstad'ımızın odasına çıkılırdı.

O boşluğu geçti, merdivenlerden çıkmaya başladı. Biz de arkasından koşuyoruz, gayret sarf ediyoruz ki, turalım. Yukarıya bırakmayalım. Fakat bir türlü muvaffak olamıyoruz. Merdivenlerden çıkarken baktık ki, Üstad, yukarıdan aşağıya doğru inmeye başladı. Aynen Fatih Camii'nde çekilmiş v e *Tarihçe-i Hayat*'a da konmuş resmindeki kıyafetiyle... Sağ elinde keser vardı. Stalin bütün gücüyle yukarı çıkmaya, Üstad'ımız aşağıya inmeye başladı. Tam merdiven sahanlığında buluştular. Üstad'ımız yukarıdan aşağıya keserle Stalin'in başına darbeler indirdi. Vurdu vurdu, Stalin düştü ve öldü. Ben de uyandım.

“Hemen Mahmut'u Al, Gel”

Ertesi gün dükkâna gidip Mehmet Çalışkan Ağabey'ime anlattım. O da Zübeyir Ağabey'e söyledi. Zübeyir Ağabey gidip Üstad'a anlatmış. Üstad'ımız ‘Hemen git, Mahmut'u al, gel!’ demiş Zübeyir Ağabey'e. On dakika sonra Zübeyir Ağabey geldi. ‘Kardeşim, Üstad seni istiyor’ dedi. Gittik, beraber çıktık Üstad'ımızın odasına. Üstad'ımız karyolasında oturuyordu. Ben elini öpüp, ayakucuna oturdum. ‘Sen sefa gelmişsin. Bir rüya görmüşsün. Nasıl gördün, anlat bakalım’ dedi.

Rüyayı anlatmaya başladım:

‘Üstad'ım siz keserle başına vurdunuz vurdunuz, Stalin öldü ve düştü’ deyince birden yatakta (ani bir atakla) iki dizi üzerine doğruldu. Yüksek sesle, ‘Fesübhanallah, fesübhanallah! Bak Zübeyir kardeşim, Mahmut evladım’ dedi. ‘Bu, Risale-i Nur'un Komünizm'e galip gelmesidir. Risale-i Nur, Komünizm'in belini kırdı, başını parçaladı. Daha kendini doğrultamaz!’ Sonra Zübeyir Ağabey'e dönerek; ‘Sen Mahmut'un rüyasını kaleme al, başka illere gönder, okusunlar’ dedi. Ondan sonra bana

dönüp, ‘Sen safa geldin’ dedi. Ben de yanından ayrıldım.

Fakat bu rüyada enteresan olan asıl şey, Stalin’in o gece Rusya’da gerçekten ölmesidir. Üstelik de beyin kanamasından! Fakat Ruslar bunu bütün dünyadan gizlemişler, on beş gün sonra ancak açıklamışlardır. Biz radyodan ve gazetelerden o zamanlar işitmiştik ki, tam rüyayı gördüğüm gece hem de beyin kanamasından ölmüştü.

Polisin “Rüya” Telaşı

Daha sonra Zübeyir Ağabey onu yazıp, Urfa, Kastamonu ve diğer yerlere göndermişti.

Kastamonu’ya giden mektubu kardeşler okuyup bir Risale’nin içine koymuşlar. Emniyetten arama olunca mektubu bulmuşlar. Bakıyorlar ki, Üstad’ımızın Stalin’i öldürdüğünden bahsediyor. Hemen Kastamonu emniyeti, Emirdağ karakoluna, ‘Acele bu rüyanın tahkik edilip bildirilmesi!’ diye bir yazı gönderiyor.

Ben bir gün dükkânda dururken bekçi geldi. ‘Sizi karakoldan çağırıyorlar’ dedi. Gittim. Başçavuş sert bir şekilde; ‘Gel buraya!’ dedi. ‘Sen rüya görmüşsün. Nasıl gördün, niye gördün, anlat bakalım?’

Sanki rüya görülmemiş de, ‘görölmüş gibi yazılmış’ gibi bir intiba edinmişler kendilerince. Ben de aynen anlattım. Gelen yazı ile karşılaştırdılar. Tabii aynı olunca bir şey diyemediler. Tutanak tutup imzalattılar, beni bıraktılar.

Üstad bu rüyaya çok ehemmiyet vermişti. ‘Burada Risale-i Nur’un şahs-ı manevisi olarak ben görölüyorum. Dinsizliğin şahs-ı manevisi de Stalin görünüyor’ demişti.

Allah korusun, demek ki, Stalin, Üstad’ı öldürseydi, Komünizm galip gelecekti. Bütün dünyayı komünist yapacaklardı. Niyetleri oydu. Bütün dünya onların korkusundan ne yapacağını bilemiyordu. Zaten Üstad’ımız, ‘Komünizmin önünde hiçbir kuvvet dayanamıyor. Yalnız Risale-i Nur set çekiyor’ diyordu. 90’lı yıllara kadar Rusya’ya her gidenin arkasına bir K.G.B. üyesi takılırdı. Hatta Rusya’ya herkes giremez, çıkamazdı. Nefes aldırıyorlardı insanlara. Bugün Risale-i Nur’lar, orada neşv ü nema bulmuş, dershaneler açılmıştır. Risaleler okunmaktadır. Yani Üstad’ımızın sözleri tahakkuk etmiştir.

Şoförlüğü Öğrenmem

Ben 1956’dan sonra Üstad’ımızın devamlı şoförlüğünü yaptım. Üstad’ımız sürekli kırlara gidiyordu. Son zamanlarda biraz daha uzaklara gidiyordu. Oralara gidince vasıta bulamıyordu. O tarafa giden arabalara biniyor, gideceği yere kadar gidip iniyordu. Daha sonra biraz kalıp, oradan geriye dönüyordu. Yaya olarak başlıyor, araba denk gelirse biniyor, değilse yayan geliyordu. Tabii parasız binmez, ücret verirdi. ‘Buyur, bu senin benzin paran’ diye üç-beş kuruş verirdi.

Tabii Zübeyir Ağabey de yanında olduğundan ne kadar zahmet çektiğini görüyordu. Bu durumu ağabeylere anlatmıştı. Üstad’ımızın çok zahmet çektiğini ağabeylerimle konuşuyorlardı.

Sonunda Üstad’ımıza araba almaya karar verdiler. Benim bundan haberim yoktu tabii. Ben de o sıralar Zübeyir Ağabey’e hizmet ediyordum.

‘Üstad’ımızın yanından ayrılmasın’ diye dışarıda göreceği birtakım işleri ben görüyordum. Mesela; su ve odun gibi bir şey gelecekse, bana haber veriyorlardı.

Bir gün böyle küçük işleri görmüştüm yine. Geri dönecektim. Zübeyir Ağabey ‘Gel, seni Üstad’la görüştüreyim de öyle git’ dedi. Vardım elini öptüm, yanına oturdum. ‘Ben, Çalışkanlar’ın hanesini kendi hanem gibi kabul ettim. Ben Çalışkanlar Hanedanı’na, annene ve babana her zaman dua ediyorum. Ben Emirdağ’ı, Nurs Köyü’m gibi kabul ettim’ diye beni taltif etti. Daha sonra bana, ‘Sen

safa geldin' dedi. Ben de müsaade istedim, ayrıldım. Eve gedecektim.

“Ben Olayım Üstad’ın Şoförü!”

Zübeyir Ağabey, ‘Kardeşim, işin yoksa beş-on dakika görüşelim’ dedi. Zübeyir Ağabey’in odasına geçtik. Bana Üstad’ımızın kırlara gittiğinde araba bulamayınca yorulup zahmet çektiğini, bunu ağabeylere anlattığını, onların da araba almaya karar verdiklerini söyledi. ‘Araba alınacak, ama hiçbirimiz şoför değiliz’ dedi. Ben de hiç düşünmeden ‘Ağabey, ben olayım Üstad’ın şoförü!’ dedim.

Ancak benim o zamanlar şoförlüğüm yoktu. Eskişehir’de bir şoför kursu olduğunu duymuştum. Zübeyir Ağabey ‘Sen git, öğren’ dedi. Ben de gittim. Yatılı bir kurstu, yazıldım. 45 günde öğrenip ehliyeti aldım ve geldim. Bu arada bir de cip denk geldi orada. Ehliyetle birlikte cipi de aldım, geldim.

Geldiğimde, Üstad Isparta’ya gitmişti. Ertesi gün ciple Isparta’ya gittim. Rüştü Çakın Ağabey’e vardım. O da Emirdağ’da Mehmet Ağabey’imin yaptığı gibi gelenleri Üstad’a haber verirdi. Bir boyacı dükkânı vardı. Zübeyir’le Ceylan Ağabey’e haber verdi. Geldiler. Beni alıp Üstad’ımızın evinin alt tarafında başka bir eve yerleştirdiler. Hatırlıyorum, iki katlı ahşap bir binaydı. Bir de yatak verdiler. ‘Sen bu akşam burada kal’ dediler.

Ben orada kaldım, ama çok mahzun oldum. O zamana kadar evden hiç ayrılmamıştım. Sabahleyin namazdan sonra kapı çalındı. Ceylan ve Zübeyir Ağabey’ler sabah dersinden sonra Üstad’ımıza benim geldiğimi söylemişler. ‘Üstad’ım, Mahmut araba almış. Hem burada çalışacak, hem de sizi gezdirecek’ demişler. Üstad’ımız; ‘Nerede?’ diye sormuş. ‘Aşağı evde kalıyor’ diye cevap vermişler. Hemen Ceylan Ağabey’i göndermiş bana. ‘Çabuk Mahmut’u al, gel’ demiş. O gelince ben rahatladım. Gittik, Üstad’ımızın elini öptüm. ‘Sen safa geldin. Sen araba almışsın. Beni gezdirmek için gelmişsin, öyle mi?’ dedi. ‘Evet, Üstad’ım!’ dedim. ‘Maşaallah kardeşim, tam, tam, tam!’ dedi.

‘Sen de Bizim Yanımızda Kalacaksın’

‘Nerede kalıyorsun sen?’ diye sordu.

‘Aşağıda, bir evde kalıyorum’ dedim.

‘Yok, şimdiden sonra sen de bizim yanımızda kalacaksın’ dedi. Tabii ondan sonra dünyalar benim oldu. O ciple Üstad’ı gezdirmeye başladık. Kırlara, Isparta’nın civarına (Ayaz Tepesi, Kirazlık Tepesi, Gölcük, Sav Köyü), Eğirdir’e, Barla’ya gidip geliyoruz. Barla’da yol yoktu. Arabamız arazi vitesli olduğu için dağ, taş dinlemiyordu. Barla’nın içerisine kadar gidiyorduk.

Tabii nereye gitsek, takip ediliyorduk. Fakat hiç çekinmiyorduk. Üstad’la olmak insana öyle bir güven duygusu veriyordu ki, dünya üstümüze gelse, hiç aldırmıyorduk.

Arabanın Değiştirilmesi

İkinci arabanın alınışı ise şöyle:

Biliyorsunuz, cip çadırdan kaplama... Kırlarda, toprak yollarda tozların ve soğuğun girmesine engel olunamıyordu. Bir kış günü Üstad, ‘Arabayı hazırlayın, Emirdağ’a gideceğiz!’ dedi. Hava çok soğuktu, belki eksi 15-20 dereceydi. ‘Peki’ dedik. Zübeyir Ağabey:

‘Kardeşim ne yapacağız?’ dedi. Sonra biraz düşündü ve dedi ki:

‘Üstad’ımızın oturduğu yere döşek koyalım. Etrafını yorganla saralım. Önüne de mangalla ateş koyalım. O şekilde götürelim.’

Öyle yaptık, sabah çıkıp akşam Emirdağ’a vardık. Yollar bozuk tabii... Beş on gün kaldıktan sonra

tekrar Isparta'ya gittik. Isparta'da, Tahiri Mutlu Ağabey de bizimleydi. Yaşı Üstad'ımıza yakın olduğu halde, mübarek, Üstad'ımızın arabası kapıya gelmeden hızla merdivenlerden iner, koluna girer ve yerine çıkarırdı. Tahiri Ağabey döndü geldi. 'Kardeş, Üstad'ımız sık sık gidip gelmek ister Emirdağ'a... Bu araba ile Üstad'ımızı hasta ederiz. Nasıl yapalım?' dedi. Sonra istişare ettiler. Taksi almaya karar verildi.

Tahiri Ağabey'le İstanbul'a gittik. Birkaç gün gezip aradık. İstedığımızı bulamadık. Isparta'ya döndük. Orada bir oto boyacısı vardı. Dedi ki; 'Bir de isterseniz Ankara'ya gidin. Belki orada bulursunuz.' O da bizimle geldi, gittik. İndik uçümüz de otobüsten, sorduk Kavaklıdere'yi. Tarif ettiler. Vardık ki, aradığımız araba orada duruyor. Amerikan konsolosu vazifesini bitirip dönerken arabayı satılığa çıkarmış. Araba hoşumuza gitti, pazarlık edip aldık. Araba sanki Üstad'ımız için hazır bekletiliyordu. Tabii o araba muhteşemdi! Kimsede öyle bir araba yoktu o zamanlar. Cipi satıp, üzerine para ilave ederek arabayı aldık.

Ağabeylerim ve Üstad

Mehmet Ağabey'imın Üstad'ın yanında ayrı bir yeri vardı. Üstad, bir şey olunca ilk onu çağırırdı. Bir sorun olursa, ilk onla görüşürdü. Bir şey paylaşacağı veya istişare edeceği zaman da hep onu çağırırdı.

Ahmet Çalışkan da çok önemli bir isimdi. Ama o ilk zamanlar biraz geride kaldı. Onun da bir bakkalı vardı.

Vahşi Şaban Ağabey'le Tanışmamız

Basında aleyhte çıkan yazılara cevaben bir mektup yazılmıştı. Altına da Üstad'ın hizmetkârlarının isimleri yazıldı. Ondan dolayı 1958'de Ankara'da ağabeyleri tevkif ettiler. Zübeyir, Ceylan, Bayram, Sungur, Tahiri Mutlu, Rüştü Çakın Ağabey'ler, hepsi Ankara'ya gittiler. Ben imzalamamıştım. Üstad'la ikimiz kaldık. Ben Zübeyir Ağabey yerine, Üstad'ın hizmetine bakıyordum. Hem de şoförlüğünü yapıyordum. Birkaç gün kırlara gittik, geldik. Sonra bir gün Üstad'ımızın yanına Vahşi Şaban Ağabey geldi. Üstad ona sordu:

'Şaban sen ne yapıyorsun?'

'Üstad'ım, ben Hüsrev Ağabey'e bakıyorum.'

Hüsrev Ağabey de o zamanlar Kur'an'ı yazıyordu. Hiç dışarı çıkmıyordu. Üstad:

'Sen şimdi bizim yanımızda kal, buraya lazımsın' dedi. O da:

'Peki, Üstad'ım' deyip kaldı. Birkaç gün sabah dersini beraber yaptık, civarda gezdik. Derken;

'Arabayı hazırlayın! Sabah Emirdağ'a gideceğiz' dedi. Şaban Ağabey'e de 'Sen burada kal!' dedi. Bir yere gidildiğinde evde muhakkak Tahiri Ağabey'i bırakırdı.

Ben ne zaman eve yaklaşısam kornaya basıyordum. Biz kapıya varana kadar Tahiri Mutlu Ağabey aşağıya iniyor. Üstad'ımızı karşılıyordu.

"Burası Âlem-i İslam'ın Merkezidir"

Neyse... Biz Emirdağ'a gitmek üzere yola çıktık. Ardından Mustafa Ezener Ağabey gelmişti. Emirdağ'a hareket ettiğimizi duyunca 'Keşke beş-on dakika önce gelseydim, Üstad'la görüşürdüm' demiş. Şaban Ağabey, Mustafa Ezener'e sormuş:

'Ağabey, Üstad'ımız geri ne zaman gelir?'

'On, on beş gün durur. Sonra gelir' demiş.

O zaman Şaban Ağabey, ‘Ben köye gider, gelirim’ deyip evden ayrılmış.

Karayollarının park yerinde namaz için durmuştuk. Üstad birden ‘Gitmeyeceğiz!’ dedi. Oradan tekrar Isparta’ya döndük. Ben yine her zamanki gibi yaklaşınca kornaya bastım. ‘Şaban Ağabey inip karşılasın’ diye. Kapının önüne geldim, inen falan yok. Arabadan inip zile bastım, açan yok! Kapı kilitli, Üstad’ımız arabada bekliyor. Ben heyecanlandım. ‘Üstad’ımızı bekletirsek kızar, sinirlenir’ diye korktum.

‘Üstad’ımız üzülmesin’ diye hemen aklıma yan duvardan atlayıp kapının sürgüsünü açmak geldi. Atlayıp kapıyı açtım. Üstad’ımızın koluna girip odasına çıkardım. Zaten odasının anahtarı da kendisindeydi.

Aradan birkaç gün geçti. Şaban Ağabey gelmiş, bakmış ki araba kapıda! ‘Eyvah!’ demiş. ‘Ben ne yaptım?’ Kendi hesabınca zannediyormuş ki, erkenden, Üstad’ımız dönmeden gelmiş. Bir de bakmış ki, araba orada kendisini bekliyor...

‘Siz ne zaman geri döndünüz?’ dedi.

‘Biz gitmedik ki!’ dedim.

‘Ben Ezener Ağabey’e sordum, böyle böyle dedi. Şimdi ben Üstad’ımıza ne diyeceğim? Üstad’ımız beni asar mı, keser mi? Söyle! Ne yapar?’

‘Vallahi bilmem ne yapar, en iyisi ses çıkarmadan bekle.’

İki gün bekledik... Üstad en sonunda bizi sabah dersine çağırdı, ders yaptık. Ders bittikten sonra Şaban Ağabey’e elini uzatarak ‘Alaküllihal burasını terk etmeyecektin!’ dedi. ‘Burası Âlem-i İslam’ın merkezi hükmündedir’ dedi. Başka bir şey söylemedi.”

Fatma Çalışkan (Tugay)

CEYLAN ÇALIŞKAN'IN HALASI Fatma Hanım'ı da Eskişehir'de ziyaret edip hatıralarını dinledik. Fatma Hanım, Şih Ali'nin kızı ve Nazım Tugay'ın eşidir. Çalışkanlar Hanedanı ile ilgili, ilginç bilgileri kendisinden aldığımız birinci hanım Şükran Çalışkan, diğeri de Fatma Hanım'dır. Bize şunları anlattı:

“O zaman kitaplar yasaktı. Bir komşumuz vardı. Ona verdik saklaması için. Sağ olsun, tehlikeyi göze alıp samanlıkta sakladı. Daha sonra bize ‘Allah razı olsun. Ben o kitapları sakladım da, onların yüzünden Allah bana yokluk göstermedi!’ demişti.

Emirdağ'da Adaçalı diye bir yer vardır. Üstad, Adaçalı'ya çok çıkmazdı, çünkü yolu rampa idi. Ekseriya Keçili'ye giderdi. Bağın sahibinde Üstad'ın verdiği paralardan vardı, hep mücevher gibi saklardı. Üzüm verirlermiş Üstad'a... Üstad da mutlaka parasını verirmiş. Onlar da ‘Bereket olsun’ diye saklarlarmış.

Üstad ilk zamanlar kırlara yaya gidiyordu. Sonra at buldular. Atla giderken Ceylan (rahmetli) önceden bize haber ediyordu. Geçerken elini öpmek için dışarı çıkıyorduk. ‘Siz benim ahiret hemşiremsiniz!’ diyordu.

Ceylan benim hem teyzemin oğlu, hem de ağabeyimin oğluydu. Allah vergisi bir şeydi ondaki... Güler yüzlü, tatlı dilli... Cenab-ı Allah, onu, öyle vermiş. Üstad'a nasip etmiş.

Ceylan, Halil, Mustafa Acet daha gençtiler, delikanlıydılar. Onlar o zamanlar Risale-i Nur'u daktiloya çekiyorlardı.

Evlerin içinde geceleyin hep çalışıyorlardı. Çok şükür, elhamdülillah...

Buranın Bereketi Hep Onun Hürmetine

Bir gün Üstad, (Keçili deriz, bağlık bahçelik bir yer vardır) Keçili'ye gidiyordu. Orada bir bağ varmış. O bağdaki bir ağacın yanına gidip ibadet ediyormuş. Bağın sahibi ‘Buranın bereketi hep onun hürmetinedir!’ dermiş.

Bir gün anam rahmetli peşine düşmüş. Giderken anama:

‘Dön geri!’ demiş, ‘Zındıklar takip ediyor!’ Anam dönmüş geri, ağlamaya başlamış. ‘Acaba Üstad'ı rahatsız mı ettim?’ diye.

Ceylan bir buçuk yaşında yetim kalmıştı. Annesinin ismi Ayşe'ydi. Mehmet Ağabey ondan sonra da evlenmişti. O hanımı da bir sene sonra vefat etmişti. Fethiye Yenge'mi ise 13 yaşındayken babası kendisine vermişti. Annesi önceleri vermek istememişti. Ama babası ‘Mehmet'ten iyi damat mı bulacağım?’ diyerek en sonunda Mehmet Ağabey'imle evlendirmişti kızını.

Ceylan'ın şakası çoktu. Konuşurken gülerdi. Çok güzel konuşurdu.”

Halil Çalışkan

HALİL ÇALIŞKAN, Osman Çalışkan'ın büyük oğludur. O da Ceylan gibi 1930 doğumludur. Kardeşi İhsan'dan üç yaş büyüktür.

Halil Çalışkan, Emirdağ'ın zeki ve başarılı gençlerindendir. Önceleri bir terzi dükkânında çıraklık yapar. Zamanla o da Risaleler'i okumaya ve amcaoğlu Ceylan'la birlikte Üstad'ın yanına gidip gelmeye başlar.

Üstad, Halil'in Risaleler'i okumaya başlamasından çok memnun olur. Onun da Ceylan gibi hizmette faal olmasını arzular. Emirdağ yangını münasebetiyle Üstad'ın yazdığı mektupta, her ikisine, “kardeşlerimin oğulları ve talebelerim” diye hitap etmesi manidardır:

“Biraderzadelerim ve talebelerim Ceylan ve Halil,

Etraftan Nur'un şakirtlerinin yangın münasebetiyle Çalışkanlar Hanedanı'na geçmiş olsunları ve tebrikleri karşısında isterdik ki, Çalışkanlar'dan birisi bir mukabele etsin. Bu mukabele hakkı, haslardan olan pederlerinizin vazifesi idi. Nasıl Ceylan çocukluk edip, babası ve amcası varken, haddinden tecavüz ederek, Çalışkanlar namına bir kısacık parça yazdı...”

Üstad'ın “biraderzadelerim ve talebelerim Ceylan ve Halil” diye hitap ettiği mektup

Mektubun bundan sonraki bölümünde Risale-i Nur hakkında konuşabilmek için en az iki üç sene Nurlar'ı okumak gerektiğinin belirtilmesi ayrıca önemli bir husustur:

“Hem Risale-i Nur hakkında konuşmak için, hiç olmazsa otuz-kırk Risaleler’i yazıp, iki üç sene Nurlar’ı okumak lazımdır.

Halil daha yeni başladı. Fakat haslardan olan mübarek pederi ve ahiret hemşirem olan muhterem validesi namına kabul edilir. Fakat şimdi değil.”

Ceylan’ın Yardımına Koşacak Biri

Daha sonra yazdığı bir mektupta Üstad, hizmetle ilgili bazı hatırlatmalarda bulunduktan sonra Ceylan’ın yardımına koşacak gençlerden birinin Halil olacağını belirtir:

“Şakirtlerin ve Risale-i Nur’un mesleği halisane çalışmak ve tam sadakatle hizmet etmektir. Ve tam ihtiyat etmektir. Riyakârlık, gösteriş, çocukluk, heveskârane hodefuruşluk vaziyetlerini kabul etmez. Zaten bunu beklerdim ki, hanedanımızdan bir-iki genç, Ceylan’ın yardımına koşsun.”

Gerçekten Halil, bir müddet sonra terzi çıraklığını bırakıp Ceylan’ın yanında hizmette yerini alır. İki amcaoğlu güzel bir ikili oluştururlar. Üstad’ın Emirdağ kırılarında yaptığı seyahatlerde hep yanında bulunurlar. Gerek şahsî, gerekse Risale-i Nur’a ait hizmetlerini dayanışma içinde yürütürler. Emirdağ’da Ceylan’dan sonra gençlerden hizmette ikinci sırada yer alan Halil’dir. İhsan Çalışkan, ara sıra Üstad’ın hizmetine gitmekle beraber dükkânda babasına yardımcı olur.

İhsan’ı Dünyaya Vermeseydim

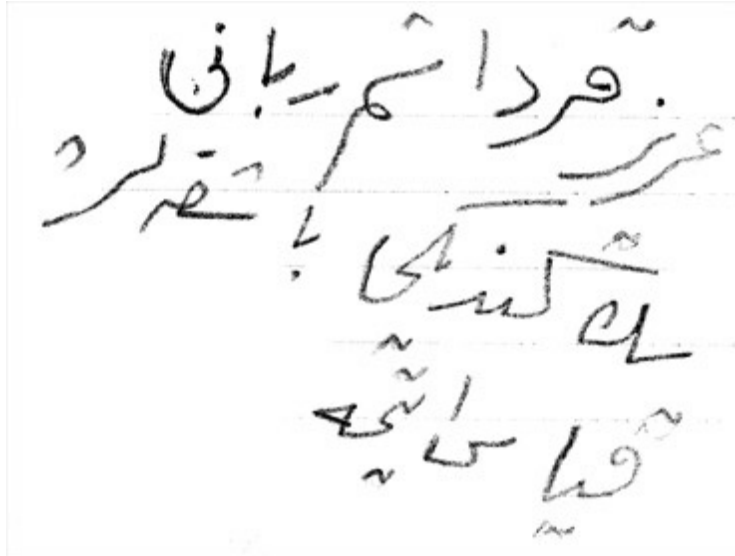
Üstad bir gün Osman Çalışkan’a:

“Kardeşim Osman, İhsan’ı dünyaya vermeseydim, Halil ve Ceylan’ı alamazdım” der. Bu yüzden İhsan’ın, onların yaptığı hizmetlere ortak olduğunu ifade eder.

Üstad, Halil Çalışkan’a ne hikmetse “Rabbânî” diye hitap eder. Yazdığı bir pusulada:

“Aziz Kardeşim Rabbânî! Sen kendini başkalara kıyas etme!” diye ikazda bulunur. Şükran Çalışkan’a sebebini sorduğumuzda, “Halil çok düşünceliydi. Az konuşurdu. Tefekküre daldı. Belki bundan dolayı Üstad kendisine böyle derdi” diye bir yorum getirmiştir.

Halil de Afyon Hapsi’ne girenlerdendir. Mehmet Feyzi ve Hüsrev Altınbaşak gibi ileri gelen Nur Talebeleri’nin bulunduğu koğuştadır.

Üstad, Halil Çalışkan’a “Rabbani” diye hitap ederdi

Müdafaası

Halil Çalışkan, Bediüzzaman'a hizmet etmekle ve gizli cemiyet kurup ona ortak olmakla suçlananlar arasındadır. İddialara karşı mahkemede yaptığı müdafaasında şunları söyler:

“Muhterem Heyet-i Hâkime!

Makam-ı iddia tarafından bana tebliğ edilen iddianamede, Üstad'ım efendime hizmetimi büyük bir suç olarak gösteriyor.

1944 yılında teşrif ederek, dört seneden beri kazamızda misafireten ikamet buyuran ve kendileri kırk seneden beri bütün dünya lezzetini ve istirahatını terk edip, sırf iman ve İslamiyet'e ve hususan vatanımızda iman ve ahiret yolunda Müslümanların saadet-i ebediyelerini kurtarmaya çalışan ve bilhassa Müslüman ve Türk olan milletimiz arasında dinimize çok zarar veren, maddi ve manevi zararı pek çok olan Bolşevikliğin muzır fikirlerinin millet arasına ve buna benzer vatan ve millete zararlı olan şeylere Risale-i Nur'un imanî ve ahlakî olan dersleriyle sed çeken ve bütün dünya âlimleri tarafından tahsin ve takdire layık olan Risale-i Nur'a ve Üstad'ıma müftehirane üç sene ara sıra hizmetim, adalet huzurunda bir suç mu teşkil ediyor? Ve bu hususta yine suç olarak gösterilen, hizmet için terziliğimi de terk ettiğimi yazıyor ki, böyle hak ve hakikat ve Kur'an-ı Kerim'in hakiki bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve Üstad'ıma canımı dahi feda etsem, büyük bir suç sayılıp vatan haini olarak mı tanınırım, sizden soruyorum?

Sayın Reis Bey!

Risale-i Nur'un bir kısım parçalarını okudum ve yazdım. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, öteden beri kalbimde yaşayan ilme karşı fevkalade bir iştiyakla bu Risaleler'den istifadeye başladım. Bunlarla pek yakından alakadar olduğum halde, içinde ne halkı hükümet aleyhine teşvik ve ne de emniyeti bozacak ve gizli bir cemiyet kurmaya dair hiçbir şey görmediğim gibi, Üstad'ımdan da gerek mehdiliğe ve mücedditliğe ve gerekse bu hareketlere dair hiçbir şey işitmedim. Risale-i Nur'un ve Üstad'ımın ve biz talebelerin yegâne gaye ve hizmetimiz, İslamiyet'e ve hususan Türk milletine iman ve ahlak cihetine, bu hizmetleri için ilişmemek lazımdır.

Bizim gaye ve maksadımız budur. Başka hiçbir şey değildir. Ve bu vazifemiz de rıza-yı İlâhi içindir. Zaten böyle bir kudsi vazifeyi dünyaya ve dünya menfaatine alet ederek yapmayız ve tenezzül etmeyiz. Böyle kalbinde iman ve ahiret meşgalesinden başka hiçbir dünyevi maksat ve gaye bulunmayan halis Nur şakirtlerine, iddia makamının, hiçbir zaman hatırıma gelmeyen 'gizli cemiyet kurmak' ithamlarına tahammül edemiyoruz.

İşte Muhterem Heyet-i Hâkime!

Sizin, biz Risale-i Nur talebelerinin gaye ve maksatlarını ve mahiyetlerini anladığınıza ve iddia makamının bize isnat ettiği suçlarla alakamızın olmadığına kanaat getirdiğinize inanıyoruz. Bu vesile ile yüksek mahkemenizden ve vicdanlarınızdan kitaplarımızın serbest olarak iadesini ve kendimizin beraatını talep ederiz.

Afyon Cezaevi'nde mevkuf

Halil Çalışkan”

Evliliği...

Osman Çalışkan 1952'de bir ameliyat geçirir. O sırada Halil askerden yeni dönmüştür. Ekonomik durumları da biraz sarsılmıştır. Özellikle annesi, Halil'i evlendirmek ister. Osman Çalışkan, Halil'i hizmete verdiğinden pek evlilik taraftarı değildir. Meseleyi Üstad'a götürüp istişare eder:

“Biliyorsunuz efendim, Sultan çok yalnız. Halil'i evlendirmek istiyor, ne dersiniz?”

Üstad:

“Ona izin vermiyordum, ama Sultan'ın hatırı için verebilirim” der. Bunun üzerine Halil'i

evlendirirler.

“Bana Oğlumun Acısını Gösterme Ya Rab!”

Halil ne yazık ki, 34 yaşında bağırsak kanserine tutulur. Osman Çalışkan felç geçirir. Fakat kendisinden çok, oğlunun hastalığına üzülür. Çünkü oğlu daha hayatının baharındadır.

Osman Çalışkan hep, “Bana oğlumun acısını gösterme Ya Rab!” diye dua eder. Belki daha önceden ölmesi mukadder olan Halil’in vefatını, bu dua geciktirir. Çünkü Halil 1965’te, babasının vefatından 46 gün sonra ahirete geçer. Böylece Allah, babasına, oğlunun vefatını göstermez. Vefat ettiklerinde oğlu 35, kendisi ise 76 yaşındadır.

Halil Çalışkan da Eskişehir’de Odunpazarı Mezarlığı’nda babasının ardından toprağa verilir.

Genç yaşta vefat eden Halil’in geride beş çocuğu yetim kalır.

Zübeyir Gündüzalp, bu vefakâr Nur talebesinin cenazesinde hazır bulunur. Şükran Çalışkan’ın ifadesine göre, Zübeyir Ağabey, annesini bizzat taziye ve teselli eder. Mutfağın kapısına yanaşıp Sultan Hanım’a:

“Anneciğim! Ben de rahatsızım. Akıbet hepimiz oraya gideceğiz. Doktora çıktım. ‘Sen cin misin, peri misin? İçinde hiç alet kalmamış, için kovan olmuş. İçinde bir şey yok’ demişti” diyerek kendi halini anlatır, onu teselli etmeye çalışır.

Allah hepsine gani gani rahmet eylesin.

“Lahikaya Girsin!”

Çalışkanlar Hanedanı’nın bahtiyar simalarından Osman Çalışkan ve hanımı Sultan ile oğlu Halil’in imzasını taşıyan manzumenin Üstad ve Risale-i Nur’a olan yakın alaka ve ihlaslarını göstermesi bakımından önemi büyüktür.

Üstad, lahikaya girmesini istediği bu manzumenin sonuna şu notu düşer:

“Çalışkan Hanedanı’ndan Risale-i Nur’a ciddi alakadar, bana da çok hizmet eden, Hacı Osman ve rüfekaşı Sultan ve mahdumları Halil’in Nurlar hakkında yazdıkları bir fıkra. Lahikaya girsin. S. N.”

Çok Aziz, Çok Muhterem Üstad’ım Efendim Hazretleri!

*Ey Risale-i Nur, aşkınla feryad ü fizar içinde ben,
Sevginle cuş u huruş eden yine ben,
Acıyarak hâlîme vicdanla elem çeken ben,
Mübarek Nur! Yirmi beş seneye nasıl tahammül ettin sen.*

*Kudret yazsın seni, bütün dünya seyretsin,
Âlemi nur kaplasın, müminler şad olsun,
Zulüm kalksın, dalalet ağlasın, zındığın mumu sönsün,
Hasret kalan züvvar, nur ellerini öpsün.*

*Mübarek Nur, el bende, kalem bende, parlayan ziya sende,
Emir sende, hüküm sende, beşaret yine sende,
Bağlayan sen, çözen sen, ferman sende,
Açılsın mektep, okunsun ebcet, sultanlık sende.*

Dileriz, rahmet Cenab-ı Hak’tan bol olsun,

*Tekkeler umar himmet, Üstad'ımız var olsun,
Çoğalsın kardeş, cihana iman dolsun,
Ey Üstad! Ömrün uzun, üç ayların mübarek olsun.*

*Seni bize imdada yolladı Rahman,
Sıfatını biliriz; kurtarmak iman,
Nurdan devamız var, korkmayız heman,
Ey korkaklara bir kuvvet Risale-i Nur.*

*Artık göster yüzünü, açılsın gözüümüz,
Dağıt dermanını gülsün yüzümüz,
Nurunla yoğruldu bütün özümüz,
Ey karalara bir ak, Risale-i Nur*

*Nurunla aydınlandı cihan güneşi,
Dünyaya gelmedi nurun bir eşi,
Bu kadar hainin aramızda ne işi?
Ey zındıkaya korku Risale-i Nur.*

*Vallah sensin cihana manevi başkan,
Senin cismin büyüktür dağdan ve taştan,
Sen aman çekilme bu faydalı işten,
Ey ölümden korkmayan Risale-i Nur.*

*Senin nurun bir nur ki, tadına doyulmaz,
Nurun deryasına dalan artık ayılmaz,
Senin mübarek yüzünü görmeden durulmaz,
Ey insanlara bir ümit Risale-i Nur.*

*Senin eserlerini dünyada kapıştık,
Nurun eline "Bismillah" deyip yapıştık,
Meylimiz yok dünyaya tek bir kuruşluk,
Ey dertlilere derman Risale-i Nur.*

*Bizler aciziz, çevirme, geldik kapına,
Senin nurunu gördük, girdik yoluna,
İmdat eyle, kemter, aciz kuluna,
Ey doğruya delil Risale-i Nur.*

*Canımız feda olsun senin yoluna,
Kılınıcı çekip girdik koluna,
Kendimizi attık Nur'un yoluna,
Ey münkire tufan Risale-i Nur.*

*Artık imdat eyle bizlere,
Allah uzun ömür versin sizlere,
Nur deryasına dalan gözlere,
Ey manevi şifa veren Risale-i Nur.*

*Senin Nur'unun aleyhinde atılmaz,
Nur'un eserleri pis ellerle tutulmaz,
Nur'un altına girdik, artık kaçılmaz,
Ey cephe-i iman Risale-i Nur.*

*Nurlu kitapların Lem'a, Sözler, Şualar,
Okumağa doyulmaz birkaç defalar,
Nurun bize verir manevi gıdalar,
Ey bir numune-i âlem Risale-i Nur.*

*Sana karşı dünyanın bu kadar sözleri,
Sürüyoruz gittiğin nurlu izleri,
“Ah” deyip nurdan yaş döken gözleri,
Ey bir hakikat-ı âlem Risale-i Nur.*

*Saatlerce hiç durmadan çalıştın,
Çalışa çalışa Hak yoluna ulaştın,
Hakk'a aman deyip ellerini açtın,
Ey karanlığa bir ışık Risale-i Nur.*

*Her derde derman bir Risalen var,
Durmadan çalışalım bize büyük kar,
Artık sana olduk ebedî bir yar,
Ey bize doğru misal Risale-i Nur.*

*Hasta olan gönüller artık açılsın,
Her tarafa Nur'un deryası saçılsın,
Bu zamanda kötünün yanından kaçılsın,
Ey kötülere doğru yol Risale-i Nur.*

*Sana kimse kötü gözle bakamaz,
Senin eserlerini kimse atamaz,
Şeytana uyup bizlere çatamaz,
Ey zamanın müceddidi Risale-i Nur.*

*Sensin bu zamanda en büyük âlim,
Eserinle olduk birer küçük âlim,
Aciz, küçük taleben çok zalim,
Senden medet bekler, Ey Risale-i Nur!*

Bu manzumenin sonunda yer alan takdim yazısı ise şöyledir:

“Üstad'ım Efendim Hazretleri!

Nur'un deryasından alabildiğimiz sözleri size sunduk. Kabulünü rica eder, hürmetle el ve ayaklarınızdan öperiz, efendimiz.

Çalışkan Hanedanı'ndan,

Baba-oğul Osman ve Halil ve Validesi Sultan”

Halil Çalışkan'ın kabri

İhsan Çalışkan

İHSAN ÇALIŞKAN, Osman Çalışkan'ın Halil'den sonra 1933'de dünyaya gelen ikinci oğludur. Ağabey'i Halil, Üstad'ın hizmetine girince o da babasının yanında kalarak ticarete kendisine yardımcı olur. Üstad buna işareten:

“Kardeşim İhsan, seni dünyaya verdim. Seni vermeseydim, Ceylan'la Halil'i hizmete alamazdım. Sen olmasaydın Ceylan benimle çalışamazdı. Sen onun vekili olarak dükkânda çalışıyorsun. Onun hizmetinde yarı yarıya ortaksın” der.

İhsan Çalışkan, dükkânda babasına yardım ettiği gibi, gelen misafirleri karşılayıp, Üstad'ın yanına getirip götürmekle de vazifelidir. Ve böylece hizmete yardımcı olmaktadır.

“Tam, Tam, Tam Kardeşim; Münasip...”

İhsan Çalışkan'ın askerlik vakti geldiğinde, tertip arkadaşları hep gittiği halde kendisinin celbi bir türlü gelmez. Anne-babası kendisini askere evli olarak göndermek isterler. Bu maksatla gelin ararlar. Aralarında konuşurlarken akıllarına, yanı başlarında bulunan amcakızı Şükran Hanım gelir. Osman Çalışkan yine Üstad'a danışmak üzere gider:

“Efendim, İhsan'ı evlendirerek askere göndermek istiyoruz, ne dersiniz?” Üstad:

”Münasiptir, fakat gelin adayı kimdir?”

“Malumunuz, bizim Abdullah'ın kerimesi Şükran var.”

“Tam, tam, tam kardeşim; münasip... Hayırlı, uğurlu olsun. Hemen çabuk pilavla çorbayı pişirin, bana da getirin!”

Üstad bu sözlerle bu evliliği tasvip ettiğini belirtir.

Osman Çalışkan, izin alması için bizzat İhsan'ı da Üstad'a gönderir. Üstad'la aralarında şu konuşma geçer:

“Gel kardeşim İhsan, hayırlı bir işin varmış.”

“Evet Üstad'ım.”

“Mübarek olsun! Kardeşim İhsan, Şükran benim kerimemdir. Sen de benim damadımsın!”

İhsan Çalışkan bunu duyunca adeta dünyalar kendisinin olur:

“Allah razı olsun Efendim” diyerek huzurdan ayrılır.

Nihayet düğün vakti gelir. Üstad'a düğün yemeği getirilir. Üstad, düğün yemeğinden yiyip duasını eder.

“Seni Erzurum'a Gönderiyorum!”

İhsan askerliğini beklemeye başlar. Fakat bir türlü celbi çıkmaz. “Aniden gelir” diye o sırada Isparta'da olan Üstad'ı ziyarete gider. Aradan on ay geçtiği halde hâlâ beklemektedir. Hatta İhsan'ın bu durumu, muhalifler arasında dedikodulara sebep olur. Bunlar Üstad'ın kulağına da gider:

“Kardeşim İhsan! Ortalıkta dedikodu var: ‘Osman'ın memurlarla arası iyi, oğlunu askere göndermiyor’ diyorlar!” der. Derken, İhsan'ın celbi gelir. Zübeyir Ağabey, İhsan'ın olduğu bir mecliste bunu Üstad'a haber verir. Üstad, bir-iki dakika pencereden dışarı baktıktan sonra:

“Kardeşim İhsan, seni Erzurum'a gönderiyorum!” der. İhsan da hiç düşünmeden:

“Peki, Efendim” der, huzurdan ayrılır.

Eve geldiğinde İhsan, ”Ben Erzurum'a gidiyorum!” diye bağırır. Annesi:

“Evladım, dur bakalım, daha kâğıdın gelmedi. Hem bu kışta, kıyamette Erzurum da neyin nesi?”

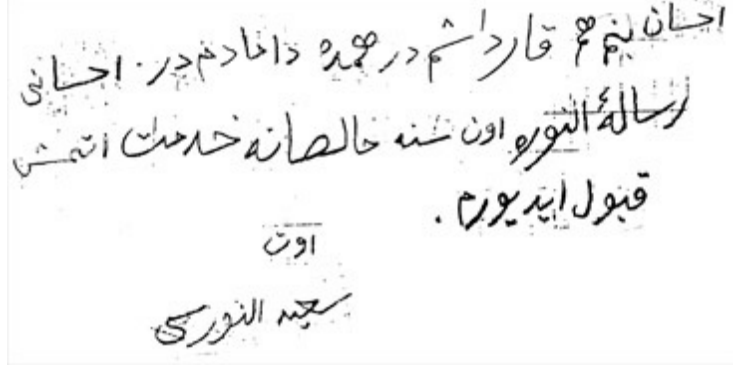
der. İhsan:

“Ben bilirim, Üstad’ım gönderdi” der. Bir müddet sonra kâğıtlar gelir. Gerçekten İhsan’ın askerliği Erzurum’a çıkmıştır!

“Hem Kardeşim, Hem Damadımdır”

Üstad bir kâğıda:

“İhsan benim, hem kardeşim, hem de damadımdır” diye yazıp İhsan’a verir. Altına “Evet” diye de imzasını atar.

İhsan Çalışkan, o kâğıdı uzun süre koynunda taşır. Sonra “Başına bir şey gelmesin” diye saklaması için annesi Sultan Hanım’a verir. Annesi “küçük enam”ın arasına sarıp bir yere saklar. Sultan Hanım vefat edince kâğıdı ne kadar arasalar da bulamazlar. İhsan Çalışkan, üzgündür, “Ah! Bir tezkerem vardı, onu da kaybettiniz. O olsaydı, cenazemde göğsüme koyardınız!” diye aile efradına sitemde bulunur. Ne gariptir ki, bu kâğıt, İhsan Çalışkan’ın vefatından sonra ortaya çıkar.

Benim Teberrükümdür!

1950’de İhsan Çalışkan diğer Çalışkanlar gibi gıda maddesi üzerine bir dükkân açar. Aradan on, on beş gün geçer. Üstad kırdan dönerken dükkânın önünde birden durur. İhsan hemen Üstad’ın yanına koşar, eline kapanır. Üstad cebinden on lira çıkarıp İhsan’a uzatarak, “Bu para ticarethanene benim teberrükümdür!” der.

Bazı Hatıralar

İhsan Çalışkan’ın kendi dilinden Necmeddin Şahiner’e anlattığı bazı hatıraları şöyle:

“1945 Ramazan’ı, akşamdan sonra Üstad’ın zehirlendiği haberini aldık. Mustafa Acet, Ceylan Çalışkan, Halil Çalışkan, Hamza Emek’le beraber Üstad’ın yanına gittik. Üstad çok rahatsızdı. Yatsı namazını kılmamıştı. Sonra abdest almasına yardım ettik. Ceylan Ağabey koluna girdi. Üstad oturarak yatsıyı kıldı. Gece saat on ikiye doğru, ‘Elhamdülillah, çok şükür... Bu ıstıraptan kurtuldum. Kardeşlere selam söyleyin, bana dua etsinler’ buyurdu.

İşte bu zehirlenmenin sonunda Hasan Feyzi, Üstad’ın bedeline ahirete irtihal etmişti.

Babam sabahleyin Üstad’ın ziyaretine gitmişti. Daha önceden Üstad’ın zehirleneceği haberini bilvesile öğrenmişti. Ama ne zaman olacağını bilemiyordu. Üstad’a:

‘Üstad’ım ihtar edilmedi mi, zehiri yemeseydiniz olmaz mıydı?’ dedi. Üstad:

‘Kardeşim Osman! Yemem lazımdı. Çünkü ben Hasan ve Hüseyin’in (r.a.) neslinden geliyorum. Beni onlar gibi şehit etmek istiyorlar, fakat muvaffak olamıyorlar’ dedi.

Yine 1946 sonlarıydı. Üstad'ı tekrar zehirlediler. Bu defaki, ilk gördüğüm zehirlenmeden daha şiddetliydi. Üstad çok ıstıraplı bir durumdaydı. Büyüklerimiz toplandı. Bir doktor getirilmesine karar verdiler. Eskişehir'den bir doktor getirdik, muayene etti, 'Tifo falan' dedi, dönüp gitti. Bundan sonra Üstad, 'Elhamdülillah çok şükür bu ıstırapı da atlattım' dedi. Daha sonra öğrendiğimize göre bu zehirlenmede de Tahiri Ağabey'in kızı Hicret, Üstad'ın yerine vefat etmiş!"

Üstad, Risale-i Nur'larla başlattığı iman hizmetine devam ediyor ve eserleri elden ele ulaştırılıyor ve buna bir türlü engel olamıyorlardı. Engel olamayınca baskıları arttırıyorlardı. Bununla ilgili İhsan Çalışkan'ın bir hatırası şöyle:

Duvarları Delmeye Mecbur Eden Tarassut

"1950 öncesiydi. Babamı ve amcalarımı karakoldan çağırdılar. Üstad'ın yanına girip çıkmamaları, bizleri de göndermemeleri hususunda tembih ettiler. Babam ve amcamlar, ne pahasına olursa olsun Üstad'ın hizmetinden geri durmayacaklarını söylediler.

Merhum İhsan Çalışkan, Bediüzzaman Sempozyumları'nın birinde (24 Eylül 1995)

Bunun üzerine Üstad'ın kapısına polis ve bekçi dikerek içeriye kimsenin girmesine müsaade etmediler. Biz, Üstad'a ulaşma yolunu arıyorduk. Sonunda Üstad'ın evinin bitişiğinde bulunan Sabri Usta'nın dükkânının arkasındaki duvarı deldik. Hazret-i Üstad'ın ihtiyacı olan hizmetleri bir müddet buradan girip çıkarak yapmaya devam ettik.

Üstad'ımız bir ziyaretimizde şöyle buyurmuştu:

'Biz burada tarassut altındayız. Bütün gözler Emirdağ üzerinde, fakat hizmetler Türkiye'nin her tarafında devam ediyor.'

Risale-i Nur'un Reklamını Yapıyorlar

Gazeteler, tutuklamaları, aleyhte haberleri, hapishaneye sevkleri yazıyordu. Ama serbest bırakılmaları, takipsizlikleri yazmıyorlardı. Buna rağmen Üstad şöyle diyordu:

'Bunlar bilmeden Risale-i Nur'u reklam ediyorlar. Gazete lisansıyla duymayanlara da duyuruyorlar.'

Risale-i Nur'u Okumak Önemli

Üstad ziyarete gelenlere:

‘Zahmet etmeyin. Beni görmeye değil, Risale-i Nur'u okumaya önem verin. Tekrar tekrar okuyun. Çünkü ben de dersimi Kur'an'dan ve Risale-i Nur'dan alıyorum' diyordu.

Üstad hediye kabul etmez, bazen ‘Getiren kırılmasın' diye ‘Aldım, kabul ettim' deyip geri verirdi. Fakat annem Sultan'dan ve Mehmet Amca'mın eşi Fethiye Yenge'nden gelen hediyeleri reddetmezdi. Fakat bedelini de mutlaka verirdi.

Siz Kime Hizmet Ettiğinizi Bilmiyorsunuz

Üstad bir gün babamla amcalarıma:

‘Kardeşim Muhammed, sizler kime hizmet ettiğinizi, nasıl bir şahısla konuştuğunuzu bilmiyorsunuz. Bir bilseniz...' demişti.

Bir gün Ankara'dan gelen bir misafire:

‘Hükümet ve Maarif Risale-i Nur'ları mekteplerde okutmaya mecburdurlar' demişti.

İman Küfür Davasının Canlı Şahitleri

Üstad ve Nur talebeleri Afyon'da mahkemeye götürülüyorlardı. Oturum henüz başlamamıştı. Mahkeme salonunda Üstad, Nur talebelerine şöyle dedi:

‘Sizler buraya niçin geldiniz, biliyor musunuz?’

Tabii kimseden bir ses çıkmıyor. Üstad devam ediyor:

‘Siz, ruz-i mahşerde imanla küfür davasının canlı şahitleri olmak için buraya getirildiniz.’

Siz İçeride Sıkıldınız

Hapse girildikten 6,5 ay sonra bir oturumdan önce, Üstad, Nur talebelerinden 6-7 kişiye işaret ederek, ‘Siz içeride sıkıldınız. Seni, seni ve seni çıkartacağım!’ diyor. Hakikaten o oturum sonunda içlerinde babam, Hasan Çalışkan ve Burhan Çakın'ın da bulunduğu 6-7 kişi tahliye ediliyor.

Yüzüne Bakmayız

Kur'an ve Risale-i Nur'la ilgili bir mesele olunca, Üstad, 25 yaşındaki bir delikanlı zindeliği kazanırdı. Bir gün Üstad'ın hizmetinde bulunuyorduk. Bir misafir gelmişti. Üstad dua eder şekilde elini açarak şöyle buyurdu:

‘Biz dairemiz içine aldığımızı kolay kolay bırakmayız.’ Sonra ellerini ileri doğru iterek ‘Bıraktığımız zaman da (Allah muhafaza buyursun) ruz-i mahşerde yüzüne bakmayız!’

İnşallah Zarar Görmeyecekler

1956, Eskişehir Zelzelesi'nden önce Üstad her gün kuşluk vakti, Emirdağ'dan Eskişehir'in Kanlıpınar semtine giderek bir, bir buçuk saat kadar kalır, orada dua ederdi. Sonra tekrar Emirdağ'a dönerdi. Son gidişi olan 28. günü amcam Mehmet Çalışkan da beraberdi. Üstad, amcamı Eskişehir'e gönderip, ‘Kardeşlerime selam söyle. Dua etsinler. Bir afet olacak. Fakat inşaallah zarar görmeyecekler!’ demiş.

Gariptir ki, zelzele tam Üstad'ın Eskişehir'e gelip gittiği gün sayısı kadar, (28 gün) hafif hafif devam etmişti. Fakat çok şükür, yine Üstad'ın dediği gibi, mühim bir zarar olmadan atlatılır.

Eskişehir yakınlarında Kanlıpınar mevki

Evi Boş Bırakmayın!

1959 sonları Üstad Hazretleri; İstanbul, Ankara ve Konya'yı içine alan bir seyahate çıkmıştı. Mustafa Acet, Ahmet Urfalı ve beni çağırdı. 'Ben gittikten sonra her akşam namazından sabah namazına kadar evimde kalır, beklersiniz. Evi boş bırakmayın!' dedi. Bu tür kalmalarımız aralıklarla olurdu.

Son defa Üstad, Isparta'dan geldiğinde, pazartesi günüydü. Çok rahatsızdı. Sesi çok zor çıkıyordu. Yatağına yatırdık. Grundig marka bir teypten Risale-i Nur dinliyordu. Bu seferki gelişi çok farklıydı.

Hepimizle teker teker kucaklaştı. Bizlere sarıldı, helalleşti. Alnımızdan öptü. Fakat diğer vedalarından farklı olarak alnımızdan üçer defa öptü. Çarşamba günü Isparta'ya gitmek üzere ayrıldı. Oradan Urfa'ya gitti. Birkaç gün sonra bizleri acıya boğan haberi aldık. Allah gani gani rahmet eylesin. (Âmin)"

“Risale-i Nur, Zındıkaya Galiptir”

İhsan Çalışkan'ın notları arasında yer alan Üstad ve Risale-i Nur'a ait bazı tespitler:

Üstad bir defasında Ceylan Ağabey'e hitaben:

“Risale-i Nur zındıkaya galiptir, değil mi Ceylan?” diye sormuştu. Ceylan Ağabey de:

“Evet, Üstad'ım” diye tasdik etmişti.

“Âlem-i İslam'ın Kapısının Kilidi Türkiye'dir”

Pakistan Maarif Vekili Ali Ekber Şah'a, ziyareti sırasında Üstad şöyle demişti:

“Kardeşim Ali Ekber!

Bu hizmetleri göğüs göğüse yapmak icap ediyor. Siperin arkasında hizmet olmaz. Esas hastalık burada başladı.

Ben Mekke'de de olsam buraya gelirdim. Asıl hizmet buradadır. Cephe buradadır. Âlem-i İslam'ın kapısının kilidi Türkiye'dedir. Bu kapıyı Âlem-i İslam üzerine açar. Katiyen buradan gitmek için izin yok!” demişti.

Din-i Mübine Hizmet Edecek Bir İdare

Bir keresinde de Üstad:

“Risale-i Nur talebelerinin hizmetleri bitmeyecektir. Türkiye’de mutlak din-i mübine hizmet edecek bir idare iş başına gelecektir!” demişti.

Nebi’nin Duası Gibi Makbuldür

“Babanın evladı hakkındaki duası, Nebi’nin duası gibi makbuldür. Annenin evladı hakkındaki duası, babaninkinden kesindir.”

İhsan Çalışkan'ın kabri

Şükran Çalışkan

ABDULLAH ÇALIŞKAN'IN ilk hanımı Ayşe'den dünyaya gelen Şükran Hanım, küçük yaşta babasıyla beraber Üstad'ı ziyarete gider. Yedi yaşlarındayken annesini kaybeder. İki yıl sonra da ablası vefat edince bunalıma girer. Babası kendisini teselli etmekte güçlük çeker. Yeni hanımına yemek yaptırarak bir tepsi ile kızına verip Üstad'a gönderir. Üstad kendisini muhatap alır, uzun uzun konuşur. Teselli eder, ikramlarda bulunur. Vefat eden annesi ile ablasının birbirine küs olduğunu belirterek, onları kabirde barıştırdığını, şimdi orada bayram ettiklerini söyler.

“Emanet Ediyorum”

Babası ölüm döşeğindeyken kızı Şükran'a “Seni önce Allah'a, sonra Üstad'ıma emanet ediyorum. Merak etme!” der. Babası vefat ettikten sonra, Üstad onu manevi evladı olarak kabul eder ve her sabah, bir parça ekmek içine peynir, zeytin ve bal gibi şeyler koyarak kendisine tayinat gönderir. Bu sayede üzüntülerini unuttur.

Daha sonra amcasının oğlu İhsan Çalışkan'la evlenmeleri söz konusu olunca, Üstad bu habere çok sevinir. “Hemen düğün çorbası ve pilavını pişirin, bana da getirin” der. Ve ilave eder: “Şükran benim kerimem, İhsan da benim damadımdır.”

Şükran Hanım'ın İhsan Çalışkan'dan beş çocuğu dünyaya gelir. Bunlar; Kadriye, Ali Said, Ulviye, Feyzi ve Nurdan'dır. O günlerle ilgili olarak anlattıkları hatıralardan bazıları şöyle:

Üstad'ın Evini Temizlerdik

“Üstad, Isparta'ya gittiğinde evini süpürür, siler, temizlerdik. Hatta badana ederdik. Bir defasında perdelerini yeniledik, örtüleri değiştirdik. Güllü dallı perdeler, örtüler taktık. Üstad geldiğinde onları görünce çok sevindi. Sonraları kayınpederime, ‘Kardeşim Osman, çok güzel olmuş, elinize sağlık! Bunlara bakıp bakıp tefekkür ediyorum!’ demiş.

Ceylan Çalışkan'ın torunu Ceylan Morgül

Babamın vefatının ardından iki sene kadar Mehmet Çalışkan amcamın yanında kaldım. Sonra evlendim. Mehmet Amca, çok hâlim selimdi. Ama sinirlendiği zaman birden bağırırdı. Ben oraya gittiğimde Ceylan Ağabey askerdeydi. Doğu’da idi. Urfa, Siirt taraflarında... Geldiğinde Üstad onu vazifeli olarak gönderirdi. Çok zekiydi. Torunu geliyor onun yerine (yaşı benzemesin), o da çok zeki... Dedesine çekmiş. Onun adı da Ceylan.

“Al da Kaç”

Ceylan Ağabey’im bize çok gelir giderdi. Rahmetli annem onu çok severdi. Ablamla da çok yakınlardı. Hepsi severlerdi Ceylan Ağabey’i. Dükkândayken ablama yiyecek bir şeyler verir, parasını almadan, ‘Al da kaç’ dermiş. Sonra babam gelip ablamın aldıklarının parasını verirmiş.

“Bana Bir Ceylan Lazım!”

Üstad, Emirdağ’a geldiğinde, ‘Bana bir Ceylan lazım!’ demiş. Emirdağ’da ne kadar Ceylan varsa getirmişler. ‘Bu değil, bu da değil’ demiş, hepsini göndermiş.

Ceylan’la Halil o zaman Afyon’da okuyorlardı. Ya ilk yarı tatili, ya da yaz tatiliydi, bilemiyorum. Osman Amca ‘Niye bizim Ceylan olmasın? Bir de onu götürelim’ demiş. Adı; Abdülkadir Ceylan’dı. Halil’le Ceylan’ı alıp getiriyor Osman Amcam. ‘Efendim bu da Ceylan’ deyince:

‘Tam, tam, tam, işte benim aradığım bu Ceylan’ diyor Üstad.

Halil’i de kastederek ‘Efendim, bunların ikisi de size hizmet edecek’ demiş Osman Amca. Halil’i önceleri terziye çırak olarak vermişti. Ancak Halil Ağabey, terzilikten usandı, çabuk çıktı. Biraz dükkânda çalıştı. Aynı zamanda Üstad’ın da hizmetinde idi.

“O Şaka Ceylan’a Ait!”

Ceylan herkese takılırdı. Çok muzipti. Üstad’ıma da nazlanırdı. Derler ki: Nazı da geçermiş. Hatta bir gün Sungur Ağabey de Ceylan gibi şaka yapmak istemiş Üstad’a. Üstad aniden ciddileşmiş: ‘O şaka Ceylan’a ait!’ demiş.

Hatta bir gün, şöyle bir olay yaşanmıştı:

Dükkânın üstü camın önüne denk gelirdi. Üstad oraya çıkar, minder koyar ve balkon gibi oturur, güneşlenirdi. Şemsiyesini de alırdı. Karşıda Bolvadinli Cafer Amca vardı. Kafesli yerinden bakardık. Bazen ben oradan geçerdim, bazen meşgul olurdu. Karşısında dururdum. Beni görsün de selam vereyim, diye.

Şükran Ceylan

Aslan Ceylan!

Ceylan, henüz askere gitmemişti. Hizmette çok ileriye. Herkesin gözüne batıyordu bu durum. Eskişehir’de, Hafız Osman’ın evinde sabahlara kadar Risale yazdıkları olurdu.

‘Üstad’a hizmet ediyor’ diye gazeteler, aleyhinde yazılar yazarlardı. ‘Bediüzzaman’ın bulaşıkçısı, kaşık yalayıcısı, soytarı Ceylan!’ diye.

Babam:

‘Kim ne derse desin, Ceylan Ceylan’dır. Aslan Ceylan!’ derdi.

Ceylan Ağabey’imi çok severdi.

Ölüm Haberi...

İstanbul’a gitti, evlendi. Sonra haber geldi. Kara haber...

Hamza Ağabey’de toplanmışlar. ‘Ne var, ne oldu?’ dedik.

‘Ceylan kaza geçirmiş!’ dediler. ‘Hem de durumu ağırılmış’ dediler.

Sonra cenazesi geldi...

Açtılar ki, mum gibi sararmış... Simsiyah bıyıkları vardı, yüzü nur gibiydi.

Halil Ağabey de, Ceylan’dan iki yıl sonra vefat etti!”

Kemal (Kamil) Çalışkan

KEMAL, ABDULLAH ÇALIŞKAN'IN dört çocuğundan tek erkek evladıdır. Üstad kendisine “Kamil” diye hitap eder. Şükran ablasından iki yıl sonra dünyaya gelir. Kamil, on beş yıl kadar Avrupa’da çalıştıktan sonra Türkiye’ye döner. Son yıllarını Eskişehir’de toptancılık yaparak geçirir. 2003 tarihinde vefat eder. İki oğlu, bir kızı vardır.

Kamil de amcaoğulları Ceylan ve Halil gibi Üstad’ın hizmetinde bulunur. Zaten ailecek Üstad’a bağlı olduklarından bazen kendisine küçük de olsa işler düştüğü olur. Amcaları ve amcaoğulları Üstad’la ilgilendiklerinden, kendisi de zaman zaman su taşımak, temizlik yapmak ve gazete almak gibi ufak tefek hizmetlerde bulunur.

Eskişehir’de Verilen Vazife...

Bir defasında Üstad, Kamil’e hususi bir vazife vererek Eskişehir’e gönderir. Eskişehir’de deprem olduğundan gidip oradaki kardeşlerin durumunu öğrenmesini ve Üstad’ın selamını iletmesini ister. “Şayet kalacak yer hususunda bir sıkıntıları varsa, Emirdağ’a gelmelerini” söylemesini tembih eder.

Kamil gidip durumu tetkik eder. Oradaki talebelere Üstad’ın selamını iletir. Hal ve hatırlarını sorar. Onlar da durumlarının iyi olduğunu, endişe edilecek bir şey olmadığını belirtirler. Üstad’a da selam gönderirler. Kamil gelip bu haberi Üstad’a ulaştırır. Kendi ifadesiyle *Son Şahitler*’de yer alan hatıraları şöyledir:

Kemal (Kamil) Çalışkan

Emirdağ Hatıraları...

“Üstad’ın dersinde birkaç defa bulunmuştum. Yine de şivesini pek anlayamazdım. Zaten Şark şivesiyle konuşurdu. Zübeyir Ağabey’le Ceylan Ağabey çok iyi anlarlardı. Zübeyir Ağabey’in hususiyeti, verilen işi çok iyi takip etmesiydi. Bize bazen postaya verilmek üzere mektuplar verirdi. Mektubu atıp geldikten sonra hemen kendisine tekmil verirdik.

Bir defasında Üstad’la birlikte Kapaklı semtine su getirmek için gitmiştik. Mahmut Amca’m, Ceylan ve Zübeyir Ağabey’ler de vardı. Zaten çok zamanlar oraya gider, biraz dinlenir ve sonra da su alır getirirdik. Ceylan Ağabey’in elinde bir fotoğraf makinesi vardı. Üstad’ın bir resmini çekmek istedi.

Üstad, ‘Keçeli’ diyerek eğilip yerden bir taş aldı. ‘Ne yapıyorsun?’ diye sordu ve tebessüm etti. Kaldırdığı taşı indirdi. Yarı şaka, yarı ciddi hali vardı. Tabii Ceylan Ağabey fotoğrafını çoktan çekmişti.

Üstad, sık sık arabayla kıra çıkardı. Devamlı takip edilirdi. Kırlara çıktığı zaman da takip ediyorlardı, ama fiili bir saldırıyı açıkça yapamıyorlardı.

Üstad’la Adnan Menderes’in Karşılaşması

Adnan Menderes, Emirdağ’a geldiği zaman Mahmut Amca’m, Ceylan Ağabey ve ben karşılamaya gittik. Bizim arabamız Menderes’in arabasının hemen arkasındaydı. Yanımıza bayrak da almıştık. Menderes, Üstad’ın evinin önünden geçerken, arabayı durdurdu. Üstad da pencereden dua ediyordu. Üstad’la karşılıklı selamlaştılar. Selamdan sonra da okula doğru gittiler.

O zamanlar Üstad hasta olduğundan gelenlerle görüşemiyordu. Zaten görüşen olursa karakola götürüp hesaba çekiyorlardı. Hatta bir defasında Avukat Abdurrahman Şeref Laç bile bu gazaba uğramıştı. Onu da götürüp ifadesini almışlardı. Devlet ricali ve memurlardan da gelenler çok olurdu. Mesela Demokrat Parti’nin Gümüşhane Milletvekili Ekrem Bey ve yine Muş Milletvekili Gıyaseddin Bey gelmişlerdi. Subaylardan da gelenler olurdu. Bir albay gelmişti mesela... Özellikle havacılar da çok gelen olurdu.

Üstad’ın Teberrükü

Bazen Üstad’a yemek götürürdük. Bize teberrüken beş-on kuruş para yahut lokum, ezme gibi yiyecekler verirdi. Böylece bizi mükâfatlandırırdı. Sabahları, dersten sonra siyah üzüm verirdi.

Üstad’ın arabası Isparta plakalıydı. Arabayı önce Mahmut Amca’m kullanıyordu. O askere gidince Ceylan Ağabey kullanmaya başladı. Sonraları Hüsnü Bayram kullandı.

Üstad ders sırasında bazen Ceylan ve Zübeyir Ağabey’lere de izah ettirirdi. Üstad’ın bir özelliği de Nur davasıyla bütünleşmiş olmasıydı. Nur talebelerine sıkıntı verildiği gün, mutlaka Üstad rahatsız olurdu.

İstanbul ve Ankara’dan Risaleler’in tab’ı için gelen ağabeyler, Zübeyir Ağabey vasıtasıyla hemen Üstad’la görüşürlerdi. Maalesef arkasında namaz kılma şerefine bir türlü eremedim. Muhaberatını genelde Ceylan Ağabey, şahsî hizmetini de genelde Zübeyir Ağabey yapardı.

Sabah Dersleri

Sabahları yaptığı dersleri dinlerdik. Yiyeceklerini itimat etmediği kimselerden almaz ve aldırılmazdı. Zaten bakkal da bizdik. Yoğurdu amcamın hanımı yapardı. Çamaşırlarını da yine amcamın hanımı yıkardı.

Emirdağlılar Üstad’ı yaşlı bir hoca olarak bilirlerdi. O şekilde hürmet ederlerdi. Üstad, Emirdağ’dan ayrılıp başka bir yere gitse kuraklık olur, yağmur yağmazdı. Emirdağ’da olursa halk, ‘Bereket geldi’ diye sevinirlerdi.”

Hüseyin Çalışkan

HÜSEYİN, HASAN ÇALIŞKAN'IN büyük oğludur. 1938 doğumludur.

O da babası ve ağabeyi Zeki gibi son yıllarını İstanbul'da geçirir ve 2003 yılında beyin kanaması geçirerek burada vefat eder. Üstad Bediüzzaman, Emirdağ'a geldiğinde Hüseyin daha 6 yaşlarındadır.

Hüseyin de diğerleri gibi, bakkal dükkânında babasına yardım eder. Gelip giderken, Üstad'ı çoğu kez evinin penceresinde görür.

“Bu Keçeli Çok Ehl-i Tahkiktir!”

Hüseyin bir gün babasını aramak üzere komşu dükkânlara gider. Bulamayınca aklına Üstad'ın evine gitmek gelir. Doğruca varır, yarı açık duran büyük kapıdan içeri girer. Kapı aralığından Üstad'ı gördüğü halde, aklı babasında olduğundan, selamsız sabahsız:

“Babam burada mı?” diye sorar. Üstad:

“Hayır, baban burada yok!” der.

Fakat Hüseyin, çocukluk hali, tatmin olmaz. Etrafa, araştıran gözlerle bakmaya devam eder. Babasının orada olmadığından emin olmak ister. Üstad, onun bu araştıran halini hayret ve tebessümle seyreder. Bundan sonra ne zaman yanına gitse, Üstad tebessüm ederek:

“Bu keçeli çok ehl-i tahkiktir!” diyerek kendisine takılır.

Kardeş Kavgası

Babasının dükkânı hemen Üstad'ın evinin karşısındadır. Bir gün Hüseyin, kardeşi Zeki ile dükkânda şiddetli bir kavgaya tutuşur. Üstad kavga gürültülerini pencereden seyreder. Hemen Zübeyir Gündüzalp'i göndererek onları yanına çağırır. Bu arada babaları Hasan Efendi de gelmiştir. Durumdan Üstad'ın haberdar olduğunu anlayınca renkleri atar. Babaları:

“Hadi bakalım şimdi ne haliniz varsa görün!” der. Hemen abdest alıp Üstad'ın odasına çıkarlar. Yere diz çöküp otururlar ve başları önde mahcup bir şekilde yarım saat kadar Üstad'ın nasihatini dinlerler. Üstad onlara yaptıkları işin kötülüğünden ve kendisinin mahcup olduğundan, birbirlerini sevmeleri gerektiğinden, bu hareketleriyle diğer kardeş ve akrabalarından ayrı düştüklerinden söz eder. Onlar bir daha böyle bir şey yapmayacaklarına dair söz vererek Üstad'ın huzurundan ayrılırlar.

Hüseyin, Üstad'ın Emirdağ'da iki cenaze namazına gittiğini hatırladığını söyler. Bunu da kendisine hocası Hafız Nuri Gönen'in söylediğini anlatır. Birisi; Emirdağ Çarşı Camii'nde kırk seneden fazla müezzinlik yapan Budakoğlu Murad Hoca'nındır. Diğeriyse; Emirdağ civarında düşen askerî uçakta şehit olan havacıların cenaze namazıdır.

Hüseyin o günlerle ilgili hatıralarını Necmeddin Şahiner'e şöyle anlatır:

Hüseyin Çalışkan'ın Dilinden Nurlu Hatıralar

“Üstad bizlere sık sık *Küçük Sözler*'i okumamızı tavsiye ederdi. Üstad'la birlikte Çarşı Camii'nde aynı safta sayısız cuma namazı kılmışımdır, elhamdülillah.

Bir gün ikindi namazını müteakip camide mevlid okunuyordu. Az bir cemaat vardı. Cemaate gülsuyu dökme işini bana vermişlerdi. Cemaate gülsuyunu döktükten sonra, yukarıda, müezzin mahfelinde yalnız oturan Üstad Hazretleri'ne de vermek için yanına varmıştım. ‘Elini açsın’ diye biraz beklemiştim. Hiç kıpırdamıyordu. Sol gerisine oturdum. O zaman bana sol elini uzattı, ben de

biraz gülsuyu döktüm.

Üstad’ın Ardında Kıldığım Namaz

Bir pazar günü babam ve arkadaşlarıyla Keçili Köyü’ne gitmiştik. Üstad Hazretleri de oradaydı. Ögle vakti köyün camiine gelmiştik. Camiye köyden kimse gelmemişti. On-on beş kişi hep Emirdağlı’ydık. Vakit girince cemaat arasında ihtilaf oldu. Vakit için herkes kendi saatine bakıyordu. Üstad Hazretleri de saatine bakmıştı. Babamın saati alafrangaydı. Ama o söylemiyordu. Epey müzakereden sonra ezan okundu. Üstad Hazretleri’nin imametinde namaz kıldık. Böylece stad Bediüzzaman’ın arkasında ilk defa namaz kılmış oldum. Zaten bir daha da kismet olmadı.

“Ne Kadar ok Zaman Ayırıyorsun?”

Emirdağ’da İsmail Ata’nın dükkânında yangın çıkmıştı. arşıda büyük zarar olmuştu. Üstad, Zübeyir Ağabey’i gönderip geçmiş olsun dileklerini ve zayi olan malların sadaka olabileceğini bildirmişti.

Saçı, sakalı gr olan Zübeyir Ağabey, normal zamanlarda saçını fazla uzatmadan tıraş olurdu. Bir gün stad; ‘Bu tıraşa ne kadar çok zaman ayırıyorsun!’ demişti. Zübeyir Ağabey bunun üzerine çok geç tıraş olmaya başladı. Bu yüzden saçları çok uzardı.

Üstad’ın Kitaplara Gösterdiği Hürmet

Emirdağ pazarında okul kitapları satan bir pazarcı vardı. Fazla kitapları balya yapıp üzerinde oturuyordu. Bunu gören stad Hazretleri, Zübeyir Ağabey’i gönderip adamı ikaz etmişti. Üstad, kitabın muhteviyatı ne olursa olsun, içinde mukaddes isimler bulunabileceği için üzerinde oturulamayacağını bildirmişti.”

M. Zeki Çalışkan

ZEKİ ÇALIŞKAN, Hasan Çalışkan'ın ikinci oğludur. 1940'ta Emirdağ'da dünyaya gelir. 1990'da, İstanbul'da Hakk'ın rahmetine kavuşur. Bir kandil gecesini otobüs durağında beklerken kalp krizinden vefat eder. *Son Şahitler*'de hatıralarını anlatırken şöyle der:

Zeki Çalışkan'ın Dilinden Hatıralar

“Üstad Hazretleri'ni ilk kez nasıl gördüğümü hatırlayamıyorum. Nasıl ki, insan, baba veya dedesini ilk gördüğü anı hatırlayamaz. Aynen öyle... Çünkü o, bizim ailemizden biriydi.

Üstad, 1944'lerde vefat eden Şeyh Ali dedemin yerini alan, âlim, fazıl, celalli, vakur ve biz çocuklara karşı da müşfik bir zat-ı muhteremdi. Hele bizimle konuşurken 'kardeşim' diye hitap etmesi, çok hoşumuza giderdi.

Keçili Köyü'nde bahçe içinde bir çardak vardı. Çok şirin, sevimli bir yerdi. Taş duvarlarla çevrili meyve bahçesinde her türlü meyve bulunurdu. Biraz da meyve yemek için olacak herhalde, oraya çok giderdik. Üstad'ın yatağı ağacın üzerine yerleştirilmişti. Oraya merdivenle çıkardık. Başucunda üzüm salkımları ve kızarmış elmalar olduğunu görür, çocuk aklıyla, neden yemediğini düşünürdük.

Zannediyorum, Risale-i Nur'ların bir kısım mektupları da orada yazılmıştı. Üstad, fesleğen kokulu saksı çiçeğini severdi. Muhtelif çiçeklerden demetler götürdüğümüzde

Zübeyir Ağabey; 'Kardeşim, Üstad fesleğeni sevdi, ötekilerden artık koparmayın!' demişti.

Bediüzzaman, Çarşı Camii'nde

Üstad'ı namaz kılarken Çarşı Camii'nin mahfelinde çok görürdüm. Beyaz işlemeli, pamuklu, zarif bir seccadesi vardı. Cuma namazına bir saat kala evden çıkar, yakın köylerden gelen ahali ve dükkân sahiplerinin arasından geçerek, selam vere vere camiye giderdi. Sonraları halkın yoğun ilgisinden korktuklarından dolayı bazı resmî zatlar mani olmuşlardı.

Hele bir namaza duruşu vardı ki...

İnsan onu seyretmekten zevk alırdı. Huşu ile dua eder; zarif, ince uzun parmaklı elleri ile tekbir alır, namaza dururdu. Namazın mana ve mahiyeti onun şahsında apaçık görünürdü. Tadil-i erkânı bir de onda görmek lazımdı.

Bediüzzaman'ın Teberrükleri

Üstad çayı çok severdi. O tarihte şeker, çay vesikaya düşmüştü. Hele şeker tamamen yok olmuştu! Üstad'ın şekerini dükkândan biz verirdik. Hep ben götürürdüm. Ağabeyim Hüseyin dükkânda otururdu. Her seferinde para vererek fiyatını öderdi.

Ayrıca bana ayak kirası olarak; hurma, elma, bisküvi verirdi. Bunlar başucundan hiç eksik olmazdı. Bize teberrüken verirdi. Yengemin (Mehmet Çalışkan amcamın hanımı) çorbasını alırdı. Birkaç sefer ben götürmüştüm. Parasını bana vermişti.

Çok zor yıllar geçirmişti. Bizim ilçede bazen, en yakın talebeleri olan Sungur ve Zübeyir Ağabey'leri bile yanına bırakmadılar. Onlara ayrı bir ev tutulmuştu.

O günlerde Üstad'ın çamaşırlarını (yıkaması için) sepetle Osman Çalışkan amcalara götürüyordum. Yolda burnuma gül kokusu gelmişti. Merak ettim. Sepeti yere dökerek içine baktım. 'Kirli' diye götürdüğüm çamaşırlar mis gibi gül kokuyordu. Bu hususa çok hayret etmiştim.

“Keçeli, Keçeli, Baktın mı Kasaya?”

Yine o günlerde, dükkânın tezgâhındaydım. Zübeyir Ağabey babama heyecanla ve gülerek bir şeyler anlatıyordu. Onlar da hayretle gülerek dinliyorlardı. Üstad’ın başucunda bir krem kutusu vardı. Nevaleyi ondan görürdü. Akşamleyin son meteliği de harcamışlar. Sabahleyin yine Üstad sipariş vermiş.

Zübeyir Ağabey, ‘Üstad’ım paramız kalmadı. Akşam hepsini harcadık!’ demiş. Celallenen Üstad; ‘Keçeli, keçeli, baktın mı kasaya?’ demiş. Kutuya bakan Zübeyir Ağabey, kutuda paraların olduğunu görmüştü. Bunu ilk defa bize anlatmıştı.

Bizler de buna benzer keramet hallerine çok şahit olmuştuk.

Kurban Eti

Üstad’ın karşı komşusu Cafer Ağa kurban kesmişti. Zübeyir Ağabey’lere de bir parça et vermişti. Ancak o, bunu kabul etmemişti. Kızan Cafer Ağa, Üstad’a gelerek, ‘Hiç kurban eti alınmaz mı?’ diye şikâyet etmişti Zübeyir Ağabey’i. Üstad:

‘Söyle onlara alsınlar’ demişti. Tabii Cafer Ağa sevinç içindeydi. Üstad ve Nur talebeleri zekât ve iftar daveti gibi şeyleri asla kabul etmezlerdi.

“Midenden Allah’a Sığınırım”

Evde odun taşınmıyor, badana yapılıyor, tahtalar siliniyordu. Üstad, Mustafa Acet Ağabey’e evine götürmesi için teberrüken bir bardak dut şurubu vermişti. O da aşağıya inip hepsini içmişti. Tabii eve gitmek çok vakit alacaktı.

Üstad, şüphelenerek, ‘Ne yaptın?’ diye sormuştu. Mustafa Ağabey ise ‘Boşalttım efendim’ demişti. Üstad; ‘Nereye boşalttın?’ deyince de foyası meydana çıkmıştı. Üstad; ‘Bir bardak şurubun hepsi içilir mi?’ diye tebessümle gelenlere bu olayı anlatıyor ve Mustafa Ağabey’e ‘Senin midenden Allah’a sığınırım’ diyordu.

Budoğlu’nun Başına Gelenler

Üstad, genelde Çarşı Camii’ne ikindi üzeri kapanır, çok zaman yatsı sonrasına kadar kalırdı. Camiinin üst katındaki mahfilde yeri vardı. Bilhassa cumaları, namazını orada kılardı. O zamanlar Emirdağ’da elektrik yoktu. Camide gaz lambası ve mum yanardı. Bir de o zamanlar çok muzip ve şakacı bir müezziniimiz vardı. Ekmekçi Koca’nın pederi ‘Müezzin Budoğlu’ diye anılırdı.

İşte bu Budoğlu, bir sabah namazı camiye açmış, lambayı yakmaya uğraşmış. Fakat kibriti yok! Kibriti olmadığı için Üstad’ın mahfilde bulunan kibritlerinden kullanmayı düşünmüş.

Birkaç gün hep böyle Üstad’ın kibritini kullanıyor. Güya habersiz alıyor. Aklı sıra Üstad’ı ‘İnzivaya dalmış. Dalgındır, bilmez, fark etmez’ diye düşünüyor. Üstad, kendisine haber verilmeden kibritlerinin alınmasına celalleniyo ve çağırarak; ‘Kardeşim al şu beş kuruşu da camiye bir kibrit al’ diyor. Şaşırır ve korkan Budoğlu, bu hadiseden sonra Üstad’a çok daha hürmetkâr davranmıştır.

Bir gün öğle namazını kılarken yine Budoğlu’nun başına şöyle bir olay gelmiş:

On liraya acilen ihtiyaç duyan müezzinin, namazda kalbinden hep bu on lira geçmiş. Bu esnada cebine sanki bir el girmiş. Namazdan sonra Üstad kendisine; ‘Namazda kalbine bir şey getirme!’ diye tembihte bulunmuş.

Bu müezzinin sesi çok gürdü. Ezan ve salaları uzak köylerden duyulurdu. Budoğlu Hoca, Üstad’ın

çok duasını almıştı.

Yedi-sekiz yaşlarındaydım. Akraba-i taallükattan yaşı tutanların hepsini Afyon Hapishanesi'nin kalın parmaklıklarının içine hapsetmişlerdi. Sarı, zalim bir gardiyan vardı. Bizi ne kadar azarlar ve korkuturdu! Uzaktan, hatta pencereden Üstad'a bakıp selam vermeyi bile yasaklamışlardı. Hayatta en çok sevindiğim gün; tahliyelerin olduğu gündür. Ve bir de 1950'de çıkan umumi af kanunu günüdür.”

Sadık Çalışkan

SADIK ÇALIŞKAN, Ceylan Çalışkan'ın üvey kardeşidir. Eskişehir'de, evinde ziyaret ettiğimiz Sadık Ağabey, Ceylan Ağabey'i ve Üstad'la olan hizmet günlerini bize şöyle anlattı:

“Ailemizin Üstad'la tanışmasından başlayayım.

Tabii o zamanlar yasaklar var, ‘şapka giyme mecburiyeti’ var. İnsanlar çekiniyor, korkuyorlar.

Üstad Emirdağ'a gelir gelmez, meydanda namaz kılınca herkes ‘Kim bu?’ diyor tabii. Cesareti, insanları şaşırtıyor. Hasan Amca'm namazdan sonra hemen elini öpüyor. Otelde ilk ziyaretine de zaten o gidiyor. Babam da sabah namazından önce gitmiş ve kapısını çalmış. İzin verilince içeriye girmiş.

‘Kimsin?’ demiş Üstad.

‘Hasan'ın ağabeyiyim’ demiş.

Sonra biraz daha konuşuyorlar. Beraber Çarşı Camii'ne sabah namazı kılmaya gidiyorlar ve öylece beraberlikleri başlıyor. Ondan sonra babam ve amcam Üstad'ı hiç bırakmıyorlar. Üstad, on beş gün kadar otelde kalıyor. Sonra ev tutuyorlar, oraya yerleşiyor.

Sadık Çalışkan

“Hz. Hasan'ın Neslindenim!”

Osman Çalışkan Amca'm, Afyon Hapsi'ne gitmeden önce, bir gün kendi kendisine şöyle düşünüyor: ‘Üstad Mehdi'dir’ diyorlar. Ama Mehdi, Al-i Beyt'ten olması lazım. Üstad Kürt, bu nasıl olacak? Üstad tam bu sıralarda kendisini çağırıyor. O daha hiçbir şey sormadan:

‘Kardeşim ben aslen Arap'ım ve Hz. Hasan'ın neslindenim’ diyor.

Ahmet Feyzi de:

‘Bediüzzaman cifirle çift Muhammed çıkar’ diyor.

“Ceylan'ı Bana Ver”

Afyon Hapsi'nden sonra Üstad bir gün, babama:

‘Kardeşim Muhammed, senin evladın çok. Bana Ceylan’ı ver’ demiştir.

Zaten Afyon Hapsi’ne kadar Ceylan Ağabey’imin hizmeti, Üstad’ımızın yanına ara ara gidip gelmek şeklindeydi. Üstad’ın yemeğini validem yapardı. O da her zaman:

‘Ceylan’ın validesi, benim validem gibidir’ derdi. Üstad’ın çamaşırlarını da annem yıkıyordu. Hatta validem yıkarken, Hasan Amca’m gelip yanında durur, nezaret edermiş. Üstad temizlikte çok hassastı. Rahmetli Bayram Ağabey:

‘Astığımızı yanlışlıkla başımız değse, hemen tekrar sudan geçirirdi’ demişti. O kadar titizdi.

Tezgâhın Altından Kazılan Kapı

Hapishaneden sonra Üstad’ın evinin önüne bekçi diktiler.

‘Artık bundan sonra kimse girip çıkmayacak! Hizmetini biz göreceğiz’ dediler. Soyadı ‘Ateşoğlu’ olan birisi vardı Emirdağ’da. Üstad’ın evinin altında dükkânı bulunurdu. Onun dükkânından (tezgâhının altından) amcalarım bir kapı kazmışlar ve oradan girip çıkmaya başlamışlardı. Bekçi de kapıda, bu durumdan habersiz, beklerdi.

Bir keresinde Üstad Hazretleri kıra gitmişti. Bir kendini bilmez başçavuş da Zübeyir Ağabey’in takkesini almak istemişti. Üstad, bu olay üzerine babamı çağırttı. Ona:

‘Rusya’da kumandana karşı ayağa kalkmayan Said, Ankara’da Mustafa Kemal’e karşı çıkan Said, burada Zübeyir’in başından takke alındığı zaman ses çıkarmıyor, neden? Çünkü sırtımızda yumurta küfesi var’ demiş.

Kelle Koltukta Olacak!

Ceylan Ağabey’le benim aramda 12 yaş vardı. Ağabey’im herkese şaka yapardı.

Hatta bir gün Fırıncı Ağabey’le beraber gelmişler. İstanbul’a dönecekler. Ağabey’im:

‘Bir Uludağ’a çıkalım’ demiş.

Babam:

‘Ben de geleyim’ demiş. Bunun üzerine ağabeyim, Fırıncı’ya dönerek:

‘Babama de ki; ‘Bizimle gelen, haneden berduş olacak ve kelle koltukta olacak. Ona göre!’ Babam da şaka yapmasını severdi. Hatta Sungur Ağabey bu halimizle neşelenirdi. Bize:

‘Seyyidler çok şaka yapar, yoksa siz seyyid misiniz?’ derdi.

“Bunu Dünyaya Vermeyeceğim!”

Bir gün ağabeyimin şoförlüğünde Isparta’ya gidiyorlarmış. Bayram Ağabey de varmış aralarında.

Arabayı durdurmuş. Gitmiş, çalışan greyderlerden birinin üzerine çıkmış. Şoförü ikna etmiş. Bakmışlar ki, ne görsünler! Ceylan Ağabey’im greyderi kırk yıllık operatör gibi kullanmaya başlamış. Üstad bunu görünce; ‘Bunu elimden almak istiyorlar, ama dünyaya vermeyeceğim. Gerçi dünya işini de çok güzel yapabilir, ama vermeyeceğim’ demiş.

“Evde Düğün Hatırası Olsun” diye

Düğününe; Osman Amca’m ve babam önderliğinde bir minibüs dolusu insanla gittik. Hafız Burhan da vardı. Ağabey’imi pek severdi. Eskişehir’de mukabele okurmuş... Emirdağ’a da gelmişti. Ağabeyimle dosttu. Zaten bir-iki kelime konuştuktan sonra, onunla herkes dost olurdu. Düğün, ağabeyimin evinde

oldu. Fırıncı Ağabey'in fırınına yakın bir ev tutulmuştu.

Gelin almaya gidildiğinde dahi boş durmamış, gelene kadar 'Evde düğün hatırası olsun' diye ufak bir Risale yazmıştı.

Ceylan Ağabey'in Vefatı

Vefat ettiği kazada, ağabeyim şoför mahallinde oturuyormuş. Hatta Ziya Nur da o zaman Bakırköy'de, hastanede imiş. Onu görünce başında Yasin okumuş.

Vefatından üç ay sonra kızı Nuran dünyaya geldi.

Mehmet Çalışkan torunu Nuran ile

Cenazesi çok kalabalıktı.

Ben Eskişehir'de askerdim. Havacıydım. İzin aldık, cenazeye katıldık.

Ağabeyim vefat ettiğinde Sungur Ağabey yoktu. Bir hafta sonra çoluğu çocuğuyla taziyeye geldiler. Kabristana gittik. Sungur Ağabey 'Biraz uzaklaş' der gibi yaptı. Orada durdu, okudu. Sonra dönüp valideye geldik.

Sungur Ağabey dedi ki: 'Konya'da masum bir çocuk rüyasında görmüş. Ceylan öldüğünü bilmiyormuş. Peygamberimiz'le Üstad gelmişler. 'Sen şehit oldun!' demişler.'

Validem, 'O, çocuk falan değildir. Sungur Ağabey'in kendisidir' demişti.

Annemin Kahramanlığı

Babam anlatmıştı:

'Sabah namazından çıktım. Baktım karakoldan savcı, kaymakam ve karakol komutanı beraber geliyor. 'Allah, Allah' dedim. Akşam bizim eve arama yapmak için gelmeye niyetlenmişler. Afyon valisi de gelmiş. 'Mutlaka arama yapılacak!' demiş. Buranın savcısı itiraz etmiş. Sabah olunca ancak gelebilmişler.

Validemin yanında bir kız vardı. Ona; 'Kapat kapıyı, ev sahibi olmadan içeri giremezler' demiş. Alalecele kitapları da komşunun bahçesinde saklamış. Geliyorlar, tabii kitapları bulamıyorlar. Bu

olay Üstad'ın zamanında yaşanmıştı. Üstad; 'Kahraman hemşirem böyle böyle yapmış!' diyerek iki ay boyunca gelenlere hep bunu anlatmıştı.'

Üstad'ı Dedemiz Bilirdik

Fayton bizim evde dururdu. Biz de zaman zaman Üstad'ın yanına otururduk. Bize bir şey demezdi. Biz Üstad'ı, dedemiz gibi bilirdik. Geçerken koşardık, biner faytonuna otururduk. Hiç itiraz etmezdi. Ceylan Ağabey arabayı kullanırdı.

Hatta bir keresinde Zeki Çalışkan'la top oynamıştık. Koştuk, top da elimizde Üstad, 'Nedir bu?' dedi. Biz mahcup bir şekilde sustuk. Ağabeyim anlattı: 'Efendim buna top derler, atarlar. Peşinden koşarlar, sonra tutarlar' deyince Üstad, 'Fesübanallah!' dedi.

Genç Olması Lazım

Bir gün sürülerin olduğu bir yerden geçerken Üstad, ağabeyime; 'Ceylan, sana bir sürü alalım. Bir de yaşlı bir nine alalım. Koyunların sütünü sağar' demiş. Ceylan Ağabey'im durur mu?

'Efendim, nine o işi yapamaz, genç olması lazım' demiş.

Gönlümüzü mü Almak İstiyorsun?

Eskişehir'de Sebze Pazarı vardır. Üstad, Yıldız Oteli'ne gelirken sebze hali uzaktan görünür. Üstad, 'Size üzüm alayım' der. Ceylan Ağabey'im:

'Üzüm mü almak istiyorsun, yoksa gönlümüzü mü almak istiyorsun?' der. Üstad:

'Keçeli, keçeli' diye karşılık verir.

Ceylan Ağabey ve Fırıncı Ağabey

Ceylan Ağabey'im, Fırıncı Ağabey'le çok samimiydiler. Bir gün beraber 'Uçağa binelim' demişler ve binip Bursa'ya gitmişler. Bir de resim çektirmişler. Pilot Ali Demirel'i görünce, 'Biz uçakta idik, sen neredeydin?' diye takılmışlardı.

Fırıncı Ağabey yorulunca uykusu çok derin olurmuş. Kimse kolay kolay kaldıramazmış. Ancak Ceylan Ağabey gelir, kaldırırılmış.

“Ben Senden Daha Yakışıklıyım”

Rahmetli Bayram Ağabey'e Antalya'dan kız vermek istemişlerdi. Ağabeyim:

'Yahu Bayram, ben senden daha yakışıklıyım, ama bana teklif eden yok!' diye takılmış ona.

Eskişehir'de Yalaman Camii imamı Osman Toprak Hoca vardı. Onun evinde Bayram ve Ceylan Ağabey'ler teksir yaparlardı. Osman Hoca da çok nüktedandı:

*Gelin, gelin getirin,
Geçin, geçin oturun.
Burası hoca evi,
Ne yiyin, ne götürün!*

diye onlara takılırılmış.

“Ne Dediysen Kabulümdür”

Osman Çalışkan Amca'mla bizim dükkân yan yana idi. Bir gün Ahmet Feyzi Ağabey gelmişti. Üstad'ı babamla beraber ziyarete gitmişlerdi. Ziyaretten sonra Üstad:

‘Sen hemen git kardeşim’ diyor. Babamla hapishane arkadaşlardı. Babam onun derin ilmini bildiğinden hemen bırakmak istemiyor. O gece sohbet yapması için alıkoyuyor.

‘Üstad’ın evinin önünden gitsek, görebilir’ diye arka sokaktan gelmişlerdi. Ceza hâkimi Ahmet Bey de vardı o sohbette. Ahmet Feyzi Ağabey gece yarısına kadar, hep Üstad’ın mehdiliğinden bahsetti.

Sabahleyin kahvaltı ettik. Zübeyir Ağabey geldi. Ahmet Feyzi’ye ‘Üstad seni çağırıyor!’ dedi. ‘Eyvah dayak var!’ diyerek ürkek ürkek gittiler. Üstad’ın yanına varınca, ‘Gel kardeşim! Sen gece ne konuştuysan hepsini tasdik ediyorum!’ demiş.

Asıl Maksat

Üstad’ı Emirdağ’a ‘Yok olsun, gitsin’ diye gönderiyorlar. Zira halkı da kaba saba insanlardan oluşuyordu. Fakat Çalışkanlar’ın tabiatı diğerlerinden farklıydı. Hatta dışarıdan gelenler bize, ‘Siz Emirdağlı değilsiniz’ derlerdi.

Keçili’de bir bahçe vardı. Etrafı taşlarla kaplıydı. Erik ağacında, tahtalardan yer yapmışlardı. Üstad’ın yatağını da üzerine koymuşlardı. Üstad, yazları orada yatardı.

Birkaç sefer biz de gitmiştik. Beş altı dönümlük bir yerdı. Üstad, ‘Ben, ekmeksiz ve susuz yaşayabilirim, fakat havasız yaşayamam!’ demişti. Sungur Ağabey anlatmıştı. Üstad, bazen gözlüklerini takar, dikkatle otları incelemiş.

Bu devir, o günlere göre çok şaşıalı bir devir. Dünyada cennet gibi yaşıyor.

“Doğru Söylediğin İçin Seni Affettim”

Üstad Hazretleri kavunu kaşıkla yerdi.

Bir gün yine bir kavunu biraz yemiş, Ceylan’a ‘Bunu götür, evde yiyin!’ demişti. O da eve getirmişti. Biz de ufak çocuğuz. Kavuna bir ip bağlayıp çekerek oynamaya başladık. Aradan üç-beş gün geçince, Üstad kavunu sormuş. Ceylan Ağabey’im, ‘Üstad’ım ip takıp çekmişler!’ deyince, ‘Doğru söylediğin için seni affettim. Ama ben, onu yesinler diye göndermişim’ demiş.

Üstad, Babamı Çok Severdi

Üstad Hazretleri babamı çok severdi. Hatta bir bayramda, babam ziyarete gitmiş de, Üstad, Ceylan Ağabey’ime:

‘Muhammed’i kabul etmeden kimseyi içeri alma!’ demiş. Anahtarı da sadece babamda vardı.

‘Sen Üstad’ı ne zaman ziyaret etmek istersen, sana serbest’ derdi. Hatta Pakistan Maarif Nazırı geldiğinde (uzun boylu, sarıklı bir zattı) babam, Üstad’a sormuş. ‘Gelsin!’ demiş. Salih Özcan, Zübeyir Ağabey ve babam varmış. Salih Özcan tercüme etmiş. Biraz konuştuktan sonra Üstad dizleri üstüne çöküp başlamış Arapça konuşmaya.

Oradan çıkmışlar, otele gelmişler. Dr. Tahir Bey ve beş altı kişi otelde o zattı ziyaret etmişler. Adam akşam tekrar Üstad’la görüşmek istemiş.

‘Üstad akşamdan sonra kimseyi kabul etmez!’ demişler.

Sabah Salih Özcan’la Konya’ya, Mevlana’yı ziyarete gideceklerdi. O zaman yirmi-yirmi beş kişilik otobüsler vardı. En önde yer ayırdılar. Babam, Hasan ve Osman Amca’malar da vardı. Üstad şehir dışına çıkmış şemsiyesiyle bekliyordu.

Üstad tekrar misafirin yanına bindi. Başladı konuşmaya... Bir yere kadar gittik. O ön kapıdan indi,

biz arka kapıdan. Derken kamyonlara el kaldırıyoruz, almıyorlar. Emirdağ’a gelirken bir de baktık bir kamyonun önünde Üstad ve Zübeyir Ağabey geliyorlar! Geldik, kapıyı açtık. Üstad ‘Bu ağayı karşılamaya gitmişiz!’ demişti.

Üstad’a Yapılan Baskılar

Bir de Üstad’ı takip eden uçaklar vardı. Beş tane uçak her dışarı çıkışında onu takip ediyordu. Hatta bir uçak düştü, beş asker şehit oldu. Üstad ‘Bunlar şehittir’ dedi ve cenaze namazlarına katıldı.

Bir gün Isparta’dan geliyoruz. Bolvadin’le Emirdağ arasında soğuk bir su vardı. Üstad oradan su içerdi. Üstad; ‘Ben biraz okuyacağım, yanıma kimseyi sokmayın!’ demiş o gün. Bir ağacın altına arabayı park etmişler. Bayram Ağabey namaza durmuş. Zübeyir Ağabey nöbet bekliyormuş.

Bir otobüs durmuş sonra yanlarında, üç-dört kişi inmişler. ‘Biz Üstad’ı ziyaret edeceğiz!’ demişler. Zübeyir Ağabey ‘Olmaz!’ demiş. Onu sürükleyerek gitmeye başlamışlar. Bayram Ağabey hemen namazdan selam verip kalkmış. Bütün gücüyle birine bir yumruk, diğerine bir tekme koymuş yuvarlamış. ‘Davranmayın!’ demiş, elini cebine atmış. Derken adamlar kaçışmışlar. Meğer bu adamlar ziyaret için değil, suikast için gelmişler.

“Benim Bu Evimi Muhafaza Edin”

Üstad, soğuk su içerdi. Eskişehir’den iri buzlar getirirdik. Suyu buz atar öyle içerdi.

Emirdağ’da babama ‘Benim bu evimi muhafaza edin!’ demiş. Hatta bir ara para da toplandı evi almak için. Ama sonradan engeller çıktı, ev bir türlü alınamadı.

Zübeyir Ağabey, dünyaya beş para kıymet vermeyen biriydi. Dükkâna gelirdi bazen. Babam bir şey ikram etmek isterdi. ‘Ağabey, mideme dokunuyor!’ derdi. Biz önceleri hasta zannederdik. Meğer yememek için her zaman öyle derdi.

Emirdağ’daki evin sahibi bir ara balta ile vurup evini yıkmak istiyor. Gaybî bir el bileğinden tutup engel oluyor. Sonra kalp krizi geçirip ölüyor.

“Kerametli Tepe”

Emirdağ’da ‘Kerametli Tepe’ diye bir yer varmış. Üstad, Ceylan Ağabey’im ve Zübeyir Ağabey beraberce gitmişler. Bir kavunla ekmek almışlar. Kavunla ekmeği aynı yere, yan yana koymuşlar. Kavun yerinde durduğu halde, ekmek birden yuvarlanmaya başlamış. Gitmişler, aramışlar, bulamamışlar. Dönüp geldiklerinde kavunun yanında ekmeğin durduğunu görmüşler. Üstad:

‘Bu tepenin sahibi var. Sizin aç kalmanıza razı olmamış, getirmiş!’ demiş.

Tahiri Ağabey’in Duası

1971’de babam mide kanaması geçirdi. Film çektirdik, ‘Kanser! Hemen ameliyat olması lazım!’ dediler. Ben bütün evrakları topladım, Haydar Ağabey’le Sadullah Nutku Ağabey’e gittik. ‘Filmde bir şey görünüyor, ama kanser denemez’ dedi. Babamda kalp de var.

Kur’an için para toplamak üzere Tahiri Ağabey’ler gelmişlerdi. Tahiri Ağabey ‘Kardeşim, sen bana niye haber vermedin? Ben sana dua ederdim’ dedi. Tahiri Ağabey, babama beş dakika kadar ayaküstü bir nazar etti. Sonra babam birden toparlandı. Hiçbir şeyi kalmadı.

“Kapıyı Açtım, Siz Geldiniz”

Bir gün Fırıncı Ağabey’ler Isparta’dan geliyorlarmış. Kanlıpınar’dan gelirken Fırıncı Ağabey sabah namazından önce bağırmış, ‘Ey Mehmet Ağabey, eğer evliya isen bizim geldiğimizi bil!’ demiş. Gelmişler ki, sabah dış kapı açık. Zili  alacakken bakmışlar ki, babam kapıda giyinik halde onları bekliyor! Babam demişti ki:

‘Birisi bana bir tokat vurdu, uyandım. Kapıyı açtım, siz geldiniz!’”

Ayşe Çalışkan (Akgün)

AYŞE HANIM, Ceylan Çalışkan'ın üvey kardeşlerindendir. Mehmet Çalışkan'ın Fethiye Hanım'dan 1948'de dünyaya gelen kızıdır. Prof. Ömer Rıza Akgün'ün eşidir. Bayram Yüksel'in eşi Nuriye Hanım kendisinden iki yaş büyük olan ablasıdır. Bize hatıralarını şöyle anlattı:

“Ceylan Ağabey'im özellikle beni çok severdi. Çünkü benim gözlerim, vefat eden annesinin gözlerine benzermiş. Tabii iki yaşındayken annesi vefat ettiği için onun bizzat hatırlaması mümkün değil. Babam, ona benim gözlerimin annesininkine benzediğini söylerdi. O yüzden beni çok severdi.

Annem, Ceylan Ağabey'imi bizden ayırmazdı. Ona yetimlik hissettirmezdi. Biz de onu üvey bilmezdik. Kendi öz ağabeyimiz olarak bilirdik. Hatta küçükken Üstad'ımızı da akrabamız bilirdik. Çünkü ailemizle o kadar yakındı ki, başka türlü düşünemezdik. Yemeği bizden giderdi. Ancak büyüdükten sonra Üstad'ımızla akraba olmadığımızı anladık.

Ben Üstad'ımıza yemek götürürdüm. O zamanlar dokuz-on yaşlarındaydım. Yemekleri sefer taşıyla götürürdüm. Kapı aralığından Ceylan Ağabey'im alırdı. Annem yemeğini yaparken abdest alır, başına beyaz bir örtü örter, öyle yapardı. Genelde yoğurtlu çorba yapardı. İçine yıldız şehriye ve yumurta koyardı.

Ben bir kere huzuruna çıktım. Ceylan Ağabey'im vardı. İlkokul üçüncü sınıfta Kur'an'ı hatmetmişim. Odasına girdim, diz çöktüm. Ceylan Ağabey'im beni tanıttı. Yanında İhlas Suresi'ni okudum. Söylediklerini pek anlamazdık. Şivesi değişikti. Ceylan Ağabey'im bize anlatırdı.

Şahide Anne bize geldiğinde Üstad'ımız kapının önüne gelir, onunla görüşürdü. Biz de o zaman çıkar, hemen cübbesinin üstünden elini öperdik.

Ceylan Ağabey'im hep Üstad'ımızla beraberdi. Geldiğinde biraz eve uğrar, bizimle ve amcaoğulları ile görüşür, evde kalmadan yine Üstad'ımızın yanına giderdi.”

Sevim Çalışkan (Morgül)

SEVİM HANIM 1944 DOĞUMLU, Mehmet Çalışkan'ın Fethiye Hanım'dan dünyaya gelen kızıdır. Ceylan Çalışkan'ın üvey kız kardeşidir. Haydar Morgül'le evli olup, İstanbul'da oturmaktadır. Bize ağabeyi Ceylan'la ilgili hatıralarını şöyle anlattı:

“Biz Ceylan Ağabey’imi üvey bilmezdik. Annem de onu diğer çocuklarından hiç ayırmazdı. Annem ve biz onu çok severdik. Zaten bizimle çok şaka yapardı. El şakaları yapar, bizi güldürdü.

Askerden anneme ve babama yazdığı mektupları babam okurdu. Hep beraber ağlardık. Geline, evde ya bir gece ya da birkaç saat kalır, hemen Üstad’ın hizmetine giderdi.

Bir gün annem ve babamla birlikte Isparta’ya, Üstad’a gitmiştik. Ben o zaman sekiz yaşlarındaydım. Ceylan Ağabey’im beni Üstad’ın odasına çıkardı. ‘Elini öp!’ dedi. Ben Üstad’ın elini öptüm, bana yirmi beş kuruş verdi. Annem alt katta Fıtnat Hanım’lardaydı. Sonra Üstad bir yere giderken Ceylan Ağabey haber verdi. Çıkarken annemler de görüştüler.

Zaten biz Üstad’la görüşeceğimiz zaman hep Ceylan Ağabey’im haber verirdi. Üstad bir yere çıktığında gider arabasının yanında görüşürdük. Dirseğini arabanın açık camına koyar, cübbesinin üzerinden kolunu öperdik. Bize dua eder, bizim de kendisine dua etmemizi isterdi.

Babam her türlü baskı ve tehdide rağmen Üstad’a hizmet etmekten geri durmadı. O, Üstad’ı gerçek yönüyle tanıdı. ‘Hapse giriyorsun, dükkânın kapanıyor. Yapma, etme!’ derlerdi. Babam onları dinlemez yine Üstad’ın hizmetine koşardı.

Babam 1984’de, annem de ondan iki sene sonra vefat etti. Eskişehir’deki Odunluk Pazarı Mezarlığı’ndadır kabirleri.

Babam her gece üçte kalkar, sabaha kadar uyumaz, ibadet ederdi. Sabah namazını kıldıktan sonra biraz yatarı.

Annem, Üstad’ın çamaşırlarını yıkar, yemeğini yapardı. Önceleri yemeğini dükkâna ben götürürdüm. Ağabeyler oradan alıp götürürlerdi. Son zamanlarındaysa, ikindi üzeri annem çorbasını pişirir, Zübeyir Ağabey alıp götürürdü. Her defasında Üstad 25 kuruş verirdi.

Üstad’dan Sonra

Ceylan Ağabey’im Üstad’dan sonra biraz dünyaya meyletti. Çalışmak ve evlenmek istedi. Üstad kendisini dünyaya vermek istemiyordu. Hatta babama, ‘Bunun zekâ ve kabiliyeti dünya işine de çok iyi yarar. Ama ben onu dünyaya vermeyeceğim. Arkamdan çabuk gelecek!’ demişti.

Ceylan Ağabey’im 1962’nin başında beyimin kız kardeşi Talia ile evlendi. Fakat ancak 14 ay evli kalabildi. Düğünü için İstanbul’a geldik. Daha sonra ben gelip yanında bir ay kadar kaldım. Önce Çarşamba’da kiralık bir ev tutmuştu. Daha sonra oradan Topkapı’ya, minibüs yolu üzerindeki bir eve taşındı.

Yanında kalırken içimde ‘Ölecek de acı haberini alacakmışım’ gibi bir endişe başladı. Sabah uyanınca, ‘Bir şey olacak, acı haberini duyacağım’ gibi sıkılıyordum. Onun için yanında daha fazla kalamadım. Emirdağ’a döndüm. Daha sonra da acı haberi gerçekten geldi.

Haydar Morgül

CEYLAN ÇALIŞKAN, Haydar Morgül'ün hem eniştesidir, hem kayınbiraderidir. Yani birbirlerinin kızkardeşleriyle evlidirler. Kendisi bizlere, hatıralarını şöyle anlattı:

“Ben, ilk ve son defa olarak, 1954'te, Isparta'da Üstad'ı ziyarete gittim. O ziyaretimde Ceylan Ağabey'i Üstad'ın yanında gördüm. Daha sonra İstanbul'a gelip gittiğinde Kirazlımescit'te görüştük. Üstad'ın vefatından sonra İstanbul'da bir iş kurup kızkardeşim Talia'ya da talip olunca, kendisiyle akraba olduk.

Bildiğiniz gibi çok zeki, nüktedan, hazırcevap biriydi. İstanbul'da minibüsçülüğe başladıktan sonra evlenmeye karar vermişti. Kızkardeşimle nişanlanınca, birkaç kez bizim Kasımpaşa'daki yokuşun başında bulunan evimize gelip gitmişti. Evin çok dik bir yokuşu vardı. Minibüsle bile zor çıkılırdı. Nişanlandıktan sonra, bir gün yine gelmişti. Gülerek; ‘Şimdi minibüs yokuşu çok daha hızlı çıkıyor!’ demişti.

Minibüsçüleri ilk kez organize edip dernek haline getiren kendisi olduğundan son zamanlara kadar resmi, derneğin duvarında asılı dururdu. Şimdi hâlâ asılı mıdır, bilmiyorum. Çok uzun bir zaman gitmedim. Üzerinden de çok zaman geçti. Ben o zamanlar Kâğıthane'de, kızağa çekilmiş gemileri tamir işinde, marangoz olarak çalışıyordum. İşimiz çok ağırdı. Üstümüz başımız perişan olurdu, çok yorulurduk. Gelip gittiğinde beni öyle görünce; ‘Bu iş çok ağır, senin işini değiştireceğim. Sana daha kolay bir iş bulacağım. Oturduğun yerden para kazanacaksın!’ demişti.

Bu maksatla beni, Eskişehir'e, tanıdığı bir lastikçinin yanına gönderdi. Orada birkaç ay kurs gördüm. Niyeti; İstanbul'da, hem lastik tamiri yapan, hem de lastik satan büyük bir dükkân açıp, beni onun başına koymaktı. Böylece hem bana daha rahat bir iş bulmuş olacak, hem de kendi arabalarına lazım olan lastikleri yabancılardan değil de, benden temin etmiş olacaktı.

Minibüsleri alırken dayılardan borç para almıştı. Fiat marka bir minibüsü 35 bin liraya almıştı. Her ay bin lira geri ödemesi vardı. Parayı denkleştirip ödemekte zorlanıyordu.

Evlendiğinde oturduğu ilk ev Fatih'in Çarşamba semtindeydi. Daha sonra Topkapı tarafında bir eve taşındı. Evini taşırken hayli zahmet çekmişti. Bunun üzerine:

‘Bundan sonra bu zahmeti çekmemek için kendi evime taşınacağım!’ demişti.

‘Söyleyene değil, söyletene bak’ derler. Kısa bir zaman sonra vefat etti. Dediği gibi; o evden, bir daha hiç zahmet çekmeyeceği ebedi ve kedersiz ahiret evine taşındı.

Benim Evliliğim

Kendisi evlendikten sonra, sıra benim evliliğime gelmişti. Benim için Gölcük taraflarına kız bakmaya bile gitmişti. Fakat olmamıştı. Hatta nişan yüzüğümü de almıştı. Derken başına o kaza gelip vefat etti.

Vefat edeceği günün sabahı kızkardeşime, ‘Ben bu gece bir rüya gördüm. Bizim Sevim'i Haydar'a verirsiniz!’ demiş. Kızkardeşim, ‘Ne gördün, anlat!’ deyince:

‘Hayır, anlatamam!’ diye cevap vermiş.

Böylece evden çıkıp gitmiş...

Gidiş, o gidiş... O gün kaza oldu ve ahirete göçtü. Küçükçekmece tarafına, bazı senetlerin paralarını tahsil için gidiyordu. Gariptir ki, senetleri ödeyecek olan arkadaşı da başka bir arabayla kendisine doğru geliyormuş. Minibüsü kullanan şoföre bir şey olmamış. Kendisi başından aldığı bir darbe ile Bakırköy Hastanesi'ne kaldırılmış. Hatta başı, öldükten sonra da kanamaya devam etmiş.

Hastanede Ziya Arun onu görünce, ölüsünün üzerine kaparak, ‘Üstad seni dünyaya vermeyeceğim demişti!’ diyerek ağlamış. Ölümünü rüyada görmüş, ama ne gördüğünü anlatmamıştı.

Vasiyetine uyarak kızkardeşi Sevim Hanım’la evlendik. Hâlâ onun aldığı nişan yüzüğü Sevim Hanım’ın parmağında bir hatıra olarak durur.
Allah rahmet eylesin.”

Abdullah Gayretlioğlu

ABDULLAH GAYRETLIOĞLU, soyu “Çalışkanlar Hanedanı” ile büyük dedelerinde birleşen bir akrabalarıdır. Emirdağ’da kendisini ziyarete gittiğimizde yaşı yüze yaklaşmıştı. Kendisini, oğlunun dükkânında öğle namazının vaktini beklerken bulduk.

Üstad deyince hemen doğruldu ve kurulmuş bir makine gibi hatıralarını anlatmaya başladı. Anlattıkları bittikten sonra bastonuna dayanıp Üstad’ın namaz kıldığı Çarşı Camii’nin yolunu tuttu. Bize anlattıkları şöyle:

“Emirdağlıyım, buranın yerlisiyim. Çalışkanlar bizim akrabadır. Ceylan’la amcazadeler oluyoruz. Üstad’ın bütün hizmetinde Ceylan bulunurdu. O çok duasını aldı.

Üstad hükümet vasıtasıyla buraya geldi, biz buradaydık. Ben tenekeciydim. Dükkânım Çarşı Camii’nin yanındaydı. O camiye gelirken ben yola çıkar, onu karşılardım. Elini öperdim. Üstad da, ‘Abdullah kardeşim, sen benim kardeşimsin’ diye beni okşar, ‘Ben hastayım bana dua et’ derdi. Duamız hep karşılıklıdır.

Abdullah Gayretlioğlu

Allah’ım, Kur’an’da buyuruyor:

‘Ben insanları ve cinleri bana ibadet etsinler diye yarattım’ Yine, ‘Siz bana bir adım gelin, ben size on adım geleceğim’ diyor.

Üstad’ın Emirdağ Yılları...

Ben hapse girmedim. Ben babamın fakir oğluydum. Üstad’ın ufak tefek hizmetlerini yapardım. Zübeyir vardı. Sonra Bayram, Ceylan, Sungur...

Âlim olduğunu anlayınca bütün onlar Bediüzzaman’a hizmet etmeye başladılar. O sırada ben de Nakşî tarikatındaydım. O vakit arkadaşlarımdan bazıları (Bolvadin’de Yörükzade Ahmet Efendi vardı) ders almaya gideceklerdi. O sırada Üstad Bediüzzaman gideceklerini duymuş, onları çağırtmıştı:

‘Şimdi tarikat zamanı geçti. İmanı kurtarmak zamanıdır!’ demişti. Onlar da bu sohbetin ardından onun büyük âlim olduğunu idrak ettiler. Zamanla bütün ahali ona doğru yönelmeye başladı.

Çay Kaşığı Hadisesi

Bir gün Bediüzzaman'ın çay kaşığı kırılmıştı.

‘Bunu götürün Abdullah kardeşim yapsın!’ demiş ağabeylere. Getirdiler... ‘Alüminyum olduğu için pek lehim tutmaz’ dedim içimden. Yüz paraya aynı kaşıktan bir tane aldım. ‘Götürün bu yenisini Üstad’ıma verin!’ dedim. Götürdükten sonra bakmış:

‘Bu benim kaşık değil!’ demiş. ‘Ben kendi kaşığımı istiyorum!’

O vakit Zübeyir (rahmetli) heyecanla yanıma geldi:

‘Kendi kaşığını istiyor, bunu istemiyor’ dedi. Tuttum ben de ocağı iyice yaktım. Kendi kaşığını birbirine sıkıca geçirdim, lehimledim. Götürünce, ‘Hah işte! Bu kaşık bana yirmi beş senedir hizmet ediyor!’ demiş. Şimdikiler bugün bir şey giyiyorlar, yarın başka bir elbise giyiyorlar. İsrاف haramdır, bilmiyorlar.

O zaman hapse girdiğinde beraberinde Ceylan ve Mustafa Sungur’un da olduğunu biliyorum. Onlar da hapse girdiler.

“Sen Safa Geldin!”

Ben *Cevşen*’i ve *İhlas Risalesi*’ni çok okurdum. Babam fakir olduğu için ekmek parasına çok çalışırdım. O ise, bir dilim ekmekle bir gün idare ederdi. Yoğurdu çok yerdi. Talebeleriyle kırlara giderdi. İlk zamanlar merkeple giderdi. Sonradan fayton tuttular. Sonradan da taksi ile giderdi. Dağları, bayırları gezerdi.

Talebeler Risale yazar, Üstad’a getirirdi. Üstad da tashih ederdi. Onun huzurunda durmanın da bir şifresi vardı. ‘Hoş geldin, safa geldin kardaşım’ dedi mi ‘Artık gidebilirsiniz’ demekti. Talebeler o zaman kalkar, giderlerdi.

Bir ihtiyar adam vardı, zavallı... Yünlü Veli Mehmet Efendi derlerdi. O gelmiş bir keresinde Üstad’ın ziyaretine, yerleşmiş. ‘Sen sefa geldin!’ dedikçe daha da oturmuş. Üstad’ın ne demek istediğini anlamamış. Üstad tekrar tekrar söylemiş, yine anlamamış. Üçüncüde ‘Haydi safa geldin kardeşim’ deyip kapıya çıkarmış.

Eski çamaşırlarını bana verirdi. ‘Giy’ diye... Çok giysisini verdi bana... Lakin bizim amcazadeler gelir alırdı. Onlar da isteyen Nur talebelerine dağıtırlardı. İç donu kaldı bir tane... Hasta olunca onu giyerim. 97 yaşındayım. Onu giyince şifa bulurum.

Rüyamda Ziyaretime Geldi

Prostattan ameliyat olmak için Ankara’da, hastanede yatarken kızdım:

‘Ben ameliyat olmayacağım!’ dedim. Doktor ve hemşireler beni ikna etmeye çalıştılar... O gece Bediüzzaman’ı rüyamda gördüm. Geldi, karşıma dikildi, dua etti. Mesele halloldu.

‘Doktorların doktoru geldi, bu iş düzeldi’ dedim. O gece yattık. Yanımda yatan hastaya; ‘Hemşerim sen de iyi olacaksın, ben de iyi olacağım!’ dedim. Beni ameliyat ettiler. Üstad’dan kalan o don bacağımdaydı! Ben tuttum, salonda gezinmeye başladım. Dediler; ‘Ne yapıyorsun? Bu ameliyatı olanlar iki-üç gün yattıktan sonra gezecekler.’ Ben de cevaben dedim ki:

‘Yahu bende bir şey yok. Ben aynen sizin gibi oldum.’ İki-üç gün sonra beni taburcu ettiler.

Bunlar hep Üstad’ın kerametleri...

Üstad en son geldiğinde, benim evde on gün kadar kaldı. Sonra hastalandı ve Urfa’ya gitti. Orada da vefat etti.

Buradan cenazeye bir otobüs dolusu insanla gittik.”

Mustafa Acet

1924 YILINDA Emirdağ'da dünyaya gelen Mustafa Acet, 1990 yılında 66 yaşında Medine-i Münevvere'de vefat eder.

Mustafa Acet de Abdullah Gayretlioğlu gibi Ceylan'la dededen akrabadır.

Dedeleri birbiriyle kardeş olan Mustafa'yı, ilk defa 1947'de Ceylan, Üstad'a götürür. Kendisi o zamanlar askerden yeni gelmiş ve bir terzi yanında çıraklığa başlamıştır.

Mustafa da, Ceylan gibi çok kabiliyetli bir gençtir. Karakterleri birbirine çok yakındır. O da neşelidir ve kıvrak bir zekâya sahiptir. Ceylan gibi nükte yapmayı seven biridir.

Üstad'ın yanına gelip gitmeye başladıktan sonra Risale-i Nur'ları yazıp okur ve Ceylan'la birlikte hizmete devam eder. 1948'de Afyon Hapsi patlak verince Ceylan ve diğerleriyle birlikte hapse girenler arasında yer alır.

Çalışkanlar'ın akrabası olan Mustafa Acet'in, Necmeddin Şahiner'e anlattığı hatıraları şöyle:

“Afyon Hapsi'ne Üstad'la birlikte girdiğimiz zaman yirmi üç yaşındaydım. 1947'de ben, askerden yeni gelmiştim. Ceylan Çalışkan benim akrabamdı. İlk defa Üstad Bediüzzaman'a beni o götürdü. Bu görüşmeyi heyecanla beklemiştim. Daha önce kıymetli eserlerini zaten okumaya başlamıştım.

Benim Afyon Hapsi'ne girişim bir isim benzerliğinin neticesidir. Terzi Mustafa girecekti. Benim de adım Mustafa olduğu için piyango bize isabet etti. Kader-i İlahi'nin bir rahmeti oldu. Hapishanede Kur'an harflerini öğrendim, yazı yazmaya başladım. Kur'an okumayı ilerlettim.

Afyon Hapsi gerçekten benim için bir 'Yusufiye Medresesi' oldu. Orada tecvidi öğrendim. Hapishaneden çıktıktan sonra elde ettiğim bilgilerle on yıl Emirdağ'da imamlık yaptım. On dört yıldır da Diyanet İşleri'nde hattat olarak görev yapıyorum. İşte bütün bunlar Üstad'la olmanın, ona gönül vermenin, sadece dünyada görülen küçük meyveleridir.

Namazın Hukuku

Uzun süren mahkemenin bir celsesinde, namaz vakti gelmiş, geçiyordu. Üstad Bediüzzaman, namaz için müsaade istediği halde adamlar razı olmuyorlardı. Bir an celallenen Nur Üstad'ın şehla gözleri şimşekler gibi parlamış, o pak alnındaki damarları parmak gibi kabararak adeta dışarı fırlamıştı. Savcıya şöyle gürlemişti:

‘Biz namazın hukukunu müdafaa için burada bulunuyoruz. Bizim bundan başka bir suçumuz yoktur!’

Hapishaneden çıktıktan sonra 1951'de imam oldum. 1960'a kadar hizmetimiz sürdü. Hapis hayatımızsa on bir ay buldu.

Üstad ve Gazeteler...

Üstad, gazetelerde bilhassa İslam dünyası ile ilgili haberleri takip ederdi. *Büyük Cihad*, *Hür Adam*, *Ehl-i Sünnet* ve *Büyük Doğu* mecmualarını okuttururdu. Ben de bazen kendilerine okurdum.

1948 senesinde Üstad'ın evine bir komiser, iki polis memuru gelmişti. Onlara aynen şunları söyledi:

‘Siz beni gözetlemeye geldiniz. Benim hatt-ı hareketim meydandadır. İslamiyet ve bu vatanın saadeti için çalışıyorum.’

Hapisten çıktıktan sonra *Cevşen*'i yazmıştım. Bunu Ceylan Çalışkan kendilerine götürüp göstermişti. Ben de yanında bulunuyordum. ‘Bu yazıyı benim çok mahir bir talebem yazmıştır’ dedi. Ceylan da beni işaret ederek, ‘Bu kardeşimiz yazdı’ deyince, Üstad ‘Keçeli!’ dedi. Bana iltifat

ederek hafifçe yüzüme vurdu.

Onun en küçük bir hareketini unutmak bile benim için imkânsızdır. En çok esef ettiğim şeyse; kıymetini tam bilip, tam hizmetine koşamamamdır. Onu anlayamadım, idrak edemedim. Zaman gelip de önceden verdiği hadiseler bir bir çıkmaya başlayınca, onun büyüklüğünü daha çok anlamaya başladım.

Güneş her gün çıktığı için kıymetini tam bilemiyoruz. Ancak bir nimet elden çıkınca kıymetini takdir ediyoruz. Kendisi daima şahsını gizliyor ve perdeliyordu. Dikkatleri Nur Risaleleri'ne çekiyordu.”

Beşinci Bölüm

Hatıralar

Beni Üstad'a İlk Götüren Oydu

Mustafa Sungur

İLK DEFA BENİ Emirdağ'da 1947 Eylül'ünde karşılayan ve Hz. Üstad'a götürüp görüştüren merhum Ceylan'dır. Otobüs Emirdağ meydanına varıp durduğunda hemen yanımda bitivermişti. Hoşbeşten sonra çevik bir hareketle otobüsün merdivenlerini tırmanıp üstünden bavulumu indirmesi hâlâ gözümün önündedir. Önce babasının dükkânına gittik. Sonra oradan Üstad'ın kaldığı yere, mütevazı evinde ziyaret ettik.

Bir ikindi vaktiydi. Bizden önce ziyaretine Ankara'dan üç kişi, mühendisler gelmişlerdi. Onlara ders yaptığını, odaya bitişik salondan dinliyordum. Merhum Ceylan o zaman hizmetinde idi. Onlar çıkınca beraber içeri girdik. Hayatımın en tatlı ve saadetli anlarıydı. Çok şefkatli bir manevi pederin huzurunda idim. Bir aralık "Ceylan bir Sungur, Sungur bir Ceylan'dır" iltifatını duydum.

Üstad'ımın her sözü ile her kelimesini âlem-i hakikatten geliyor idrakiyle dinliyordum. Bu itibarla Ceylan gibi hizmetinde bulunan en yakınına beni nispet etmesi, tarifi haricinde bende çok derin bir şevk uyandırmıştı.

Sonra anladım ki, daha benim gibi nicelerini derin ve çok yüksek bir şevke boğan ve her şeyini feda ettirecek bir metaneti talebelerine kazandıran Hz. Üstad'ın bu samimi iltifat ve dua ve temennileridir ki, ruhun derinliğine kök salıyordu. Çünkü suni konuşmuyordu. Çok yüksek ve hayattar bir ruh ve kalbe malik olduğundan en küçük bir teveccühü ve iltifatı, insanı dalgalandırıyor, hayattar kılıyordu. Mübarek nefesleri sanki Sur-u İsrâfîl gibi Allah'ın izniyle hayat nuru saçıyordu.

Hz. Üstad'ın son devr-i hayatlarında yanında ve hizmetlerinde bulunan merhum Zübeyir, Ceylan, Tahiri ve Bayram'la Isparta'da 1954 senesinden itibaren beraber geçen hayatımız, bizim için unutulmaz hatıralarla doludur... Hz. Üstad'ımızın bin bir irşat, ders, ikaz, iltifat, teselli ve tokatlarına nail olduğumuz hatıralar... Onları ifade etmek mümkün değil.

“Babanın Seni Vakfetmesi Lazım!”

Üstad'ımızın hayatının son senesinde bir gün, Hüsnü kardeşin peder ve validesinden bir mektup gelmişti. "Biz Hüsnü'yü Üstad'a vakfettik" diyorlardı. Üstad'ımız o mektubu okurken bana dönerek, "Mutlaka baban da seni bana vakfetmeli" dedi. "Gerçi validen ve çocukların vakfetmişler. Fakat baban da vakfetmesi lazım" demişti. Birkaç gün sonra Isparta dağında aynı arzularını tekrar etmişti. Ben de babama bir mektup yazdım. "Hz. Üstad'ın son seneleridir, seni görmek istiyor" dedim.

Bir Çarşamba günü Hz. Üstad, beni yalnız başıma Isparta'da nöbetçi koyup, diğer kardeşlerle beraber Emirdağ'a hareket ettiler. Ben kuşluk vakti, boyacı Rüştü Ağabey'in dükkânına uğradım. "Ne var ne yok" diye. Bir de baktım peder gelmiş. Beraber Üstad'ın evine kadar geldik. O zaman Üstad'ımıza ait bir teybimiz vardı. Rahmetli babama durumu anlattım. Üstad senden, beni vakfetmeni istiyor diye...

Babam teybe Kur'an'dan bazı ayetler okudu ve sonra, "Üstad'ım! Mustafa'yı ebediyen sana vakfediyorum, hiçbir hakkım yoktur!" dedi. Sonra Emirdağ'a gitti. Orada da Üstad'ı ziyaret etmiş. Sonra Üstad'ımız döndüğünde merdivenlerden çıkarken kollarına girdiğimde, "Cenab-ı Hakk'a şükür, şimdi babanla sen, aynen Ceylan'la babası Mehmet Çalışkan ve Selahaddin'le babası Nazif gibi oldunuz" diye tebşiratta bulundu.

Tahliyeden Sonra...

Ceylan'ı Üstad'ımız hapisten tahliyeden sonra (1950) Urfa'ya göndermişti. Urfa'da 6 ay kaldıktan sonra Emirdağ'a döndü. Üstad'ımız Ceylan'ı da (1950 sonbaharında) Ankara'ya gönderdi. Üstad'ımızın emriyle o sene beraber kaldık. Hatta bir ara Seyyid Salih ile de beraberdik. Seyyid Salih tıbbiyede okuyordu. Fıtratı icabı çok faal ve gayyur idi...

Sonra Ticiani Hadisesi çıktı. Ceylan'la biz Adapazarı'na ve İstanbul'a gittik. Sonra Emirdağ'a geldik. Hz. Üstad, Ceylan'la beni Eskişehir'e gönderdi. Eskişehir'de Hafız Osman'ın evinde kaldık. Üstad'ımızın emir ve tavsiyeleri üzerine *Elhüccetü'z-Zehra*'yı yeni ve eskimez harfle teksirle neşrettik. Aynı zamanda İkinci Şua, *Hutbe-i Şamiye*, *Hakikat Çekirdekleri*'ni de neşrettik. Eskişehir'de görüşmeler, bilhassa subay ve astsubaylarla temaslar oluyordu. Temaslarımızda mutlaka Nurlar'dan imana ve ibadete dair bahisler okunur, mukaddes dinimize dair anlayış ve talimde bulunulurdu.

Nihayet 1 Muharrem 1371 günü, Hz. Üstad'ımız bazen "Büyük Ceylan" dediği Mehmet Çalışkan Ağabey'le Emirdağ'dan Eskişehir'e geldiler. Yıldız Otel'i'nin bir odasına yerleştiler. Çalışkan Mehmet Ağabey, izin isteyip geri döneceği zaman mübarek Üstad, "Muhammed! Yüz senelik hizmet yaptınız" diye iltifatta bulundu.

Hizmete Kabul Buyurdular

1954 senesinin ilk aylarında Eflâni'de bir ay kalıp Ankara'ya uğrayarak Isparta'ya geldim. Ankara'ya geldiğimde Hz. Üstad, Ceylan'ı bir hizmet için göndermiş ve "Sungur'la beraber gelirsiniz" demişti.

Samsun'dan sonra bir ay Eflâni'de kalıp, tekrar lütf-u İlâhi eseri Isparta'ya Hz. Üstad'ın huzuruna vardığımızda, Tahiri, Zübeyir, Ceylan, Bayram beraber idiler... Hz Üstad'ın odası ayrı idi. Bizi de yanına, hizmetine kabul buyurdular.

O günlerdeki ders ve haletleri etraflıca ifade edebilmek zaten mümkün değil. Yalnız şurasını hemen ifade edeyim ki; Hz. Üstad'ın ahir hayatında talebelerinden böyle bir cemaat ile bir evde beraber bulunmaları, Risale-i Nur hizmetine ait yeni bir safhanın, yeni bir inkişafın, umuma taalluk eden bir hizmetin tezahürüydü. Bizim için bu, ne kadar şerefli, ulvi bir mazhariyet ise, mesuliyetimiz noktasından da büyük ve ağır bir emanetin tevdi idi.

Üstad'ımızın evinde bizim oturduğumuz oda, evin şimal cephesine doğruydu. Tahiri, Ceylan umumiyetle yazıyorlar. Zübeyir zil çaldıkça hizmet-i Üstad'a koşuyor. Bayram, evin yemek vesaire gibi işlerini ekseriyetle görüyordu. Üstad'la her sabah, (bazen öğle ve ikindi) beraber ders okuyorduk.

Arabî Risaleler'i Ders Almamız

Bir gün yatsıya yakın Hz. Üstad odamıza teşrif etti. "İhtar var, size Arabî Risaleler'imi ders vereceğim. Size Arapça öğreteceğim ve yarın sabahtan itibaren başlayacağız" dedi. Sonsuz sürur duyduk.

Ertesi sabah tesbihatı müteakip bizi çağırdı, karşısına oturduk. Kendileri zaten daimi yatakta, yorgan yarı vücuduna çekili bir halde bulunurdu. "Tesbihatı yaptınız mı?" diye sordu. "Yaptık" dedik.

Evvela *Mesnevî-i Nuriye*'nin Türkçe mukaddemesini, sonra tercüme edilen Arapça mukaddemeyi okudular. Ve Arabî Mesnevi'den de bir parça okuyup izah ettiler. Bu suretle ilk Arabî derse başlamış olduk. Artık ondan sonra her sabah dersimize devam ettik. Kendileri okuyor ve Türkçe tercüme ederek ders veriyordu.

Mesnevi'den sonra *İşaratü'l-İ'caz*'a başladık. Ona devam ederken Hz. Üstad'ımızla Barla'ya hareket ettik. Ceylan, Zübeyir ve bendelerini de beraber alarak Eğirdir'den motorlu kayıkla Barla'ya geçtik. İlk defa Barla'ya gidiyordum. Ve kayıkta Üstad'ımızla beraberdik. Ceylan ve Zübeyir... Hz. Üstad'ın iki sadık evladı, hizmetkârları fedakârları da beraber... Bayram, Isparta'da nöbetçi kaldı. Barla'da üç ay beraber kaldık.

“Tam Bir Çarıklı Erkân-ı Harp” Gibiydi

Mehmet Fırıncı

CEYLAN AĞABEY’LE hizmette çok beraberliklerimiz oldu. Hatta son zamanlarında neredeyse her gün beraberdik. İhtilalden sonra Harbiye’de iki gün daracık bir hücrede beraber kaldık. İlk defa görüşmem, ya 1957’nin sonu ya da 1958’in başıdır. O zaman İstanbul’dan Isparta’ya Üstad’ı ziyarete gitmiştim. Mevsim kıştı, Üstad’ın Barla’ya gittiğini söylediler.

Eğirdir’e gittim. Ali Savran’a uğradım. Hava soğuk olduğundan “Bir-iki gün bekle de hava açsın, Barla’ya öyle git” dedi. Bekledim, hava açmayınca “Ne olursa olsun, ben gideceğim” dedim. Barla’ya doğru yaya olarak yola çıktım. Bedre sahiline vardığımda hava biraz güneşledi. “Sahilde kumlukta abdest aldıktan sonra yola devam edeyim” dedim. Abdest alıp da tam yola çıktım. Bir de baktım ki, karşıdan üç-dört kişi geliyor. Biraz daha yaklaşıncı fark ettim ki, gelenler, Üstad Hazretleri ve talebeleriydi!

Hız. Üstad at üzerinde, Zübeyir Ağabey atın yularından tutuyordu. Bayram Ağabey, Üstad’ın dengesine dikkat ediyordu. O sırada havada bir değişme oldu. Biraz karardı, derken tipi şeklinde kar serptirmeye başladı. Arkada bir merkep üzerinde bazı eşyalar ve Ceylan Ağabey vardı. Bir de Sıddık Süleyman.

Bana Yol Parası Verdi

Üstad beni görünce durdu. Hoşbeşten sonra geldiğime çok sevindi. “Sana yol parası vermem lazım, zahmet etmişsin” dedi. Ne kadar sarf ettiğimi sordu. Tabii Üstad’a hepsini söylemezdik, sembolik bir rakam söyledik. Bana iki lira verdi. At üzerinde biraz ilerledikten sonra tekrar durdu, geri döndü. “O para az, sana iki lira daha vereceğim” dedi. Baktım o sırada soğuktan Üstad’ın yüzü kızarmış vaziyetteydi.

Nasıl ezilip büzüliyordum. “Aman Üstad’ım, fazla!” desem de nafile, iki lira daha verdi. “Üstad’ın dört lirasına mal oldum” diye içim parçalandı, üzüldüm, ezildim. O sırada Sıddık Süleyman’ın omzuna eliyle vurarak, “Bu bana sekiz sene sadakatle hizmet eden Sıddık Süleyman’dır!” diye iltifat etti. Ve benim trenle Isparta medresesine gidip beklememi, kendilerinin de yarın gelip neşriyatla ilgili hususları konuşacağımızı söyledi.

Ceylan Ağabey beni istasyona kadar götürdü, trene bindirdi.

“Sen medresede kal. Mahmut’a söyle, yarın arabayla bizi gelsin alsın!” dedi. Ben Isparta’ya vardım. Tahiri ve Hüsnü Ağabey’ler de oradaydı.

İşte ilk defa Ceylan’ı görüşüm böyle oldu. Bayram Ağabey’i de ilk defa orada gördüm. Zübeyir Ağabey’le 1953’te, Üstad İstanbul’dayken görüşmüştük. Ceylan’ın hal ve hareketlerinden bende kalan ilk intiba, “Tam bir çarıklı erkân-ı harp” olmasıydı.

Haşir Risalesi’nden Yapılan Ders

Ertesi gün Mahmut Ağabey, Üstad’ın arabasıyla Eğirdir’e gidip onları aldı, geldi. O gün Isparta’da Üstad’ın huzurunda ikindiden sonra ders yaptık. *Haşir Risalesi*’nden okuduk. Herkesin elinde bir kitap, sırayla okuyorduk. Bazı yerlerde Üstad kısa açıklamalar yapıyordu. Mesela “Levlake levlak lema halaktü’l-eflak” hadis-i kudsisi gelince:

“Ben bunu şahsiyet-i maneviye-i Muhammediye hesabına kabul ediyorum” dedi. Ben o zaman neden böyle dediğini anlamadım. Sonra bu kudsi hadis üzerinde âlimlerin hayli münakaşaları olduğunu

duyunca, Üstad'ımızın neden öyle dediğinin sırrını anladım.

Neşriyat hizmetleriyle ilgili sohbet ettik. Biz o zaman İstanbul'da Muhsin Alev, Ahmet Aytimur ve Birinci Ağabey birlikte ilgileniyorduk. Tabii biz o zamana kadar Hüsrev Ağabey'le de gelip gidip görüşüyorduk.

Bize Yardımcı Olmuştu

İstanbul'dan Isparta'ya hareket edeceğim sırada Yirmi Üçüncü Söz'den ispirotolu kâğıda Latince teksir edilmiş otuz tane Risale gelmişti. Birden kapışıldı. Bir tane de ben almıştım. Kimden geldiğini bilmiyorduk. Dersten sonra ben Hüsrev Ağabey'i ziyarete gittim. Meğer o sırada Hüsrev Ağabey'de farklı bir anlayış başlamış. Ben tabii bir şey bilmiyorum. Eskisi gibi Risaleler'in gönderilmesinden onun haberi olduğunu sanıyorum, dedim ki:

“Ağabey bize gönderecekseniz, böyle otuz tane değil, en az yüz tane gönderin. Birden kapışıldı!” O da “Ben göndermedim” demedi:

“Kardeşim, siz de İstanbul'da daktilo edip çoğaltın!” dedi.

“Ağabey biz yaparız, ama aralardaki ayetleri yazamayız” dedim.

“Ayetleri boş bırakın, ben buraya geldiğinizde yazarım” dedi.

Sonra tekrar Üstad'ın yanına geldim. Biraz hiddetliydi:

“Kardeşim, ben seni Hüsrev'e gönderecektim. İyi yaptın, gittin. Sen Ceylan'la konuş!” dedi. Ben bundan bir şeyler olduğunu, bir hata yaptığımı anladım. Meğer Yirmi Üçüncü Söz'ü Ceylan Ağabey'ler teksir edip bize göndermişler. Ceylan Ağabey, “Size onları ben gönderdim” dedi. Ben de Hüsrev Ağabey'le olan konuşmamızı naklettim. Bunun üzerine Ceylan Ağabey:

“Siz daktilo edin, ben gelir ayetleri yazarım” dedi.

Biz İstanbul'a gidip bu şekilde daktilo ile yazıp ispirotolu kâğıtla çoğaltmaya başladık. Sonra Ceylan Ağabey İstanbul'a geldi. Süleymaniye'de kalıp aralardaki ayetleri yazdı. O gelişinde kendisine İstanbul'un bazı yerlerini gezdirdim. Bu maksatla bir sene içinde müteaddit defa geldi gitti. Bazen biz de gittik. Böylece *Yirmi Üçüncü Söz*, *Konferans Risalesi*, *Hanımlar Rehberi*'ni teksir ettik. *Hanımlar Rehberi*'ni ve *İman Hakikatleri*'ni Üstad'la tertip etmişler. İlk defa biz o tertip üzerine İstanbul'da kitap haline getirdik.

Bu esnada *Haşır Risalesi* ve *Hakikat Nurları* da Ankara'da Atıf Ural'lar tarafından basıldı.

Beni Ankara'ya Yollamıştı

Sonra bir kere daha Isparta'ya gittiğimde Üstad:

“Tam, ben Ceylan'ı gönderecektim, sen geldin!” dedi. O zaman Üstad çeşitli makamlara verilmek üzere Ceylan'a on üç tane mektup yazdırmıştı. Avukat Hulusi Bitlisi Aktürk, bazı mebuslar ve Diyanet'e verilmek üzere Ceylan Ağabey'i gönderecekti. Ben gelince onun yerine mektuplarla birlikte beni Ankara'ya gönderdi.

1955'in sonbaharı idi. Gittim, Atıf Ural'ı buldum. Orada 4-5 gün kaldım. Risale-i Nur lehinde rapor verilmesi hususunda o mektupları sahiplerine teslim ettik. Hatta o zaman Diyanet İşleri Başkanı Hasan Hüsnü Erdem'di. Ona da bir mektup verdik. O mektupta Üstad, ayrıca Abdülmecit Ağabey'in müftülüğü ile ilgili not da yazmış. Abdülmecit Ağabey'in Ürgüp Müftülüğü'nü tasdik etmiyorlarmış. Üstad mektup gönderince kabul ettiler.

İstanbul ve Ankara Yarışı

Matbaada basmaya başlayınca ben yine Isparta'ya gittim. O sırada Ankara da Risaleler'i basıyordu. Hatta Sungur Ağabey Samsun'da bazı küçük Risaleler basmıştı. Üstad bunları anlatarak, "Bak, Samsun ve Ankara çalışıyor, İstanbul ne yapıyor?" diye bana takıldı. O zaman Hüsrev Ağabey'e mektup yazıp *Sözler*'i basmak istediğimizi bildirmiştik. Meğer bizden bir gün önce Ankara aynı talepte bulunmuştu. Onlara basmaları hususunda cevap verilmişti.

Matbaa işlerine başladık, ama matbaacılıkla ilgili bir şey bilmiyoruz. Ceylan Ağabey daha önce Eskişehir'de *Gençlik Rehberi*'ni bastırmıştı. Bu nedenle matbaacılıkla ilgili pek çok şeyi biliyordu. Bana "Katrata nedir, punto nedir, forma neye denir" diye bir bir anlattı.

Önce *Küçük Sözler*'i on bin adet bastık. Sonra *Asa-yı Musa*, *Mesnevî* ve *Şualar*'ı bastık. Bu arada *Lem'alar*'ı Ankara'dan gönderdikleri haliyle iki cilt olarak teksirle bastık. Tabii bütün bu baskı işlerine Ceylan Ağabey nezaret ediyordu.

Ceylan Ağabey'le Uçak Seyahatimiz

Ceylan Ağabey 1958'de bir kısım hizmetlerin tedviri için İstanbul'a gelmişti. Üstad'ın teybi de yanındaydı. İlk defa teybi onda gördüm. Teybe bir şeyler okuduk, dinledik. Ankara Mahkemesi için Ankara'ya gidilecekti. "Ben de geleyim" dedim. İkimiz de hiç uçağa binmemiştik. Bursa'ya giden bir uçağa bilet alıp bindik.

Bursa'da Ali Çakmak Ağabey'in evinde derse katıldık. Bursa'dan Eskişehir'e geçtik. Osman Toprak'ın evinde misafir kaldık. Derse gittik. Ali Demirel de oradaydı. Malum kendisi pilottu ve devamlı uçaklarla uçuyordu. Ceylan Ağabey onu görünce hemen sordu:

"Sen ne ile geldin?"

"Ne ile olacak, uçakla" dedi. Uçağa bindiğimizi belirtmek için:

"Biz de uçakla geldik, ama seni göremedik" dedi.

Oradan Ankara'ya gittik. Bekir Ağabey, Birinci Ağabey'le beraber geldi. Turan Otel'de Bekir Ağabey'e yer ayırdık.

Ne Zaman Başlayacağımızı Bilemeyiz

Mahmut Ağabey Üstad'ın arabasını Ankara'ya getirmişti. Mahkemeden sonra arabayla birlikte Bekir Ağabey'le Emirdağ'a geldik. Ben oradan İstanbul'a döndüm.

Ceylan Ağabey Bekir Ağabey'i Üstad'a götürdü. Bekir Ağabey'in sosyal mevkie itibariyle ona nasıl davranacağımızı Ceylan Ağabey bize tarif ediyordu. "Medrese usulü ile olmaz" diyordu.

Ceylan Ağabey, Üstad'ımızın vefatından altı ay önce babasının Üstad'dan izin alması ile yanından ayrıldı. Babasının kamyonunu çalıştırıyordu. O sırada yine sık sık İstanbul'a gelip gidiyordu.

Üstad'ın vefatından sonra ihtilal oldu. İhtilalde kamyonla İstanbul'a gelmişti. O sırada Emirdağ'da baskın olmuş. Babasını, Dr. Tahir Barçın'ı ve Hamza Emek'i hep tevkif etmişler. Kendisini de arıyorlarmış. Bizim de emniyetle sıkıntılarımız vardı. Devamlı yakalanıyorduk.

Bazıları o zamanlar "Baskı işine biraz ara verelim" diyorlardı. Ben bu durumu Ceylan Ağabey'e sorduğumda:

"Kardeşim, durursak, ne zaman başlayacağımızı bilemeyiz" demişti.

İstanbul'da iki üç hafta kaldıktan sonra sıkıldı. "Kaçmanın sonu yok" diye gitti. O sırada Bolvadin Hapishanesi'nde tutukluydular. Kendisi de gidip teslim oldu. Hapiste altı-yedi ay kaldılar. Bu arada Bekir Ağabey, birkaç kez mahkemelerine gitti, geldi, sonra tahliye oldular.

Zübeyir Ağabey Bize Yardım Etti

Üstad, son dönemde babasına yardımcı olmak için kendisine izin vermişti. Bu arada biz neşriyata devam ediyorduk. *Münazarat*, *Hutbe-i Şamiye*, *Küçük Sözler*, Arapçalarını Ceylan Ağabey'e yazdırıyorduk. O sırada Zübeyir Ağabey Ankara'dan İstanbul'a geldi.

27 Mayıs sonrasında Bolvadin Hapishanesi hatırası: Soldan sağa; (ayaktakiler) Dr. Tahsin Barçın, Ceylan Çalışkan, Mehmet Çalışkan; (oturanlar) Mustafa Acet, Osman Çalışkan ve Hamza Emek

Hiç unutmam, formaları kırıyorduk. Tarağını çıkardı, bizzat kendisi bize iştirak etti. Biz mani olmak istediyssek de “Kardeşim hizmettir. Tevkillle olmaz, ben de yapmam lazım” dedi. O sırada Süleymaniye’de kalıyorduk.

Said Özdemir’in Çanta Hadisesi

Bir gün Urfa’dan giden veya gelen bir mektup sebebiyle baskın oldu. Polis arama yaptı. Said Özdemir Ağabey Birinci Şube’den çantasıyla kaçınca, tekrar medreseye geldiler. Bu defa tahtaları sökerek her yeri didik didik aradılar. Rahmetli Nazım Gökçek’in “Nurculuk Nedir?” yazısını buldular. Biz o zaman Ceylan Ağabey’le birlikte araba tamiri için Fatih’teydik. Birinci Şube’den beni tanıyan Faruk isimli polis memuru bizi yakaladı. Bu arada Bayram Ağabey, Sadık Karagöz, Birinci Ağabey, Birinci Şube’de toplam on bir kişi olduk.

Oradan bizi Harbiye’deki hücrelere koydular. Hücreler daracıktı. Bir ara başka mahkûmlar geldiğinden “Siz Nurcular birbirinizi öldürmezsiniz” diye tek kişilik hücreye bizi iki kişi koydular. Ceylan Ağabey’le aynı hücrede kırıdamadan iki gün kaldık. Yanımızda kitap yoktu. Âmir yakaladıkları kitapları dizmişti. Bir tane *Hizbü’l-Hakaik* istedik. “Okuyalım, size de dua ederiz” dedik. Bana verdi.

Ceylan Ağabey bana *Cevşen*’in Arapça manalarını orada ders verdi. O kadar feyz aldım ki, neredeyse oradan çıkmak istemeyecek duruma geldim.

Ceylan Ağabey oradaki namüsaît ortamı sekiz kıtalık bir şiir halinde hicvediyordu. Bu şiir Birinci Şube Müdürü’nün eline geçti. Okudu güldü. Bana:

“Bunu kim yazdı?” dedi:

“Kadir Ceylan Çalışkan yazdı” dedim.

Bir Hikâye ve Bir Şiir

Onu da benim anlattığım bir hikâyeden ilham alarak yazmıştı. Babam bana anlatmıştı. Adamın biri kekemeymiş, kayıkla Üsküdar’a geçiyor. İshal olmuş, sıkışmış, birine tuvaleti soracak. Şu işe bakın ki, sorduğu adam da kekeme! Adam bir türlü maksadını anlatamıyor. Derken tutamamış kendisini, “Haaaaaacet kalmadı” demiş.

Ceylan Ağabey de bundan hareketle “Hacetimiz var, demeye hacet kalmadı!” diye yazmıştı.

Şube müdürü, “Sizin çalışmalarınız zararlı değil, ama beyanname gibi şeyler yazmayın. Bundan tedirgin oluyorlar. Normal derslerinizi yapın. Sizin durumunuza biz de üzülüyoruz, ama ne yapalım!” dedi. Bizi biraz teselli etti. Sonra Altıncı Ağır Ceza’ya sevk ettiler. Tutuksuz olarak orada yargılandık.

Eskilere İtibar Olsaydı

Şube müdürü, “Aranızda eskilerden kim var?” dedi. O sırada Ceylan Ağabey:

“Eskilere itibar olsaydı, bitpazarına nur yağardı!” dedi. Bu da şube müdürünün hoşuna gitti. İki gün sonra bizi serbest bıraktılar.

Ceylan Ağabey ihtilalden sonra İstanbul’a geldi. Önce bir minibüs aldı. Ben de önceleri hem hizmet ediyor, hem de kendisine muavinlik ediyordum. Sonra kendi yerime bizim yeğen Feyzi’yi verdik. Zeytinburnu-Beyazıt arasındaki 11 numaralı minibüstük.

Evlenmek istiyordu. Bunun için iş lazımdı. Kimseye muhtaç olmak istemiyordu, çok izzetli bir insandı. Ben de kendisini fevkalade sevdiğim için hem hizmetlerle meşgul oluyor, hem de kendisine yardımcı oluyordum.

Bir gün yine beraber Çarşıkapı’dan geçerken nar şerbeti içtik. Çok pahalıymış. Hemen bir tekerleme yaparak:

“Çarşıkapı’da nar şerbeti içersin, dağ başında kendini soyulmuş sanırsın!” dedi.

Yine bunu da benim anlattığım bir Kastamonulu tekerlemesinden adapte etmişti. “Kastamonulu’lar kızdı mı ‘Anacığındakini gözü boz belleme. Sıfatına şamarı çalarsam, eşek tepti sanırsın!’ derlermiş” dedim, çok hoşuna gitmişti.

Ceylan Ağabey, müthiş bir zekâ, feraset ve dikkat sahibiydi. Mesela bizimle konuşurken ve bize cevap verirken, aynı anda yanında konuşan diğer insanların da konuşmalarını dinler, onlara da cevap verirdi.

Vefatı

Vefat ettiğinde ben İnegöl’de, köydeydim. Bursa’ya Ali Çakmak Ağabey’in dükkânına geldiğimde öğrendim. “Kaza oldu, vefat etti” diye telefon geldi. Ben hemen Eskişehir üzerinden Emirdağ’a geçtim. Onlar cenazeyi minibüse koyup kabile halinde İstanbul’dan yola çıkmışlardı. Onlardan önce vardım. Kız kardeşleri beni görünce bir figan koptu. Kendimi dışarı attım. Gözyaşlarımı zor tutuyordum.

Neden sonra İstanbul’dan geldiler. Avluya cenazeyi koydular. Kardeşim Mustafa ile göz göze gelince ne olduysa, o an birden boşaldım. Bir tufan gibi hıçkırarak hıçkırarak kendimi yakındaki çam ağaçlarından birinin dibine attım. Orada bir saat ağladıktan sonra kendime gelebildim. Ertesi gün defnedildi. Allah rahmet eylesin.

“Kralların Hatırını Kırarım, Ceylan’ımın Hatırını Kıramam”

Ahmet Gümüş

ISPARTA İMAM-HATİP OKULU’NDA okurken Üstad’ımızın derslerine devam ettiğim zamanlarda Ceylan Ağabey’le görüşürdük. Üstad’ı Barla’da ilk ziyaret ettiğimde Üstad’ın yanında Ceylan Ağabey’le Zübeyir Ağabey vardı. Akşam namazını kıldıktan sonra Üstad’ımızın huzuruna girmeden, Ceylan ve Zübeyir Ağabey’in odasına girdim. Zübeyir Ağabey bana camide Üstad’ımızın yanına yaklaşmamamı, döndüğümde de kendi odalarına girmemi söyledi. Yatsı namazını da ağabeylerle Üstad’ımızın arkasında kıldık. Sonra Üstad’ımızla görüştük.

O sırada uzun zaman Üstad’ımızın müezzinliğini yapan Şem’i Güneş Efendi geldi. Zübeyir ve Ceylan Ağabey, iki diz üstü, gayet nezaket ve hürmetle oturdular. Zübeyir Ağabey bana, “Bu zat Üstad’ımızın müezzinidir. Hiçbir zaman Deccal türküsü olan yeni ezanı okumadı” dedi.

Şem’i Efendi’ye, “Peki milleti namaza nasıl davet ettiniz?” dediğimde, Şem’i Efendi şu cevabı verdi. “İçimden ‘Allahu Ekber’ derdim, ardından ‘Aaaa’ diye bağıırırdım. Ezanın diğer kısımlarını içimden okurdum sonra ‘Aaaa’ diye bağıırırdım! Ben hiçbir zaman Deccal türküsünü köpekler gibi uluyarak okumadım! Hiç kimse de farkına varmadı” dedi ve Allah’a şükretti.

Yatma zamanı gelince biz Ceylan Ağabey’le Üstad’ımızın evinin yakınındaki bir eve gittik. Ev sahibi yaylaya gitmişti. “Misafir gelirse evi kullanırsınız!” demiş. Sabahleyin Ceylan Ağabey’le Şamlı Hafız Ağabey’in camiine gittik, yine Üstad’ımızın arkasında namaz kıldık. Tekrar Üstad’ımızın yanına gittik, beni huzuruna kabul etti.

Üstad’ın İmam-Hatip Okulları’na Bakışı

O zaman 15-16 yaşlarındaydım. Üstad bana, “Çocukları muhatap kabul etmem. Eğer Risale-i Nur’lar için fedakâr olacaksan kabul ederim” dedi. Zübeyir Ağabey, Üstad’ımızın bu sözünü sık sık tekrar ederdi. Ben de Risale-i Nur’lar için fedakâr olacağıma söz verdim. Bana bazı Nur talebeleri, “Çocuklarımızı İmam-Hatip Okulu’na verelim mi?” diye sorduklarında, onlara Üstad’ımızın bana söylediği sözleri naklettim. Bana demişti ki:

“Ben şimdi senin İmam-Hatip Okulu’na devam etmeni istiyorum. Benim ilk Nur talebem olarak okula gir ve devam et!” Ben o sıra diz üstü oturuyordum. Diğer dizimin üstüne oturunca biri serbest kaldı. Bunun üzerine Ceylan Ağabey, “Sen kimin huzurunda olduğunu biliyor musun?” diye beni ikaz etti.

Komiteler Sizi İfsat Etmeye Çalışıyor

Üstad’ımız o zaman bana dedi ki:

“Bu zamanda sizin gibi fitraten dindar olanları bozmak için ifsat komitesi olan Mason ve Komünistler İslam güneşini söndürmek için hummalı bir vaziyette, akla, ilme, fenne dayanan hezeyanlarını sinsice yayıyorlar, ifsat ediyorlar. Bu asrın bu hastalığına karşı, hikmet-i Kur’aniye eczanesindeki ilaçları Risale-i Nur’lar, insanların hem aklına, hem fikrine hitap ederek, imanı bozan o hezeyanları yerle bir etmiştir. Siz gençler Risale-i Nur okumakla, hem aklınızı, hem fikrinizi nurlandırarak, İslam hakikatlerine nüfuz edersiniz, imanınızı kurtarırsınız.”

Bayramlarda İbadete Ağırlık Verirdi

Üstad'ımız bayramlarda ibadet etmek için ziyaretçi kabul etmezdi. Bayramda Barlalı olan iki kişi Üstad'ımızı ziyaret için geldi. Üstad'ımız onları kabul etti. O iki kişi ceplerinden birkaç sarı armut çıkardı. Sarı armutlar, bir kiloya yakındı. Üstad'ımız armutları kabul etti. "Bunlar kaç kuruş yapar?" diye bana, Zübeyir ve Ceylan Ağabey'e sordu.

O zaman Zübeyir ve Ceylan Ağabey fiyatının beş kuruş olduğunu söylediler. Getirenler de bunu tasdik ettiler. Üstad'ımız "On kuruş vereceksiniz!" dedi. Zübeyir Ağabey on kuruş verdi. Üstad'ımız ergin olan armutları Zübeyir Ağabey'e verdi. Sağlamları bana verdi.

Çam Dağı'nda Ziyaret

1955 yılında Üstad'ımı ziyaret için Isparta'ya gitmiştim. Eğirdir'de indim. Ali Çilingir Ağabey'in dükkânına uğradım. Üstad'ımın Barla'da Çam Dağı'nda olduğunu öğrendim. Barla ile Eğirdir arasının dört-beş saat sürdüğünü söylediler. Ben yürümeyi göze aldım, "Yolda çoban köpekleri olur. İkinci vakti davar sürülerini sulamak için göle indirirler, dikkat et!" dediler.

Küçükken komşumuzun çoban köpeği beni ısırmıştı. O ısırık yeri günlerce acımıştı. Onun için köpeklerden çok korkardım. Devamlı Ayete'l-Kürsî okuyordum. Ceplerim ve koynum taş doluydu. Dev gibi köpeklerin önünden geçtim gittim. Bir pınarın başına geldim. Orada akşam namazını kıldım.

Hocaefendi Seni Manevi Himayesine Almış

Yol ikileşti. İlema yoluna girmişim. Davarcı olan köyün etrafı kesilmiş ardıç ağaçlarıyla kaplı idi. Köyün kapısının üzerinden tırmanarak çıktım indim. Orada sarı bir köpek vardı. O köpek beni görünce çekildi gitti. Köyün ortasında cami vardı. Cemaat camiden çıktı. Bana nereli olduğumu sordular. Ben de Konyalı ve İmam-Hatip Okulu talebesi olduğumu, Bediüzzaman'ı ziyaret için geldiğimi söyledim.

Cemaatten uzun boylu zat, "Bu sarı köpek sana bir şey yapmadı mı?" dedi. Ben de "Yapmadı" dedim. Ayrıca "Yoldaki diğer köpekler de bana bir şey yapmadı" dedim. Adam dedi ki: "Sen Bediüzzaman'ın ziyaretine geldiğin için, Hocaefendi seni manevi himayesine almış. Sana köpekler onun için bir şey dememiştir. Sen başka birisi olsaydın, seni parçalarlardı! Hele bu sarı köpek ne edepsizdir!"

Cemaatten bir zat, Barla yolunu tarif etti. Karanlık çöktüğü için o yolu da kaybettim. Nihayet Barla görüldü. Fakat nereden ineceğimi, nereden gideceğimi bilemiyordum. Gece karanlığında sarp bir kayalıktan inmeye karar verdim. Biraz sonra, çıksan çıkılmaz, insan inilmez bir yere geldim. Taşlara yapışarak kendimi aşağıya bıraktım. "Bu durumda yüzde doksan dokuz bir tarafım kırılır" dedim. Yere düştüm, sanki minder üzerine düşer gibi oldum. Bu duruma hayret ettim. Allah'a şükrettim.

Üstad'ın evinin önüne vardım. Evde hiçbir kimse yoktu. Sıddık Süleyman Ağabey'in kapısını çaldım. O çıktı, anahtar kendindeydi, Üstad'ın evinin kapısını açtı. Sıddık Süleyman Ağabey bana, "Üstad'ımızın yatağına mı, Zübeyir Ağabey'in yatağına mı yatmak istersin?" dedi. Ben, "Üstad'ımızın yatağında yatmaya teeddüp ederim" dedim. Zübeyir Ağabey'in yatağında yattım.

Üstad'ı Rahatsız Etmiyorlar

Sabahleyin Sıddık Süleyman Ağabey beni Bahri Amca'nın evine götürdü. Orada kahvaltı yaptık. Bahri Amca'nın hanımıyla tanıştık. Bana yazdığı iki cilt *Mektubat*'ı gösterdi. Sonra Bahri Amca'nın oğlu Mehmet Efendi ile beraber Çam Dağı'na doğru yola çıktık. Bir merkep, bir de at vardı. Ata beni bindirdi. O da merkebe bindi. Yolda sohbet ederek Çam Dağı'na vardık.

O sırada Zübeyir Ağabey uyuyordu. Mehmet Ağabey, “Zübeyir Ağabey’i uyandırmayalım. Çünkü burada sivrisinekten uzun bir sinek var. Sabaha kadar ağabeyleri uyutmuyor. Bu sinekler doğrudan insanın gözüne saldırıyor. Bu yüzden ağabeyler uyuyamıyorlar. Fakat bu sinekler Üstad’ımızı rahatsız etmiyorlar!” dedi.

Ben o zaman bundan bir şey anlayamadım. Sonra Risale-i Nur müellifi için bu hadiselerin normal olduğunu, ilm-i kelimada evliyanın kerametinin hak olduğunu anladım.

Sonra Üstad beni çağırdı. Üstad’ın yanına çıktım. Abdülmecid Efendi’yi sordu. Abdülmecid Efendi, Şark tarafına ziyarete gitmişti. Üstad’a Konya’daki Nur hizmetlerini anlattım. Ceylan Ağabey’le Çam Ağacı’ndaki Üstad’ın kulübesinden aşağıya indik. Ceylan Ağabey bana “Dur, sana çay ikram edeceğim” dedi. Ben oturdum. Çok az bir çay getirdi. Çay bardağının dört veya beşte biri kadardı. “Ağabey bu çay niye dolu?” diye latife ettim.

“Kardeşim, ben size Üstad’ımın çayından verdim. O size Üstad’ımın ikramıdır” dedi.

“Sen Hatanı Biliyor Musun?”

Bana, “Sen hatanı biliyor musun?” dedi. “Bilmiyorum” dedim. “Sen Isparta’ya varacaktın, Üstad’ıma gelen mektup ve evrakları bize getirecektin, hizmet olacaktı. Şimdi elini kolunu sallaya sallaya geldin. Bir daha gelirken Isparta’ya uğrayıp Bayram Ağabey’den eşyaları alıp getirirsin” dedi.

Üstad’ı ilk ziyarete Isparta’ya gittiğimde Bayram Ağabey, büyük bir sepet vermişti. O zaman Bayram Ağabey dedi ki: “Yeni karpuz gelmiş, karpuz aldım. Bazı yeni meyveler aldım. Onları gönderiyorum. Değilse Ceylan Ağabey seni azarlar.” Ceylan Ağabey, Bayram Ağabey’e, latife olarak, “Bana paşa gibi bakacaksın. Ben Üstad’ımın hizmetindeyim” dermiş.

“Biz İstihdam Ediliyoruz!”

Üstad’ımız namazdan sonra ders yapıyordu. Beni de çağırdı. O sırada Konya İmam-Hatip Okulu müdür muavini Erzurumlu Rifat Bey’in evine bayram ziyaretine gitmiştik. Orada Risale-i Nur’lardan ve Bediüzzaman’dan bahsedildi. Rifat Bey, “Üstad meclisten ayrılmayacaktı. Şark Umum Vaizliği’ni kabul edecekti. Bu kitapları da ‘Diyanet’ bastıracaktı. İlminden herkes istifade edecekti! Şimdi bir odanın içinde gözetim altında ve bazen hapiste hayat geçiriyor!” diye tenkit etti.

Üstad’ın yanına varırken bu soru aklıma geldi. Ben daha bir şey demeden Üstad hiddetlendi. Fakat Üstad’ımızın sesi çıkmadı. Ceylan Ağabey arada tercümanlık yaptı. Üstad’ımız Ceylan Ağabey’in kulağına konuştu:

“Kardeşim, biz kendi kendine hareket edenlerden değiliz. Biz istihdam ve inayet altındayız!” dedi.

Sonra Üstad, Zübeyir Ağabey’in kulağına eğildi:

“Bir öksüzün eliyle ve kırk sahabeyle dünyaya İslamiyet’i ve Kur’an’ı ilan eden ve İslamiyet’i dünyanın başına geçiren Peygamberimiz’in metodunu ve usulünü takip ediyoruz. Dünyada fitraten İslamiyet’i ve hakikati arayan bütün gönüllere Risale-i Nur hitap edecektir!” dedi.

Zübeyir Ağabey’le beraber Çam’dan indik. Çam Ağacı’nın doğu tarafına doğru yürüdük. Zübeyir Ağabey bana dedi ki:

“Bak şu keçi yolu seni aşağıya kadar götürür. Oradaki kardeşimiz, Üstad’ımızın misafirlerine ikramda bulunur. Üstad’ımız da senin o çadıra uğramanı istedi, çekinme!” dedi.

Âlim Çoban

Ben çadıra vardım. 60-70 yaşlarında vakur, ciddi bir zatla karşılaştım. Sanki o zat, bir çoban değil de

büyük bir bürokrat gibiydi. O zatın hanımı bana, “Kaymak, süt, yemek ikram edeceğim. Kaymağı ballı mı, şekerli mi yiyeceksin?” dedi. Ben de “Kaymak şekerli olsun” dedim. Hemen kesme şekerleri havanda dövdü ve kaymağın üzerine serpti ve sofraya kuruldu.

O sırada Bahri Amca ile oğlu Mehmet Ağabey de geldiler. Üçümüz beraber yemeği yedik. Bahri Amca çadır sahibi o zata “Burada ne kadar kalacaksınız?” dedi. O zat, “Başka bir bölgeye kadar giderdik. Fakat Üstad’ımıza ve ağabeylere süt ve yoğurt vermek için burada kaldım” dedi.

Zübeyir Ağabey bir zamanlar bana “Kim Risale-i Nur’u çok yazar ve okursa, o terakki eder” diye bir çobandan bahsetmişti. Bu çoban olan zat, okuma-yazma bilmezmiş. Üstad’ımız çobana, “Sen bu Nur Risaleleri’ni oku ve yaz!” demiş. Çoban da:

“Ben okuma-yazma bilmem Üstad’ım. Hem bu yaştan sonra okuma-yazma öğrenilir mi?” demiş. Üstad, “Ben sende büyük bir istidat görüyorum” deyip ona “elif-ba” dersi vermiş. Bir haftada okuma-yazmayı öğrenmiş. Her gece çobanlıktan gelir, Risale yazmaya başlarmış. Sabahleyin de yazdığını dağlarda okumuş.

Savcıyı Alt Eden Müdafaa!

Afyon Mahkemesi’nde savcı, bu çoban hakkında şöyle iddiada bulunmuş:

“Devletin temel nizamını yıkıp dinî esaslara uydurmak, dinî esas üzerine devlet kurmak için Risale-i Nur yazmak!” Bu çoban kardeşimiz kalkarak, savcıya şu cevabı vermiş:

“Ben dağda bir çobanım. Halk içine bayramdan bayrama iki defa inerim. Ben dağda bu Kur’an tefsiri olan Nur Risaleleri’ni yazarak okuma-yazma öğrendim. İstifade ettiğim doğrudur. Dağdaki çobanın bir çoban kulübesi olur. Ben ancak bir çoban kulübesini yıkar ve yaparım. Ben Türkiye devletini ‘hısn-ı hasin’ denilen muazzam bir kale biliyorum. Elimde de çoban sopam vardır. O kalenin dibine yaklaşısam, karınca gibi kalırım. O sağlam taşlara değneğimi vursam ne ifade eder? Sayın savcıyı ben burada hâkime şikâyet ediyorum. Devleti küçük düşürmek istedi. Esas suçlu savcıdır!”

Üstad, en güzel savunmayı bu çobanın yaptığını söylemiş.

Zübeyir Ağabey’in Seyyidliği

Sonra yolda gelirken Bahri Amca, Üstad’ımızın Zübeyir Ağabey’in aslının seyyid ve Arap olduğunu söylediğini anlattı. Bahri Amca ile uzun bir aradan sonra Isparta’da görüştüğümde bunu sordum:

“Üstad’ımız Zübeyir Ağabey hakkında neye binaen seyyid dedi?” dedim. Bahri Amca hatırasını şöyle anlattı:

“Üstad’ımız ikinci defa Barla’ya geldiğinde sık sık gezmeye çıkardı. Benim o zaman bir merkebi vardı. Ona bindirip gezdirirdim. Üstad, ‘Bana bir at bulun, beni onunla gezdirin!’ dedi. Fakat bu atı bulmak, o zaman kolay değildi ve alacak paramız da yoktu. İlema Köyü’ne gittim. Üstad’ımızın bu arzusunu İlemalı Sabri Amca’ya anlattım. Sabri Amca bana dedi ki:

‘Bizde yeni bir tay var. O senin işini görür.’ Tayı semer ve yularıyla Sabri Amca önüme getirdi. Tayın üzerindeki takımları indirmeye başladım. Sabri Ağabey şaşırarak:

‘Sen oraya gidince, nerede takım bulacaksın? Takım tedarik etmek, atı bulmaktan daha zordur!’ dedi. Ve ‘Tayı takımıyla olduğu gibi götür’ dedi. Sonra ben atı temin ettiğimi Üstad’ıma yazdım. Üstad’ım çok sevinmişti o zaman.

Üstad’ımız Eğirdir’e geldiğinde ‘Bana atı getirsin’ diye karakola telefon ettirmiş. Ve ben atı aldım Eğirdir’e götürdüm. Üstad’ımızı ata bindirdik. Zübeyir Ağabey’e, ‘Tayın ürkme huyu var, başından

çek’ dedim. Üçümüz yolda gelirken Üstad, bazen ata vuruyor, bazen Zübeyir Ağabey’e vuruyor, atı koşturuyordu. Aynı zamanda Zübeyir Ağabey’le biz de koşuyorduk. Bir ara Üstad, Zübeyir Ağabey’e ‘Atı durdur!’ dedi, durdurdu. O zaman Üstad, Zübeyir Ağabey’e, ‘Sen niye ecdadını bilmiyorsun ve bana yalan söylüyorsun?’ dedi. Ve işte orada aslının seyyid olduğunu söyledi.”

“Bu Vahşileri Tanıyor musun?”

Bir gün Üstad’ımızın huzurundaydık. Üstad bana dönerek, Zübeyir ve Ceylan Ağabey’i göstererek, “Bu vahşileri tanıyor musun?” dedi. Ben sustum. Ağabeylere baktım. Ağabeyler öyle terbiyeli oturmuşlar, her biri uyanık, yay gibiydiler. Bu söze şaşırdım.

Üstad bana, “Sen onlara bakıp aldanma. Onlar çok vahşidir!” dedi. “Fıtratlarında Risale-i Nur’u arayan bir cevherleri var. Risale-i Nur okuyunca o vahşi arzu ve damarları kurudu. O kuruyan arzu ve damarlarını kestim. Sadece Kur’an tefsiri olan Risale-i Nur’a hizmet damarı inkişaf etti. O hizmet arzularının önüne geçecek hiçbir şey yoktur. Ne sarhoş hezeyanları ve naraları onları ürkütür ne de korkutur” dedi.

Zübeyir Ağabey için, “Bu camit ve ahmak, mahkemede, ‘Dinsizler kâğıt ve mürekkep ve kalemi kaldırsalar, ben yine Kur’an tefsiri olan bu bürhanî tefsirleri derimi kâğıt, kanımı mürekkep, kemiklerimi kalem yaparak dünyaya yayacağım!’ dedi.”

Ceylan Ağabey’e de, “Bu ahmak ve haylaz çocuk, babasını kandırarak para almış. Gizlice on beş bin *Gençlik Rehberi* bastırmış. Benim haberim yok. Burada bir densiz çocuk, ‘Seni karakola bildireceğim!’ diye korkutmak istemiş. O da Nur hizmetinin tasvip etmediği bir işi yapmış!” dedi.

Ceylan Ağabey kendi kendine, o densiz adamın ağzına kurşunları yağdırmış. Adam yüzde yüz ölecekken, hizmet-i Kur’aniye’nin kerameti onu kurtarmış. “Bu Nurlar’ı yaymak için bunların önüne hiçbir kuvvet geçemez. Eğer bunlar Risale-i Nur okumasaydı, ya dağ eşkıyası yahut şehir çetesi olurlardı!” dedi.

“Değnekten Neden Kaçıyorsun?”

Üstad, bunları anlatırken elindeki değnekle Zübeyir Ağabey’e vuruyordu. Zübeyir Ağabey değnekten kaçmıyordu. Ceylan Ağabey’e vurunca kaçmıyordu. Ceylan Ağabey’e, “Bak Zübeyir değnekten kaçmıyor, sen niye kaçıyorsun?” deyince, “Hapishanede gardiyanlardan Zübeyir Ağabey dayak yediği için iyi yetişti. Ben öyle yetişemedim. Dayağa alışkın değilim. Ders olursa, dinlerim. Ders baklavası da yerim, ama dayak yemem!” dedi.

Bunun üzerine Üstad:

“Ben kralların hatırını kırarım, Ceylan’ımın hatırını kıramam!” dedi ve üçümüze birer tane kurabiye verdi.

Üstad’ın Nedimi

Farsça’da şöyle bir beyit okumuştum:

“Padişahın iki tip adamı vardır. Bir tipi âlimler, devletin ciddi işiyle uğraşırlar. Bir tipi de nedimler, onlar da padişahı eğlendirirler.” Zübeyir Ağabey’in tasdiki ile Ceylan Ağabey, Üstad’ımızın hem âlimi, hem de nedimi idi. Ben, Zübeyir Ağabey’in devamlı âlim, Ceylan Ağabey’in ise; hem âlim, hem nedim olduğunu kabul ederim. Farsça’daki beytin devamı şöyledir:

“Âlimin vaziyetini nedim alamaz, nedimin vaziyetini âlim alamaz. Çünkü gülünç olur.” Zübeyir Ağabey, bana bir gün şöyle dedi:

“Kardeşim, Ceylan kardeş çok zeki idi ve çok da âlim idi. Üstad’ımızın o bahr-i muhit olan ilmi, Risale-i Nur’a aksetti. O akseden ilim de Ceylan kardeşeydi. İçimizde Üstad’ımızla latife yapan oydu. Biz yapamazdık. *İşaratü’l-İ’caz*’daki o derin ilme Ceylan Ağabey vakıf idi. Ben senin ondan *İşaratü’l-İ’caz*’ı bir okumanı isterdim. Ne yazık ki, erken yaşta vefat etti. Ömrü vefa etmedi.”

Mevlana Benim Zamanımda Gelseydi

Üstad bir gün bize şu dersi vermişti:

“Mevlana Celaleddin-i Rumî zamanında Mecusiler, kalplerde ve ruhlarda yaralar açmışlar, Hz. Mevlana *Mesnevî*’siyle o hezeyanları çürütmüş. Kur’an hakikatlerini, Peygamberin sünnetini ispat etmiş. İnsanları o fikir karanlığından kurtarmış. Ben Mevlana’nın asrında olsaydım, Mevlana gibi Mesnevi yazardım. Sen de o asrın genci olarak yanıma gelseydin, sana *Mesnevî*’yi tavsiye ederdim. Mevlana benim zamanımda gelseydi, Risale-i Nur’ları yazardı. Bu asırda siz gençlerin ihtiyacına Risale-i Nur’lar cevap vermektedir.”

“Gel, ister Mecusi ol, ister Nasrani ol, ister putperest ol. Bizim kapımız tövbe kapısı!” der Mevlana. Burada *Mesnevî*’nin özetini verir.

Üstad’ın bu dersleri esnasında ben gayr-ı ihtiyar olarak bir dizimin üzerine oturarak, ikinci dizimi dikmişim. Ceylan Ağabey, bu durumuma yine müdahale etti. Beni düzeltti.

Ceylan’ın Babası

Konya İmam-Hatip Okulu’nda talebeydim. Bir gün okul bahçesinde Mehmet Çalışkan Ağabey’le karşılaştım. Mehmet Ağabey bana dedi ki:

“Ben Ceylan Çalışkan’ın babasıyım. Sana Üstad’ımızın ve Zübeyir Ağabey’in selamı var. Beni Abdülmecit Efendi’nin ziyaretine götüreceksin!”

Ben de Mehmet Ağabey’le beraber Abdülmecit Efendi’nin evine gittim. Mehmet Çalışkan Ağabey, Üstad’ımızın selamını Abdülmecit Efendi’ye tebliğ etti. Üstad’ımız Abdülmecit Efendi’nin eşine, kızına ve oğluna selam ettiğini söyledi.

Mehmet Çalışkan Ağabey, Abdülmecit Efendi’ye, “Sizden gelen tercümeleri Üstad’ımız okur ve tashih eder. Hemen Ceylan mumlu kâğıda yazar, teksir edilir. Üstad teksir nüshalarını talebelerine dağıtır, dersi öyle yapar” dedi. “Biz, beş yüz adet teksir yaptık. Kapakları hazırlandı. Tasnifler de yapılmış durumda. Siz tercümeyi bitirirseniz, birkaç gün içerisinde piyasaya, yani Risale-i Nur satan kardeşlere göndereceğiz.”

Abdülmecit Efendi:

“Benim eski durumum gibi Arapça’m kuvvetli değil. Üstad, eski talebesi olduğum için beni öyle zannediyor. Bu tercüme aslında Seyda’nın himmetiyle oluyor” diye cevap verdi. Evinin karşısındaki Mevlana Hazretleri’nin türbesini göstererek, “Mevlana Hazretleri’nin manevi lütfu da olduğu için öyle yapabildim” dedi.

Mehmet Efendi:

“Hazretim, bir tercümeyi müellifi, hayatında okur ve tasdik ederse, o tercüme aslında müellifinin olur. Bir müellifin *Tarihçe-i Hayatı* hayatta iken yazılırsa, o *Tarihçe-i Hayatı* müellif okursa, o da müellifin yazması gibi olur” diyerek memnuniyetini ifade etti.

Hakikaten tercüme bittikten bir hafta sonra Ceylan Ağabey’in el yazısıyla tercüme ve Arapça’sı kitap halinde, başta Arapça’sı, sonunda Türkçe’si olarak neşredildi.

Ceylan Ağabey’in Mektubu

Bitlisli Recep Pürgür, Siirt Devlet Lisesi'nde yatılı talebe iken, Siirt'te askerlik yapan Ceylan Çalışkan Ağabey'le tanışır. İrtibatları devam eder. Lisede ikmali olan Recep, liseyi bitiremeden Konya'ya asker olarak gelerek bizlerle tanışır. Recep Pürgür, Ceylan Ağabey'e mektup yazar. Mektubunda Hayrettin Karaman, Ahmet Gümüş, İmam Hüsnü Duran ve Sabri Halıcı Bey'den bahseder.

Mektuba Isparta savcılığı el koyar. Isparta savcılığı bizlerin ifadesinin alınmasını ister.

Bu mektuptan dolayı, hepimiz hakkında emniyet soruşturma yaptı. Benim de İmam-Hatip Okulu'ndaki dolabım arandı. Dolabım aranırken bütün talebe arkadaşlar bizi gözetliyorlardı. Polis dolabımdaki kitapların hepsini araştırıyordu. Bana Müdür Muavinimiz Rıfkı Bayburt Beyefendi "Dolabında ne varsa kaldır, dolabın aranacak" demişti.

Mustafa Nihat Özön'ün Osmanlıca lügatini almıştım. Risale-i Nur okurken bilmediğim kelimeleri bakıyordum. Lügatin ilk beyaz sayfasına, "Risale-i Nur Lügati" diye yazmıştım. O sayfayı alelacele yırttım. O yırtılan sayfa üzerinde polis bana bir şey söylemedi, ama çok düşündü. Sonra Coğrafya Atlası'nı eline aldı. Ben de o sırada Uhud Muharebesi'ni yeni okumuştum. Peygamber Efendimizin duası aklıma geldi:

"Ya Rab! Bunlar beni bilmiyor, daha ileri gitmelerine fırsat verme!" Bunu okudum. Polis bana, "Dolabında bir şey yok!" dedi ve coğrafya atlasını açmadan elime verdi. Emniyette altı saat ifadem alındı. Akşam okul dersine çalışırken atlasın içinden Ceylan Ağabey'in bana yazdığı mektup çıktı. Mektupta şöyle diyordu:

"Kardeşim Ahmet! Tercümeler sekteye uğradı. Abdülmecit Ağabey'imizin yanına git. Tercümeleri al, acele gönder. Üstad'ımız bekliyor!"

Sonunda Ceylan Çalışkan ismi ve imzası vardı.

Emniyette altı saat ifadem alındığından dolayı yorgun ve bitkindim. Bu mektubu görünce Rabbimin inayeti aklıma geldi ve benim bütün yorgunluğum gitti...

Mektubun yazılma gerekçesi şöyle idi:

Abdülmecit Efendi, odun almaya çarşıya giderken yolda ayağı kaymış düşmüş. Sağ kolu dirseğinden ezilmiş. Bu yüzden on-on beş gün eli kalem tutamamış. Bundan dolayı tercümeleri yapamamış. Evine gittim. Evinde sedirde yatıyordu. Mektubu verdim, okudu ve bana iade etti. Hâlbuki Zübeyir Ağabey bana yazdığı her mektubun altında şu notu düşerdi:

"Kardeşim bu mektubu yak ve yırt!" Fakat coğrafya atlasının içindeki mektubu yırtmamışım. Allah korudu.

Bizim Dert Ortağımızdı Hekimoğlu İsmail

BEN ASTSUBAYDIM, o zamanlar şöyle bir planım vardı. On astsubay bir minibüs aldık. O minibüsü çalıştıracak, onun kazancıyla herkese bir minibüs alacaktık. Ben, yaptığım bu iş, uygun mu değil mi diye istihareye yattım. Rüyamda Üstad'ı gördüm. Paşa rütbesindeydi. Elinde de bir değnek vardı, onunla beni dövecekti. İçimden, “Benim suçum ne, onu da bir öğrensem?” diye geçirdim.

Üstad dedi ki: “Arabayı Ceylan’a ver!” Ben de “Baş üstüne!” dedim. Ondan sonra geldik Süleymaniye’de oturuyoruz. Ceylan Ağabey’e:

“Al bu minibüsü çalıştır, bizim müdürümüz sen ol!” dedim.

“Ben dindarlarla iş yapmam!” dedi.

“Niye?” dedim.

“Dindarlar rızkını Allah’tan bilir. Ufacık bir şey oldu mu ‘Eeeh sen neci oluyorsun’ der bırakır gider.”

“Ağabey sen bana ne yaparsan yap, ben seni terk etmeyeceğim!” dedim. O zaman:

“Peki!” dedi.

Onunla çalışmaya başladık. Muratpaşa Camii’nin yanında birbirimizi bulurduk. Zaman zaman orada oturur konuşurduk. Bir gün baktım başı önde, düşünceli ve üzgün. Dedim ki:

“Ağabey, neyi düşünüyorsun? Biz teknik adamız, tamirciyiz, ilerde tamirhane kurarız. Hem başkalarınınkini, hem kendimizinkini tamir eder, daha iyi kazanırız” dedim. Başını kaldırmadan dedi ki:

“Üstad bana dedi ki, sen dünyada da muvaffak olursun, ama seni dünyaya vermeyeceğim!” dedi.

O zaman anladım ki, Ceylan Ağabey benim hayallerimi gerçekten hayal sayıyor. Biz bu yolda hiç ilerleyemeyeceğiz. Çünkü Üstad Ceylan Ağabey’i vermeyecek! Gerçekten de öyle oldu.

Fakirlikten Memnundu

Bir gün evlendikten sonra evine gittim. Ondan fakir ev olamazdı. Yerde bir kilim; buzdolabı yok, çamaşır makinesi yok, masa yok. Yenge hanımı hiç görmedim. O arkada çalışıyor, Ceylan hizmet ediyordu. Köfteli patates yapmıştı. Bir tane tahta sofraya vardı, üzerine tepsi konuldu. Kaşıklar getirildi. Kaşıklar yetmedi. Ceylan’ın akrabaları da vardı. Bir arkadaş:

“Ceylan Ağabey kaşık var mı başka?” dedi. “Yok” dedi, “Önce bir kısmımız yiyelim, sonra diğerleri yesin!” dedi. Anladım ki Ceylan Ağabey fakirlikten memnun.

Bizim Müdürümüzdü

Kendisi Skoda marka araba aldı. Fakat onun arabası da bizimki de devamlı kaza yapıyordu. Ben şoföre vermiştim, Ceylan Ağabey’e şoförlük yaptırmıyorduk. O bizim müdürümüzdü. Bir gün dedim ki:

“Ceylan Ağabey! Biz neden muvaffak olamıyoruz? Benim Volkswagen beş defa çarptı. Bir defa yandı. Nedir bu hal böyle?” Dedi ki:

“Ömer kardeş! Biz kimi nereye taşıyoruz? Bu müşteriler kandil gecesini müşterisi değil ki. Gece yarısından sonra gelen müşteri din için gelmez. Biz çok yanlış yaptık. Kimi nereye taşıyoruz?”

Ben “Al arabayı da ne yaparsan yap!” diyecek diye korktum. Çünkü Ceylan Ağabey bıraksa ben perişan olacağım. Daha bunlar ilk günlerde oluyor. Onun üzerine yine istihareye yattım. Benim on tane ortağım var. Ceylan giderse bunları idare edemem, ne yapayım diye. İlginçtir, rüyamda bana kara

bir zarf verdiler. Ama içi dolu. Üzerinde 59 yazılı. “Allah Allah bu nedir?” dedim.

Derken bir gün gazetelerde bir trafik kazası haberi gördüm. Olabilir, her gün trafik kazası oluyor. Fakat bir de baktım ki, bizim araba! Merkez Efendi Mezarlığı önünde araba duvara çarpmış, fotoğrafını çekmişler. Direksiyonu eğrilmiş, şoförün karnı içine batmış. Hemen şoförü hastaneye, arabayı tamirhaneye götürdük. O gün tam, arabayı aldığımızın 59. günü.

Ceylan Ağabey geldi bana bir zarf uzattı. Ürperdim, rüyadaki gibi içi dolu. Ceylan Ağabey hesap veriyor, 59 günde ne yaptı diye.

Kader o da başkasının arabasında giderken vefat etmiş. Üzerinde bir çizik bile yoktu.

Üstad’ın Evladı Gibiydi

Bir gün Ceylan Ağabeye sordum:

“Üstad sana nasıl davranırdı?”

“Üstad bana evladı gibi davranırdı.”

Bir gün çingeneler geçiyormuş. Üstad:

“Ceylan bak, biz de bunlar gibiyiz. Biz de eşyamızı elimizde taşıyoruz” demiş. Ceylan Ağabey:

“Ama onların hanımları var, bizim yok!” demiş. Üstad:

“Keçeli sana yasak!” demiş.

Düşünebiliyor musun, Üstad’a “Beni evlendir” diyecek kadar samimi.

Ailemle Nasıl Geçineceğimi Öğretmişti

O gerçekten bizim için Allah’ın bir lütfu idi. Aile problemlerimi de, iş problemlerimi de ona danışırdım. Manevi bir değeri vardı.

Mesela bir gün evimizde bir geçimsizlik oldu, ama benim canım çok sıkıldı. Eşimi hiç dövmemişim. Dövmüyorum, sövmüyorum. Gittim Ceylan Ağabey’e dedim ki:

“Ağabey, bizim evde bazı nahoş hadiseler oluyor. Ben bunlara çok üzülüyorum. Bir çare de bulamıyorum. Nasıl hareket edeyim?” Dedi ki:

“Kardeşim, bir hanıma dokuz kişi yanlış söylüyor, bir kişi doğru söylüyor. Anası yanlış söylüyor, babası yanlış söylüyor, okul yanlış söylüyor, cemiyet yanlış söylüyor, basın yanlış söylüyor. Dokuz kişi yanlış söylüyor, bir kişi doğru söylüyor. Şu halde senin hanımın dokuz yanlış yapsa, bir tane doğru yapsa, o doğrusu da dinden yana olsa, yeter. Böyle şeylerle uğraşıp vakit kaybetme!” dedi.

”Peki ağabey” dedim, dersimi aldım. Hemen eve döndüm, ufak bir bahane ile hanımla barıştım. Meselemin hanımla uğraşarak zaman kaybetmek olmadığını anladım.

Onlar Manen Besleniyorlardı

Üstad’la beraber olmak kolay değil. Bir defasında anlatmıştı. Gitmişler, Çam Dağı’nın başında günlerce kalmışlar. Yorgan yok, yatak yok, su yok, ekmek yok, soba yok! Dağın başı. Yıldızlar parlıyor.

Ben de merak ettim, o dağa çıkıp kalacağım diye. Çıkmaya başladım. Yarıya geldim. İn cin yok, korktum geri döndüm. Bırak gece kalmayı, çıkamadım.

Onlar manen besleniyorlar. Manen olmasa bunlar olmaz. Bunlar tabiri caizse manevi liderlerdir. Ceylan Ağabey gencecik biriydi. Ama ilham-ı İlahi umumdur. Ceylan Ağabey hayatın içindeydi. Ben dedim ki:

“Ceylan Ağabey siz Üstad’ın yanına gittiniz ne oldu?” Dedi ki,:

“Ben bir haftada Osmanlıca’yı öğrendim!”

Üstad’ın ilmi de ilhamdı, vehbi ilimdi. Amerika’da telefon çaldığında ahizeyi kulağı götürdüklerinde “Telefonun karşı ucunda kim var?” derler. Tabiri caizse Üstad’ın telefonunun karşı ucunda İlahî ilham vardı. Başka türlü olmaz. Onun yanındaki zatlar da ondan hissedar idiler. Allah rahmet eylesin.

Arkadaşlığımız Ortaokul Yıllarına Dayanıyordu

Ali İhsan Tola

SENE 1939. Ceylan Çalışkan'la Afyon'da ortaokul 1-D sınıfında beraberdik. Ben, Senirkentliler yurdunda o ise Koçoğlu yurdunda kalıyordu. Ceylan'la o zamandan beri arkadaşlığımız vardır. Hatta o, otomobile çok meraklıydı. “Kullanır da bir zarar görür” diye Üstad'ın arabasının anahtarları bende dururdu. “Ceylan alır gider, kendine bir zarar verir” diye saklardık.

Bir zaman İzmir Selçuk'taki Sen Jan Kilisesi'nin karşısında bir bahçemiz vardı. Orada Üstad tarafından vazifeliydim. Bir iğde ağacı vardı, dalları arasında tahtadan bir yer yapmış, onun üzerinde Atıf Ural'la kiliseye karşı *Cevşen, Delaili'n-Nur, Evrad-ı Kudsiye* okuyorduk.

Sonra Üstad çağırdı gittim. Ceylan beni görünce:

“Çiftlik Ağası geldi!” diye takıldı. Ben de Ceylan'ı bildiğim halde uzun zaman riyazetin verdiği hassasiyetle alındım, gönül koydum. Yukarı çıkıp Üstad'ın elini öpünce:

“‘Çiftlik Ağası’ dedi diye alındın mı? Ben ona darılmıyorum, sen de darılma. Ben bunu çok küçükten yanıma aldığım için darılmıyorum” demişti.

Acip bir zekâ vardı onda. O, *İşaratü'l-İ'caz*'ın Arabî'sinin sayfasını bir okuyuşta ezberleyebiliyordu. Çok zekiydi. Üstad, evlenmesine ve araba kullanmasına izin vermiyordu.

Bu da Tesbihat Yapacak

Riyazetten sonra açlığa alışmışım. Bazen yine birkaç gün yemediğim oluyordu. Sav'da teksir yapıyorduk. Isparta'ya geldim, ziyaret ettim. Ders *İşaratü'l-İ'caz*'dan yapılıyordu.

“Neden hepsini anlayamıyorum?” diye içimden geçirmiştim. Bir ara Üstad, “Ali İhsan tesbihatını yapmamış, götürün tesbihat yaptırın” demişti.

Beni arka odaya aldılar. Demek ki, bana ders verecekler. İlkten Ceylan çıkageldi. Elinde büyük bir somun getirdi. “Kardeşim” dedi “Bu da tesbihat yapacak. Bunu yiyeceksin!” dedi. Ardından mutfakta soğan, patates ne varsa getirdi, önüme koydu. “Bunlar da tesbihat yapacak!” dedi. Tahiri Ağabey geldi bir teneke zeytin getirdi, önüme koydu. Gayet ciddi, “Bunlar da tesbihat yapacak!” dedi.

Ben o zaman anladım ki, “Kur'an bir sofrayı İlahidir. Kafan ne kadar alırsa, o kadar yiyebilirsin. *İşaratü'l-İ'caz* böyle birden hazmedilecek şey değil” demek istiyorlardı. O zaman Üstad'ın dersini çözdüm.

Baklavayı yiyince...

Urfa'dan baklava gelmiş, bekleyip duruyordu. Ceylan Ağabey'in içi gidiyormuş yemek için. Bayram Ağabey'e söyletmiş:

“Efendim baklava durup bozulacak!” Üstad:

“Peki, öyleyse bozulmayacak yere gönderin!” demiş. Tabii hemen yemişler. Biraz da çok kaçırmışlar. Üstad hemen testiye verip Sidre'den su almaya göndermiş Bayram Ağabey geldiğinde:

“Eskiden erken gelirdi, yirmi dakika geç geldi, kiminle konuştu?” diye tekrar göndermiş. Gelince bu defa:

“Beş dakika geç kaldı” deyip, tekrar göndermiş. Anlayacağın baklavayı bir güzel hazmettirmiş.

Üstad’a Karşı Çok Serbestti

Abdülkadir Badıllı

“ABDÜLKADİR CEYLAN,” “Kadir Ceylan” ve yalnız “Ceylan” olarak üç ayrı şekilde isimlendirilen Ceylan Çalışkan, Geylan’dan gelmektedir. Arapça’da “g” harfi olmadığı için “c” okunur. Babası adını koyarken Abdülkadir Geylani olarak tesmiye etmiştir. Fakat bu isim ve lakap has bir zata mahsus olduğundan, bir iltibas, bir müşabehet olmaması için Abdülkadir Ceylan’a çevrilmiştir.

Bu fakir henüz 16 yaşındayken, 1953’te Isparta’ya gidip Üstad’ımızı ilk ziyaret ettiğimden, 1959 Kasım’ına kadar müteaddit defalar lütf-u İlahî ile nasibedar olduğum ziyaretlerimde, her zaman Tahiri, Zübeyir, Bayram Ağabey’ler yanında Ceylan Ağabey’i de görürdüm. Ceylan Ağabey, namazlarda imam olurdu. Bir-iki defa Üstad’ımızın kendisine, “Molla Ceylan!” dediğini duymuştum.

Ceylan Ağabey’in Özelliği

Ceylan Ağabey, diğer ağabeylerden farklı olarak Hz. Üstad’a karşı serbestti. Latifeli sözler söyleyebiliyordu. Hz. Üstad da onun bu hareketlerine seviniyordu. Ceylan Ağabey, gerçekten çok zeki ve nüktedandı. Bu konuda şahit olduğum bir hadise şöyle:

Bir gün sabah dersinde Kâtip Osman Ağabey bir sepet üzüm getirmişti. Hz. Üstad, dersten sonra sepetteki üzümü dokuza taksim ettirdi. Çünkü Hz. Üstad’la birlikte orada

dokuz kişi idik. Üzümün en parlak ve en güzel görünen ve içinde siyah bir salkım olan parçasını başa alarak o dokuz parçayı sıraya dizdirdi. Sonra kura çekmek için dört-beş ağabeyden birer rakam istedi. Bunları topladı. (Mecmuunun kaç ettiğini unutmuşum.)

Hz. Üstad bu toplam sayıya bir on iki daha ilave etti. Ve sırayla sayarak kurayı tespate başladı. Devir şeklinde (bir, iki, üç, dört şeklinde) sırayla sayıyordu. En son rakam kime isabet ederse baştaki o parlak üzüm parçasını o alacaktı. Sayı epey yüksekti. Ceylan Ağabey, tahmin ediyorum, bir dakika sürmeden o yüksek zekâsıyla baştaki parçanın kime düşeceğini hesapladı. Ve kalktı yer değiştirdi. Kura döndü dolaştı, geldi kendisine isabet etti. Bunun üzerine Hz. Üstad latife ile “Keçeli keçeli! Benim gözüm onda vardı!” demişlerdi. Merhum Ceylan’ın yaptığı bu hile, parlak zekâsı hatırı için affa uğradı.

“Bir Tane İstiyorum”

Yine bir ziyaretimde, sabah dersi esnasında Hz. Üstad bir ara, bir münasebetle buyurmuşlardı ki:

“İşte bana burada on huri de verilse almayacağım!”

Ceylan Ağabey hemen, “Ben on tane değil, sadece bir tane istiyorum!” diye latife etmişlerdi. Hz. Üstad tebessümle karşılaşmışlardı.

Bu iki numune gibi Ceylan Ağabey’le ilgili başka bazı müşahedelerim de olmuştur.

Hz. Üstad’ın vefatından sonra da İstanbul’da birkaç defa görüşmüştük. Bir defa ihtiyacına binaen karz-ı hasen olarak bir miktar para da (istemesi üzerine) vermiştim. Allah rahmet eylesin.

Hülasa Üstad’ın yanında hayli serbestti. Bir talebe, bir hizmetkârı gibi değil, bir oğlu, nazlı bir aile çocuğu gibi idi.

Üstad'ı Tebessüm Ettiren Tek İnsandı

Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı

İSPARTA İMAM-HATİP okulunda okurken Üstad'ın yanına gidip gelerek tanıdığım ve Üstad'dan sonra en çok etkilendiğim kişi; Ceylan Çalışkan'dır. Bazı sıkıntılı anlarımda beni teselli eder, bana moral verirdi. Müthiş ve kıvrak bir zekâ, üstün bir kavrayış ve anlayış, ince bir seziş vardı onda...

Ve espri kabiliyeti ile çok farklı bir şahsiyetti. Hani derler ya; “Leb demeden leblebiyi anlar” diye. Aynen öyleydi. Risale-i Nur'u bir hap gibi özümsemesi ve okuması vardı ki, derdi olan kimselerin hastalığına hemen şifayap olurdu. Kime muhatap olsa, mutlaka onu etkisi altına alır, ikna ederdi.

“Ceylan Sırrı”

Ceylan'ın Üstad yanında ferd-i ferid bir makamı vardı. Bana göre Üstad'ın, “Ceylan Sırrı” vardı ki, ona kimse erişemezdi. Üstad'a latife ve şakalarıyla muhatap olup, onu tebessüm ettiren tek insandı. Aynı zamanda onun uğrunda hayatını ortaya koyan bir feragat ve cesaret timsali idi.

Ayrıca hizmetteki ufku, diyebilirim ki; o gün Üstad'ın yanında bulunanların hepsinden daha genişti. Fakat 1957'den itibaren, bazı mizaç farklılıklarının da etkisiyle Üstad'ın yanından yavaş yavaş uzaklaştı. Bu süreç, maalesef, İstanbul'a giderek dünyevi işlere girmesine ve evlenmesine kadar sürdü. Sonra da kader onu dünyadan alıp ahirete gönderdi. Kanaatim odur ki; dünyada ve hizmetin başında kalabilmiş olsaydı, bugün çok farklı gelişmelere şahit olurduk.

“Anadolu İman Hareketi” isimli eserimizde Üstad'ın siyasilerle görüşmeleri için Ankara'ya Mustafa Sungur'un yanında Ceylan Çalışkan'ı gönderdiğini ele aldığımız bölümde şu tespitlerde bulunmuşuz:

“Üstad bununla da yetinmemiş ve daha sonra, kendisi için gözünü bir an bile kırpmadan şehit olmaya hazır, sadakatte en önde, akıllı, fikri ve pratik zekâsıyla, başta Üstad olmak üzere, herkesin hayran kaldığı merhum Ceylan Çalışkan'ı, daha sonra Mustafa Sungur'a yardımcı olmak üzere Ankara'ya göndermiştir. Üstad, Ceylan Çalışkan için birçok kereler, ‘Benim Abdurrahman’ım ve küçücük bir Hüsrev’ demişler ve yüksek takdir, iltifat ve teveccühlerini izhar buyurmuşlardır.”^[11]

En Önde Duran Bir Genç

Afyon Hapsi'nden tahliyeden sonra Üstad'ın Emirdağ'da ilk medrese hizmetini başlatması sırasında yine Ceylan Çalışkan'ı en önde görüyoruz. Bu gerçeği adı geçen eserde şöyle kaleme aldık:

“Üstad daha önceleri gerek Barla, gerekse Kastamonu ve Emirdağ'daki ikametleri sırasında, kimseye bir zarar gelmemesi için, her zaman evinde yalnız kalmayı ve çok büyük bir zaruret olmadıkça kimse ile görüşmemeyi tercih etmiştir.

Ancak Afyon Hapishanesi'nden tahliye edildikten sonra (4 Eylül 1949) Emirdağ'a bu ikinci gelişlerinde Üstad, bu prensibine son vermiş ve yanına, özel hizmetinde bulunmak, Risale-i Nur davası ve iman hizmetinde üzerine düşen görevleri yapmak üzere birkaç halis gönüllü Nur talebesini almış ve bunların, kendi oturduğu evde devamlı olarak kalmalarına da müsaade etmiştir... Bunlar kendilerini Üstad ve Risale-i Nur'lara vakfetmiş sadık, vefakâr, gönlü dünyaları alacak kadar zengin, imanı granit kayalar kadar sağlam, başı eğilmez dağlar kadar yüce, azim, irade ve karar sahibi örnek Nur talebeleri idi.

Bu yeni manada ‘Emirdağ'da ilk Nur Medresesi'nin açılması’ idi. Bu medresenin ilk talebesi, Emirdağ'da en sıkıntılı ve acı günlerinde, Üstad'a sahip çıkan, ‘Çalışkanlar Ailesi’ ve bu ailenin en

zeki, en akıllı genci olan Ceylan Çalışkan'dı. O, bundan böyle geceleri de dâhil, her gün yanında kalacak, ondan ders alacak ve hizmetin gereklerini yapacaktı...

Zübeyir Gündüzalp, Mustafa Sungur, Bayram Yüksel ve bir dereceye kadar Tahiri Mutlu gibi, daha sonraları hizmette bayraklaşan kimseler de bu medresenin ilk müdavimleri, yani geceli gündüzlü öğrencileri arasında idi. Onlar her şeyi yeniden ve Üstad'dan öğreneceklerdi. Nitekim Zübeyir Gündüzalp, bir aralık Ceylan'a, Üstad'a nasıl hizmet edeceğini sorduğunda:

‘Kardeşim! Üstad’ın yanında taş gibi olacaksın!’ demişti. Bunun manası, bütün her şeyi ile Üstad’a, o yüce Sultan’a bağlanmak, onun iradesine göre hareket etmek, o ne derse onu, hem de hiç tereddüt etmeden yapmaktı.”[\[12\]](#)

Fevkalade Hazırcevap, Nüktedan Biriydi

Prof. Dr. Servet Armağan

MERHUM CEYLAN AĞABEY’LE ilgili hatıralarım ve değerlendirmelerim şöyledir:

Risaleler’de kendi isminden bahsedilmesi, Lahikalar’da isminin çoklukla geçmesi, Üstad’ın vasiyetnamesinde yer alması, Üstad’ın onu metheden ifadeler kullanması, “Benim vekilimdir” demesi, genç yaşta Risale-i Nur’ları anlayıp sadakatte ileri gitmesi, onun faziletlerini anlatmaya yeter.

1950’den sonra İstanbul’da Süleymaniye’de Hacı Nazif Çelebi’nin evinde dersler yapılırdı. Oraya zaman zaman gelirdi. Ben kendisini ilk defa orada gördüm. “İşte bu Ceylan Ağabey’dir” diye tanıtmışlardı. Sessiz, sakin ve vakur bir hali vardı. Daha sonra Kirazlımescit’e de geldi. Geldiğinde bize haber verirlerdi. O zaman arkadaşlarımızın sayısı azdı. Toplanır, ders yapardık.

Üstad’ın Vefatından Sonra

Üstad’ın vefatından sonra çokları gibi o da İstanbul’a yerleşti. Bir ara (evlenene kadar) Kirazlımescit’te kaldı. Düşününü hatırlıyorum, gayet mütevazı idi. O sırada minibüs hattı işletiyorlardı. Hatta Fırıncı Ağabey de ona yardımcı oluyordu. O minibüsle pazar günü ve bazı günler bizi gezdirirdi. Bazen vapurla boğazın bazı yerlerine pikniğe giderdik. Sonraki tarihlerde oldukça sık görüşmeye başladık.

Kalgay Ural, Yaşar Yayla, Mehmet Sarı ile tenezzühvari gezintilerimiz olurdu.

Ceylan Ağabey kısa boylu, güler yüzlü, fevkalade hazırcevap, nüktedan, fevkalade zeki biriymi. Bir şeyi çabuk anlar, çabuk cevap verirdi. Zekiden maksat budur zaten. Ben ilimle uğraştığımdan konuşmamı biri geç anlasa, sıkılırım. İnsanların çabuk anlaması ve çabuk cevap vermesi çok hoşuma gider. Onun için kendisiyle çok iyi anlaşırdık. Zaten okusaydı, bugünkü tabiriyle, mutlaka büyük bir ilim adamı, bir profesör, bir şirketin yöneticisi olurdu.

Hukukçu olduğum için bana sık sık mesleğimle ilgili sorular sorardı. Bazen bu sorular ciddi bir meseleyi öğrenmek için olduğu gibi, bazen da sözün gelişi bir nükte tarzında olurdu. Mesela bir gün Kirazlımescit 46’da oturuyorduk. Bahçesine başkaları çamaşır asmışlardı. Bana, “Servet, bu çamaşırların hukuki hükmü nedir?” diye sormuştu. Yani “Başkasının yerine çamaşır asılır mı?” demek istiyordu. Herkese bulunduğu konuma göre soru sorardı. Hukuktan çok zevk alırdı. Anayasa ile ilgili sorular sorar ve dinlerdi.

Ayrıca o zamanlar Beşiktaş’ta bulunan Refet Ağabey’i ziyarete giderdik. İstanbul beyefendisi bir zattı. Oradan kalkıp, Kirazlımescit 46’ya derse gelirdi. Biz de zaman zaman cumartesi ve pazar günleri yanına giderdik.

Yokuştan Kayan Minibüsü Durdurdu

Bir enteresan hatıra da şudur:

Bir gün, bir vesile ile Yıldız sırtlarına gitmiştik. Şimdiki Conrad Oteli’nin olduğu yerlere. O zaman oralar bomboştu. Orada biraz ders okundu, biraz bir şeyler yedik. Bizi minibüsü ile Ceylan Ağabey götürmüştü. Arabayı biraz ilerde park etmişti. “Serencebey Yokuşu” derler, denize doğru bir hayli meyillidir.

Ev, bark yoktu o zaman. Baktık, minibüs her nasıl olduysa kendi kendine hareket etmeye başladı! Ceylan “Eyvah!” dedi ve koşmaya başladı. O sırada hep birden ayağa kalktık, “Aman koşma,

yaralanırsın, ölürsün!” dedik. Ama bizi dinlemedi. Minibüs aşağıya doğru kayıyor, o da peşinden koşuyordu. Minibüs giderek hızlanıyordu.

Neyse gitti, kapıyı yakaladı, açtı. İçine atladı, direksiyona geçti ve frene bastı. Çok büyük bir cesaretle, büyük bir riske katlanarak aracı durdurdu. Hatta minibüsün sağ kapısından girdi, sola geçip frene bastı. Bir film seyrederek gibi yüreğimiz ağzımıza gelerek takip ettik. Gariptir ki, ölümü de böyle bir minibüs kazasıyla olmuştur.

Vakitsiz Ölüm

Cenazesini almaya geldiklerinde amcasıyla babasını tanımıştım. Onlar da kendisi gibi zeki ve bakışları hizmet dolu insanlardı.

Ölümü, halk arasında “vakitsiz” derler ya, öyle olmuştur. Hayatta kalsaydı, Risale-i Nur hizmetlerine iyi yön verebilir, zekâ ve tecrübesiyle iyi ufuklar açabilirdi. Nur hizmetinde yeni açılımlar sağlayabilirdi. Olaylara pratik çözümler bulurdu. Bir mesele olsa “Nasıl yapalım?” diye konuşulsa, o hemen isabetli fikri söylerdi.

Bu zamanda pratik çözümler çok önemli. Çünkü toplum olayları çok girift hale gelmiştir. İnanıyorum ki, diğer cemaatler tarafından da çok sevilen, sayılan ve bilhassa münevverlerle de çok iyi geçinen biri olurdu. Az ve öz konuşan, her konuya girmeyen, fakat konuştuğu zaman ayağı yerde ifadeler kullanan, şen şakrak bir insandı. Dinlemeyi seven, güzel sorular soran biriydi. Derslerde okuyanı dikkatle dinler, geçen ayet ve hadisleri yanlış okuduklarında müdahale eder, “Katlettin!” diyerek tashih ederdi.

Her Talebenin Farklı Bir Kabiliyeti Vardır

Üstad’ın hizmetkârlarının her birinin ayrı özellikleri vardır. Mesela Zübeyir Ağabey’in mizacı farklıdır. O çok ciddidir, azimkârdır. Ceylan Ağabey şen şakraklı. Zübeyir Ağabey, emir ve direktif vermekte kesin, olayların üzerine gitmekte kararlı idi. İçtimai hayata girmedi. Ceylan Ağabey ise hem çalıştı, hem evlendi. Bunlar önemli farklılıklardı.

Ceylan Ağabey gezmeyi seven biriydi. O zaman Beyoğlu bugünkü gibi değildi, mütevazı bir yerdi. Bir gün birlikte gidip gezmiştik. Bir gün de Adalar’a gitmiştik. Daima gezip görmek, fikrini geliştirip anlamak isterdi.

O zaman Arap dünyasından âlimler gelirdi. Biz onları haber alır, derse getirir, ağırlardık. Kalabalık bir toplulukta Zübeyir Ağabey onlara Üstad’ın hayatını anlatır, biz de âcizane tercüme ederdik. O arada cemaatin içinden lafa karışanlar olurdu. Zübeyir Ağabey hemen anlatmayı keser, “Buyurun kardeşim siz anlatın!” derdi. Tabii adam mahcup olurdu.

Arap Misafirin İtirazı

Bir defa Kuveyt’ten İhvan-ı Müslimin’e mensup biri gelmişti. Üstad’ın metodunu beğenmiyordu. Zübeyir Ağabey’le epey karşılıklı konuştular. Adam iyi niyetliydi, ama öyle inanıyordu. Zübeyir Ağabey ona cevaplar veriyordu.

Misafirimiz o zamanlar ailesiyle Şişli taraflarında oturuyordu. Ertesi gün Zübeyir Ağabey’le birlikte kendisine bir seccade, eşine bir başörtüsü alıp götürmüştük. Zübeyir Ağabey böylece (eğer kırılmışsa) gönlünü alıyordu, fevkalade edepli ve nazık bir insandı.

Tarafları Barıştım

Bir defasında yurt dışından gelmiştim. Dediler: “Zübeyir Ağabey gelmiş!” Hemen çıktım, hoş beş ettim. O günlerde iki kardeş arasında bir iş uyuşmazlığı vardı. Tartışmalar olmuş, cemaat arasında huzursuzluğa sebep olmuştu. Onun halli için bana gelmişti. “Kardeşim sizin adil biri olduğunuza inanıyorum. Bu meseleyi taraflarla görüşüp halledin!” dedi. Araya girdik, o mesele çözüldü. Kurmay bir insandı, kimin nerede ne hizmette kullanılacağını bilirdi.

Üstad’ımızın varisleri arasında çok bulundum. Bu insanlar, çok müeddep insanlardı. Gözleriyle konuşan insanlardı. Muhabbetleri her zaman devam ederdi. Bunlar arasındaki saygı ve sevgiyi hiçbir toplumda görmedim. Birinin diğeri aleyhinde kırıcı konuştuğuna şahit olmadım. Aynı toplantıda bir arada bulunduklarında hiçbir zaman birinin alay edici bir tavır içinde olduklarını görmedim.

Sağ Olsaydı Hizmette Çok Büyük Katkısı Olurdu

Av. Gültekin Sarıgül

İLK DEFA Ceylan Ağabey’le 1958’de, Antalya’da görüştim. Amcası Osman Çalışkan’la beraber gelmişlerdi. Bir kamyonla iş için geldiklerini hatırlıyorum. Orada kısa zamanda kendisinde müstesna şeyler müşahade ettim. Üzerinde Üstad’a mensup olmanın ve ona hizmet etmiş olmanın imtiyazı yoktu ve bunu hiç hissettirmiyordu. Sıradan biri gibi davranıyordu.

Son derece makul, hayatın gerçeklerini bilen, fevkalade zeki, sağlıklı tahliller yapan biriydi. Eğer hayatta kalsaydı, Risale-i Nur hizmeti ve cemaat adına çok istifadeli olacağına inanıyorum. Kısa zamanda kendisinden bu intibaları edindim.

1959’da Isparta’da Üstad’ı ziyarete gittiğimde Atıf Ural’ın teşvikleriyle “İthamlara Cevaplar” adı altında yaptığım bir çalışmayı Üstad’a takdim etmiştim. Orada Zübeyir Ağabey, Tahiri Ağabey, Zekeriya Kitapçı, Bayram ve Ceylan Ağabey’ler de vardı. Benim niyetim Üstad’ın tetkikine sunup uygunsa neşretmektir. Orada aralarında konuşma olmuş. Zübeyir ve diğer ağabeyler *Tarihçe-i Hayat*’ın olduğunu ileri sürerek bu çalışmaya pek ihtiyacın olmayacağını ileri sürmüşler. Ceylan Ağabey bu fikre karşı çıkmış ve şöyle demiş:

“Bu kardeşimiz üniversite muhitinde bulunuyor. Oranın şartlarını daha iyi bilir. O şartlar bizimkine uymaz. Bu çalışmanın gerekliliğini ve neşrini onlara bırakalım.” Üstad da bu fikri tasvip ederek bana çalışmayı geri vermişlerdi. Bayram Ağabey kitabı bana verirken aynı şekilde:

“Her ne kadar *Tarihçe-i Hayat* varsa da, siz üniversiteliler olarak buna ihtiyaç duyduğunuzdan tashih ve neşrini yapabilirsiniz” dedi.

Fedakârlık Örneği

Daha sonra askere gitmiştim. 1961’de askerden izinli olarak döndüğümde İstanbul’a uğradım. Kirazlımescit 46 numarada Fırıncı ve Ceylan Ağabey’le tekrar görüştim. O zaman yeni servise çıkan Jet otobüsleri vardı. Ankara’ya gitmek üzere onlardan bilet almıştım. Ceylan Ağabey hoş beşten sonra nereye gideceğimi ve neyle gideceğimi sordu. Ben de otobüsten bilet aldığımı, önce Ankara’ya, sonra Sivas’a geçeceğimi söyledim.

Otobüsle gideceğimi öğrenince, “Ver bakayım biletini” dedi. Verdim. Şöyle bir baktı: “Teker üzerinden almışsın, seni rahatsız eder. Bunu gidip değiştirelim” dedi. Kalktık Fırıncı ve Ceylan Ağabey’le birlikte gittik. Yazıhaneden bileti değiştirdik.

Şu fedakârlığa ve diğergamlığa bakın!

Bir kardeşinin yolda rahatsız olmaması için kalkıyor, bizzat gelip bileti değiştiriyordu. Düşünebiliyor musunuz? Biz ki daha işin başındayız, bizimle böylesine ilgileniyordu.

Daha sonra birkaç yerde daha kendisiyle karşılaşmalarımız oldu. Başta da ifade ettiğim gibi son derece zeki, son derece makul, Üstad’ın yanında uzun zaman kalıp, hizmet etmiş olmanın imtiyazını hiç kullanmayan bir tavır içindeydi. Eğer sağ olsaydı, hizmette çok büyük katkısı olurdu sanırım. Allah rahmet etsin.

Evimiz Kendi Evi Gibiydi

Şükran Demirel (Ali Demirel'in Eşi)

CEYLAN AĞABEY, İstanbul'a geldikten sonra devamlı bize gelir giderdi. Zaten o yıllarda İstanbul'da bizim ev, ağabeylerin uğrak yeri idi. Birinci'ler, Fırıncı'lar, Bekir Ağabey, Sungur, Aytimur, Abdullah Ağabey'ler hep gelir giderlerdi. Çok sık ve teklifsiz gelirlerdi. Tıpkı kendi evleri gibi bilirlerdi...

Hatta Ceylan geldiğinde, “Şükran Abla karnım aç” derdi. O zaman bizim Nuran küçüktü. Oyun oynarken Ceylan Ağabey gelir, onu başı açık görse, “Neden başım açıktı?” diye ağlardı. Ceylan, Birinci Ağabey'le çok gelirdi. Nurdan'ın oyuncak bebeğinin başı da açık olsa “Ağabeyler öyle gördü” diye yine ağlardı.

Bir ara ağabeyler hapse girmişti. Ceylan da aralarında idi. Onlara yatak yorgan vermiştik. Hapisten çıktıklarında neşe içinde hepsi doğruca bize geldiler. Zaten gidecek başka bir yer de yoktu.

Çamaşır Makinesi Alınması

O sıralar Arçelik'te çalışan bir kardeşimiz vardı. Bize oradan indirimli bir çamaşır makinesi almayı teklif etti. Ben karşı çıktım.

“Hizmetin bu kadar paraya muhtaç olduğu bir zamanda elimde yıkarım, bu lüks cihazı alamam” dedim.

Hatta onlar çok ısrar edince, “O makine bu kapıdan içeri giremez” diye yemin ettim. Bunu Ceylan Ağabey duydu. Bana; “Abla!” dedi. “O makineyle yine kardeşlerin çamaşırlarını yıkar, sevap kazanırsın.” O böyle deyince biraz yumuşadım.

Derken bir gün makineyi alıp Ceylan Ağabey'in minibüsüyle eve getirdiler. Ama “Kapıdan giremez” diye yeminim vardı. Ceylan Ağabey hemen pratik zekâsıyla bir çözüm buldu. “Kapıdan giremez, diye yemin ettin değil mi?” dedi. “Evet” dedim. Evimiz giriş kattaydı, hemen pencereyi açtırdı. Ahmet Aytimur Ağabey'le birlikte makineyi pencereden içeri girdirdiler.

Evlendikten Sonra

Ceylan Ağabey evlendikten sonra da aynı şekilde bize gelip gitmeye devam etti. Hatta hanımını bize bırakır, gece iş dönüşü saat on-on bir de gelir alırdı. Bazen bizi minibüsüyle alır, hep beraber kıra giderdik. Bizim çocuklar o zaman küçüktüler. Gelir onları alır, mahalledeki diğer çocuklarla birlikte minibüse doldurur, gezmeye götürürdü. Şehirde tur attırırdı.

Vefat edince önce bize haber getirdiler. Hüseyin'in, koşarak ve ağlayarak mahallenin çocuklarına ölümünü haber vermesini unutamam.

Allah rahmet eylesin.

O Geldiğinde Evde Bahar Havası Eserdi

Nuriye (Çalışkan) Yüksel (Kızkardeşi)

CEYLAN AĞABEY vefat ettiğinde biz 12-13 yaşlarındaydık. O yüzden çok fazla beraber olamadık. Zaten o genelde Isparta’da, Üstad’ın yanında olurdu. Emirdağ’a az gelirdi. Geleceği zaman evde bayram havası eserdi. Hepimize karşı çok şefkatli, çok muhabbetliydi.

Ayşe küçüğümüzdü, onu daha farklı severdi. Ayşe dünyaya geldiğinde onlar Afyon Hapsi’ndelerdi. Ceylan Ağabey, ona annesinin ismini koymuştu. Bazen eve geldiğinde yanında Üstad’dan kurabiye ve ekmek kırıntıları getirirdi. Yemeğin sonunda onları paylaşmak bize büyük zevk ve heyecan verirdi.

Hareketli bir aileydik. Misafir hiç eksik olmazdı. Çoğu dışarıdan gelenlerdi. O zaman derslane de olmadığından gece saat ikide-üçte kapımız çalsa endişe etmezdik. “Mutlaka başka bir şehirden gelen kardeş ve ağabeylerdir” derdik.

Bir defasında Üstad’ın arabasının bir parçasını yaptırmak için annemi, babamı ve beni aldı, Bursa’ya götürdü. Sami Pala’larda kaldık. Sonra orada parça bulunmayınca İstanbul’a geçtik. O zaman derslane olmadığından iki gün otelde kalıp döndük.

Rahmetli Bayram Ağabey’in Ceylan Ağabey’e karşı çok muhabbeti vardı. Evlendiğimizden itibaren hep ondan bahsederdi. Hele son senelerinde ahirete bir hasret duyar; “Üstad’ı ve Ceylan Ağabey’i çok özledim!” derdi. Aralarında bir yaş vardı. Üstad’ın hizmetinde hep beraber olmuşlardı. Yıllarca aynı odayı paylaşmışlardı.

Ceylan Ağabey’in uykusu biraz ağırış. Merhum Bayram Ağabey, onun adına da nöbet tutar, işlerini yaparmış. Bize öyle anlatırdı.

Nişanında, düğününde bulunduk. Zaten çok kısa sürdü evliliği, ani vefatı bizi çok sarstı. Allah rahmet eylesin.

Hizmetin Sırlarıyla İlgili Bilgi Vermezdi

Talia Çalışkan (Eşi)

BİZ MERHUM CEYLAN’LA 1962’de evlendik. 22 Nisan’dı. İlk evimiz Çarşamba’daydı. Orada az durduk. “İş yerine daha yakın olsun” diye altı ay sonra Topkapı’da başka bir eve taşındık.

Birinci Ağabey devamlı gelir, akşamları, boş zamanlarında Risale teksir ederlerdi. *Küçük Sözler* ve *Hanımlar Rehberi* bizim evde bu şekilde teksir edildi.

Bir gün Ceylan, Birinci Ağabey için, “Üstad, Birinci’ye hanımlara ders vermesi için izin verdi” demişti.

Cuma Günlerini Bize Ayırırdı

Merhum Ceylan, cuma günü çalışmazdı. Cumayı bize, hanımlara ayırırdı. O zaman hanımlar dersi cuma günü olurdu. Bizleri minibüse doldurur, derse götürür, dersten sonra da alır herkesi evlerine bırakırdı. O zaman dersler, Yenikapı’da Hakkı Bey’lerde, Galip Gigin’lerde ve Ali Demirel’lerde olurdu.

Rahmetli çok gayretliydi, kıskançtı. Hatta beni alışverişe bile çıkarmazdı. Bütün evin dış işlerini de kendisi yapardı. Bir gün misafir gelmişti. Sofrayı kurduk, ekmek yok. Bekledik, bekledik gelmedi. Geç olunca mecburen, *Cevşen*’i yanıma alıp, çekine çekine bakkala çıktım, ekmek aldım. Geldiğinde durumu kendisine anlattık. Bizi beklettiğinden ve beni bu derece sıkı tuttuğundan dolayı üzüldü ve özür diledi.

Büyük Bir Hürmetle Anlatırdı

Kendisine Üstad’dan, Risale-i Nur’dan anlatmasını söylerdim. Pek anlatmazdı. Zaten zamanı da yoktu. Ama anlatacağı zaman abdest alır, dizleri üstüne oturur, büyük bir hürmetle anlatırdı. Adeta başka bir âleme girerdi.

Topkapı’daki evimizde çok sivrisinek olurdu. Bir gün görümcem Fatma Hanım gelmişti. O gece sivrisinekler görümcemle kendisini çok ısırılmışlar, bana bir şey yapmamışlardı. Sabah kalktığımızda bana “Sen bunlara rüşvet mi verdin, neden seni ısırmadılar?” diye takılmıştı.

Ben de biraz onun gibi hazırcevaptım. Bazen böyle cevap verdiğim zamanlar, “Senin kafan benzinle mi, yoksa mazotla mı çalışıyor?” derdi.

“Hakkını Helal Et!”

Vefat ettiği gün sabahleyin uykudan sıçrayarak uyandı. “Ne gördün?” dedim. Anlatmadı. Sadece giderken, “Hakkını helal et!” dedi. Zaten her zaman işe giderken öyle derdi.

Bana hizmetle, hizmetin sırlarıyla ilgili bilgi vermezdi. Güvenmediğinden değil, tedbirden dolayı. Çünkü zaman nazikti. Yakalanma olsa, beni sıkıştırsalar, bilmediğim bir şeyi söyleyemezdim. Ama biliyorsam, ağzımdan kaçırabilirdim.

Evliliğinin üçüncü veya dördüncü günüydü. Çarşamba’da Fırıncı Ağabey’in ablasının evine gittik. Beni bıraktı. “Biz Fırıncı Ağabey’le hizmete gidiyoruz, dönüşte seni alırım” dedi. Ben de uzak bir yere gidecekler sandım. Daha sonra öğrendim ki, meğer kafalarını eğerek zorla girdikleri evin bodrum katında bir yerleri vardı. Orada Risale çoğaltıyorlarmış.

Evlendikten sonra iki kere Emirdağ’a gittik. Bir keresinde Kayınpederim Mehmet Amca’yla gittim.

Dönüşte kendisiyle döndük. İkincisinde yine minibüsle beraber gittik, döndük.

Denize gideceği zaman Haydar Ağabey'imle giderdi. Çünkü Haydar Ağabey'im, Karadeniz çocuğuydu. Yüzmeyi iyi bilirdi.

Sarımsaklı yemek yemezdi. Bir gün Ali Demirel'lere gitmiştik. Şükran Abla çorba yapmış, içine sarımsak koymuştu. Çorba çok hoşuna gitmişti. Ben de tarifini aldım, eve gelince aynı çorbayı yaptım. Biz de yalan söylemek yoktu. Çorbadan bir kaşık aldı, "Bunda sarımsak var değil mi?" dedi. "Çok az var" dedim, ama yine de yedi.

Vefatından bir veya iki gün önceydi. Kumburgaz taraflarında Hakkı Bozkurt Ağabey ve hanımı ile pikniğe gitmiştik. Vefat ettiğinde Zehra Hanım Teyze, Haydar Ağabey'im, Birinci Ağabey geldiler. Bana önce vefat ettiğini söylemediler, "Kaza geçirdi" dediler.

Ceylan Çalışkan için Emirdağ'da okutulan mevliden dönerken; Bekir Berk'in kucağında Ceylan Çalışkan'ın kızı Nuran, Mehmet Emin Birinci, Mehmet Fırıncı, Haydar ve Hakkı Morgül

Boşuna Tartışmayın, Orası Başkasınıdır!

Vefatından sonra hemen her yıl ardından mevlit okutuluyordu. Bir defasında Hakkı Ağabey, Bekir Ağabey, Birinci Ağabey, Fırıncı Ağabey ve Haydar Ağabey'ler hep birlikte mevlide gitmişlerdi. Dönerken Sakarya nehri kenarında mola vermişlerdi. Orada Bekir Ağabey, Nuran'ı kucağına alıp sevmişti.

Halil Ağabey'in vefatında Haydar Ağabey'imle Eskişehir'den minibüsle İstanbul'a dönecektik. Zübeyir Ağabey de cenazeye gelmişti. O da bizimle dönecekti. Beni görünce kim olduğumu sordu. Haydar Ağabey'im beni tanıınca hemen Nuran'ı kucağına aldı, sevdi. "Bacım, size karşı çok borçluyum. Sizinle ilgilenemedim, hakkınızı helal edin!" dedi.

Çok Faal Bir Gençti

Hafız İbrahim Erman

ADAPAZARI'NDA İKAMET EDEN, aslen Trabzon'un Of kazasından gitmiş bir aileye mensup İbrahim Erman, bir hafız-ı Kur'an'dır. 1949 Ramazan'ında Emirdağ'a mukabele okumak üzere gider. O sırada Emirdağ Açık Cezaevi'nde bulunan Ceylan Çalışkan, mahpuslara mevlit ve Kur'an okutmak üzere kendisini hapishaneye davet eder. Adapazarı Kumbaşı Köyü'ndeki evinde görüştüğümüz İbrahim Erman'ın bize anlattıkları şöyle:

1947'de Adapazarı'nda hafızlıktan icazet aldım. O yıl Ramazan'da mukabele okumak için Eskişehir'e gittim. Muttalip Köyü'nden Müftü Abdullah Toprak Efendi ile görüştük. "Geçen sene Ramazan'da 130 hafız vardı, bu sene daha kalabalık" dedi. Ben bunun üzerine Eskişehir'e yakın bir Tatar-muhacir köyüne gittim. O yıl orada mukabele okudum.

1949'da ise Emirdağ'a gittim. Diğer hafız arkadaşlarla beraber Çarşı Camii'nde mukabeleye başladık. Bizi sevdiler. İmamları Çerkez'di.

Emirdağ'da Halil İbrahim Çalışkan'la çok samimi dost olduk. Devamlı beraberdik. Halil, Üstad'ın yakın talebesi idi. Ceylan'ın da amcaoğluydu. O sırada Ceylan, Emirdağ Açık Cezaevi'nde tutuklu idi. Bir gün Halil, bana geldi:

"Hapiste mevlit okuman için seni Ceylan çağırıyor" dedi. Ceylan çok faal bir gençti. Hapiste de boş durmuyordu. Mahpuslara Risale okuyor, onları bir araya getiriyordu. Bunun üzerine biz de memnuniyetle gittik, hapistekilere Kur'an ve mevlit okuduk.

Cami civarında Halil'le hep buluşurduk. Üstad zaman zaman camiye gelip üst kata çıkardı. Bir gün on-on beş kişi Üstad'ı ziyarete gelmişlerdi. Halil karşıdan gelen Üstad'a beni takdim etti.

O Ramazan'da çok değerli bir hocaefendi geldi, vaaz etti. Bu zat on dört vilayetin diyanet müfettişi olan Asım Köksal Hoca idi. Ona devamlı Emirdağ'da kalması için rica ettiler. Tabii kalamadı.

Hocaefendi Sizi Çağırıyor

Ben Üstad'ı kısa da olsa görmüştüm. Diğer hafız arkadaşlar, "Bizi de ziyaret ettirsen" dediler. Tabii o zaman devlet takip ediyordu. Üstad'ı ziyaret etmek kolay değil. Her zaman camiye gelemezdi. Halil'le bana selam gönderirdi.

Nihayet Ramazan bitti, bayramı yaptık. Sıra memleketlerimize dönmeye geldi. Garaja gidip biletlerimizi aldık, artık dönmemize saatler kalmıştı. Otobüsün hareket saatini bekliyorduk. Ama diğer arkadaşların içinde bir burukluk vardı. "Buraya kadar geldik de Üstad'ı ziyaret edemedik" diyorlardı. O sırada biri geldi, "Hocaefendi sizi çağırıyor!" dedi. Hemen gittik.

Ahşap bir evdi. Merdivenlerden çıktık. Üstad bizi görünce ayağa kalktı. "Eşrafü ümmeti hameletü'l-Kur'an" Yani, "Ümmetimin en şereflipleri Kur'an hafızlarıdır" dedi. Ve şöyle devam etti:

"Ben sizi kardeş, evlat, talebe yerine kendime dünyevi ve uhrevi kardeş kabul ediyorum. Her zaman kapı size açıktır. Zaman çok nazıktır. Şu zamanda ehl-i sünnet çizgisinde yaşayanlar, sahabe-i kiram mesabesinde olur. Hafız-ı kelamsınız. Okumak göreviniz. Ancak okuduğunuz zaman pazarlık etmeyin, verdiklerini hediye olarak kabul edin. Zaman tarikat zamanı değil, hakikat zamanıdır. Hanelerinizi muhafaza edin!" diye nasihat etti...

Bu sırada talebelerinden biri, "Üstad'ım bunlar yolcu!" dedi. Üstad da, "Kapım açık, her zaman buyurun!" dedi. Biz de ayrıldık.

Onun bir kerameti sonucu, son anda huzuruna kabul edilmiştik. Allah şefaatine nail eylesin.

Arkadaş Canlısı Biriydi

Mehmet Sarı

CEYLAN AĞABEY’İ ilk defa Isparta’da, Üstad’ı ziyarete gittiğimde gördüm. Beni Üstad’la ilk o görüştü. Üstad’ın sözlerini anlayamadığımdan aramızda bir nevi tercümanlık yapmıştı. Çok cevval, cıvanmert biriydi.

Daha sonra 1958’de Ankara Davası beraatla sonuçlandığında görüştü. Beraat haberini telefonla gazetelere geçiyordu.

İstanbul’a geldikten sonra, zaten hemen hemen her zaman beraberdik. Adeta birbirimizden ayrılmaz bir grup oluşturmuştuk. Yaşar Bey, Servet Bey, Ali Demirel, Fırıncı Ağabey... Bizler her zaman beraberdik.

Bizi bir defasında aileler olarak minibüsüyle Avcılar sahilinde pikniğe götürüp bırakmıştı. O zamanlar oralar bomboştu. “Akşama doğru sizi gelip alırım” demişti. Biz yedik, içtik, ders ve sohbet yaptık. Derken biraz gecikince geleceğı yol istikametinde yürümeye başladık. O da karşıdan geldi. “Niye acele ettiniz, geç mi kaldım yoksa?” dedi. Bizi minibüsüne doldurup evlerimize bıraktı.

Çok cana yakın, insan sever ve arkadaş canlısı biriydi. Ama ne yapalım ki, Üstad’ın da buyurduğu gibi dünyalık ömrü kısaydı.

Allah gani gani rahmet eylesin.

Üstad'ın Manevi Evladıydı

Ömer Çiçek

BİR GÜN ÜSTAD'IMIZ, Bayram Ağabey ve Ceylan Ağabey'le Emirdağ'a giderken Ceylan Ağabey, yoldaki greyderlerle fazla meşgul olur. Ceylan Ağabey'in bu meşguliyetini gören Üstad'ımız "Eyvah! Bunu elimden alacaklar" der.

Bir başka zaman da Üstad, Ceylan Ağabey'e:

"Ceylan senin hayatın uhrevidir, dünyevi olsa pek azdır!" der.

Yine başka bir zaman, "Ceylan senin hayatın Risale-i Nur'undur. Dünyanın olsa da muvakkattir!" demiştir.

Zübeyir Ağabey diyor ki:

"Ben bu söz üzerine 'Eyvah!' dedim. Ben Üstad'ın bu sözünden, 'Ceylan hizmetten muvakkaten ayrılıp, dünyevi meşguliyetlere girecek. Sonra tekrar hizmete dönecek' diye anlamıştım. Fakat zaman gösterdi ki, hizmetten uzaklaşıp içtimai ve ticari hayata girince muvakkat bir zaman sonra Üstad yanına aldı. Dünyada kalışı muvakkat oldu. Üstad'ın, 'Senin hayatın Risale-i Nur'undur. Dünyanın olsa da muvakkattir' sözü tahakkuk etmiş oldu."

Bu İkisi Şehittir

Ceylan Ağabey vefat edince, Sungur Ağabey, Zübeyir Ağabey'e "Üstad'ımızın bir işaret-i gaybiyesi ve kerameti daha tahakkuk etti, zahir oldu!" diye Van'dan bir mektup yazar. Zübeyir Ağabey, ne demek istediğini anlayamaz ve bir mana veremez.

Sungur Ağabey Van'dan dönüp İstanbul'a geldiğinde, "Bu ne demektir?" diye sorar. O da anlatır:

"Bir gün arabada Üstad'ımızla beraber Emirdağ'a gidiyorduk. Senle Ceylan önde, Üstad'la biz arkada oturuyorduk. Üstad bir ara ikimizi göstererek bana 'Bunların ikisi de şehittir' demişti."

Hakikaten her ikisi de hizmetle meşgul idiler ve şehit oldular. Sungur Ağabey o mektubunda, "Üstad'ın bir işaret-i gaybiyesi daha tahakkuk etti!" derken, Üstad'ın bu sözünü kastettiğini Zübeyir Ağabey'e anlatır. Ve öylece taraflardan biri, Ceylan Ağabey şehit olur. Taraflardan bir diğeri olan Zübeyir Ağabey de dershanede hizmetle meşgulken şehit olur. Böylece Üstad'ımızın, "Bunların ikisi de şehittir!" sözü, keramet-i gaybiye olarak tahakkuk eder.

Bayram Ağabey, "Üstad'ımız, bizim nefislerimizi bize bırakmadan terbiye eder" derdi. Ve şu örneği verirdi:

Nefsimizi Terbiye Ederdi

"Köylerden gelen kardeşler bahçelerinden bağlarından bir şeyler getirirlerdi. Üstad bedelini vermeden almazdı. Getirenler, 'Üstad'ım! Para vermedik, bahçemizden bağımızdan getirdik' der, ısrar ederlerdi. Üstad onları kırmamak için, 'Kardeşlere sor, ihtiyaçları varsa alsınlar' derdi. Biz de almazdık. Ya da kırmadan, kardeşlere bedelini vermeye çalışırdık.

Bir gün Üstad'ımızı ziyarete gelen bir kardeş, bağından bir sepet üzüm getirmişti. Üstad, 'Bedelsiz kabul etmem kardeşim' dedi, kabul etmedi. Kardeş de, 'Bahçemden getirdim Üstad'ım' diye ısrar etti. Üstad, kardeş kırılmasın diye, 'Benim ihtiyacım yok, ben yiyemiyorum. Kardeşlerine sor, ihtiyaçları varsa alabilirler' diye cevap verdi. Bizim o kadar nefsimiz çekmişti ki, aldık. Almasak kırılacaktı. Biz de 'Üstad öyle dedi' diye aldık.

Kardeş gittikten sonra Üstad, 'Getirin o üzüm sepetini!' dedi. Ve bize epeyce ders verdi.

Aldığımızı çok kızdı. Bütün üzümle ipe bağlatıp tavana astırdı, yedirmedi. Bir müddet sonra çürümeye başlayan tanelerini sabah dersinden sonra, ders baklavası olarak bize ikram etti. Nezaret etti, yedirdi. Zehir gibi acıydı üzümler... Yemek istemedik. Kızdı ve zorla yedirdi. Aman Allah'ım, zehir gibi olurdu. 'Gene çürütüp zehir gibi yedirecek' diye gelen hediyeleri nefsimiz dahi istemezdi. Bedelsiz hiç hediye kabul etmezdik. Üstad'ımızın nefislerimizi terbiye ediş metotlarından birisi böyleydi."

Sen Tekrar Et

Ceylan Ağabey, çocukluktan beri Üstad'ın yanında büyüdüğü için Üstad'ın evlad-ı maneviyesi gibidir. Çok zekidir ve çok hazırcevaptır. Üstad onun kusurlarına hiç bakmaz. Bir gün ders yaparlarken Ceylan Ağabey gözlerini yumar, uyur gibi görünür. Bayram Ağabey:

"Uyukladın, dersi dinlemedin!" der. Ceylan Ağabey, dersi Bayram Ağabey'e tekrar eder.

"Sen de tekrar et!" der. Bayram Ağabey tekrar edemez. Ceylan Ağabey:

"Senin gözlerin açık dinlediğin dersi, ben gözlerim kapalı dinlerim. Mühim olan şuur açıklığıdır!" diye latife yapar.

"Bir Sağacak Lazım"

Yine bir gün Üstad, "Size vasiyet ediyorum. Hayat-ı içtimaiyeye girmek mecburiyetinde kalırsanız dağda çobanlık yapın!" der. Ceylan Ağabey de, "Üstad'ım, o zaman bir de sağacak lazım!" deyince Üstad, "Ona izin yok!" der.

"Beni Ehl-i Dünya mı Yapacaksınız?"

Üstad, her gün bir yumurta içerdi. Her zaman olduğu gibi iki üç aylığına Çam Dağı'na çıkılacaktı. Orada epey kalmayı düşünürken, Üstad'ın her gün bir yumurta içtiğini bilen talebeleri, yumurta işini nasıl halledeceklerini konuşurlar. "Bir tavuk alalım, götürelim. Hazine-i rahmetten her gün bir yumurta verir. Biz de Üstad'ımıza taze taze yediririz" diye karar verirler ve durumu Üstad'a açarlar. Üstad:

"O tavuk dağda kendi başına ne yer, ne içer?" deyince "Yem alırız" derler.

"Ona bir arkadaş lazım değil mi?" deyince Ceylan Ağabey:

"Üstad'ım, bir de horoz alırız" der. Üstad:

"Sizi keçeliler sizi. Beni ehl-i dünya mı yapacaksınız?" diye müsaade etmez. Bunun gibi pek çok, latif latifelerle mukteza-yı hale göre konuşmaları devam eder.

Çok Sıkıntı Çekerler

Üstad'ımız buyurdu ki:

"Bu hizmete girip de, sonra ahminden dönerek dünyaya giren kimselerin çok zarar gördüğüne, çok sıkıntılar çektiğine ve bir kısmının fazla yaşamadığına pek çok deliller var. Dünya ve ahireti tehlikededir.

Senelerce hizmetinde bulunup, azami fedakârlık dersi alan bir talebe, aldığı dersi yapmaz ve yaşamazsa şefkat tokadı yer."

Yaşça Küçüktü, Ama Hizmette Büyüktü

İsa Şahan

BEN EMİRDAĞLIYIM. Rahmetli Ceylan’la görüşürdük. Bir gün bana *Sözler*’i verdi. Risale-i Nur ile böyle tanıştım.

Ceylan küçüktü, ama hizmette büyüktü. Babası ve amcaları Şıh Ali’nin çocuklarıydı. Şıh Ali’yse büyük bir zattı. Eskiler derler ki:

“Müezzin ne zaman gelse, camiinin kapısını açık bulurmuş. Bakarmış ki, Şıh Ali’yi içerde oturuyor.”

Şıh Ali aslında sığır güdermiş, sığırtmaçmış. Âlim değilmiş, ama kalp gözü açık bir zatmış. Oraya Tez Köyü’nden gelmişler. Çok mübarek insandı gerçekten...

Üstad Emirdağ’a gelince, kabrine gidip ziyaret etmiş. Sonra, “Şıh Ali’nin kimleri var?” demiş. Oğullarını çağırmışlar.

Üstad:

“Babanız kendini bilmemiş. Siz de onun kıymetini bilmemişiniz!” demiş. Bunun üzerine evlatları Üstad’a sarılmışlar. Ellerinden ne geldiyse yapmışlar. Allah onlardan razı olsun.

Emirdağ Yılları

Biz eski harfı bilmiyorduk. Rahmetli Ceylan o zamanlar *Sözler*’i verdi, ben de onu yazdım. İstiyordum ki, Kur’an harfiyle yazayım. Oysa bir gün bile hocaya gitmemiştik.

Birinci Söz’den Dokuzuncu Söz’e kadar yazdık, Allah kabul etsin. Pek hizmet edemedik doğrusu. Üstad’la iki sefer yakından görüşmüşlüğüm vardır. Biri 1948’de askere giderken... Biri de askerden döndükten sonra.

Bizim köyde Bizans’tan kalma bir Amirun Kalesi var. Darphaneleri varmış orada. Valilikten izin alıp orada kazı yapıyorlardı insanlar. Benim biraz canım sıkıldı, çıktım bir taşın üstüne oturdum. İki de süngülü nöbetçi vardı başımızda. Onların maiyetinde kazıyorlardı. Rahmetli babam çıktı “Allahü Ekber, Allahü Ekber” diye ezan okumaya başladı. Bizim dayı vardı, o da muhtar. Askerler sormuşlar:

“Kimdir o ezan okuyan?”

“Cemaatten bir kişi!” demişler.

“Nasıl olur? Eski ezanı okuyor?”

“Yenisini bilmiyor” demişler.

“Bir daha tekerrür etmesin” demişler.

Ben, o “Üstad’a sataşan hain başçavuş, bizim pederi mahkemeye verirse” diye telaşlandım.

Askere giderken Üstad’ın yanına gittim. Dedi: “Sizin peder ikinci ezanını okurken o hain bir şey dedi mi?” Ama böyle hiddetle, odanın içinde gezinerek soruyordu. Öfkelenince bakamıyorduk yüzüne, o kadar celallenirdi. “Demeye hakları yok, inşaallah diyemeyecekler” dedi.

Çok şükür Allah’a. Menderes geldi, ezanı serbest etti. Müezzin başladı “Allahü Ekber” diye ezan okumaya. Ben askerdim, heyecanlandım. Hemen esas duruşa geçtim. Beni görünce siviller de esas duruşa geçtiler.

“Çek Elini!”

Jandarmanın komutanlığına bakan hain başçavuş Üstad’a “Niye cübbeyle, sarıkla geziyorsun?” diye sataşmıştı. O da “Benim hususi hayatım seni alakadar etmez!” demişti. Ceylan mübarek de hemen

elini beline atmıştı. Üstad, ona da, “Çek oradan elini” demiş. Hem ona cevap vermiş, hem de Ceylan’a “Çek elini!” demiş. Bu anlattığının birçok canlı şahidi var.

İsa Şahan

Üstad, Pakistan’ın istiklal gününde ziyafet vermişti.

Hamza Emek bana o ziyafeti anlatmıştı. Üstad evde geziniyor, onlar da yiyorlarmış. Bir ara, “Vay oburlar vay, altı aylık yemeğimi yediniz!” diye onlara takılmış.

Askere Giderken

Ben askere giderken Ceylan, “Efendim İsa asker oluyor!” dedi.

“Nereye gidecek belli mi?” diye sordu Üstad.

“Belli değil” diye cevap verdi Ceylan.

“İmkânı olsa da İzmir’e gitse!” dedi.

Orada bir “Jandarma Alay Komutanı” vardı. Üstad’a dosttu. İki kez resmi elbisesiyle Emirdağ’a, Üstad’ı ziyarete gelmişti. Hatta Ceylan’la jandarma başçavuşunun yaşadığı hadise günü gelmişti. Üstad’ı karakola çağırmışlardı o zaman. Albay da duyup peşinden karakola varmıştı. O varmadan Üstad başka yoldan dönüp gelmişti eve.

Başgedikli bakıyor ki, karşısındaki bir albay! Korkuyor tabii... “Şu garip misafirden ne istersiniz?” diye onlara çıkışınca, Başgedikli susuyor. Hiç cevap veremiyor. O albay Üstad’ın yanına gelince, “Üstad’ım yeter artık bunların İslam’a ettiği hakaretler, müsaade et!” diyor. Üstad ona, “Otur yerine!” diyor. “Biz kavgaya gelmedik. İstesem o binayı başlarına çökertirim, fakat yavrular var!”

Asrın Manevi Kumandanı

Üstad, Rabbü’l-Âlemin tarafından tayin edilmiş bu asrın bir manevi kumandanıdır. Askere giderken elini öptüm, “Oğlum, kardeşim” diye sevdi. Daha sonra onlar Afyon Hapishanesi’ne gittiler. Döndükten sonra, Emirdağ’da bir bağlık vardı. Biz oradaydık. Kendisi de vesaite binmiş Suvermez’e doğru gidiyordu. Buraya beş kilometre mesafede... Bizim köye gelirken beş kilometre daha yakın düşer.

Orada Mustafa isminde bir talebesi vardı. Suvermez’e gelince cip durdu. Ben indim. Bekliyorum

yolda, “Nasıl olsa gelecek” diye. Başka türlü görüşemiyoruz. Cip, Suvermez’e gitti, oradan geri geldi. Üstad’ı aldı, yukarı bir köye çıktı. Cipi, sahibi kullanıyordu. Bana bir arkadaş daha refakat etmişti bu ziyarette. Kazanın hem hâkimi, hem kaymakamı... Hepsi ondan sorulur. Vurduğunu öldürüyor, haram-helal bildiği yok. O arkadaş geldi. Onun adı da Musa’yımış. Biz bağdan yukarı koştuk. Amcam da vardı. Onlar biraz ihtiyar idi, gelediler. Biz o arkadaşla kestirmeden yola çıktık. Cip daha henüz geçmemişti, yolda izi yoktu.

Benim başımda da o zaman şapka vardı. Onu aldım sakladım. Üstad geldi selamladı, geçti. Biz boynumuzu büktük. Dedim: “Kardeşim, kabul edilmedik, ne yapalım? Takdir-i İlahî böyle!”

Yola yakın bir bağ evi daha vardı. Cip oraya saptı. Sonra durdu. Elini çıkardı, bizi çağırdı. Sevinçle koştuk gittik. “Sen Hisarköylü İsa’sın. Kitap ihtiyacın oldu mu, Mustafa’dan görürsün” dedi. O Mustafa, bizim orada istasyon görevi yapıyordu. “Senin ismin İsa, ötekinin Musa... Fesühhanallah! Biri Musa, biri İsa!” dedi Üstad:

“Benim yüzlerce lirayı vererek ziyarete gelen talebelerim var. Onların muvaffak olamadıkları görüşmeye siz muvaffak oldunuz. Buradaki bağ evine geldik, sizinle görüşmeye sebep oldu” dedi.

Benim yüzümde, burnumun kenarında bir çıban vardı, devamlı beni rahatsız ediyordu. Üstad, parmağıyla ona bastırdı ve bir daha da çıkmadı. Sadece yerinde hafif lekesi durur.

Zaman zaman köyden birkaç arkadaş yayan gelir, ikametgâhının karşısına dururduk. O da hemen pencereyi açar, eliyle bizi selamlar, giderdik. Bu şekilde çok ziyaretlerimiz oldu. Yoğurt götürürdük. Bir gün ağabeyim dedi:

“Bugün Üstad’ın yoğurdu gidecek.” Hemen sevinerek biz iki-üç kişi aldık. Çoğunu ben taşımak istiyordum. Rahmetli Ceylan parasını verir, yoğurdu alırdı.

Benim Gözümde Ceylan

Ceylan, ceylan gibiydi. Onun için daha başka bir şey denemez.

Buranın bir pazar günüydü. O yıkılan hükümetin batıya bakan kapısı vardı. Ahali hep oraya toplanmışlar, oturuyorlardı. Ceylan da elinde büyükçe bir cezve, üstünde kalaylanmış bir kapak, Üstad’a süt götürüyordu. Ben de ilk durduğum yerde bekleyerek “Acaba Üstad çıkar da görür müyüm?” diye ümitleniyordum. Ceylan’ın (mübareğin) sanki her tarafı nurdu. Parıl parıl parlıyordu.

Biz de gücümüz yettiğince ufak Risaleler’den yazardık. Ceylan’ın babası İstanbul’a götürüp ciltlettirirdi. Ceylan da Üstad’a götürür, tashih ettirip bize iade ederdi. Onlardan birkaç tane yazdık, sepete koyduk.

Zübeyir’in Müthiş Halleri

Rahmetli Zübeyir’i, ilk geldiğinde gördüm. Üstad:

“Bu kardeşiniz Risale-i Nur’un manevi şirketi oldu!” dedi Zübeyir için. Ben de orada elimde Risaleler’le duruyordum. Âcizane “Zübeyir çıksa da Üstad’a onunla bu Risaleler’i göndersem” diyordum. O Üstad’ın ikametgâhından çıktı, elinde ufak bir sepetle yürüdü. Biz komşumuzla orada duruyorduk. İçimden dedim: “Bu mübarek zat bizi bilse...”

Çünkü “Bunları Üstad’a götür” diyerek rahatsız etmek istemiyoruz. Yaklaştı, “Kardeşim İsa!” dedi, “Tanıyorum, tanıyorum, geçerken alayım!” dedi. Yanımdaki köylü şaşırdı: “İsa ne diyor bu?” dedi. “Valla ben de şaşıtm” dedim. Dönüşte aldı, gitti kitapları. Tashih ettirip, geri getirirdi.

“Gel Çamaşır Yıkayalım!”

Bir gün büyük bir fırsat kaçırdım. Rahmetli Ceylan, Üstad'ın çamaşırlarını toplamıştı. "Ağabey gel, senle ikimiz çamaşırlarını yıkayalım" dedi.

"Tamam, gidelim" dedim. O sırada babam geldi yanıma.

"Haydi, hemen köye gideceğiz" dedi. Kaldık arada... Gidemedim çamaşırlarını yıkamaya...

Bir gün Üstad, Ceylan'ı, Hüsrev Ağabey'e yardımcı göndermişti.

Üstad; "Kardeşim" diyor "Patates pişir de yiyelim. Peygamberimiz; 'Ahir zamanda ümmetim ot köküyle idare edecek' demiş. Hadis tahakkuk etti. Patates ot kökü değil mi?"

Bekir Berk'in Müthiş Savunması

Bolvadin Ağır Ceza Mahkemesi'nde Üstad'ın bir talebesinin yargılanması sürüyordu. Haberimiz oldu, gittik. Çay'daki komiser tutanakta "Bunlar ayin yaparken yakalandı!" demiş. Kalktı Avukat Bekir Berk:

"Sayın savcı, müvekkilim kanun harici herhangi bir broşür mü hazırlamış? Ne yapmış? Komiserin ayin dediği şey ne? Bunları sorunuz lütfen komisere!" dedi. Savcı sordu. Komiser de "Ne bileyim? Ayin diyorlar!" deyince, savcı kızarak:

"Bir de kocaman boyun var" dedi.

İmamın torunu Küçük Said, Birinci Söz'den "Bismillahirrahmanirrahim"i yazmıştı. Onu da mahkemeye getirmiş sorguluyorlardı. Ancak savcı müspet bir insandı. "Oğlum, bunu kim yazdı?" diye sordu Küçük Said'e. Said "Ben yazdım" deyince "Aferin!" dedi. Komiseri rezil etti.

Çalışkanlar Hanedanı

Çalışkanlar'dan Hacı Osman vardı, Mehmet vardı, Hasan vardı, bir de Ahmet vardı. Abdullah da varmış, ama ben onu görmedim. O erken vefat etmişti. Mehmet Çalışkan'ın bakkal dükkânı vardı hatırladığım kadarıyla. Gelenler onunla görüşürdü, rabıtayı o sağlardı. Dükkânı istasyon gibiydi. Osman Çalışkan'ın da, Hasan Çalışkan'ın da dükkânları vardı. Durumları iyiydi. Kazanın eşrafi idiler. Halil, Hacı Osman'ın oğluydu. En küçükleri Mahmut Çalışkan'dı. İhsan Çalışkan Osman'ın oğluydu.

Bir şube üsteğmeni vardı. O da Nur hizmetkârlarındandı.

"Bir Hıdırellezi bahane edelim de, bunları köye davet edelim" dedik. O üsteğmeni, Hacı Osman'ı, Hacı Mehmet'i, amcamın oğluyla birlikte buyur ettik... Üstad'ı çağıramazdık hiçbir davete. Buna izin vermiyorlardı. Hiç müsaade ederler miydi? Teneffüse çıkınca bile takip ediyorlardı. Rapor veriyorlardı.

Bir otobüse binip geldiler. On-on beş kişi vardılar. Çıktık kaleyi gezdik. Üsteğmenle koşu yaptık. Vardık Pınarbaşı'na. Allah ne verdiyse yedik. Elleri kaldırdık, hiç kimse dua etmiyor. Dua eden yok. Rahmetli Hacı Osman "Gölbaşı'nda Fatiha!" dedi.

O zamanlar çok tatlıydı.

Zehirleme Teşebbüsü...

Tefecilik yapan bir hancı vardı. Hainin biri... Çıkmış Üstad'ın testisine zehir koymuş. Sabah Üstad; "Bunu atın!" demiş.

Burada Hacı İbrahim isminde birisi vardı. Ceylan da daha o zamanlar ufaktı. İşte o İbrahim'in annesi çok hürmet edermiş Üstad'a. Yoğurt yapar gönderirmiş. Hatta koyunlarını bile gelinlerine sağdırmıyormuş. Varıyor kendisi sağıyormuş. Hem de öncelikle hayvanın göğsünü yıkıyormuş. Sonra

kendi abdestli elleriyle sağıyormuş. Yoğurdu kendi yapıyormuş. Üstad o aileyi çok severmiş. Hatta Üstad bir yerlere giderken o İbrahim'i çağırır, onun cipini kiralayıp gidermiş.

Sabahleyin Üstad'a yoğurdu getiriyor. İki tane de ajan takip ediyor kendisini. Haberi yok. Bir ara elinden yoğurdu alıp, içine zehir döküyorlar. Ceylan bağıyor; "Üstad'ım zehir koydular yeme!" diyor. "Getirin!" diyor Üstad. "O benim helal rızkım!" diye cevap veriyor. Yiyor zehirli yoğurdu. Fakat bir şey olmuyor. Ancak daha sonraları Üstad çok hastalık çekti.

Hacı İbrahim'i Çağırın

Nereye gitse ziyafet Üstad'dandır; çay, şeker... Suvermezli Mustafa'ya, "Şunları al, Veysel Karani'yi ziyarete gideceğiz. İbrahim'i de çağırın!" demiş. Hacı İbrahim'de o sıralar Eskişehir'e müşteri götürüyormuş. Yolda birisi çıkmış karşısına, bakmış garip, almış arabaya. Meğer o da sarhoşmuş. Arabaya binerken eğilince, cebindeki şişe dökülmüş arabanın içine, koku arabanın her yerine sinmiş. Ne kadar yıkadıysa da koku gitmemiş.

"Ya Rabbi ne edeceğiz?" diye telaşlanıyormuş. Üstad da "Kiralayın" demiş bir kere... Neyse... Üstad cipe binmiş, Pınarbaşı denen yere varınca, "Dur İbrahim, kabahat senin değil!" deyip inmiş. Veysel Karani'ye başka bir arabayla gitmişler.

Veysel Karani'nin Makamını Ziyaret

Veysel Karani'nin makamında Kılıçlar Köyü'nden temizliğini yapan birisi vardı. Bediüzzaman, Veysel Karani'nin ziyaretine geldi. Hacı İbrahim ve ben takip ediyordum. Kapıyı açar açmaz Üstad; "Vay sen burada, yol üstünde mi yatıyorsun?" dedi.

O hizmetçi de Üstad'a "Hoş geldiniz" diye buyur etti. "Bunun temizliğine kim bakıyor?" diye sordu Üstad. "Ben bakıyorum" diye cevap verdi. Orada bir-iki kabir vardı. "Bunlardan hangisi Veysel?" dedi. Temizlikçi emin olamadı. Bunun üzerine Üstad ellerini kaldırdığı anda o türbe bir sallandı. Bir güvercin de gelip taşının üstüne kondu. Ona böylece işaret etmişlerdi demek ki... Bana dışarı çıkmamı işaret etti. Demek ki, aradığını bulmuştu.

Kaç yerde Veysel Karanî Hazretleri'nin türbesi ve makamı var... Demek ki onu çağırıp makamına getirmiş Üstad.

Değirmen'deki Kerameti

Üstad bir gün, şimdi baraj olan Pınarbaşı'na, değirmene gelmiş. Artık faytonla mı, taksiyle mi geldi bilemiyorum. O değirmencinin abdest aldığı yerde durmuş, oradan abdest almış. Onlara, "Hacınız yolda geliyor, haccı kabul" demiş. Daha gelmeden haber vermiş.

Daha ileride bir değirmen daha vardı. Çoğullu Kamil'in değirmeni idi. O solcu idi. Orada da abdest almış. Üstad'a ayran getirmişler. Matarasını çıkarıp kapağına koyup içmiş, parasını da vermiş.

Zübeyde Hanım'ın İhlası

Bizim köyümüzde bir kadın vardı. Üstad'a manevi irtibatı çok kuvvetliydi. Hep *Cevşen* okurdu.

Üstad bizim köye ikinci geldiğinde işte bu Zübeyde Hanım'ı soruyor. "Zübeyde Hanım nerede?" diyor. Onlar beyiyle birlikte (Kırbaşı'nda fidan yetiştirilen yerde) bekçilik yapıyorlardı. Üstad oraya kadar gidiyor Zübeyde Hanım için. Demek ki, Zübeyde Hanım o kadar ihlaslıymış. Kadın, Üstad'ın geldiğini görünce ne yapacağını şaşırıyor. Bir pide varmış sadece yanlarında. Üstad "Getir" diyor,

“ne varsa...” Getiriyorlar.

Bir de köpek varmış, kocaman, kimseyi sokmuyormuş oraya. Üstad gelince kuzu gibi olmuş, hiç ses çıkarmamış. Pideyi getiriyorlar. Kırıyor eliyle:

“Bunun hangi tarafı fazla?” diye soruyor. Fazla tarafını onlara veriyor, az tarafını kendi alıyor ve parasını veriyor.

Kadın çok hürmetkârdı, Üstad’ın ismi geçse, ağlardı.

Vefat ettiler, nur içinde yatsınlar. Son kelimeleri hep “La ilahe illallah” oldu.

Üstad’ı Ziyaretim

Afyon Hapsi’nden sonra amcam araştırdı. “Ak Osmanlar’ın evinde” olduğunu öğrendik. Ben resmiydim. Akşehir’de askerdim. İzin kâğıdım da vardı. Memurlar bizi takip ederlermiş. Biz, Ak Osman’ın evine doğru yola çıktık. Bir hizmetkâr da evden dışarı çıktı. Dedi:

“Biliyorsunuz kimseyi almaz bu saatte. Ben ihtiyaca gidiyorum. Dönüşte sorayım. Kabul ederlerse gelirsiniz.”

Altta bir terzi dükkânı vardı. Ben orada oturuyorum. Allah biliyor ya, kalbime bir şey gelmedi. Amcama dedim:

“Sen eve git.” Amcam gitti, iki tane inzibat geldi. Dediler:

“Asker, izin kâğıdın nerede?”

“Buyurun” dedim uzattım. “Üç gün geçmiş” diye cevap verdiler. “Size ne? Benim komutanım yok mu?” dedim. “Mesele öyle değil, emniyetten geldik” dediler. “

İyi, gidelim” dedim. Vardık komiserin dairesine... Bir tane büyük komutan var, o geziniyor. O imanlı belli. Dedi: “Niye geldin?”

“Kabul edelerse, Üstad’ı ziyarete geldim, etmezlerse çeker giderim” dedim. Askere dedi:

“Şuna birkaç tane çak da aklı başına gelsin.” Tokadı yedik bir güzel... Ama vallahi o günkü hayat gibi tatlı bir hayat yok daha... Tokat yemek bile tatlıydı.

Ceylan Süper Zekâ İdi

Ahmet Urfalı

ASLEN URFALIYIM. Ama tabii Emirdağ'ın yerlilerindenim. Dedemiz kervanla İstanbul'a giderken burayı görmüş. Kervanının yolu buradan geçiyormuş. Konya, Akşehir, Çay, Bolvadin, Emirdağ, Eskişehir üzerinden İstanbul'a gidiyorlarmış. Buraya geldiklerinde, dedemler üç kardeş beraberlermiş.

Gelişleri Ramazan'a rastlamış. O gece ilk teravih kılınacak tabii. Dedem rahmetli hafızdı. "Hafız Mustafa" isminde bir zattı. Teravih kıldıracak hoca yokmuş oralarda. O da geçmiş, teravihlerini kıldırılmış. Neyse... Kervan konakladıktan sonra, kalkıp gideceği zaman dedeme "Kardeşim sen gidemezsin" demişler.

"Niye?" diye sormuş.

"Sen bize teravih namazlarını kıldıracaksın, sonra biz seni kervana katarız" demişler. Dedem:

"Beni arkadaşlarımdan geri bırakmayın" demiş. Ne kadar dediyse dinlememişler. Kalması yönünde ısrar etmişler. O da kıramamış, kalmış. Ramazan bitmiş. Sıra tekrar gitmeye gelince demişler ki: "Biz seni Allah'ın emri ile evlendirip kendimize kardeş yapmak istiyoruz. Seni bırakmayız."

O da en sonunda evlenip burada kalmış.

Üstad'ı Ziyaretim

Üstad Hazretleri buraya geldiğinde ben askerdeydim. 1943'te biz asker olmuştuk. Üstad'ımız 1944'de buraya gelmişti. Ben kendisini askerden geldikten sonra gördüm.

Üstad'ımız daima karyolada otururdu. Bizim gibi koltuk, sandalye bilmezdi.

1945'te, İkinci Dünya Savaşı sırasında askerdim. Balıkesir'den Eskişehir'e vazifeli olarak geldim. Emirdağ yakın olduğu için gelip iki-üç gün kaldım. Üstad'ımız Çarşı Camii'ne geliyordu. Yatsıdan sonra camiden çıktı. Ben de asker elbisesiyle arkasına düştüm. Yaklaşınca:

"Selamün aleyküm" dedim.

"Aleyküm selam" diye selamımı aldı.

"Kardeşim sen nerede askersin?" dedi.

"Balıkesir'deyim" dedim.

"Balıkesir'de benim dostlarım var. Onlarla görüşürsün."

"Olur, efendim" dedim.

"Giderken Hasan Basri Çantay'a benimle görüştüğünü söyle, selamımı götür!" dedi.

"Olur, efendim" dedim.

Öbür gün yine camiden çıktıktan sonra "Efendim ben yarın gidiyorum" dedim.

Vakit namazlarında o zamanlar daima camiye geliyordu. Yukarı kata çıkıp orada kılıyordu. Sonraları rahat vermediler, gelemedi.

Ayrıldım. Balıkesir'e vardım.

Hasan Basri Çantay'ı Ziyaretim

Balıkesir'de Zağanos Paşa Camii'nde arkadaşım ile öğle namazı kıldık. Avluda esmer bir arkadaşla karşılaştık.

"Nerelisin asker kardeşim?"

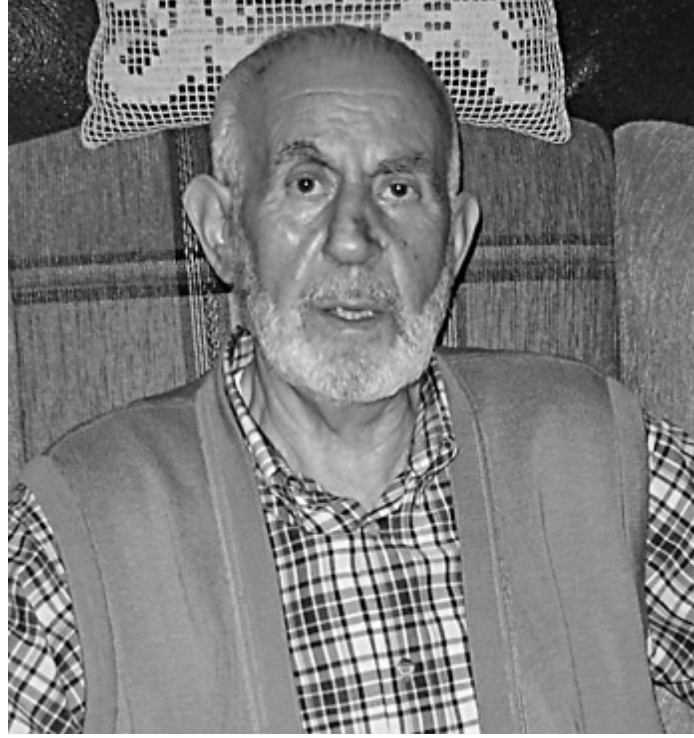
"Afyon'un Emirdağ kazasındanım."

“Yakında gittin mi Emirdağ’a?”

“Dün geldim.”

“Üstad’ı gördün mü?”

“Gördüm” deyince hemen beni kucakladı,

Ahmet Urfalı

“Gözlerinden öpeceğim, müsaade et!” dedi.

Kucakladı öptü. Ben de Hasan Basri’ye Üstad’ın selamı olduğunu söyledim.

“Tamam, ben biliyorum onun evini, hemen gidelim” dedi.

Gittik.

“Efendim bu asker Emirdağ’dan gelmiş, Üstad Bediüzzaman’dan selam getirmiş!” deyince Hasan Basri Hoca bir toplandı. “Gel gel!” dedi ve beni yanına çağırdı.

“Sıhhati nasıl, iyi mi?” dedi.

“İyi efendim, size çok selamı var” dedim. Yarım saat kadar oturduk. Fakat bir türlü bırakmadı bizi.

“Vay, vay Bediüzzaman, vay, vay, vay!” dedi, meclisteki muhavereyi hatırlayarak...

Ve Ceylan Çalışkan

İkinci Dünya Savaşı bitti. 1947’de terhis olduk geldik. Ceylan Ağabey onun hizmetindeydi.

Ceylan (rahmetli) Afyon’da ortaokulda okuyordu. Babasıyla Üstad’ı ziyarete geliyorlar. Elini öptükten sonra... Üstad bakıyor, Ceylan süper zekâ... Babasına:

“Kardeşim, bunu bana verir misin?” diyor. Babası Mehmet Çalışkan:

“Efendim bu Afyon’da, ortaokulda okuyor” diyor.

“Biraz da burada okusun” deyince, babası Ceylan’a soruyor:

“Ceylan kalır mısın?”

“Kalırım!” diyor.

O şekilde Ceylan, Üstad’ın hizmetine kalıyor.

Mustafa Acet, Ceylan Çalışkan ve Ben

Mustafa Acet, çok sevdiğim, dört sene beraber askerlik yaptığım bir arkadaşımdı. Terhis olduk geldik. Ceylan (rahmetli) ikimizi de Üstad'ımızın hizmetine yardımcı olarak aldı. 1960'a kadar çeşitli vesilelerle hizmetinde bulunduk. Üstad'ımızla kırlara gittik. Üstad'ımızın çorbasını, çayını pişirdik, elhamdülillah.

“Sırrı Bana Söylettirdin!”

Üstad'ımızın fahri doktoru Tahir Barçın'dan bir şurup almıştım. Onu bir dikişte içmiştim. O da meğer kuvvetli bir şeymiş. Bütün vücudumda su bırakmamış. Bende bir halsizlik başladı. Elim kolum kalkmıyor. O vakit terzilik yapıyordum, dükkânda yattım. Mustafa Acet geldi. Beni öyle görünce “Niye yatıyorsun? Kalksana” dedi. Yüzümü görünce şaşırılmış, üzerime ölüm rengi düşmüş. “Eyvah bu adam ölüyor!” demiş.

“Kalk Üstad'a gideceğiz!” diyerek beni ayağa kaldırdı.

“Ne yapacağım Üstad'a?” diye sordum. O sadece:

“Kalk” dedi. Ben de aynaya baktım.

Şekli mi görünce ben de korktum. Bende de başladı evham. Titreye titreye Üstad'ın huzuruna girince, Mustafa, “Üstad'ım Ahmet ölüyor!” dedi. “Keçeli daha çok yaşayacak, bir sırrı bana söylettirdin!” dedi. “Tahir'e götür!” dedi. Vardım, hemen yatırdı beni. İki tane serum taktı. Serumlar bitince gözüm açıldı.

Tekrar Üstad'a geldik. Mustafa başımı bekliyor.

“Efendim iyi oldu Ahmet” dedi.

Mustafa Acet'ten Sonra

Mustafa oradan ayrılınca hizmette ben yalnız kaldım.

Bir sabah gezmeye gidiyoruz. (Her sabah Üstad'ımız mutlaka hava almaya çıkardı, gezerdi. Böyle bir âdeti vardı.) Biliyorsunuz defalarca zehirlenmiş, mide tahriş olmuş. O zayıf halinde bile buz gibi su içerdi. Bu nedenle kırlara gitmeye çok ihtiyacı vardı. Bir sabah dedi:

“Kıra gideceğiz.”

Elbisesini giydirdim. Mahkemede bile çıkarttıramadılar ona o cübbe ve sarığı! O vaziyette gittik kıra. Fakirhanenin önünden geçerken çok zaman durur, biraz oyalanırdı. Benim küçük kızım vardı, “Elveda” isminde. “Onu getir” derdi. Onu getiririm, sever, ona bir lira para verirdi. Sonra gezmeye giderdik.

Elli metre kadar ayrıldık. Üstad'ımız beş altı adım önümde, ben de arkasından gidiyorum. Birden döndü. “Hasta mısın?” dedi. “Yok, efendim” demeye kalmadı, bir tane albay tokadı indirdi. “Haydi, bakayım, bir şey yok!” dedi. O andan itibaren evham gitti. Gittik, geldik, geldik. Dünya varmış. Bitti o evham...

Ceylan İle İlgili Bazı Hatıralarım

Ceylan hazırcevaptı. Ceylan süper zekâ idi. Biliyorsunuz, Risale-i Nur 133 parça. “Ceylan şu mesele hangi eserde?” deseniz, hiç düşünmez, “Filan eserin filan sayfasında” diye hemen cevap verirdi.

Üstad'ın bir kulunç değneği vardı. Bir seferinde onunla bir-iki kez vurmuş Ceylan'a. Biraz sonra da, “Kardeşler size baklava alacağım” demiş. Ceylan; “Üstad'ım ben oklava yedim, baklava yemem” diye karşılık vermiş. Üstad “Keçeli keçeli!” demiş, gülümsemiş.

Üstad'ımız bazen Isparta'ya gider, birkaç gün bazen bir-iki hafta kalır, gelirdi. Gözümüz yollarda kalırdı. Isparta'da bir gün sabahleyin, dört-beş talebesiyle namazı kıldıktan sonra istirahataya çekileceklermiş. Üstad'ımız:

“Size bir çay yapacağım, ama çay var, şeker yok. Şeker var, ocak yok!” deyince, Ceylan; “Üstad'ım, hepsi var da, senin gönlün yok!” demiş.

Kasaba Git de Bir Baş Getir

Mustafa'nın da böyle nükteleri vardı. Mustafa ile çok zaman beraber olurduk. Ceylan'ı, Abdullah'ı, Zübeyir'i, Mustafa Sungur'u Üstad'ımız Urfa'ya vazifeli gönderdi. O zaman biz burada Mustafa ile hizmet ediyorduk. Mustafa da nüktedandı, Üstad'ı güldürüyordu. Ben de tam tersine gayet resmiydim. Üstad'ın huzurunda güldüğümü bilmem. Mustafa da sonradan evlendi. Üstad'ımız “Hanımın namaz kılıyor mu?” diye sormuştu bir keresinde. Mustafa:

“Kılmazsa biz onlara ekmek mi veririz” dedi.

Üstad; “Keçeli keçeli, onların rızıkına sen mi kefilisin?” diye ona çıkıştı. Bana döndü:

“Kardeşim Ahmet, kasaba git de bir baş getir, baş. Koyun veya keçi başı olsun. Bunun başı baş değil, bunu değiştirelim” dedi. O da; “Yok Üstad'ım benim başım yerinde! Ahmet'in başını değiştirelim!” dedi. Üstad; “Yok, yok” dedi, “Onun başı yerinde, bunun başını değiştireceğim!” dedi.

Nasıl “İyi Adam” Diyorsun?

Üstad'ımız karyolanın üstünden pencereye bakar, çarşayı seyrederdi. Posta müdürü vardı. Şapka giymezdi. Şapka giymediği için dikkatini çekti. “Bu adam kim?” dedi. Mustafa hemen, “Efendim, o posta müdürü!” dedi.

“Nasıl bir adam bu?” diye sordu.

“Efendim, çok iyi bir adam” dedi.

“Namaz kılıyor mu?”

“Yok, efendim, kılmıyor!”

“Peki, sen namaz kılmayana nasıl ‘iyi adam’ diyorsun? Namaz kılmayana iyi adam denmez!” dedi.

1960'ta kardeşlerimizden dört tane imam vardı. Mustafa ile birlikte hepsini imamlıktan attılar.

Üstad'a Yapılan Baskılar

Üstad yaz-kış muhakkak gezmeye çıkardı. Ancak çok şiddetli soğuklar olursa çıkmazdı. Hafif soğuklarda giderdi. Çarşı Camii'nde “Üstad üşümesin” diye kışın bir baraka yaptılar. Sonra hainler onu söktürdüler. Epey zaman orada namaz kılmıştı.

Üstad'ımız hiçbir eve, hiçbir dükkâna uğramazdı. Kırdan, gezmeden gelir; doğru evine giderdi. Üstad'ın kapısı açılmadan, nerden gelirler bilinmez, birden elli tane insan birikirdi. Hücum ederlerdi.

“Elveda'yı Getir!”

Üstad, onları geçer bizim kapıya gelirdi. “Elveda'yı getir!” derdi. O zaman üç yaşlarındaydı Elveda. Onu okşar sever, bir lira para verirdi. Sonra da gezmeye giderdik.

Küçük yaşta, komşunun köpeği gelmiş bizim çocuğun yüzünü ısırmıştı. Yüzünden kanlar akmaya başlamıştı. Kendisi ağlamadığı gibi, annesi ağlayınca, “Ağlama anne, iyi olacak!” demişti. Çocuğun

böyle garip halleri vardı.

Mustafa, Üstad'a haber vermiş:

“Elveda'yı köpeğe ısırttılar” diye.

“Ne? Çabuk çağır Ahmet'i!” demiş Üstad. Mustafa palas pandıras, “Çabuk gel, seni Üstad istiyor” dedi. Gittim. “Niye çocuğa bakmadınız, niye ısırttınız?” diye beni azarladı. “Efendim şöyle oldu, fark edemedik” diye malumat verdim. “Fesühhanallah, Allah şifa versin!” dedi. Mustafa'nın hanımı geldi. Rahmetli, hemen pansuman yaptı.

Mustafa, Üstad'a; “Üstad'ım!” dedi, “Elveda'yı köpek ısırduğında annesi ağlıyormuş, o da ‘Anne ağlama, iyi olacak’ diyormuş” dedi. Üstad:

“Tamam, tamam, Üstad'ının bir damarı var onda” diye cevap verdi.

Bana “Keçeli, sende iş yok! Elveda'da Üstad'ın damarı var” derdi. “Ben Elveda'yı maaşa bağlıyorum” dedi bir keresinde. Ayda bir lira maaşı vardı. Hikmet-i İlahî, namazsız bir adamla evlendi. O kadar uğraştık nafîle... Torunlar kılar, ama babaları bir türlü kılmaz. Cenab-ı Hak hidayet versin.

Evde Risaleler sandıkla doluydu. Üstad'ın himmetiyle on defa, yirmi defa taharri ettikleri halde gelip bakmadılar. Baktılar, bulamadılar...

Seni Almıyorum

Bediüzzaman Hazretleri hapse gidiyordu bir keresinde. Hapse giderken yalnız ben vardım yanında. Üstad'ımı teşyi ediyordum. Bir de şoför vardı. Üstad bana baktı baktı:

“Keçeli sen yeni evlendin, seni almıyorum!” dedi. Fesühhanallah! Almadılar bizi. Tutuklamadılar... Ona her şey malumdu.

Hanımım çamaşırlarını yıkamış, hatta kimsenin yemeğini yemediği halde, onun yemeğini yemiştir, elhamdülillah. Kuzu etinden yumuşacık pişirirdik. Derdim:

“Gelinin gönderdi.”

“Sen benim kaidemi bilmiyor musun?” diye cevap verirdi.

“Üstad'ım biliyorum, ama gelinin ayaklarından öpüyor, ‘Kabul edecek!’ diyor” dedim. “Fesühhanallah, fesühhanallah!” dedi. “Şu tabağı getir, boşalt!”

“Efendim kaplarıyla kalsın” dedim. Bunun üzerine “Oradaki kabı da sen al” dedi. Kendisi yirmi beş yaşında, kapağı otuz yaşında bir sefer taşıydı. Onu bana verdi.

Üstad'ımızın Yemeği

Üstad'ımız yemek yerken biz yanında duramazdık.

Çorbasını pişirirdik. Mesela; pirinç çorbasını yapardık. Karyolanın üzerine sofraya bezini sererdik. Ekmeğini ve kaşığı hazırlardık. Hemen dışarıya çıkardık ondan sonra...

Sefer tasının yarısına kadar su, yarım kaşık tereyağı, bir buçuk çorba kaşığı da pirinç koyardık. Pirinç piştikten sonra oldu çorba! Dışarı çıkarız, beş dakika bekleriz. “Gel kardeşim!” der, çağırır. Gideriz, bakarız ki; iki parmak eksilmemiş. Bize “Afiyet olsun ye!” der. Alırız...

Allah Allah, çorbayı yiyoruz, ama bu lezzet nereden? Doyamazdık lezzetine... Eve varırım, tarif ederim, yaparlar. Bakarım olmaz, “Sen yapamadın!” derim. “Nerede o çorba!”

Üstad'ımız hapishaneye giderken beni almadı. Ama sonra hapse girdik. Sekiz ay sonra muhaliflerden birisi; “Bediüzzaman'ı asacaklarmış! “ deyince, “Sen müteessir olma, Bediüzzaman'ın kılına dokunamazlar!” dedim. O zaman büyük suç bunu söylemek! Halk Parti hükümetinin istibdadı

var. Cenab-ı Hak o günleri bir daha göstermesin!

Küfrün Belini Kırdık!

1952’de Gençlik Rehberi Mahkemesi olduktan sonra, Üstad’ımız İstanbul’dan geldi. Mübarek koluna girdim, merdivenden çıkarıyordum. Dedi:

“Kardeşim, elhamdülillah, küfrün belini kırdık. Daha dünyanın sonuna kadar kaldıramaz!”

Ben Üstad’ı savununca, sabahleyin kelepçeyi taktılar. Haydi, hapse! On beş gün kadar da ben kaldım içeride. Mahkemeye gidip gelirken Üstad’la görüştük. Vardığımda Ceylan rahmetli “Nasıl ifade verdin? Gel buraya yahu, sensiz olmuyor!” derdi. Ceylan, Mustafa, Halil hepsi oradalar, bir ben yokum. Hüsrev Ağabey’in maiyetindeler.

Bir gün teneffüs bitti, akşam oldu, koğuşlara çekildik. Koğuşta 64 kişi kalıyoruz. Tahiri Mutlu da bizim koğuşumuzda. (Allah şefaatine nail etsin.) Sabah namazını kırdık. Tahiri Ağabey, “İfadeye gideceksin, ifadeni değiştirme, tahliye olacaksın!” dedi. Üstad maiyetindekileri toplamış, tahliyemize karar vermiş. Manevi olarak tabii... Allah’ın lütfuyla...

“Peki, ağabey” dedim. İki üç adım ayrılmadan Ahmet, Mehmet diye bağırmaya başladılar. 18 kişi çıktık. Üstad’ımız 20 ay. Ahmet Feyzi 18 ay. Diğerleri 13’er ay kaldılar.

Bana Yaptığı Nasihat

Üstad’ımız hapisten sonra Afyon’da bir ay kaldı. Ondan sonra Emirdağ’a avdet ettiler. Tekrar hizmetine devam ettik. “Gel” dedi bir gün. “Keçeli! Abdestin var mı?” diye sordu. Abdestsiz gelinir mi hiç yanına? Başucunda Kur’an asılı idi. “İndir Kur’an’ı!” dedi. İndirdim. “Aç!” dedi. “Bak ne ferman buyuruyor. ‘Kur’an, iman ve İslam hizmetinde ebeveyni dinlemeyiniz’ diyor!” dedi.

“Eğer onlar İslam hizmetine karşı gelirse, muhalefet edebilirsin.”

İçimden “Babama söyleseydim de evlenmeseydim” deyip ağlamaya başladım. “Kalk keçeli, kalk! İstemedik, ama kader-i İlahî, mani olamadık. Müteessir olma, dünyevi işlerini Risale-i Nur’a kabul ediyorum” dedi.

Emirdağ’da Ceylan’dan sonra en büyük hizmeti Mustafa Acet yapmıştır. Ben ticaretle meşguldüm. Mustafa imamdı. Namaz kıldırdıktan sonraki zamanlarında boştu. Daima Üstad’ın hizmetinde idi. Güzel de yazısı vardı. Hapse girmeden önce elifi bilmeyen adamdı. On üç ayda hapishanede allame oldu. Hocalığa da ondan sonra başladı. Ceylan, Mustafa, Halil beşinci koğuşta idiler.

Mustafa sonradan Kur’an yazdı, *Cevşen* yazdı.

Yüzüne Bakamazdık

Üstad o kadar güzeldi ki, tarif edemeyiz onu... Hiç kimse tarif edemez. Ona gizli gizli bakardık. Göz göze geldiğimi bilmem hiç. Bir vazife olursa o zaman bakardık, değilse öyle hususi bakamazdık. “Dikkat edin!” derdi. “Bakarken ‘maşaallah’ kelimesini unutmayın. Demezsenez göz değebilir. Bilmeyerek katil olursunuz!” Onun için Üstad her kelimesinde “Maşaallah kardeşim, maşaallah” derdi. İki kelimesinden birisi “maşaallah”tı...

Nerede Olsa Hemen Dikkatleri Çekerdi

Hafız Namık Şenel

HAFIZ NAMIK ŞENEL, bir Ramazan boyu Üstad'ın evinde her gece sahura kadar Kur'an okuyan bir hafızdır. Emirdağ'da kendisini ziyaret ettiğimizde gerek Çalışkanlar, gerekse Üstad'la ilgili hatıralarını bize şöyle anlattı:

Üstad'ı ilk defa Veysel Karani Hazretleri'nin türbesinde gördüm. Ellerini açarak türbeye bir girişi vardı ki, görmek lazımdı. Emirdağ'ın esnafından, manifaturacılık yapan Halil Yüksel (Halil Ağa derlerdi) oradaydı. “Üstad'ım! Veysel Karani Yemenli, burada ne işi var?” demişti. Üstad, “Biz onun makamını ziyaret ediyoruz. O nerede olursa olsun, alaküllihal ruhu haberdardır” dedi. Hatta bu makamı ziyarete iki kere gittik.

Hafız'ın Annesi Bizim de Validemiz Sayılır

Bir keresinde biz, Zübeyir Ağabey'le yoğurt almaya çıkmıştık. Tam onlar çıkarlarken biz de döndük. Annem de arkamızda görüşmek için bekliyordu. Ben “Gelme! Üstad, hanımlarla pek görüşmek istemiyor” dediysem de dinletememiştim. O yine de koşmuş gelmişti. Mahmut şoför koltuğundaydı. Oradan dönecek yerde şaşırmış, köy yoluna dönmüştü. Meğer o esnada annem hâlâ görüşmek için koşuyormuş. Üstad “Kim?” diye sorunca, “Namık'ın annesi” dediler. Arabayı durdurdu.

“Hafızın annesi bizim de validemiz sayılır” dedi. O zaman, o kadar memnun oldum ki, tarif edemem! O zaman, “İyi ki annem koşmayı bırakmamış” dedim.

Bir Velinin Makamı Hasımlarıyla Belli Olur

Üstad'ı görmem, Çarşı Camii'nin imamı Hafız Ahmet sayesinde oldu. Hafız Ahmet, Üstad'a “Koca Sultan” derdi. Sekiz sene musiki okumuştı. Hafız Sami'nin, Hafız Burhan'ın arkadaşlarından müthiş bir adamdı. Öyle ki, Hafız Sami mevlit okurmuş, ona da aşır okuturmuş. Hafızlığını ondan bitirdim. Üstad anıldığı zaman gözyaşları dökerdi. “Oğlum bir velinin makamı hasımlarıyla belli olur. Koca Sultan bütün dünya dinsizliğini karşısına almış!” derdi.

Sopa Yediler mi, İftihar Ederlerdi

O zaman biz hafızlığa çalışırken Üstad'a fayton alınmıştı. Her gün gençlerin birisi kırlara götürüp getiriyordu. Başta Ceylan vardı. Sadece o değil, Nurettin filan da vardı. O gün kim götürürse, karakoldan sopa yedi. Sopa yediler mi, onlar için büyük bir iftihar vesilesi, bir bayram olurdu.

Yorgun Baba var. Yukarıda, Adaçalı var. Bir gün oraya gideceğiz. Üstad Hazretleri oraya çok giderdi. Çekildek Başçavuş diye birisi vardı. Bedbahtın biriydi. O gelmiş bir keresinde, terbiyesizce Üstad'ın yakasından tutmuş. Üstad “Çek elini!” demiş ve yakasını elinden kurtarmış. Mustafa Acet de varmış o zaman yanında... Üstad:

“Ben istesem iki saat içinde intikamımı alırım!” demiş. Hatta orada Mustafa Acet'i göstererek, “Bu en edna talebelerimden. ‘Git, Stalin'i öldür’ desem gider misin, gitmez misin?” diye sormuş. O da hemen “Vallahi giderim Üstad'ım!” demiş.

O zaman Üstad:

“Bak! Benim en edna talebem böyle. Biz asayişin hatırı için yapmıyoruz!” diye buyurmuş.

Hafız Namık Şenel

İlk Görüşmem

İlk defa hususi olarak görüşmemse şöyle oldu:

Gönen'in imamlığı Eskişehir'e nakloldu. Biz de onunla beraber gittik. "Koca Sultan'la görüşmeden gelmeyeceksin!" dedi. Kış günüydü. Suvermez'de akrabalarımız vardı. Orada akrabalarımızda kalıyorduk. Fakat geliyordum, akşama kadar bekliyordum, bir türlü görüşme imkânı olmuyordu. Beş gün geçti. "Osman Ağabey'in oğlu Halil vasıtasıyla gelsin" demiş. Gittik. Elini öptüm. "Seni talebeliğe kabul ediyorum" dedi. Nasihat etti. Sonra bu irtibat devam etti. Ta askere gitme zamanına kadar...

Kur'an'ı Vasıta Yapma!

Askere giderken geldim. Ceylan rahmetlikle askere beraber gittik. Üstad Hazretleri bana, "Yukarıda bir mansıp var. Onu almak için ayağının altına sakın Kur'an-ı Kerim'i koyma!" dedi. "Başka şeyleri vasıta yap, Kur'an'ı yapma!" buyurdu. Hatta bir defasında "Beni ve Risale-i Nur'u kim vasıta yaparsa, iki elim yakasındadır. Hakkımı helal etmem!" dedi.

Ağlamaktan Gözlerim Soyuldu

Ceylan'la beraber askerlik için Siirt'e vardık. Seçim oluyordu. Ceylan çok zekiydi. Nerede olsa hemen dikkatleri çekerdi. Gevrek bir sesi vardı. Hatta bir kere "Neden imtihandan hep 10 alıyorsun?" demişler de, "10'dan yüksek not olmadığı için" demiş. Hazırcevaptı. Sonra o Siirt'ten Erzurum'a gitti. Vefatında Hacı Osman bana, "O senin arkadaşındı, yüzünü aç bak!" dedi. Açtım, yüzü nur gibi parlıyordu. Benim iki cenazede gözlerim ağlamaktan soyulmuştur. Birisi Ceylan'dır, birisi de hanımın büyük ağabeyidir. İkisini de çok severdim. Ben kendi dünyamda; Üstad'ımızı, Peygamberimiz'in varisi yerine; Zübeyir Ağabey'i, Ebu Bekir yerine; Sungur Ağabey'i, Hz. Ömer yerine; Ceylan'ı da, Hz. Ali yerine koyardım. Bir gün Ceylan Ağabey teyp almış, benimse haberim yok. "Oku!" dedi. Ben de Sure-i Taha'nın başından okumaya başladım. Sesi kaydetti.

"Sahura Kadar Kur'an Oku!"

Bir Ramazan günü Üstad; “Senin vazifen: Teravihi kıldırıdktan sonra geleceksin, sahura kadar burada Kur’an okuyacaksın!” dedi. Gittim, yan odada bir Ramazan boyu her gece sahura kadar okudum. Bir gecede on beş, on altı, on yedinci cüze kadar okuduğum olurdu.

Bazen Üstad odasından çıkar yanıma gelirdi. “Keçeliler ne yapıyorsunuz?” deyip kontrol ederdi. Mustafa Acet yazı yazardı. Zübeyir Ağabey, ekseriya yorgun olurdu. Arefe günü sahura kadar böyle devam etti. Sahur vakti gelirken hanıma ve bana birer kurabiye verir, gönderirdi. Sahuru yapıp camiye mukabele okumaya gelirdim. Sonra Kadir gecesi idi. “Ben” dedi. “Bütün Risale-i Nur talebelerinin nefes alış verişlerini işitiyorum, görüyorum!” dedi. Gayet neşeliydi.

Çarşı Camii’nde yeri vardı. Oraya gelirdi.

“Sen Benim İmamımsın”

İmtihanı kazandım.

Üstad Hazretleri beni çağırdı. “Ben” dedi, “sekiz sene bu camide vakitlerine devam ederek namaz kıldım. Başka hiçbir camide bu kadar uzun süre kılmadım. Alaküllihal bu cami, benim camimdir. Benim talebelerimden biri tane fedai çıkması lazımdı. Bu sen oldun. Seni tebrik ederim. Alaküllihal, sen benim imamımsın!” dedi. Dedim: “Herhalde bunun bir hususiyeti var.” 1955 oldu hapse girdim. 1957 oldu görevden ayrıldım. 1958 oldu, “Yeşil Sancak Hadiseleri” oldu. 1960’ta da ihtilal oldu, anamızı ağlattı. Üstad tabii geleceğimizi görüyordu. “Bir fedai çıkması lazım!” derken bunları kastediyormuş.

Menderes’e Mektup

O sırada Üstad, Menderes’e bir mektup yazmış. Mustafa Ağabey bana okumuştı: “Sana bütün asakir düşman olmuş, sana bütün memurin düşman olmuş, sana bütün halklar düşman olmuş. Sen artık yok hükmündesin. Bari bir ay Emirdağ’da, bir ay Isparta’da kalmama müsaade edin!”

Ondan sonra müsaade ettiler, Isparta’ya gitti. Hatta bir de gazetelere bir mektup yazdı. “Benim aleyhimde çok yazılar yazdınız. Bu yazıyı sütunlarınıza geçirirseniz, size de hakkımı helal edeceğim” O yazının tam metnini *Akşam* gazetesi yazdı. Diğerleri geçıştirdiler.

Ceylan Ağabey’in Fedakârlığı

Ceylan son derece zeki, hazırcevaptı...

Hatta 1960 ihtilali olduğunda burada subaylar vardı. Onlarla münakaşa ediyordu. “Menderes’e benim gibi bir Ceylan feda olsun!” dedi. “Niye böyle diyorsun?” dediklerinde, “Bir Menderes’in intibahıyla milyonlar intibaha gelebilir. Onun için kendimi ona feda edebilirim” demişti.

Yeşil Sancak Hadisesi

Menderes’i çok seviyorduk. Emirdağ’da Halk Partisi’yle Demokratlar birleşmişlerdi. “Menderes’i Emirdağ’a davet edelim, ondan Emirdağ için bir şeyler alalım” diye. Menderes’in Isparta’ya geleceğini haber almışlardı. Karşılarken minarelere bayraklar asmışlar. Ben de ikinci namazını kıldım, esnaftan Nuri Efendi vardı. Onunla çıktık, dükkânına doğru gidiyoruz. Terzi Sadık’la, Terzi Raşit’i gördük. Terzi Raşit Halk Parti’liydi, ama Risale-i Nur’a hizmeti vardı. Terzi Sadık da Demokrat Parti’li... Terzi Sadık “Isparta’da bayrak asıldı, Menderes çok memnun oldu, siz de asın”

dedi. O sırada, zabıta âmiri Kara Halil vardı, o karşımıza çıktı.

“Belediyeden bize bayrak ver de, asalım” dedik. O “Belediyenin bayrağı ancak kendine yeter” dedi. Menderes’in geleceği gün, biz vardık caminin yanına. O arada Ramazan Duran’a “Dükkânın bayrağını ver” dedik. O da “Bayrak yok, caminin sancağı var” dedi. Tabii bir tarafında ayetler yazılı, diğer tarafında “Padişahım çok yaşa” diye bir ibare var. “Nuri Efendi! Bu bizim başımıza dert açmasın!” dedim. “Sen çok bilirsin, ben Şehzade Cemalettin Ruhi Efendi’nin sancak çavuşluğunu yapmışım!” dedi. “İyi” dedik, aldık çıktık minareye. Sancak orada dalgalanırken bir başka caminin imamı oradaydı. “Yahu bizim camiinin de sancağı var, onu da getireyim” dedi “Getir, onu da getir!” dedik. O da çekti.

Sancaklar dalgalanmaya başladı. İkinci namazını kıldırđım. “Menderes geliyor” dediler. Üstad Hazretleri ile Menderes’in karşılaşmalarını görmek için toplandık. Menderes çarşıya girince soruyor. (Orhan Köken Bey’e soruyor.) O da Üstad’ın yerini tarif ediyor. Menderes eliyle selam veriyor, Üstad da pencerede...

Tam karşılaştıklarında bir alkış koptu. Bütün merakım oydu. Neyse... O arada akşam oldu, namazı kıldırđım. Bir nikâh vardı, oraya gittim. Gelip yatsıyı kıldırđım. Müezzin vardı.

“Yahu Hacıbayramlar’ın Mehmet! Yarın ya hapistesiniz, ya da yurt dışında!” dedi. “Halt etmişsin” dedim. Meğer Menderes gidince bizimkiler sancakları orada bırakmış inmişler. Gece müfreze gelmiş, sancakları oradan indirmişler. Saat gece üçte kapı vuruldu. Polis hafiyesi vardı Abdullah diye. “Hocam” dedi “Karakola kadar gideceğiz!” Yirmi kadar polis Afyon’dan gelmişler. Giderken “Hocam, bu sancakları Bediüzzaman mı astırđı?” diye sordu. Ve daha bin türlü iddialar sıraladı. Ben de “Yahu mesele böyle böyledir” dedim. Her şeyi üzerime aldım. Sabah olunca toplamışlar bizim aveneleri, hepimizi ifadeye çağırđılar. Vardım.

“Başbakan Sayın Menderes’in kazamıza teşrifi sırasında halkın coşkusundan bilistifade eski saltanat idaresine çevirmek için tahrik ile dini siyasete alet etmek için minareden sancak çekmişsiniz!”

Biz de gereken cevabı verdik. Sonra savcılığa götürdüler. Savcılıkta sorgu hâkimine cevaben:

“Bayrak bulamayınca, camideki sancağı çekmekte bir beis görmedik, sancakları çektik” dedik. Hâkim, Nuri ‘ye “Sen sancak çektin mi?” dedi. “Çektim” dedi. “Biz askere gönderirken sancak çekerdik. Bir de hayvanlar kuduz olurlar. Bizim burada adettir, hayvanları sancağın altından geçirirdik” diye cevap verdi. “Canım onu sormuyorum!” dedi. O da “Ben seferberlikte Şehzade Cemalettin Ruhi Efendi’nin sancak çavuşuydum” dedi. “Onu sormuyorum, şimdi çektin mi?” dedi. “Çektim!” dedi.

Nuri ile beni kelepçelediler. Jandarma kumandanı Asım Bey vardı, o geldi. “Yahu bunlar cani midirler, ne bu? Sökün çabuk!” dedi. “Bolvadin Hapishanesi’ne girinceye kadar bütün mesuliyet bana ait” diye ekledi. Söktürdü. Bolvadin’e gittik, bir müddet de orada yattık. Sonra serbest bırakıldık.

Üstad Bize Ziyafet Verdi

Üstad bunu duymuş. Evvelden haberi olsaydı zaten bu işe bir şekilde mani olurdu. Dua etti. Sonra rahmetli Ceylan’a “Onları hapishanede ziyaret edip ziyafet vereceksin” demiş. Sancak çekenlere Üstad ziyafet çekti.

1961’de beni Konya’nın Doğanbey ilçesine verdiler. Oradan Nazilli’ye gittik. Ben de Saadettin Evrin’e şiirsel bir dilekçe yazdım.

*Coşkun sular gibi çağlardım taşam,
Düşüm bir çukura nereden aşam?*

*Pederle validem mahsur kaldılar,
İnsaf etmez misin, muhterem paşam?
Ankara'da oturur sadr-ı diyanet,
Arz ettim hâlimi etmez sıyanet,
İstikbalime set çekmiş malum zihniyet,
Sanki hain miyim, yaptım ihanet?
Kadere teslim olup geçtim sivadan,
Mümin-i kâmil kurtulmaz beladan,
Hakk'a verdiğim söz kalubeladan,
Kur'an yolundan ayrılmam paşam.*

Bediüzzaman'ı Gördün mü?

Nazilli'ye gittim. Nazillili Mustafa Ağabey telefon etti. “Buraya gel, senin tayinini yaptırırım” dedi. Gittim. Akşam namazını kıldık, Orada “Şeyh Hacı Ali Efendi diye bir zat var” dediler. Onu ziyarete gittik. Tire'den Samsun'dan ziyaretçileri gelmişti. Herkes elini öpüp oturdu. Bana “Sen nerelisin?” dedi. “Emirdağlı'yım” dedim. “Sen Bediüzzaman'ı gördün mü?” dedi. Ben de gördüğümü söyledim. Bunun üzerine kendisi de bir kez görüşüğünü söyledi.

“Evladım biz onunla bir defa buradan geçerken istasyonda görüştük. Tanışırken ben ‘Siz Bediüzzaman mısınız?’ dedim.

‘Gayr-i münasip Bediüzzaman’ dedi.

‘Efendim münasip olmasaydı demezlerdi’ dedim.

Evladım biz makamımızın altındakilerin derecelerini takdir edebiliriz. Makamımızın üstündekilerin derecelerini takdirden aciziz. Ben Mevlana Halid-i Bağdadî'ye intisaplıyım. Bediüzzaman'ın kolu o kadar uzundu ki, feyzini bizzat Resulullah Efendimiz'den alıyordu.”

Burada Rahat Edemeyeceksiniz!

“Efendim, ben buraya tayin olmak istiyorum, ne dersiniz?” dedim. Şöyle biraz durdu, düşündü:

“Siz herhalde burada rahat edemeyeceksiniz!” dedi.

“Eskişehir'de Muttalıp Köyü'nde Hacı Hilmi Efendi'yi bilir misin?” diye sordu.

“Bilirim” dedim.

“Evladım onun silsilesi de çok parlaktır. Seydişehir'den Şeyh Abdullah Efendi Hazretleri'ne intisaplıdır. Biz onunla maddeten hiç görüşmedik, ama manen görüşürüz” dedi. “Ona benim selamlarımı söyle, sana bir görev verir” dedi.

Aradan epey zaman geçti. Eskişehir'e gittim. “Şu zatın selamı üzerimde kalmasın” dedim “Hacı Hilmi Efendi ikindi namazı için abdest alıyor” dediler. O gün de aşure günüydü. Kimseyi tanımiyorum. Emirdağ'dan Hacı Abdullah Gayretlioğlu da gelmişlerdi. Onlar da orada. Neyse Hacı Hilmi Efendi beni çağırdı.

“Evladım, sen burada kal. İkindiden sonra mevlit okunacak. Sen de iştirak et. Sabah namazından sonra görüşeceğiz” dedi. Mevlit okuduk, akşam ve yatsı namazı kılındı. Sabah namazını kıldık. Beni çağırttı. Sağ yanağı yana eğri, kalbine bakıyordu. Bütün müritlerini Üstad'ın hizmetine vermişti. Çalışkanlar'ın babaları Şih Ali Efendi de ona bağlıydı.

Neyse... Vardım, elini öptüm.

“Evladım, bunlar Bediüzzaman'ı korkutmak için uğraştılar, korkutamadılar. Şimdi talebelerini

korkutmaya çalışıyorlar. Muvakkattır” dedi. “Hiç çekinmeyin!”
“Efendim, Nazillili Şeyh Hacı Ali Efendi sizinle maddeten hiç görüşmediğini söyledi” dediğimde:
“Görüşüyoruz efendim, görüşüyoruz” dedi. “Sen müracaatını yap, dua edelim, inşaallah olur.”
Hakikaten müracaat ettik. 1965’te göreve geldik.

Çalışkanlar Hanedanı

Çalışkanlar’dan Üstad’a en yakın; gençlerden Ceylan’dı. Sonra da onun babası Mehmet Ağabey’di. Mehmet Ağabey’le ilgili ilginç bir hatıramı anlatayım:

Ben onların dükkânına çok gidip gelirdim. Babamla babası arkadaştı. Aslı Sivrihisar’dan gelen Niyazi diye birisi (bir Halk Partili) gelir, rahatsız edip giderdi. Kulağı Mehmet Ağabey’in dükkânındaydı. Bir ağabey “Bunu ben bir gün döveceğim” dedi. Mehmet Ağabey:

“Sakın ha!” diye uyardı. “Allah onun cezasını verecek. Biz beş vakit sabrediyoruz.”

Sonra bir gün o adam gerçekten pek fena bir şekilde cezasını çekti. Bir hamama gitti, orada kavga oldu, hapse düştü. Hapis bir tarafa; haysiyeti, şerefi beş paralık oldu.

Hasan Ağabey Çok Mertti

O zaman Risale-i Nur teksir ediliyordu. Ben bir gün Hz. Ali Efendimiz’i rüyamda gördüm. “Babandan elli lira al, getir. Bu kitabın fiyatı elli liradır!” dedi. Kitabı aldım. Babam da köydeydi o zaman... Öğle namazından çıkınca Mehmet Ağabey çağırdı beni. “Hafız kitap geldi, bedava yok. Senin arkadaş geldi, geçiyor. Tam elli lira tutuyor. Ondan al, gel” dedi şakayla.

Hasan Ağabey çok açık sözlü ve mertti. Hacı Osman’la Mehmet Ağabey’in durumları daha iyiydi. Hasan’ın hanımı vefat etmiş, ikinci hanımını almıştı. Bu nedenle durumu onlara göre biraz daha geriye. Mahmut’un Ağabey’i Ahmet’ti.

Bu Bana Çok Hizmet Etti

Bir gün Üstad Hazretleri’nin toprak testisi yarılmıştı.

“Bunu tamir edecek kimse yok mu?” dedi.

“Anam yapar Üstad’ım” dedim. Annem tamir etti, aldım getirdim

“Bu bana çok hizmet etti, bana arkadaşlık yaptı” dedi bir kenara koydu.

Rüyalarım

Tabii o zaman şapka giymek adet. Ben giymek istemiyorum. Babam “Baş açık olur mu?” diye giymemi istiyor. Derken bir gece başımda şapka olduğu halde Üstad’ı rüyamda gördüm. Üstad elini omzuma koydu. Sonra şapkanın tereğine bir vurdu, havada uçan kuş gibi uçtu, uçtu yere düştü. Ondan sonra bir daha giymedim.

Bir gün Konya Ovası gibi bir ovada, Alaaddin Tepesi gibi bir yerde Kur’an okuyorum. Her taraf insan seli, dinliyorlar. “Resulullah (a.s.m.) geliyor” dediler. Baktım, başı göklerde... Geldi, cübbesini açtığı gibi o kocaman kalabalık cübbenin etekleri altında kaldık. Koca cemaat cübbenin altındayız. Mukabeleyi bitirdim, kalktım. Bir de baktım Üstad oldu. Varis-i Muhammedî olduğunun bir işaretiydi.

Kerametli Kutu

Küçük bir kutusu vardı. Para lazım olduğunda açar verirdi. Bazen bu kutuda para biterdi. Sonra kapatırdı, para lazım olduğunda yine açardı. Bakardık ki, para var. Mustafa Acet anlatmıştı. Bir şey lazım olmuş, bütün parayı açıp vermiş. Mustafa Acet kutuda para kalmadığını görmüş. Kalmadığından eminmiş. Biraz sonra bir ihtiyaç daha olmuş, yine açmış kutuyu. Bir de bakmışlar ki, biraz önce boş olan kutuda şimdi para bulunuyor. Tıptı tavuğun yumurtlaması gibi; kutu, para yumurtluyordu.

Mustafa Acet anlatmıştı yine:

“Bir gün şeker bulamadık. Aradık bir türlü bulamadık. Demek kalmamış. Sonra bir de baktık ki, rafta bir şeker kutusu... Dışı boz, içi kırmızı bir kutu... İçinde de iri iri kesme şekerler vardı. Nereden geldiği de belli değil. ‘Kim getirdi bunu?’ dedi Üstad. Ben de ‘Üstad’ım onu biz değil, siz bilirsiniz’ diye cevap verdim.”

Mustafa Acet Ağabey böyle söyleyince Üstad, “Fesühhanallah” demiş.

Nasıl Kaynadı?

Üstad Hazretleri mutlaka cuma günleri banyo yapardı. Yine bir gün banyo için mangalda su ısıtıyor. Baktım ki, mangalda bir köz var. Sönmek üzere... “Koy koy” ibriği dedi. Bir de büyük teneke var. “Onu da getir” dedi. Tenekenin ancak kenarı mangala değiyor. Isınmaları mümkün değil. Biraz sonra bir de baktım ki ne göreyim! O kadar su, bir küçük közün sıcakıyla kaynamaya başlamamış mı?

Bu gibi harikalar hep olurdu.

Bir Keramet

Hacı Ali Kılıçalp’ın babası Şükrü Emmi vardı. Şimdi anlatacaklarımı bana bizzat kendisi anlattı. Bir gün ikindi namazından çıktıktan sonra otururken Hacı Ali kayboluyor. Üstad’a “Efendim Ali yok” diye haber veriyor. “Görmek istiyor musun?” diye soruyor Üstad. Eliyle cübbesinin arasından “Bak!” diyor. Bakıyorlar ki, Zemzem Kuyusu ile Hacerü’l-Esved’in arasında... Yüzü Hacerü’l-Esved’e bakıyor. Meğer hacca gitmiş.

Şıh Aliler buranın yerlisidir. Gayretlioğulları’dır, Türkmen’dir onlar. Suvermez civarına Musulca diyorlar. Musul’dan gelmediler. Buraya on kilometredir.

Bir Türlü Yetişemedik

Buranın yerlisi “Hafız Seydi” isminde birisi vardı. Lakabı “bomba”ydı. Bomba derlerdi, çünkü güçlü kuvvetliydi. Bir gün yanıma geldi. Yorgun Baba’nın orada koyun otlatacaktık. Üstad da oradaydı. Onu görünce koştuk, fakat nasıl olduysa bir türlü yetişemedik. Sanki hep yerimizde saydık. O zaman Hafız Seydi:

“Bunda bir şey var. Ben tövbe, istiğfar edeceğim” dedi. Ben de “Sen tövbe et, ben de senin için dua edeyim” dedim. “Bomba” da böylece uslandı, yola geldi.

Kaymakam İbrahim Bey vardı. Üstad’a yemek gönderdiğini biliyoruz. Sonra onun tayinini çıkardılar. Üstad’ı ziyaret etmiş, sonra bir daha haber alamadık.

Hanımı Belkıs’ın Anlattıkları

“Üstad’ın çamaşırını yıkadım. Durulamasını Hafız yapardı. Bir Ramazan boyu onun kurabiyelerini yedim. Tayinattı. Nereden alıyordu bilmem, çok lezzetlilerdi. Şimdi bende de kurabiye var, ama onun

lezzetinde değil! O tatta bir kurabiye bir daha yemedim. Keşke daha çok hizmet edebilseydik. O yola çıkınca kadınlar sokaklara çıkardı. Arabası geçeceği zaman Emirdağ'ın sokakları dolardı. Kadınlar, çocuklar sokaklara dökülürdü. Bir sevgi ve saygı vardı ona. Çok şükür onu gördük, en azından buna nail olduk.”

* * *

[1] Emirdağ, Afyonkarahisar'ın, Dinar, Sandıklı, Bolvadin, Çay, Sultandağı ve Şuhut gibi 17 ilçesinden biridir. Afyonkarahisar, Anadolu yaylalarının, Ege kıyılarına açılan eşiği ve geçidi konumundadır. Çevresinde, Eskişehir, Konya, Isparta, Denizli, Uşak ve Kütahya vilayetleri bulunmaktadır.

Emirdağ, burayı mesken tutmuş olan Oğuz-Türkmen boylarından Cırgın veya Musluca'ya atfen 1867'ye kadar bu isimlerle anılmıştır. Daha sonra Sultan Abdülaziz'in yaptığı yerel bir idari düzenleme sebebiyle burası Aziziye ismini almıştır. 1933 yılından itibaren yamacında bulunduğu dağa atfen Emirdağ olarak anılmaya başlanmıştır. Emirdağ'ın 13 km yakınında antik devirden kalma tarihî şehir kalıntılarına rastlanır. Adı “Amorium” olarak bilinen bu antik kent, şimdiki Hisarköy'de yer almaktadır.

Emirdağ halkının çoğu Avrupa'ya gurbetçi olarak gider. Özellikle Belçika ve Hollanda'da çoğunlukla bulunurlar. Öyle ki, Brüksel'in her sokağında neredeyse bir Emirdağlı'ya rastlamak mümkündür. Hatta Belçikalılar, “Emirdağ mı büyük yoksa Türkiye mi büyük?” derler... Bu yüzden Emirdağ'ın nüfusu yaz aylarında gelen gurbetçiler sebebiyle birkaç katına çıkar.

Halkın siyasi eğilimi genellikle sol (CHP) yönündedir. 2004 yerel seçimlerine kadar bu eğilim hiç değişmemiştir. İlk defa bu tarihte bir sağ parti (AK Parti) belediye başkanlığını kazanmıştır.

Halk arasında söylenen pek çok deyimden biri hem iklimini, hem de bu insanların karakterini yansıtmaları bakımından ilginçtir:

*Sert olur soğuğu Emirdağı'nın,
Mert olur yiğidi Emirdağı'nın...*

[\[2\]](#) *Emirdağ Lahikası I*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 104.

[3] *Mufasssal Tarihçe-i Hayat*, Abdülkadir Badıllı, c. 2, s. 1370.

[4] *Emirdağ Lahikası I*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 349.

[5] *Emirdağ Lahikası I*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 190

[\[6\]](#) Hacı Çakır Efendi, Emirdağ'da Üstad'a hizmet eden fedakar Nur talebelerinden Mustafa Acet'in dedesi olur. Böylece Mustafa Acet'in soyu Ceylan'la dedelerinde birleşir.

[7] *Mufasssal Tarihçe-i Hayat*, Abdülkadir Badıllı, c. 2, s. 1407-1408.

[8] *Şualar*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 474.

[9] Yüzbaşı Mehmet Kayalar, 1914-1994 yılları arasında yaşamış, 1950’de Üstad Bediüzzaman Said Nursî ile tanışmıştır. Üstad’ı sağlığında dört kez ziyaret etmiştir. Yaratılıştan şecaatli olmasına rağmen Üstad’a ilk ziyaretinde ayaklarının bağı çözülmüş ve dili tutulmuştur. Üstad başını koltuğunun altına alıp okşadıktan sonra ancak normal hale gelmiştir.

1952’de yüzbaşılıktan istifa ederek ayrılmış ve kendisini tamamen hizmete vermiştir. 1972 yılından itibaren Diyarbakır, İstanbul ve Yalova üçgeninde hizmetleri geçmiştir. “*Nur’dan Kıvılcımlar, Mizan, İzhar-ı Hak, Sırat-ı Nur*” gibi yayınlanmış eserleri vardır. Saime Hanım’la evli olan Kayalar üç erkek çocuğun babasıdır. (Müsteba Mehdi, Mahmut Hadi, Ahmet Mefhar) 1 Haziran 1994’te Yalova’da vefat eden Mehmet Kayalar, Çiftlikköy ilçesi kabristanına defnedilmiştir.

[10] Osman Aydın, 1929, Emirdağ doğumludur. Eskişehir Çifteler Köy Enstitüsü mezunudur. 1948’de Risale-i Nur’la ve Üstad’la tanışır. Bundan sonra Kur’an ilimlerine yönelir. İmam-Hatiplik imtihanlarına girerek imamlık ve vaizlik hakkı elde eder. Bir süre Emirdağ’da imamlık yapar. Üstad’ın vefatından sonra Ankara Merkez Vaizi olur. 1950’den sonra bir miktar Üstad’ın hizmetinde bulunur. Ceylan’la yaşıt olan Osman Aydın, onun çocukluk arkadaşlarından. Şair ruhlu Osman Aydın’ın Risale-i Nur hakkında “Nur’a Çağırış” isimli bir manzumesi olduğu gibi, Üstad’ın vefatında da, “Elveda, Büyük Üstad’ım Bediüzzaman Hazretlerine!” diye yazdığı bir şiiri vardır. (Daha geniş bilgi için, Necmeddin Şahiner, Son Şahitler, c. 3, s. 150-154’e bakılabilir.)

[11] *Anadolu İman Hareketi*, Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, s. 307.

[\[12\]](#) *A.g.e.*, s. 307.